6 Kasım 2026 Cuma
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 11.04
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)
KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, yazılı ve görsel basınımızın güzide temsilcileri; Başkanlık Divanı adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 10'uncu Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Kültür ve Turizm Bakanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Atatürk Kültür Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Kapadokya Alan Başkanlığı, Uludağ Alan Başkanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun ve Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığının bütçe ve kesin hesapları ile Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Sayın Bakana söz vermeden önce, Komisyonumuzdaki bürokratların kendilerini tanıtmalarını rica ediyorum.

Evet, buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya başladılar)

CAVİT ARI (Antalya) - Altın Portakal'da yoktun Sinan Bey.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - - ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Kıraç Cemevini hatırlatıyorum size. Cemevine kayyum olmaz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sinemalar Genel Müdürü Altın Portakal'da yok Sinan Bey. Sayın Bakan mı göndermedi?

Altın Portakal Antalya'nın bir değeridir. Yazıklar olsun! Hiç bir Bakanlık temsilcisi yoktu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, ne oldu, hayırdır ya bugün?

CAVİT ARI (Antalya) - Sinemalar Genel Müdürü Altın Portakal'a gelmiyor, Turizm Bakanlığından bir tane temsilci yok.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - İşi varmış, işi.

CAVİT ARI (Antalya) - Antalya'nın en önemli değeri Altın Portakal ve bir tane Bakanlık temsilcisi yok.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir müsaade edin. Konuşmanızda dile getirirsiniz.

Lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - Yaldızlı davetiyeler gidiyor. Kültür Yolu Festivali yapanlar bize haber vermezler. Babanızın festivalini mi yapıyorsunuz, niye haber vermiyorsunuz?

(Katılımcılar kendilerini tanıtmaya devam ettiler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakana konuşması için otuz dakika veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımızın merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarının 2026 yılı bütçesi içerisinde gerçekleştirdiği ve 2027 bütçe yılında yapmayı planladığı faaliyetleri sizlerle paylaşmak üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Heyetinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

İlk olarak "turizm" başlığına değinmek isterim. Bu hususta, bilinmelidir ki Türkiye artık dünyanın en çok ziyaret edilen ülkelerinden biri olmanın da ötesine geçmiştir. Ürün çeşitliliği, destinasyon yönetimi, tanıtım kapasitesi ve sürdürülebilirlik alanlarında küresel ölçekte standart belirleyen ülkelerden biriyiz. Hedefimiz, ziyaretçi sayısındaki gücümüzü daha yüksek turizm geliri, daha uzun konaklama süreci ve 81 ilimize on iki aya yayılan daha dengeli bir turizm yapısıyla sürekli artan bir kazanıma dönüştürmektir yani hâlihazırda son sekiz yılda gerçekleştirdiğimiz başarıları sürekli yükselen bir ivmeyle devam ettirme, daima daha yukarıya taşımak kararlılığımız vardır.

2026 yılının ilk dokuz ayı küresel turizm açısından kolay bir dönem olmamıştır. Bölgemizdeki çatışmalar, hava sahası kapanmaları ve enerji fiyatlarındaki artışlarla birlikte yükselen hava yolu ulaşım maliyetleri seyahat talebini, rezervasyonları ve uçuş planlamalarını olumsuz etkilemiştir. Buna rağmen Türkiye turizmi güçlü ve dayanıklı yapısını korumuştur. Ocak-Eylül döneminde ülkemizde toplam 49 milyon 132 bin ziyaretçiyi ağırladık. Turizm gelirlerimiz bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,4 artarak 51 milyar 278 milyon dolara ulaşmış ve dokuz aylık dönemler itibarıyla en yüksek seviyesine çıkmıştır. Aynı dönemde ziyaretçilerin ortalama kalış süresi 10,34 gece olarak gerçekleşirken kişi başı gecelik ortalama harcama yüzde 4,6 artışla 107,7 dolara yükselmiştir. Yabancı ziyaretçilerin kişi başı gecelik ortalama harcaması ise 119,9 dolar olmuştur. Bu sonuçlar, ürün ve pazar çeşitliliğini artırmak, tanıtım gücümüzü geliştirmek ve turizm sektörümüzün krizlere karşı dayanıklılığını güçlendirmek amacıyla attığımız adımların karşılık bulduğunu, nitelikli büyüme politikalarımızın ülkemize daha yüksek katma değerler sağladığını ortaya koymuştur.

2017 yılında uluslararası turist sayıları bakımından dünyada 8'inci sırada olan Türkiye 2025 yılında Fransa, ispanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin ardından 4'üncü sırada yer almıştır. Turizm geliri sıralamasında 2017 yılında 14'üncü sırada yer alan Türkiye 2025 yılında 7'nci sıraya yükselmiştir. Bu başarıyı kamu ve özel sektörün ortak emeği, güçlü ulaşım altyapımız ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansımızın veriye dayalı, verimli ve kesintisiz tanıtım modeliyle elde ettik.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; büyümeyi çevresel sorumlulukla birlikte ele alıyoruz. Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyiyle yürüttüğümüz program kapsamında Ekim 2026 itibarıyla 20 binin üzerinde tesisimiz belge ve sertifika almıştır. 2.650'den fazla tesisimiz ise kriterlerin tamamını karşılayarak Üçüncü Aşama Sürdürülebilir Turizm Sertifikası'na sahip konuma gelmiştir. Nihai hedefimiz 2030 yılına kadar Türkiye'deki tüm konaklama tesislerinin üçüncü aşama kriterleri karşılamasıdır. Türkiye Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kriterlerine göre, sertifikalandırılan konaklama tesisi sayısında dünya lideri olup Dünya Ekonomik Forumu'nun 2026 Seyahat ve Turizm Gelişmişlik Endeksi Raporu'nda örnek ülke uygulaması olarak gösterilmiştir Türkiye olarak aynı endekste 2019'dan bu yana on bir basamak yükselerek 3'ncı sıraya ulaştık. Turizmin sosyoekonomik etkisi alanında ise 2024'e göre yüzde 8,3'lük puan artışıyla dünya genelindeki en yüksek 2'nci gelişimi kaydettik. Bu başarı turizmin yerel ekonomilerine katkısını artırma ve sağladığı kazanımları toplumun geneline yayma yönünde çalışmalarımızın somut bir göstergesidir.

2027 yılına, devam eden ve yayılan savaşların, bölgesel hava sahası kapanmalarının ve küresel enerji fiyatlarındaki artışların uluslararası seyahat talebi üzerindeki baskı oluşturduğu bir ortamda giriyoruz. Bu belirsizliklere karşı sektörümüzün dayanıklılığını arttıran güçlü altyapımıza, ürün ve pazar çeşitliliğimize ve dünya genelinde yürüttüğümüz tanıtım çalışmalarımıza dayanarak ilerliyoruz. Küresel turizm rekabetinin daha da yoğunlaşacağı bilinciyle riskleri yakından takip ederek 2027 politikamızı beş stratejik eksende yürüteceğiz. Birinci eksende ana pazarlarımızdaki talebi koruyacak, 81 il ve on iki ay hedefimiz doğrultusunda kesintisiz tanıtım ve yüksek katma değerli turizm ürünleriyle destinasyonlarımızı güçlendirerek turizm hareketliliğini yıl geneline yayacağız. İkinci eksende Amerika, Asya, Afrika ve Avustralya başta olmak üzere büyüme potansiyeli yüksek pazarlarda daha güçlü ve satış odaklı faaliyetlerle yeni talepler yaratacağız. Üçüncü eksende hava yolu şirketleri ve tur operatörleriyle iş birliği yaparak mevcut uçuş kapasitesini koruyacak, yeni direkt seferlerle ilave koltuk kapasitesi sağlayacağız. Tanıtım çalışmalarımızı rezervasyona ve satışa dönüştürecek, kaynak pazarlarımızı çeşitlendirerek turizm sektörümüzü küresel risklere karşı daha dayanıklı hâle getireceğiz. Dördüncü eksende uluslararası spor, kültür ve mega organizasyonlarla Türkiye'nin güvenli ve güçlü destinasyon algısını, küresel görünürlüğünü, ürün çeşitliliğini ve yüksek gelirli ziyaretçi talebini artıracağız. Beşinci eksende veri ve yapay zekâyı hedefleme, talep tahmini ve kampanya optimizasyonunda daha etkin kullanarak tanıtım yatırımlarımızın ölçülebilir geri dönüşünü yükselteceğiz.

Stratejimizin en somut örneklerinden biri Formula 1'dir. Dünyanın en prestijli spor organizasyonlarından biri olan Formula 1 heyecanını 2027 yılında İstanbul Park'ta yeniden ülkemize kazandırıyor olmanın gururunu yaşıyoruz.

2026 yılında televizyon, dijital, açık hava, basılı yayın ve küresel seyahat platformlarında çok katmanlı tanıtım faaliyetleri yürüttük. CNN, BBC, Bloomberg, Euronews, Al Jazeera ve Eurosport gibi dünyanın önde gelen yayın kuruluşlarında Türkiye'nin görünürlüğünü sürdürdük. Dijital kampanyalarımızla 74 ülkede 7,1 milyar gösterime ulaşırken Türk dizilerinin küresel etkisini turizme taşıyan mini dizi modelimizi büyüttük. Kapadokya, Bodrum, Güneydoğu Bölgesi, İzmir, Ankara ve çevre illeri ile Doğu Karadeniz'i konu alan yeni yapımlarla birlikte 2025-2026 döneminde 10 mini dizimizle 10,5 milyar gösterim elde ettik. Türkiye'yi 10 dilde tanıtan GoTürkiye platformumuz Ekim 2026 itibarıyla 77,2 milyon tekil ziyaretçiye, sosyal medya ekosistemimiz ise Eylül 2026 ayı itibarıyla 23 milyon 338 bin takipçiye ulaşmıştır. Ülke hesapları arasında YouTube ve TikTok'ta 1'inci, Instagram'da 2'nci sıradayız. Bu tablo göstermektedir ki Türkiye turizm iletişiminde hem güçlü bir görünürlüğe sahiptir hem de küresel dijital rekabette öncü ülkelerden biri konumundadır. Bu çerçevede Komisyonumuzun takdirine sunduğumuz 2027 yılı bütçesini yalnızca bir harcama bütçesi olarak değil, Türkiye'nin turizm gelirini ve küresel rekabet gücünü büyütecek bir yatırım bütçesi olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; kıyı koruma, insan sağlığı, can güvenliği, uluslararası turizm ekonomisini doğrudan şekillendiren çok yönlü bir ekoetiket olan Mavi Bayrak Programı kapsamında ülkemizde 580 plaj, 30 marina, 26 bireysel yat ve 18 turizm teknesi mavi bayrak almaya hak kazanmıştır. Türkiye en fazla mavi bayraklı plaj sayısına sahip 3'üncü ülkedir. Dünyanın en güzel sahillerine sahip ülkemizin bu güzelliklerinden tüm vatandaşlarımızın faydalanması amacıyla Bakanlık olarak ücretsiz girişli halk plajı projeleri geliştirdik ve yüksek kaliteli, nitelikli plajlar yaptık. 2019 yılında başlattığımız projeyle bugün itibarıyla 20 ayrı noktada halk plajlarımız hizmet vermektedir. 2026 yılında Samsun Yakakent ve Sinop Abalı olmak üzere 2 tane daha ücretsiz

girişli halk plajını, 2027 yılında ise plan ve tahsis işlemleri tamamlandığında Sinop Çiftlik İnceburun, Antalya Manavgat Boğaz, Bitlis Adilcevaz'da iki adet ve İzmir Çeşme Ovacık olmak üzere toplam 5 adet daha yeni ücretsiz girişli halk plajı yapmayı planlıyoruz.

Bakanlığımız ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan mesleki ve teknik eğitim geliştirme iş protokolü kapsamında 2018 yılında 5 tesis ve 11 okulla başlattığımız çalışmayı genişleterek 2026 yılı Ekim ayı itibarıyla 39 otel grubu ile 61 okulu eşleştirdik. Bakanlık olarak 16 Aralık 2024 tarihinde Yükseköğretim Kurulu ile de bir iş birliği protokolü imzaladık. Söz konusu protokol kapsamında 9 üniversitemizi pilot uygulama için seçtik. Bu üniversitelerimizin uygulama mutfaklarını ve dil laboratuvarı altyapısını geliştiriyoruz. Öğrencilerimize yüzde 100 İngilizce olarak yoğunlaştırılmış teorik eğitim ve Rusça, Çince veya Arapça olmak üzere ikinci bir yabancı dil imkânı sunuyor, ikinci sınıftan itibaren işletmelerde mesleki uygulamalı eğitim ve Nisan-Kasım ayları arasında staj programı sağlıyoruz. Bu programda 21 adet turizm tesisi ile pilot üniversitelerimize eşleştirdik. Ayrıca Bakanlığımızda görevli eğitim uzmanlarınca mesleki turizm eğitimleri düzenlenmektedir. Söz konusu eğitimlere 2002-2026 yılları arasında 78.085 kişi, 2026 yılında ise 1.194 sektör çalışanı katılmıştır. Başta Antalya, Muğla, İzmir ve Aydın olmak üzere ülke genelindeki turizm merkezleri ile kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde üst ve alt ölçekli toplam 64 plan ve plan değişikliğini onayladık. Turizm bölgelerimizin altyapısını güçlendirmeye yönelik çalışmalarımızı da sürdürüyoruz. Antalya'nın Serik ilçesinde 2022 yılında hizmete açtığımız Belek bölgesindeki arıtma tesisinin artan ihtiyacı karşılaması amacıyla kapasite artırım çalışmalarına başladık. Bu kapsamda Kocayatak ve Çandır Mahallelerini kapsayan 15 kilometrelik ilave kanalizasyon terfi hattı ve bağlantılı altyapı tesislerinin yanı sıra iki son çöktürme havuzu ile dezenfeksiyon ünitesinin yapımını kasım ayında tamamlayacağız.

Bakanlığımızca ülkemize kazandırılan kültür merkezlerimiz 2002 yılında 42'yken 2025 yılında 124'e yükselmiş olup bunların 34'ü diğer kurumlara tahsis edilmiştir. 2026 yılı içerisinde Malatya ve Antalya Ormana Kültür Merkezlerinin yapımı tamamlanmıştır. Ordu Ünye ve Ardahan Kültür Merkezleri ise kasım ayı içerisinde tamamlanacaktır. 2027 yılı içerisinde Van ve Zonguldak Alaplı Kültür Merkezinin yapımı tamamlanacaktır. Ayrıca, 2026 yılında Adıyaman Kültür Merkezinin yapımına başlanılmış olup Giresun ve Bayburt Kültür Merkezlerinin inşaatlarına da yine bu yıl içerisinde başlanacaktır. Öte yandan, kültür merkezlerini güçlendirme faaliyetleri kapsamında 2026 yılında Aksaray Somuncu Baba ve Aydın Atilla Koç Kültür Merkezinin güçlendirme ve onarım çalışmaları tamamlanarak yeniden hizmete açılmıştır. Aydın Nazilli, Osmaniye Cebelibereket ve Zonguldak Atatürk Kültür Merkezlerinin ise güçlendirme ve onarımına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. 6 üniversite ve TÜREB'e turist rehberliği uygulama gezileri düzenlemesine yönelik yetki verilmiştir. Bu kapsamda 2005 yılında 178 adet, 2026 yılında 121 adet olmak üzere toplamda 299 uygulama gezisi düzenlenmiştir. Ayrıca, Anadolu Üniversitesince 4 adet mesleğe kabul sınavı düzenlenmiştir. Söz konusu sınavlarda 3.712 aday başarılı olarak turist rehberliği ruhsatnamesi almaya hak kazanmıştır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; cumhuriyet tarihinin en büyük arkeolojik seferberliği olan Geleceği Miras Projesini insanlık tarihine ışık tutan arkeolojik değerleri gün yüzüne çıkarmak, bilimsel ve evrensel ilkeler doğrultusunda korumak, ihya etmek ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla 2023 yılında başlatmıştık. 2026 yılında 67 ilde 261 kazı alanında çalışmalar yürüttük. Yabancı heyetlerce yürütülen 29 kazımızı da 12 aylık kazı programına dâhil ederek her birini Türk koordinatörü kazı başkanı atadık. 2026 yılı sonunda yürütülen tüm kazı ve araştırma çalışmalarını sayısı yıllık 800'e ulaşmış olacak. Bu sayıyı 2027 yılında 820'ye çıkarmayı hedefliyoruz. 2024, 25 ve 26 yıllarında yürüttüğümüz kazı çalışmaları kapsamında 3.500'ün üzerinde uzman ve 6.500'den fazla çalışanın istihdamını sağlarken 32 binden fazla arkeolojik buluntuyu gün yüzüne çıkardık. Elde ettiğimiz bilimsel verilerin kayıt altına alınması, değerlendirilmesi ve bilim dünyasına kazandırılması amacıyla iki yılda toplam 944 bilimsel yayın hazırlanmasına ve yayınlanmasına katkı sunduk. 2024-25 yılları arasında proje kapsamında restorasyon, ziyaretçi karşılama merkezi, çevre düzenleme ve üst örtü projeleri olmak üzere toplam 46 proje işini tamamlamıştık. 2026 yılı itibarıyla Çatalhöyük Güney Korugan yapısı ve Efes Yedi Uyuyanlar Üst Örtü Projelerini, Lyrbe Antik Kenti yapılarını, Side Anıtsal Çeşmesi ve Bizans Hamamı ile Kütahya'da Aizonai Zeus Tapınağı'nın restorasyon projelerini, ayrıca Kissebükü, Heraion-Teikos ve Soğanlı Aziz Georgios Kilisesi ziyaretçi karşılama merkezi ve çevre düzenleme projeleriyle Afrodisias'ta müze proje çalışmalarını tamamladık. Bunlara ek olarak, İzmir Bergama'da müze proje çalışmaları ile Afrodisias, Ankara Gardion Örenyeri, Manisa, Sardes Rafineri ve Kilise, Şanlıurfa Karahantepe ve Kahramanmaraş Germanicia Antik Kenti'nde ziyaretçi karşılama merkezi ve çevre düzenleme proje çalışmaları da devam etmektedir. Bakanlığımıza bağlı müze ve ören yerleri ile tahsisli tescilli kültür varlıklarımızın gelecek kuşaklara korunarak aktarılması amacıyla 2026 yılında 20 adet proje yapımı ve 59 adet uygulama olmak üzere toplam 79 iş tamamlanmış, 69 adet proje ve 95 adet uygulama olmak üzere toplam 164 adet iş devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; kültürel mirasımıza verdiğimiz önem ve sorumluluk bilinciyle uzmanlarımızın özverili çalışmaları neticesinde ülkemizdeki tescilli taşınmaz kültür varlıklarının sayısı 131.817'ye, sit alanlarının sayısı ise 29.212'ye yükselmiş bulunmaktadır. 2026 yılı itibarıyla UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde 22 adet varlığımız bulunmaktadır. Listeye kaydedilmek üzere Midyat ve çevresindeki Geç Antik ve Orta Çağ Dönemi Kilise ve Manastırları adaylık dosyasını da Dünya Miras Merkezine ilettik. Değerlendirmesi 2027 yılında yapılacaktır.

Bakanlığımız Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve UNESCO Türkiye Millî Komisyonu iş birliği neticesinde ODTÜ Kampüsü Yaşayan Modern Kültürel Peyzaj unsuru da UNESCO Dünya Miras Geçici Listesine eklenmiş, buradaki varlık sayımız 80'e yükselmiştir. Bu alandaki bir diğer önemli gelişme de Dünya Miras Komitesi'nin 49'uncu Oturumunun ülkemizin dönem başkanlığında 27 Haziran-7 Temmuz 2027 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilecek olmasıdır. Şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

2026 yılı itibarıyla 222 müze, 149 düzenlenmiş ören yeriyle hizmet vermekteyiz. Ayrıca Bakanlığımız denetiminde faaliyet gösteren özel müze sayısı 459'a ulaşmıştır. Bu özel müzelerde kayıtlı eser sayısı toplamda 319.856 olarak belirlenmiştir. Yenilenmesinin ardından bulunduğu bölgede bir odak noktası hâline gelecek olan Antalya Müzemizi 2027 yılında ziyarete açmayı planlıyoruz. Çağdaş müzeciliğin bir sembolü hâline getirmekte olduğumuz Antalya Müzemizin kapalı alanını mevcut kullanım alanının 2 katına çıkarıyoruz. Sergi alanlarını ise yaklaşık 3 katına yükseltiyoruz. Böylelikle depoda bekleyen eserlerin büyük bölümünün sergilenebilmesini mümkün kılacağız. İstanbul'un tarihî hafızasında eşsiz bir yere sahip olan Haydarpaşa ve Sirkeci Gar Sahalarını yalnızca iki tarihî yapının ihyası olarak değil, kültürel mirasın korunarak gelecek kuşaklara aktarılacağı büyük bir kültür ve sanat projesi olarak ele almaktayız. 15 Ağustos 2024 tarihinde imzalanan protokol kapsamında yürüttüğümüz çalışmalarda uluslararası restorasyon ilkeleri doğrultusunda ve Bilimsel Danışma Kurulumuzun rehberliğinde tarihî yapıların özgün kimliklerini korumayı esas alıyoruz. Haydarpaşa'da demir yolu taşımacılığının sürdürülmesini, tescilli yapıların aslına uygun şekilde restore edilmesini ve Anadolu yakasının ilk arkeoloji müzesi arkeopark, performans sanatları merkezi, kütüphane, tematik müze, sergi salonları ve sanat-tasarım atölyeleriyle alanın bir kültür adasına dönüştürmesini planlıyoruz. Sirkeci sahası da yalnızca tarihî gar yapısıyla değil, bünyesinde barındırdığı tescilli yapıları ve tarihî dokusuyla birlikte ele alınması gereken önemli bir kültür miras alanıdır. Bu doğrultuda yapıların özgün mimari ve malzemelerini koruyarak alanın tarihî kimliğini yaşatan bütüncül bir koruma anlayışıyla çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Garın ulaşım işlevini sürdürecek Göç Müzesi, tematik müze ve sergi alanlarının yanı sıra kültür-sanat mekânlarında oluşturulmasıyla Sirkeci Garı'nı yeniden kültürel hayatın önemli merkezlerinden biri hâline getireceğiz. Önceliğimiz, bu eşsiz miras alanlarını bütün değerleriyle korumak, güvenle geleceğe taşımaktır. Haydarpaşa'da çalışmalarımızın ilk etabını 2027 yılının içinde tamamlayarak vatandaşlarımızla buluşturmayı hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; 2026 yılının Ekim ayı sonu itibarıyla Bakanlığımıza bağlı müze ve ören yerlerini 28,5 milyon kişi, 1,3 milyondan fazla kişi ise gece müzeciliği kapsamında bulunan müze ve ören yerlerimizi ziyaret etmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre yaklaşık yüzde 35 artış sağlanmış olup ilerleyen dönemde daha da artmasını bekliyoruz.

Kültür ve medeniyet mirası noktasında sahip olduğumuz bütün bu eşsiz varlıkları koruma ve sahiplenme kararlılığımızın en somut göstergelerinden biri de yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarılan eserlerimizi ait oldukları bu topraklara yeniden kazandırmak için verdiğimiz mücadeledir. Bu alanda gerek diplomatik gerekse hukuki yollardan yürüttüğümüz çalışmalar neticesinde 2026 yılında yurt dışından 126 kültür varlığımızı ülkemize getirdik. 2002-2026 yılları arasında yurt dışından getirilen toplam eser sayımız ise 13.574'e yükseldi. Geçtiğimiz dönemde devreye aldığımız yazılım sistem sayesinde dünya çapındaki müzayede ve galeri internet sitelerinde satışa sunulan ve ülkemizden yasa dışı yollarla çıkarılmış olması muhtemel eserlerin tespit edilmesi ve arşivlenmesine yönelik önemli bir teknolojik altyapıyı oluşturduk.

Kültür varlıklarımızın geleceğe taşınması adına gerçekleştirdiğimiz faaliyetlere değinmişken ecdadımızın bize emaneti olan vakıf eserlerimize yönelik çalışmalarımızdan da bahsetmek isterim. 2026 yılının ilk sekiz ayında 147 eserin onarım ve restorasyonunu tamamlamış bulunuyoruz. Yıl sonuna kadar ise bu sayıyı 203'e çıkarmayı hedefliyoruz. Geçtiğimiz iki yıl içerisinde Edirne Selimiye Cami, Kahramanmaraş Ulu Cami, Nuruosmaniye Külliyesi, Malatya Yeni Cami, Niğde Sungur Bey Cami ve Gaziantep Zincirli Bedesten başta olmak üzere ülkemiz genelinde 275 vakıf kültür varlığını onarım ve restorasyon çalışmalarıyla ihya ettik. Medeniyetimizin eşsiz miraslarından Ayasofya-i Kebir Cami'nde ise tarihin en kapsamlı restorasyon çalışmalarını büyük bir titizlikle sürdürüyoruz. Vakıf mirasına yalnızca eserlerimizi koruyup ihya ederek değil vakfedenlerin iradesini yaşatarak da sahip çıkıyoruz. 2026 yılında her ay 6.980 yetim ve engelli vatandaşımıza kişi başı 10.318 lira aylık ödeme yapılmıştır. Genel Müdürlüğümüzce her yıl 50 bin öğrencimizin eğitimine destek olunmaktadır.

75.870 haneye her ay gıda kolileri dağıtılmaktadır. Mobil aşevlerimizle de afetlerde, özel günlerde ve etkinliklerde vatandaşlarımızın yanında oluyoruz. 2026 yılında açtığımız Hatay Habib-i Neccar İmarethanesi'yle birlikte imaret sayımızı 6'ya yükselttik. Ramazan ayında yurt içinde yaklaşık 3 milyon öğün iftar yemeği verdik. Dinî bayramlarda ise 60 bin öksüz ve yetim çocuğumuza bayramlık kıyafet ve ayakkabı hediye ettik.

Diğer taraftan, 2026'da Bosna Hersek, Kosova, Karadağ ve KKTC'ye 20 bin, Suriye'ye ise 50 bin koli gıda yardımı gönderdik. Ayrıca, 2026 yılı Ramazan ayında Balkan ülkeleri ve Kıbrıs'ta günlük 2.420 kişilik, Filistin Gazze'de ise günlük 10 bin kişilik iftar verdik. Yine, hayır hizmetlerimiz kapsamında 2026 yılı içerisinde 2.300 çocuğumuzun sünnet organizasyonlarını gerçekleştirdik.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Kültür Yolu Festivali ilk günden beri vizyonu kültür ve sanatla bütünleşmiş bir turizmdir. Bu vizyonla hayata geçirilen festivalimiz kapsadığı alan ve katılımcı sayısıyla bugün dünyanın en büyük festivalidir. Bu özellikleriyle Avrupa'nın en seçkin kültür sanat festivallerini bünyesinde barındıran Avrupa Festivaller Birliği üyeliğine kabul edilmiştir. 2026 itibarıyla festival takvimine dâhil edilen toplam şehir sayımız 26 olmuş, bu yıl şu ana kadar 25 şehir, 382 mekânda, 5.600'den fazla etkinlik gerçekleştirilmiştir. Her yıl daha fazla ilimizi kapsayacak şekilde yaygınlaştırdığımız festivallerimizi 2027 yılında Balıkesir, Denizli, Hatay, Kocaeli, Muğla ve Tekirdağ'ı da dâhil ederek 32 ilde gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

Ülkemizin zengin halk kültürü ve somut olmayan kültürel miras unsurlarını tespit etmek, kayıt altına almak ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamak amacıyla halk kültürü alan araştırmaları gerçekleştirmekteyiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, geçen yıl da maliyetleri açıklayamamıştınız. Bu yıl açıklayacak mısınız?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - 2026 yılında 159 halk kültürü alan araştırması gerçekleştirilmiş olup Halk Kültürü Bilgi ve Belge Merkezindeki toplam belge sayımızı 214.813'e çıkarmış bulunuyoruz. Merkezimize 2026 yılında

kaydedilen 585 Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı'yla birlikte kayıtlı sanatçı sayımız da 7.624 olmuştur. Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanteri Türkiye'nin yaşayan miras unsurlarının kayıt altına alındığı ulusal ölçekte bir çalışmadır. Hâlen envantere kayıtlı 392 yaşayan kültür değerimiz bulunmaktadır. Yaşayan İnsan Hazinelerimiz, somut olmayan kültürel mirasımızın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir role sahiptir. Bugüne kadar 112 kişi Yaşayan İnsan Hazinesi olarak tespit edilmiştir. UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listeleri'ne kayıtlı 32 yaşayan kültür değeriyle Türkiye listelere en çok unsur kaydettiren 2'nci ülkedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; son dönemde yaşayan kütüphane anlayışıyla yaptığımız yatırımlar sayesinde yurt genelinde 1.300'den fazla kütüphanede hizmetlerimizi sürdürmekteyiz. Çağdaş kütüphane yaklaşımlarıyla ve kütüphanelerin toplumsal odak noktalarına konumlandırılması düşüncesinden hareketle Türkiye'nin ilk havalimanı ve gar kütüphanelerini, bebek kütüphanelerini, AVM kütüphanelerini ve turizm ve seyahat kütüphanesini milletimizin hizmetine açtık. Son olarak da hastane kütüphaneleri projemizi hayata geçirdik ve Osmaniye ile Kayseri'de ilk örneklerini hizmete aldık. Son sekiz yılda 257 kütüphaneyi hizmete sunduk, 373 kütüphaneyi de yeniden yapılandırdık. 2026'nın ilk altı ayı itibarıyla kitap varlığımız 27,6 milyona, üye sayımız 7,5 milyon kişiye ulaşmıştır. Toplam kütüphane kullanım alanımız sadece son sekiz yıl içinde 315 bin metrekareden yaklaşık 900 bin metrekareye çıkarken, oturma kapasitesi 97 bin kişiden yaklaşık 160 bin kişiye yükselmiştir. 2026 yılının ilk altı ayında kütüphane kullanıcı sayımız da 19,9 milyon seviyesine gelmiştir

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Türkiye Yazma Eserler Kurumu 816 bini aşkın yazma ve nadir matbu eseriyle İslam ve Türk İslam tarihinin bütün asırlarının, siyasi, kültürel ve etki coğrafyasının en büyük entelektüel havzasıdır. 2026 yılı itibarıyla koleksiyonlarda yer alan 487 bin eserin dijital nüshasını araştırmacıların hizmetine sunmuş bulunuyoruz. Kurumumuzun veri tabanı, yazma ve nadir eserler alanında dünyanın en kapsamlı dijital platformu olarak tescil edilmiştir. İnsanlığın ortak mirası olan yazma eserlerimizi sadece fiziki olarak muhafaza etmekle yetinmeyip kataloglama, koruma, restorasyon, dijitalleştirme ve neşir süreçlerini bütüncül bir yaklaşımla yürüterek insanlığın istifadesine sunmakta, stratejik ve kültürel ihya vazifesini başarıyla ifa etmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; alan başkanlıklarımız kaçak yapılaşmayla etkin mücadele sağlayan, bürokratik süreçleri sadeleştiren, yetki karmaşasını önleyen yapılarıyla ülkemizdeki tarihî, kültürel ve doğal açıdan özel öneme sahip bölgelerin çok başlı idari yapılardan kurtarılmasını, tek bir elden bütüncül ve hızlı bir şekilde yönetilmesini sağlamıştır.

Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığımız vasıtasıyla başta 18 Mart Çanakkale Deniz Zaferi olmak üzere millî hafızamızı canlı tutmak için anma törenleri, sergiler ve pek çok etkinlik düzenliyoruz. Çanakkale şehitliklerimizin bakımını titizlikle yürütüyoruz. Yeni tespit ettiğimiz 10 şehitliğimizi ve Anadolu'dan Rumeli'ye geçen ilk Türk akıncılarına ait Küçükanafarta Tarihî Türk Mezarlı'ğını ihya ederek ziyaret açtık. Çanakkale ruhunu sadece 81 ilimize değil Balkanlar, Avrupa ve Azerbaycan'a ulaştırmak amacıyla Çanakkale Savaşları Mobil Müzesi projesini hayata geçirdik. Restorasyonunu tamamladığımız Seddülbahir Kalesi ulusal ve uluslararası birçok prestijli platformda ödül almış, 2026 yılı Avrupa Yılın Müzesi Ödülü kapsamında finale kalarak uluslararası düzeyde büyük bir başarı elde etmiştir.

1915'te Mehmetçik tarafından savaş malzemeleri kullanılarak yapılan Arıburnu Zafer Anıtı'nı özgün arşiv verileri doğrultusunda yeniden inşa ederek Anafartalar Zaferi'nin 111'inci yıl dönümü olan 10 Ağustos 2026 tarihinde ziyaret açtık. Ayrıca, Millî Savunma Bakanlığımızla ortaklaşa yürüttüğümüz Şehit Bilgi Kapısı projesiyle aziz şehitlerimizin arşivlerde bulunan bilgilerini yakında tek bir platformda erişme sunacağız.

Bursa'mızın en önemli doğal, kültürel ve turizm değerlerinden biri olan Uludağ'ı dört mevsim yaşayan, güvenli, konforlu, erişilebilir ve nitelikli turizm destinasyonu hâline getirmek üzere kurulan Uludağ Alan Başkanlığımız en önemli görevlerinden biri olan Uludağ nazım imar ve koruma amaçlı imar planlarını 1 Eylül itibarıyla tamamlamıştır. Bu doğrultuda yürüten çalışmalarda Uludağ'ın mevcut sorunlarına kalıcı çözümler getirilmesini hedefliyoruz. Uludağ'da artık daha fazla yaklaşmayı değil daha nitelikli ve sürdürülebilir turizmi esas oluyoruz. Özellikle alanın vatandaşlarımız tarafından daha konforlu ve güvenli kullanımını sağlayacak adımlar atıyoruz. Alanda tanımlanan açık spor sahalarıyla Uludağ'ın kışın olduğu gibi yazın da doğa ve yüksek irtifa sporlarının yapıldığı bir yaşam ve spor turizmi destinasyonu olmasını sağlayacağız.

Tarihî, doğal ve kültürel zenginlikleriyle Kapadokya, yerli ve yabancı ziyaretçiler için Türkiye'nin en önemli destinasyonlarından biridir. Ülke turizmine katkısı her yıl artmaktadır. Bu nedenle, bölgenin tarihî, coğrafi ve kültürel değerlerinin bir bütün olarak korunması, gelecek kuşaklara aktarılması ve ülkemize en yüksek faydayı sağlayacak şekilde kullanılması Kapadokya Alan Başkanlığımızın sorumluluğundadır. Bu kapsamda, Alan Başkanlığımızca 2019-2026 yılları arasında Kapadokya'da tarihî ve kültürel dokuya zarar veren 1.434 adet izinsiz uygulama kaldırılmıştır. Kapadokya alanında daha önce tespit edilmemiş doğal ve kültürel varlıkların tespit ve tescili de yapılmakta, bunların koruma altına alınma çalışmaları yürütülmektedir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Bakanlığımız yalnızca kültürel faaliyetlerin idaresiyle yetinmemekte, aynı zamanda toplumsal barışın, birlik ve beraberliğin pekiştirilmesinde öncü bir vizyon ortaya koymaktadır. Bizler biliyoruz ki, kültür yalnızca geçmişi hatırlatan bir değer değil aynı zamanda geleceği şekillendiren en güçlü sermayemizdir. Bu vizyonun en somut örneklerinden biri, 2022 yılında kurulan ve yoğun bir mesai yürüten Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığımızdır. Bu mesai kapsamında ülke genelinde 2.170 cemevinden 1.392'sinin bakım, onarım ve tefrişat talebi alınmış, iş ve işlemlerine başlanmış, 2023-2026 yıllarında 850 cemevimizin çalışmaları tamamlanmıştır, kalan 542 cemevimizin işlemleri de devam etmektedir. Ayrıca, deprem

bölgesinde bulunan 180 cemevinin bakım, onarım işleri ve tefrişat işlemleri yerine getirilmiştir. Bakanlık olarak 1.156 cemevimizin de aydınlatma giderlerini karşılamaktayız.

Elbette Başkanlığımız, sadece cemevlerimizin fiziki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmamıştır; aslen, inanç ve kültür hayatımızı bilim, sanat ve eğitimle buluşturmayı, değerlerimizi gelecek kuşaklara aktaracak projeleri hayata geçirmeyi kendisine görev edinmiştir. Bu doğrultuda Kaygusuz Abdal Alevilik-Bektaşilik İhtisas Kütüphanesini hizmete açtık. 2026 yılında 2.520 adet kitabın teknik işlemleri tamamlanarak toplamda 6.300 kitabı okuyucularımızın hizmetine sunduk, cemevlerinde kütüphane birimleri kurulması için 27 bin kitap temin ettik. Millî Eğitim Bakanlığımızla iş birliği içinde sertifikalı bağlama kursları başlattık, cem ve muhabbet erkânlarında kullanılmak üzere bağlamalar dağıttık. 2026 yılı içerisinde Başkanlığımızca semah kursunu açtık. Bu rakamlar, bilgiler yalnızca birer teknik veri değildir, her biri milletimizin gönül dünyasına dokunan, kardeşliğimizi pekiştiren ve geleceğimizi güven altına alan tarihî bir iradenin de göstergesidir.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Cumhuriyetimizin en önemli sanat kurumlarından biri olan Devlet Tiyatroları sanat ve hizmet vizyonu doğrultusunda halkla bütünleşecek özel projeler gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. En önemli hedefi temsil verilebilecek her yere, her şartta tiyatro sanatını ulaştırmaktır. Bu sayede Türk tiyatrosunun ulusal ve uluslararası alanda etkinliğinin artırılması ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır. Devlet Tiyatroları 14 yerleşik merkezde turne düzeninde, 12 ilde yaklaşık 29 bin koltuk kapasitesiyle hizmet vermektedir. Bunlara ek olarak, ilk etapta turne düzeninde açılışı yapılan Hatay Devlet Tiyatrosu ile 2026 yılı içinde açılacak olan Kars Devlet Tiyatrosunun yerleşik tiyatro müdürlüğü olarak faaliyetlerini sürdürmesini planlıyoruz. 2023 yılında 1 olan Kamyon Tiyatro sayımızı, 2025 yılında 3'e çıkardık, 2026 yılı sonuna kadar inşallah bu sayıyı 4'e çıkaracağız.

Uluslararası festivaller kapsamında 46 yabancı tiyatro grubu ülkemize davet edilmiştir. 2025-2026 tiyatro sezonunu başarılı istatistiklerle kapatan Devlet Tiyatrolarımız 121 farklı ödülle de hak ettiği takdiri görmüştür. Türk tiyatrosunun gelişmesine katkı sağlanması amacıyla özel tiyatro projelerine destek vermeyi de sürdürmekteyiz. Bakanlığımızca 2026-2027 sanat sezonunda özel tiyatrolara; profesyonel tiyatro, profesyonel çocuk tiyatrosu ve geleneksel tiyatro kategorilerinde toplam 391 özel tiyatro projesine 116 milyon 396 bin lira destek sağlanacaktır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Ankara'daki Genel Müdürlük ile İstanbul, Ankara, İzmir, Mersin, Antalya ve Samsun Devlet Opera ve Balesi Müdürlükleri aracılığıyla faaliyet gösteren Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğümüzün temel öncelikleri Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda sanatsal üretimi güçlendirmek, genç yetenekleri desteklemek, kültürel erişimi artırmak, sanatı Anadolu'nun farklı bölgelerine taşımak ve Türkiye'nin ulusal ve uluslararası sanat görünürlüğünü güçlendirmektir. Anadolu Opera ve Bale Festivali kapsamında 30 temsille 12.500 seyirciye ulaşılmıştır. Festival kapsamında gerçekleştirilen yetenek taramalarında Şırnak ve Tunceli'de keşfedilen 2 genç yetenek Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün himayesinde ve sanatçılarımız rehberliğinde hazırlık süreçlerini tamamlayarak Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı ve Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Şan Bölümlerini kazanmıştır. Denizli Opera ve Bale Günleri Mayıs ve Ağustos aylarında düzenlenen 4 temsille 28 bini aşkın seyirciye ulaşmış, "Kuğu Gölü Balesi" Hierapolis'in antik tiyatrosunun eşsiz tarihî atmosferinde sanatseverlerle buluşmuştur, gösterimde 12 bin kişilik antik tiyatronun tamamen dolması sanatseverlerin yoğun ilgisini ortaya koymuştur. 2.700 yıllık Sardes Antik Kenti'nde gün ışığına çıkarılmasından bu yana ilk kez bir sanat etkinliği gerçekleştirildi. Sardes Antik Kenti'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne kabulünün yıl dönümü kapsamında düzenlenen etkinlikte İzmir Devlet Opera ve Balesi tarafından seslendirilen "Carmina Burana" 6.500'ü aşkın sanatseverle buluşmuştur. 2025-2026 sezonunda Opera ve Bale Müdürlüklerimiz ulusal ve uluslararası opera ve bale festivalleri ile Kültür Yolu Festivallerinde gerçekleştirilen toplam 1.241 temsille 653 bin seyirciye ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; sinema, kültürel mirasımızı gelecek kuşaklara aktaran, toplumsal belleğimizi canlı tutan ve ülkemizin uluslararası alandaki görünürlüğünü güçlendiren en önemli kültürel diplomasi araçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Son yirmi yılda Bakanlığımızın kararlı destekleriyle büyük bir atılım gerçekleştiren Türk sineması hem geçmişine bağlı hem de geleceğe umutla bakan yenilikçi bir sektör hâline gelmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, süreniz doldu, ilave süre veriyorum.

Buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Bu yıl 49 uzun metrajlı film yapımı, 30 belgesel film yapımı, 5 proje geliştirme, 29 kısa film yapımı, 10 animasyon film yapımı olmak üzere toplam 142 projeye 446 milyon 725 bin lira destek verdik. Buna ek olarak, sinema salonlarımıza destek olmak ve yerli filmlerimizi daha fazla seyirciyle buluşturmak amacıyla sağladığımız "Yerli Film Gösterim Desteği" kapsamında 100 sinema salonu işletmesini toplam 49.350 bin lira destekledik. Ayrıca, 2026 yılı Eylül ayı itibarıyla sinema alanında yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirilen 102 kültürel ve sanatsal etkinliğe 178 milyon 125 bin lira destek sunduk, böylece sinema sektörüne 2026 yılında toplam 674 milyon 100 bin lira destek sağlamış olduk.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; ülkemizde telif hakları sistemini güçlü ve adil bir şekilde yürütmek amacıyla hayata geçirdiğimiz mevzuat düzenlemeleri ve uygulamalar sayesinde telif gelirleri istikrarlı bir şekilde artış göstermektedir. 2026 yılı sonunda meslek birlikleri eliyle toplanan telif gelirinin 4 milyar lirayı aşmasını beklemekteyiz. Bakanlığımızca başlatılan uygulama öncesinde sadece 2 bin otel lisanslı iken uygulama sayesinde müzik kullanan 19 bin tesisi eşit ve makul koşullarda, tek noktadan telif lisansına dâhil ettik. Bu sayede, telif gelirlerinde rekor artış sağlarken turizm tesisleri bakımından yıllardır süregelen hukuki ihtilafları ve dava

süreçlerini de sonlandırmış olduk. Ayrıca, telif hakkı sahiplerini temsil eden meslek birliklerinin kurumsal kapasitelerinin artırılmasına yönelik üç yıl sürecek bir mali yardım programı da başlattık.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunca 2026 yılında 123 bilimsel etkinlik gerçekleştirilmiş, 55 proje yürütülmüş, 208 eser yayımlanmış, 100.731 eser ücretsiz dağıtılmış, 1.352 öğrenciye burs sağlanmıştır. Yüksek Kurum bünyesinde 26-30 Ekim 2026 tarihlerinde Türk Tarih Kongresi'nin 20'ncisi düzenlenmiştir, 2027 yılında da Uluslararası Atatürk Kongresi'nin 11'incisini düzenleyeceğiz. Atatürk Araştırma Merkezince 29 Ekim 2020'de çevrim içi olarak kamuoyuna açılan Atatürk Ansiklopedisi'ne bugüne kadar 1.457 madde yüklenmiş, ansiklopedi 12 milyonun üzerinde kişi tarafından ziyaret edilmiş, ayrıca mobil uygulaması da hizmete açılmıştır. Türk coğrafyasındaki zengin tarihî birikime yer verilmesi hedeflenen ve mobil uygulamayla Türk dünyasının erişimine açılan Türk Dünyası Ansiklopedisi'nde ise madde sayısı 388'e ulaşmıştır. Türk Dil Kurumu, Avrupa düzeyinde terminoloji faaliyetlerini yönlendiren en önemli oluşumlardan Avrupa Terminoloji Birliğine üye olarak Ulusal Terim Bankası Projesi'ni de başlatmıştır; önemli Türk şahsiyetlerinin yaşam öykülerinin dünya dillerine çevrilerek tanıtıldığı 9 seri tamamlanmıştır, 2027 yılında yayımlanması planlanan Mevlâna, Fatma Aliye ve Ahmet Cevdet Paşa serilerinin hazırlıkları ise sürmektedir.

Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü, sanatını tanıtmak ve bu hususlarla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak amacıyla Yunus Emre Enstitümüz faaliyetlerini 72 ülkede yer alan 96 Türk Kültür Merkezi aracılığıyla yürütmektedir. Enstitü, Tercihim Türkçe Projesi, Türkoloji Projesi, Türkçe Yeterlik Sınavı gibi eğitim faaliyetleriyle Türkçemizi dünyaya tanıtmaktadır. Türkoloji Projesi kapsamında, Batı Avrupa, Balkanlar ve Doğu Avrupa, Orta Asya ve Kafkasya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Sahra Altı Afrika ve Asya Pasifik olmak üzere 6 bölge ve 22 ülkede çalışmalar yürütmekteyiz; hâlihazırda 44 üniversiteyle iş birliği protokolümüz bulunmaktadır. Tercihim Türkçe Projesi anaokulu ve lise düzeyindeki okullarda Türkçenin müfredata girmesini sağlamakta olup, proje, Bosna Hersek, Endonezya, Kosova, Lübnan, Somali, Tayland, Romanya, Arnavutluk, Pakistan, Gürcistan, Ukrayna ve Polonya'da uygulanmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından her yıl düzenlenen Tematik Yaz Okulları 2026 yılı itibarıyla "Kültür Akademileri" adıyla gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

Türkiye Bursları 2026 yılında 183 ülkeden 162.249 başvuru almıştır; nihai değerlendirmeler neticesinde 2.952 aday burslandırılmış olup hâlihazırda 14.221 Türkiye burslusu, lisans ve lisansüstü düzeylerde Türk yükseköğretim kurumlarında eğitim görmektedir. TİKA Başkanlığımızca 2025 yılında dünyanın dört bir yanında 1.645 proje ve faaliyet gerçekleştirilmiştir; 2026 yılında ise Kasım ayı itibarıyla eğitim, sağlık, kültürel iş birliği, idari ve sivil altyapılar, tarım ve hayvancılık, acil ve insani yardımlar gibi alanlarda 1.624 proje ve faaliyet hayata geçirilmiştir. Bosna Hersek'in ilk Cumhurbaşkanı merhum Aliya İzzetbegoviç'in düşünce ve mücadele mirasını gelecek nesillere aktaran Aliya İzzetbegoviç'in Müzesi'nin kapıkuleleri restore edilerek müzenin teşhir-tanzimi de yenilenmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 1974'te katledilen soydaşlarımızın anısını yaşatan, dolayısıyla bizler için manevi değeri büyük olan Muratağa, Sandallar ve Atlılar Şehitleri Yeni Müze Binası da eylül ayında ziyarete açılmıştır.

Sultan II. Abdülhamit Han'ın vizyonuyla hayata geçirilen Hicaz Demir Yolu'nun Ürdün'deki Amman İstasyonu aslına uygun biçimde restore edilmekte olup yerleşkede inşa edilen 3 katlı müze binasıyla birlikte yıl sonuna dek tamamlanacaktır. Ağır kuşatma altındaki Gazze'de ramazan ayı boyunca 10 bin aileye sıcak yemek ulaştırılmış, 4 bin Gazzeli aileye gıda paketi dağıtımı yapılmıştır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuzun 2027 yılı bütçe teklifi 4 milyar 266 milyon 150 bin liradır. Üst Kurul bütçemizin milletimiz ve devletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum. Üst Kurulla ilgili siz Değerli Komisyon üyelerimizden gelecek soruları da cevaplandırmaktan memnuniyet duyacağımızı ifade etmek isterim.

Sayıştay Başkanlığı tarafından yüce Meclise sunulan ve hassasiyetle üzerinde durmakta olduğumuz Bakanlığımıza ait 2025 yılı denetim raporlarına ilişkin değerlendirmelerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Denetim raporlarında yer alan bulgular ağırlıklı olarak usule ilişkin hatalardan kaynaklanmakta olup bu hataların giderilmesine yönelik tüm Bakanlık birimlerimiz talimatlandırılmış ve düzeltici işlemlerde son aşamaya gelinmiştir. Bakanlığımızı denetleyen tüm denetçilere titiz ve özverili çalışmaları için teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın 2025 yılı kesin hesabı ve 2027 yılı için öngörülen bütçe ödenekleriyle ilgili bilgi vererek konuşmama devam etmek istiyorum. Bakanlığımıza tahsis edilen 2025 yılı bütçesi Bakanlığımız politika hedefleri doğrultusunda etkili, ekonomik ve verimli kullanılmıştır.

2027 bütçemiz bağlı ve ilgili kuruluşlarımız dâhil olmak üzere 95 milyar 153 milyon 389 bin lira olarak öngörülmektedir. Bu bütçemizin 67 milyar 365 milyon 88 bin lirası cari bütçe, 27 milyar 788 milyon 301 bin lirası yatırım bütçesi olarak öngörülmüştür. 2027 yılı bütçemizle kültür ve sanata erişimi 81 ilimizde yaygınlaştıracak, medeniyet mirasımızı koruyarak gelecek kuşaklara aktaracak, turizmden elde ettiğimiz başarıları daha yüksek katma değere ve kalıcı refahlara dönüştüreceğiz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Türkiye Yüzyılı'nı kültür ve turizm alanında daha güçlü eserlerle, daha yaygın hizmetlerle ve daha büyük başarılarla inşa etme kararlılığındayız. Milletimizin bize emanet ettiği her kaynağı bu sorumlulukla değerlendirmeye, ülkemiz için üretmeye ve çalışmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET ERSOY - Konuşmamı burada sonlandırırken 2027 yılı bütçemizin Bakanlığımıza ve ülkemize hayırlı olmasını diler, hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlarım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Bakana teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi öncelikle...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkanım, yasama da bu uzatma talebinde bulunuyor. Yürütmeye sağladığınız bu uzatmaya yasamaya da talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Uz teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz, hayırlı sabahlar diliyorum. Herkes talepte bulunabilir.

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Çünkü siz de yasamanın bir tarafı olarak bu yasama hakkını koruyacağınızdan çok eminiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Mutlaka. Bir taraftan da düzeni sağlamakla ilgili bir görevim var.

İlk olarak Sayın Seda Kaya Ösen'den başlayacağız.

Sayın Ösen, süreniz on dakika.

Buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Bakan, değerli bürokratlar; öncelikle hepinizi Yeni Parti adına saygıyla selamlıyorum. 2027 bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sözlerime başlarken, şu anda Kartalkaya'da hayatını kaybedenlerin yakınlarının yaptığı bir basın açıklaması var hâlihazırda. Tekrar orada hayatını kaybedenlerin yakınlarına başsağlığı diliyorum ve böyle facialarn tekrar yaşanmaması için gerekli önlemleri almamız gerektiğini hatırlatmak istiyorum.

Sayın Bakan, bildiğiniz gibi 2023 yılındaki seçimlerin hemen ardından Meclise bir On İkinci Kalkınma Planı sunulmuştu ve kabul edilmişti ve orada 2028 yılı turizm gelir hedefi 100 milyar dolar olarak belirlenmişti. Son açıklanan 2027-2029 OVP'sinde hedef 73,5 milyar dolar olarak negatif bir revize edilmiştir yani aradaki fark 26,5 milyar dolardan bahsediyoruz. Cari açığımızın aşağı yukarı 35 milyar dolar olduğu bir ortamda bunun ne kadar büyük bir fark olduğunu sizin takdirlerinize sunuyorum.

Revizenin altında yatan tabii ki birçok sebep var. Bunları savaşlar, jeopolitik riskler olarak tanımlayabiliriz ama hepimizin bildiği gibi Türkiye turizmini kalkındığı 80'li yıllardan beri ne yazık ki coğrafyamızdaki negatif konulardan turizm etkilenmiştir ve karşılaştırmalı olarak krizlere karşı dirençli bir sektör olduğunu biliyoruz. Biz açıkçası bu büyük farkın sebebinin birazcık da turizmde uzun zamandır baş gösteren yapısal sorunlar olduğunu ve sizin bu sorunlara gerekli önlemleri almadığınız için artık bu sorunların yavaş yavaş kalıtımsal bir hale geldiğini görüyoruz.

Turizmciler 2026 yıllı sermayelerinden yiyerek geçirdiler Sayın Bakan. Tesis yenilmesinin ortaya çıkardığı maliyetlere ek olarak kârlarında çok ciddi düşüşler var. Üstüne üstlük bu kârları düşerken bir daha hâlâ cirodan devlete vergi veriyorlar. Enflasyonun yıllık ortalama yüzde 30, kurların ise yüzde 18 arttığı bu ortamda tabii ki bu durum kaçınılmaz. Yalnız burada biz tek sorunun kur artışı veya tek çözümün de kur artışı olduğunu savunmuyoruz. Türkiye'nin turizmde lig değiştirmesi ve turist profilini de çeşitlendirip değiştirmesi gerektiğini savunuyoruz yani Türkiye turizminin artık yeni bir hikâye yazması gerektiğini düşünüyoruz çünkü bugün Türkiye hâlâ algı olarak ucuz bir ülke ama gerçekte artık özellikle rakiplere göre gayet de pahalı bir destinasyon hâline gelmiş durumda. Bütçede turizmin geliştirilmesi programına ayrılan payın düşük olduğunu düşünüyoruz. TGA gelirlerinin bu noktada yetersiz kalıp ek ödeneklere ihtiyaç duyduğunu da biliyoruz.

Bildiğiniz gibi dünyada turizm artık değişiyor, yapay zekâ artık âdeta bir acenta gibi çalışıyor. Sizin 2027 politikadaki beş stratejinize baktığınız zaman bunların daha çok talep artırıcı, mega projeler, ultra lüks turizmi destekleyen projeler olduğunu da görüyoruz. Biz burada artık deneyim turizminin kitle turizmiyle yan yana konumlanması gerektiğini düşünüyoruz fakat gördüğümüz kadarıyla Bakanlık yalnızca kitle turizmini desteklemeye devam ediyor.

Türk turizminin yapısal dönüşümü için atılacak adımların artık konuşulması gerekiyor. Örnek vermem gerekirse Urfa'nın Göbekli ve Karahan tepelerine tabii ki bir dünya turizmi entegre etmeye çalışıyoruz ama buraya gelen turistin aynı zamanda gastronomi rotalarıyla tanıştırılması, Türkiye'nin her tarafına entegre ulaşımla bağlanabilmesi gerekir. Her bölgenin ayrı master planının olması gerekir yani sadece talebi değil, arzı da dengelememiz ve stratejik olarak konumlandırmamız gerektiğini düşünüyoruz çünkü Türkiye turizmi dünyadaki her talebe cevap verebilecek çeşitlendirilmiş turizm olanağına aslında sahiptir.

Bir önemli konu da bu tip küçük ve orta büyüklükteki işletmeler dünya turizminde en az büyük tesisler kadar önemli. Bu tesislerin mevcut finansal ortamda desteklenmesi, teşvik edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğer sorun da ne yazık ki sizin verdiğiniz TÜİK rakamları piyasada çok fazla tartışılıyor. Bu konunun mutlaka açıklığa bağlanması gerektiğini düşünüyoruz.

Sayıştay raporundan bahsettiniz, ona da değinmek istiyoruz. Üç yıl önce burada evlerin turizm amaçlı kiralanması konusunda bir kanun getirdiniz. Biz, o zaman da burada oturuyorduk, o zaman da bu evlerin Turizm Bakanlığı tarafından denetlenemeyeceğini, bunun imkânsız olduğunu size söylemiştik. Nitekim, 2025 Yılı Sayıştay Raporu'na göre Türkiye'deki yaklaşık 23 bin kiralık ev denetlenmiyor. Denetim noktasında Kültür ve Turizm Bakanlığının pozisyonunun yeniden belirlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kabinedeki en düşük üçüncü bütçeye sahip Bakanlık olarak bunların denetlenmesi konusunda yeni bir çerçeveye mutlaka ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Kültür bütçesine de biraz değinmek istiyorum: Bakanlık bütçesinin büyük bölümünü kaplayan Millî Kültür Programı'nın ödeneği yüzde 47,1 artarken tescilli kültür varlıklarının restorasyon sayısı 202'den 90'a düşürülmüştür. Yani Kültür Programı'nın ödeneği artırılıyor ancak performans programında düşüşler yaşanıyor. Örneğin, tescilli taşınmaz kültür varlıklarının restorasyonu, kamu eliyle açılan kütüphane sayısı düşüyor, sanat ve kültür ekonomisi altında sinema sektöründeki geriye gidiş devam ediyor.

Sayın Bakan, bildiğiniz gibi, ülkemizde atıl durumda kalmış birçok eser ve değer var. Bunların başında da cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan endüstriyel mirasımız olan şeker fabrikaları, TEKEL, tekstil fabrikaları, kömür ocakları, tren istasyonları geliyor ve bunların en büyük özelliği de Anadolu'nun dört bir yanına yayılmış olmaları. Bizim Yeni Parti olarak kültür politikamızın bir numaralı maddesi kültür ve sanat erişiminin bir anayasal hak olarak Anayasa'ya işlenmesidir. Bu minvalde, biz bütün bu endüstriyel mirasımızın Anadolu'da bir kültürel vaha olarak ayağa kaldırılması gerektiğini düşünüyoruz. Biz bunun çok güzel örneklerini İstanbul Büyükşehir Belediyemizde İstanbul kapsamında zaten yapıyoruz. Siz de bir örneğini İzmir'de TEKEL Fabrikasında yaptınız. Bunun bütün Anadolu'ya yayılması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, 2025 Yılı Faaliyet Raporu'na göre Müze Ulusal Envanter Sistemi'ne aktarılan kültür varlığı sayısı hedefi 1 milyon 149 bin iken gerçekleşmeniz 163 bin 233'te kalmıştır. Bu konuyu netleştirmenizi rica ederiz.

Bir diğer konumuz Alan Başkanlıkları... Hiç değinmediniz ama geçtiğimiz hafta Göreme'de elim bir facia oldu ve hayatını kaybedenlere tekrar buradan Allah'tan rahmet diliyorum. Yani, Kapadokya bütün dünyanın turizm göz bebeği, bizim en büyük göz bebeklerimizden biri olması gerekirken böyle kazalar, böyle ihmaller nasıl olabiliyor, ben açıkçası anlamakta çok büyük zorluk çekiyorum. Bu bölgede kaç kez teknik etüt çalışması yapılmıştır Sayın Bakan? Bu Alan Başkanlığında bu bu tarz ihmaller nasıl başımıza gelmektedir, bunu açıklayabiliyor musunuz? Uludağ Alan Başkanlığında mesela, bildiğim kadarıyla, Bursa Büyükşehir Belediyesinin bu bölgedeki işletmelerle bir yangın itfaiye teşkilatı var. Bu önlemlerin diğer Alan Başkanlıklarına ve turistik bölgelere birer birer uygulanması gerektiğini düşünüyoruz. Uygulanmayınca maalesef neler olabildiğini 2025 yılının Ocak ayında hepimiz de gördük.

Birkaç soruyu da size yöneltmek isterim: Devlet Tiyatrolarında görev yapan yaklaşık 300-350 sözleşmeli sanatçının 4/B statüsüne yönelik bir çalışma var mıdır? Yine, sanatçıların sosyal güvenlik meselesiyle alakalı Bakanlık bir çalışma yapacak mıdır? Konuyla ilgili yanlış hatırlamıyorsam, 90'lı yıllarda geriye dönük bir borçlanma ve hazineden sağlanan prim katkısıyla kanun tasarısı geçirilmişti.

Yayıncılık sektörü en kötü günlerinden birini geçiriyor; bandrol gelirleri düşüyor, kitap maliyetleri artıyor. Özellikle on-line kitap satan portaller yüzünden bazı ülkelerde kitabevlerini korumaya yönelik bazı önlemler alındığını görüyoruz. Bizim bu konuda, yaratıcı endüstriler kapsamında bir çalışmamız var mıdır?

Kütüphanelerle ilgili de bazı sorunlar var. Kütüphaneler Genel Müdürü personeli Millî Kütüphanede çalıştırılıyor. Alan sıkıntısı olduğunu biliyoruz, buna ek olarak depo yapılmak istendi ancak depo da on altı yıldır bitirilemiyor. Millî Kütüphanede durum tam olarak nedir? Yeni açılan kütüphanelerin bina olarak modern ve güzel olduğunu biliyoruz ancak kütüphanelerde işletme yönünden sorunlar olduğunu görüyoruz. Bazı kütüphanelerde sadece bir temizlik personeli çalıştığına dair tespitler var. Aynı zamanda, bazı kütüphanelerde kitap sayısıyla ilgili de sorunlar olduğu bize geliyor. Bununla ilgili ne değerlendirme yapmak istersiniz?

Son olarak, turizmcilerle konuştuğumuz zaman, sektör profesyonelleriyle konuştuğumuz zaman 2027 yılıyla ilgili beklentinin çok düşük olduğunu görüyoruz. Sizin bölgeniz Antalya Kemer'de gezerken, 2'nci, 3'üncü sırada olan otellerin bazılarının kendini adapte edemediği için ve kârsız olduğu için kendini 1'inci sıradaki otellerin lojmanı hâline getirdiğini üzülerek duyduk. Siz, 2027 yılı için nasıl önlemler düşünüyorsunuz? Artan yakıt maliyetleri yüzünden özellikle tur operatörlerine uçak desteği vermeyi düşünüyor musunuz?

Evet, 2027 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ve teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Şimdi de Antalya Milletvekili Sayın Aykut Kaya'ya söz vereceğim hazır olunca.

Sayın Kaya, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Bolu Kartalkaya'da hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Yüce Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle, ülkemiz turizminin genel durumuna, özellikle Antalya'mızda yaşanan gelişmelere değinmek istiyorum. Sektör temsilcilerimizle yaptığımız görüşmelerde, özellikle son iki yıldır yaşanan gelişmelerin turizmcilerimizi endişelendirdiğini görüyoruz. 2026 yılının ilk dokuz ayında Antalya'mıza 13 milyon 330 bin ziyaretçi gelmiş ancak yabancı ziyaretçi sayımız geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5,6 azalmış. Rusya, Ukrayna, Macaristan ve Özbekistan pazarlarında artış yaşanırken diğer kaynak pazarlarımızda düşüş var. Özellikle en önemli pazarlarımızdan Almanya ve İngiltere'de yaşanan kayıplar üzerinde durmamız gerektiğini düşünüyorum.

Bugün Türkiye rakip turizm ülkelerine göre giderek pahalı hâle geliyor. Artan işletme maliyetleri ve döviz kurundaki gelişmeler sektörümüzün rekabet gücünü zorluyor. Üstelik, turizmin başarısını yalnızca gelen turist sayısıyla değerlendirmemeliyiz; turizm gelirlerimiz, işletmelerimizin kârlılığı ve sektörün geleceğe güvenle bakabilmesi de en az ziyaretçi sayısı kadar önemli. Bu nedenle, 2027 sezonuna hazırlanırken turizmcilerimizin üzerindeki mali yüklerin hafifletilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Özellikle uçuş maliyetlerini azaltacak yakıt destekleri sağlanmalı, ülkemize önemli miktarda döviz kazandıran turizm işletmecilerimizin ihracatçı statüsünden kaynaklanan teşvik ve uygun finansman imkânlarından daha fazla yararlanmalarının önü açılmalıdır. Ayrıca, konaklama vergisindeki yüzde 1'lik uygulamanın 2027 yılı sonuna kadar devam etmesi de sektörümüzün önemli beklentilerinden biri. Elbette bu

konuların bir kısmı Hazine ve Maliye Bakanlığımızı da ilgilendiriyor ancak ilgili bakanlıklarımızın birlikte çalışarak sektöre destek olacağını düşünüyorum. Özellikle Almanya ve İngiltere pazarlarında yaşanan kayıpları telafi etmek ve 2027 sezonunda rekabet gücümüzü artırmak için hangi somut adımları atmayı planladığınızı sormak istiyorum.

Sayın Bakanım, Antalya'mızda 1.460; Türkiye genelinde 12 bini aşkın basit konaklama turizm işletme belgeli tesisimiz bulunuyor. Bunların çoğu yıllardır turizme hizmet eden küçük aile işletmelerimiz ancak çözülmesi gereken önemli sorunları var. Öncelikle, basit konaklama turizm işletme belgesiyle faaliyet gösteren birçok otel ve pansiyonumuz turizm işletme belgesi almak istediklerinde, bulundukları binaların farklı niteliklerdeki bağımsız bölümlerden oluşması nedeniyle tek bağımsız bölüm şartını karşılayamıyorlar. Yangın güvenliği ve diğer zorunlu standartlar korunarak mevcut işletmelerimiz için bu şarta istisna getirilmesini talep ediyoruz. Ayrıca, belge alma sürecinde 300-350 bin liraya varabilen maliyetler için de bir defaya mahsus harç ve belge bedeli muafiyeti sağlanmalıdır. Basit konaklama belgeli tesislerimize de diğer turizm işletmeleriyle aynı devir hakkı tanınmalıdır.

Bir diğer sorun da teşviklerdeki eşitsizlik. Antalya Kaleiçi'nde yan yana, aynı kapasitede iki otelden biri çalışan başına yaklaşık 3.500 liralık SGK prim desteğinden yararlanırken, diğeri yalnızca belge türü nedeniyle yararlanamıyor; bu ayrım kaldırılmalıdır. Küçük otel ve pansiyonlarımızın da yatırım kredileri ve vergi avantajlarından yararlanabilmesi için Turizm Yatırım Belgesi kapsamı genişletilmelidir. Bu işletmelerimiz TGA'ya katılım payı ödüyor ancak yüksek kapasite şartları nedeniyle yönetimde temsil edilemiyorlar, bu konuda da düzenleme bekliyoruz.

Kaleiçi gibi tarihî bölgelerimizde tadilat ve proje onayları aylarca sürüyor. Bakanlığımız ve yerel yönetimlerimiz ortak bir sistemle bu bürokrasiyi azaltmalıdır. Ayrıca, işletmelerimiz hizmet kalitelerine göre sınıflandırılmalı, basit konaklama yerine emeklerini ve niteliklerini daha iyi yansıtan bir belgelendirme adı belirlenmelidir. Buradaki işletmeler denetime ve standartların yükseltilmesine karşı değiller ancak küçük otellerimizi ve aile işletmelerimizi de koruyacak önlemlerin alınmasını talep ediyoruz, bu konuda sizlerden çözüm bekliyoruz.

Bugün turizm sektörümüzde yetişmiş personelimizi kaybediyoruz. Çalışanlarımızın önemli bir bölümü asgari ücret seviyesinde maaş alıyorlar. Bir çoğu yılda yalnızca altı yedi ay çalışabiliyor, sezon bitince geçimini sağlayabilmek için başka sektörlere yöneliyor ve çoğu zaman da turizme ne yazık ki geri dönmüyorlar. Bir taraftan yetişmiş personelimizi kaybederken diğer taraftan yabancı personel istihdamına ihtiyaç duyuyoruz. Oysa çalışanlarımıza daha iyi çalışma ve yaşam koşulları sunarak onları sektörde tutma imkânımız varken neden öncelikle bunu yapmayalım? Çalışanlarımızın barınma sorununu çözmemiz gerekiyor. Turizm tesislerinin yoğun olduğu bölgelerde TOKİ, Bakanlığınız ve yerel yönetimlerin iş birliğiyle evli ve bekâr çalışanlarımızın yararlanabileceği sosyal alanları bulunan kampüs tipi lojman projelerinin geliştirilmesini önemli görüyorum, bu konudaki düşüncelerinizi almak istiyorum. Bakanlığınızın turizm çalışanlarının barınma sorununu çözmeye yönelik somut projeleri var mıdır?

Bunun yanında, işletmelerimize verilen SGK prim destekleri artırılmalı, özellikle kış aylarında personeli çalıştırmaya devam eden işletmelerimizi daha güçlü teşvik etmeliyiz, böylece daha fazla çalışanımızı yıl boyunca sektörde tutabiliriz.

Bir diğer önemli konu da sezonluk çalışanlarınızın işsizlik ödeneği sorunu. Turizm sektöründe sezon sonunda birçok çalışanımızın iş sözleşmesi askıya alınıyor. Bu çalışanlarımız kış aylarında işsiz kalmalarına rağmen sözleşmeleri sona ermediği için işsizlik ödeneğinden yararlanamıyorlar. Bu mağduriyeti gidermek için de gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını, iş sözleşmesi askıya alınan sezonluk turizm çalışanlarımızın da kış aylarında işsizlik ödeneğinden yararlanmasının önünün açılmasını talep ediyoruz.

Sayın Bakanım, müzik telif hakları konusunda da önemli bir sorunu dikkatinize sunmak istiyorum. Bugün müzik alanında faaliyet gösteren 7 meslek birliğimiz bulunuyor. Bu birlikler, müzik kullanılan umuma açık işletmelere yani restoranlara, kafelere, berberlere, kuaförlere ve benzeri iş yerlerine ayrı ayrı giderek lisanslama yapabiliyorlar. Bu durum, esnafımızı birden fazla muhatapla ve farklı tarifelerle karşı karşıya bırakıyor. Diğer taraftan, bazı işletmeler de bu karmaşayı gerekçe göstererek telif ödemekten kaçınıyor. Sonuçta hem esnafımız hem de sanatçılarımız mağdur oluyor. Aslında, konaklama tesislerinde uygulanan ortak lisanslama modeli önemli bir örnek. Meslek birliklerimizin aktardığına göre bu sistemle otellerimize yaklaşık yüzde 70 indirimli tarifeler uygulanmış. Bizim önerimiz, bu modelin diğer işletmelerimizde de yaygınlaştırılması. 5846 sayılı Kanun'un 41'inci maddesi meslek birliklerinin birlikte hareket etmesine imkân tanıyor ancak bunu zorunlu tutmuyor. Burada yapılacak bir düzenlemeyle ortak lisanslama zorunlu hâle getirilebilir. Tek muhatap, tek sözleşme ve makul bir ortak tarife sistemi oluşturulabilir. Ayrıca, ortak tarifelerin adil ve makul olmasını sağlayacak, uyuşmazlıkları çözecek bir telif hakem heyeti de oluşturulabilir. Böylece daha fazla işletme lisans sanırken sanatçılarımızın telif gelirleri artacak, esnafımız da daha uygun bedellerle tek muhatap üzerinden ve hukuki belirsizlik yaşamadan müzik lisanslama işlemlerini gerçekleştirebileceklerdir. Bu konuda bir düzenleme yapmayı planlıyor musunuz?

Sayın Bakanım, Antalya Arkeoloji Müzesinin durumunu da sormak istiyorum. Öncelikle şunu da ifade edeyim: Ben Antalya'ya yeni bir müze yapılmasını doğru buluyorum çünkü eski müzemizin hem sergileme hem de depo alanları yetersizdi. Antalya gibi arkeolojik açıdan son derece zengin bir şehrimize yapılacak yeni müzenin anıtsal mimarisiyle bir cazibe merkezi olmasını ve şehrimizin marka değerine katkı sağlamasını son derece önemsiyorum. Ancak projeyle ilgili iki önemli çekincem var: Birincisi, müzenin kapasitesi, Antalya'mızda 50'nin üzerinde antik kent ve antik kent yerleşim alanı bulunuyor. Sadece Perge Antik Kenti'mizin yaklaşık yüzde 10'unda kazı çalışmaları yapılmış durumda. Önümüzdeki yıllarda ortaya çıkarılacak eserleri düşündüğümüzde bu kapasite ne kadar yeterli olacak? Yeni müzemiz kısa süre içerisinde yeniden yetersiz kalmayacak mı? Çevresindeki Karayolları tesisleri ve kuzeyindeki Turizm Uygulama Oteli arazisi de değerlendirilerek Antalya'nın gelecek yüz yıllık ihtiyacını karşılayabilecek

çok daha büyük anıtsal ve dünya çapında bir müze yapılamaz mıydı? İkinci konu, inşaatın tamamlanma süresi. Müzemiz 2025 yılının turizm sezonunda kapatıldı. Yeni müzenin önce Haziran 2026'da tamamlanacağı, ardından Antalya Kültür Yolu Festivali'ne yetiştirileceği ifade edildi. Şantiye tabelasında da 26 Aralık 2026 bitiş tarihi yer alıyor. Son açıklamanızda açılışını 2027 yılına kaldığını belirttiniz. Yani gecikmeye gerekçe olarak zeminin gözenekli traverten yapısı gösteriliyor ancak bize iletilen bilgilere göre buradaki zemin Antalya'nın genel zemin yapısından farklı değil. Bu takvim belirlenirken gerekli zemin etütleri ve fizibilite çalışmaları yapıldı mı? Yaşanan gecikmeler önceden öngörülemez miydi?

Bir de müzenin yapım maliyetini öğrenmek istiyorum. Projeniz toplam kaç etaptan oluşuyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

AYKUT KAYA (Antalya) - Bütün etaplar tamamlandığında müzenin toplam maliyeti ne kadar olacak? Bu konuda bilgi verirseniz memnun olurum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

AYKUT KAYA (Antalya) - Bir de müzemiz...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

AYKUT KAYA (Antalya) - Şunu son olarak ifade edeyim: Müzemizin inşaatında bugün hangi aşamadayız ve 2027 yılının hangi ayında tamamlanmasını öngörüyorsunuz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisine getiriyoruz.

Celal Fırat, süreniz on dakika

CELAL FIRAT (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; hepinizi muhabbetle selamlıyorum.

Bütçeler bir ülkenin nasıl yönetileceğini, iktidarın hangi toplumsal kesimlerin çıkarlarını gözettiğini, nasıl bir gelecek tasarladığını gösteren en önemli belgelerden bir tanesidir. Bugün Kültür ve Turizm Bakanlığının 2027 yılı bütçesini görüşüyoruz. Bu bütçeyi yalnızca kültür yatırımları, turizm faaliyetlerimizi değil, o toprakların halklarına, inançlarına, dillerine, tarihsel mirasına nasıl yaklaşıldığının bir göstergesi olarak değerlendirmek mükellefindeyiz. Çünkü bu coğrafya yüzyıllardır farklı kimliklerin, halkların, inançların, dillerin, kültürlerin bir arada yaşadığı kadim bir coğrafyadır. Bu toplulukların her biri kendi tarihini, kültürünü, inancını, yaşam biçimini yaratmış; insanlığın ortak mirasına önemli değerler katmıştır. Ancak üzülerek görüyoruz ki Bakanlığın politikalarında bir çoğulculuk anlayışı yeterince karşılık bulmamaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığının cemevlerine yönelik maddi ve kültür desteklerini yok saymıyoruz. Ancak Aleviliğin yalnızca kültür ve miras olarak ele alınmasını, inançsal, kültürel alanının devlet eliyle yönetilmesini biz doğru görmüyoruz Sayın Bakanım. Bizim talebimiz, devletin Aleviliği tanımlaması ve yönetmesi değil, Alevilerin kendi yolunu, itikadını, erkanını, kurumlarını özgürce yönetebileceği eşit yurttaşlık temelinde inançsal güvence altına almasıdır.

Kuruma bakışımız ortada, çok nettir; hizmet eden arkadaşlarımızla alakalı özellikle kurum içinde hizmet edenlerle ilgili; en ufak bir problem, sorunumuz yok, sadece kurumsal olarak biz doğru görmüyoruz. Özellikle biraz önce de Kıraç Cemevi'nden bahsedildi, bu konuyla ilgili Daire Başkanı -Esma Başkanı- aradığımda da Kıraç Cemevi'nde bir hengame çıkmasına engel oldu, bu konuda kendisine teşekkür ediyorum. Çevik Kuvvetin oraya yığılmasını, oraya müdahale edilme koşullarının yaratılmasını biz doğru görmüyoruz.

Sayın Başkan, bizim bu toprakların hikâyesinde pirlerimiz var, ocaklarımız var, dergâhlarımız var, kurumlarımız var. Bir lokmayı kırka paylaşanlar bir gönül kırmamak için kırk kere düşünürler. İnanın ki bu konuşmayı yaparken ben de bu eksende yanaşmak istiyorum ama gönül arzular ki cemevlerimiz inançsal anlamda ibadethane olarak kabul görsün. Artık bu tartışmaların yerine daha çok beraber nasıl aynı muhabbeti yapabileceğimizi, aynı sofrada nasıl oturabileceğimizin muhabbetini yapalım ama gelin görün ki bu çerçevede bize yanaşılmıyor. Bize bir Alevilik tanımı yaratılmaya gayret gösteriliyor, biz bunu reddediyoruz.

Bugün özellikle Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığının bütçesi var önümüzde. Bir inancın adını taşıyan başkanlık kuruyorsunuz Sayın Bakan ama bu inancın sahiplerinin itirazlarını maalesef duymazdan geliyorsunuz. Cemevlerine hizmet götürdüğünüzü söylüyorsunuz biraz önce 3-5 paragraf içerisinde. Cemevlerimizin ibadethane statüsünü kabul etmiyorsunuz, bunu kesinlikle reddediyoruz. Aleviliği yaşatacağınızı söylüyorsunuz ama Alevilerin kendi yolunun üzerinde söz sahibi olma hakkını Alevilerden alıyorsunuz. İnsan ister istemez şunu soruyor kendine: Siz cemevlerini ne olarak görüyorsunuz? Siz Alevilere hizmet mi etmek istiyorsunuz, yoksa Alevilerin yerine karar mı vermek istiyorsunuz? Bu bizim açımızdan çok değerli. Bu yolun bir türabı olarak halkımızın sözünü bu Komisyonda ve Mecliste çok dillendirmeye gayret ediyoruz ama ne gariptir ki biz kendi sözümüzü söylerken halkımıza rağmen bizim inancımızı tarif etmeye maalesef çalışıyorsunuz. Bizim sözümüzü duymadan, bizi anlamadan, bizimle ilgili nasıl karar verme koşullarını yaratacaksınız? Alevilik anayasalarla, güvenceli yasalarla, kararnamelerle var olmadı, olmamalı da. Biz sadece itikadi, inanç anlamında cemevlerimiz yasal statüde, eşit yurttaşlık boyutuyla ilgili bu meselenin çözülmesini arzuluyoruz. Bizim yolumuzu tapusu da tarifi de herhangi bir devletin kurumunun iki dudağı arasında da olmamalıdır. Yüzyıllardır birbirine el veren canların hakikati gönlündedir, bu hakikate sizlerin de ortak olmalarını arzuluyoruz, devletin de bu boyutuyla ilgili meseleye artık bakmalarını arzuluyoruz. Pirlerimizin ikrarımıza ocaklarımıza rızalığımız bu boyuttadır. Bizim yolumuzda insan önce kendisine bakar,

kırdığı gönlün hesabını verir, dara durur, rızalık ister, bir lokmayı paylaşmadan onu kendisine hak görmez. Şimdi, maalesef, bu yolu Bakanlığa bağlı, bir Bakanlığın, Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde folklorik bir öge olarak görmeniz bizi son derece rahatsız ediyor. Daha önce İçişleri Bakanlığına bağlıydı, şimdi Kültür ve Turizm Bakanlığına. Bunun kesinlikle ivedi bir çerçevede, olması gereken bir şekilde, Alevilerin talepleri doğrultusunda görülmesini arzuluyoruz. Oysa Alevilik yalnızca kültürel faaliyetlerden, folklorik gösterilerden ibaret değildir. Semahlarımız gösteri, sazımız enstrüman, nefesimiz arşivlik bir türkü de değildir. Bunlar bizim yaşayan inancımızın, yolumuzun, erkânımızın olmazsa olmazıdır. Sazı koruyup sözünü duymuyorsanız, semayı kayda geçirip cemi tanımıyorsunuz; bu kesinlikle kabul görülecek bir mesele değil. Ortada ciddi bir eksiklik var Sayın Bakan. Biz devletin cemevlerine hizmet götürmesine karşı değiliz ki bunu talep ediyoruz. Elbette ki cemevlerimizin ihtiyaçları karşılanmalıdır. Bu ülkenin yurttaşları olarak ödediğimiz vergilerden eşit biçimde pay almak hakkımızdır ama bir cemevinin çatısını onarmak başka, o cemevinin inançsal iradesine müdahale etmek başkadır. Devletin hizmet sunması başka, inancı yönetmeye, biçimlendirmeye çalışmaya kalkması da başkadır; bizim itirazımız tam da bu noktadadır Sayın Bakan. Üstelik bizim yolumuzda da rızalık esastır. Biz bu konuyla ilgili rızalık göstermediğimizi her platformda dillendiriyoruz, rızalık olmadan cem yürütmüyoruz, lokma paylaşmıyoruz, gönül bile kurmuyoruz. Peki rızalığı almadığınız bir toplum adına nasıl kurum kuruyorsunuz, onlar adına nasıl kararlar veriyorsunuz? Hangi ocakların, hangi dergâhların, hangi cemevlerinin ortak iradesiyle bu Başkanlığı oluşturdunuz? Biz bunun karşısındayız. Bugün burada bu sorunun yanıtını biz sadece sizin Bakanlığınızdan değil, devleti yönettiğini söyleyen herkesten arzuluyoruz; bu çerçevede olan, buradaki bütün herkesten istiyoruz. Bakınız, mesele yalnızca bir kurumun adı da değildir, mesele Alevilerin kendi inançları üzerinde söz, karar sahibi olup olmayacağıdır. Müdahale inancın kendisinedir.

Değerli milletvekilleri, bir de dergâhlarımız var. Hacı Bektaş Veli Dergâhı bizim için dört duvar değildir. O kapıdan nice can geçti, canlar geçiyorlar, nice insan kendisini, insanı, dünyayı başka bir gözle görmeyi öğrendi, görmeye devam ediyor. Pirimiz şunu söylüyor: "Irkı, rengi, kökeni, dili ne olursa olsun iyiler iyidir." o gözle görülmesini arzuluyoruz. Orada bir pirin nefesi var, bir yolun izi var, yüzyılların emeği var dergâhlarımızda. Siz oraya "Bir müze." derseniz biz oraya dergâh diyoruz, oraya cemevi diyoruz, ibadethanemiz diyoruz. Siz tarihî bir yapı görüyorsunuz, biz hâlâ yaşayan bir inancının izini orada görüyoruz. Elbette ki o yapılar korunmalıdır, bu çok değerlidir ama yalnızca taşlarını koruyarak bir dergâhı yaşatamazsınız, bir hakikati yaşatamazsınız. O kapının ardındaki inancı özgür bırakmalısınız. Bugün kimi cemevlerimiz mülkiyet sorunlarıyla, kimileri tahliye endişeleriyle karşı karşıya kalıyor. Bir cemevinin kapısına tahliye endişesi düşüyorsa, orada yalnızca bir bina meselesinin olmadığını artık hepimizin görmesi gerekiyor. Orada insanların gönlüne düşen bir korku varsa bu kaygı yalnızca Alevilerin olmamalıdır. Devletin görevi bu kaygıları büyütmek değil, bunu gidermektir.

Değerli milletvekilleri, bizim hafızamızda acılar da var, Dersim var, Maraş var, Çorum var, Sivas var, Gazi var; her birinin ardında yarım kalmış hayatlar var, kapanmamış yaralar var maalesef. Biz bunları yeni düşmanlıklar üretmek için hatırlamıyoruz. Biz bunu bu boyuta göre bir daha yaşanmasın diye hatırlıyoruz. Bir annenin yüreğine düşen ateşin inancı olabilir mi? Bir çocuğun yaşam hakkının kimliği olabilir mi? Bunu gür bir şekilde soruyoruz ama bugün hâlen Alevilerin cemevleri kabul görmüyor, kutsal mekânlarına saldırılar düzenleniyor, inançları aşağılanıyor, sosyal medyada, farklı mecralarda her gün tehdit ediliyor. Bir çocuk ailesinin inancını korkmadan söyleyemiyorsa hepimizin üzerinde düşünmesi gereken bir mesele olduğunu görmemiz gerekiyor. Bir çocuğun korkmadan büyümesini hepimizin istemesi lazım.

Şimdi, bütçeye kısaca değinmek istiyorum. Bütçe, yalnızca rakamlardan ibaret olmamalı, bir devleti neye değer verdiğini, kimi doyurduğunu, hangi ihtiyacı gördüğünü anlatır. O nedenle sormak istiyorum: 2027 yılında Alevi toplumun ihtiyaçları için ayrılan kaynakların ne kadarı doğrudan cemevlerinin kendi talepleri doğrultusunda kullanılacaktır, bu kaynakların ölçülerini nasıl belirliyorsunuz? Başkalarının kararlarını Alevi toplumu farklı ocakların, süreklerin kurumların iradesi nasıl karşılık bulacaktır? Hacı Bektaş Veli Dergâhı başta olmak üzere kutsal mekânlarımızın inançsal kimliğine uygun biçimde yaşatılması için hangi adımlar atılacak? Şu an birçok dergâhlarımızın tapuları, maalesef mülkiyet kullanım hakları Vakıflar Genel Müdürlüğünde. Cemevlerinin mülkiyet tahliye sorunlarını nasıl çözeceksiniz? En önemlisi, cemevlerinin ibadethane olarak tanınması için daha neyi bekliyorsunuz? AİHM kararları, bu eşit yurttaşlık taleplerimiz ortada, Alevi toplumunun yıllardır dile getirdiği itirazları ortada. Biz ayrıcalık da istemiyoruz Sayın Bakan, bizim inancımızı devletin tarif etmesini de istemiyoruz. Onun için bir halkın inancını o halkın iradesini yok sayarak yerine getiremezsiniz. Cemevleri biz Alevilerin inanç merkezidir diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, aşkla.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim

Beritan Güneş Altın, buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bürokratlar; Anadolu ve Mezopotamya'nın konuşan dillerinin, kültürlerinin eşsiz enerjisi ve ahengiyle hepinizi selamlıyorum: "..."[1] ve selamlar.

Anadolu'nun kadim dillerinin ahenk ve enerjisini Kültür ve Turizm Bakanlığı bürokrasisinde de görmeyi çok arzu ederdik, Sayın Bakan -dinlerseniz size hitap edeceğim. ama maalesef halkların ve kültürlerin kadim enerjisinin Bakanlığınızda çok da yer

1. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

edinmediğini, bu farklılıklar karşısında ne yazık ki betonlaşmış, tek tipçi bir tarih anlayışının ve onun yansımasını karşımızda gördüğümüzü ifade edelim.

Sayın Bakan, 57'nci Kültür Bakanı olarak karşımızdasınız. 57 devirdir Bakanlığınız Mezopotamya ve Anadolu halklarının gülistan gerçekliği karşısında tek tipçiliği kuşanmış durumda. Bu tek tipçilik karşısında Sayın Bakan, konuşmanızı hayretle dinledik çünkü konuşmanızda bahsettiğiniz eşsiz kültürel miraslar bu topraklarda yaşayan Türklerin, Kürtlerin, Arapların, Alevilerin, Ermenilerin, Süryanilerin, Rumların, Çerkezlerin, Lazların, Romanların yüzlerce yıllık ortak üretim alanı, somut ve somut olmayan mirasıdır. Sizin Bakanlığınıza yöneltilecek en kritik soru ise bu ortak mirasın halklarını ne kadar temsil ettiğiniz ve güç verdiğiniz, bütçenizden ne kadar pay ayırdığınızdır?

Az önce sizi selamladığım 5 dilin 4'ü Sayın Bakan ne yazık ki UNESCO koruma listesinde yer alan yok olmaya yüz tutmuş diller arasında olan Kurmanci, Zazaki, Süryanice ve Ermeniceydi. Oysa yüz yıl önce bu diller bu toprakların en güçlü kültürel varlıklarıydı. Yüzyılın sonunda eğer bu diller yok olmaya yüz tutmuşsa Sayın Bakan bu tam olarak sizin sorumluluğunuzdadır. Yüzyılın başında yanlış iliklenmiş o gömlek bu toplumun üzerine otursun diye orasını burasını çekiştiriyoruz, yamalıyoruz fakat o yamalı gömlek halklar bahçesindeki hakların üzerine oturmuyor. Çünkü bu toplumun bağrında "..."[2]'leri, "..."[3]'ları, "..."[4]'lerin ezgileri, halk divanları, Anadolu deyişleri, "..."[5]'leri, horonu, kemençesi, bakır ustalarının nakışı var Sayın Bakan. Kapınızı Anadolu ve Mezopotamya halklarına kapatmak yerine sonuna kadar açmalısınız Sayın Bakan. Bu ihtiyacı işte tam olarak da içinde bulunulan bu sürecin bir gereği olarak görmelisiniz. Çözüm çağrımız nettir: Kapıların üzerine kapatıldığı kimlikler, gözlerin görünmez olduğu kültürler, kulakların sağır kesildiği diller, kamu kurumları ve kamusal yaşam da demokratik bir şekilde entegre edilmelidir.

Bakın Sayın Bakan, "Çokluğun ruhuna uygun tarihî ve kültürel çalışmalar demokratik entegrasyon için neden gereklidir?"i açıklayayım: Son bir araştırmaya göre en az 4.971 Kürtçe eser bizzat Kültür Bakanlığımızca desteklenen kimi derlemelerle Türkçeleştirildi. Bakanlığınızca desteklenen bu çevirirler, mesela "Keleşo Nobedaro" "Vay Le Le Vay" oluvermiş, "Geliye Zilan" "Uçun kuşlar Medine'ye" dönüşmüş durumda ve elbette bu aymazlığın bütçeyle bir alakası var çünkü siz de -az önce bahsettiğiniz gibi- telif hakkı meselesi, hukuki ihtilaflar eşit ve makul koşullarda bitirildiğini ifade ettiniz ama Türkçeleştirilen Kürtçe şarkılara dair hukuk yolu dahi söz konusu değil. Bu alanla ilgili, telif hakkıyla ilgili çalışmalarınızı sormak isteriz.

Daha önce eleştirmemize rağmen edebi çalışmalara destek için oluşturulan İlk Eser Desteği" programınıza hâlâ sadece Türkçe eserlerle başvuru yapılabiliyor. Zazaki yıllardır yok olmaya tutmuş diller kategorisinde. Peki, Türk Dil Kurumu alarma geçiyor mu? Geçmediği apaçık ortada. Peki, sorarım: Alarma geçmesi gereken kurum hangisi? Zazalar, Kürtler bu ülkenin eşit yurttaşı değil mi? Bütçeden Türk Dil Kurumuna 407 milyar lira, Türk Tarih Kurumuna 481 milyon lira ayırmışsınız. Helalühoş olsun elbette; faize, yandaşa kaynak ayrılacağına dile ve kültüre kaynak aktarılmalıdır ama tek tipçilik de ısrarla olmaz. Sanki ülkede tek bir dil, tek bir tarih varmış, Kürt'ün, Roman'ın, Çerkez'in dili ve kültürü için çabalamak bu Bakanlığın işi değilmiş gibi davranamazsınız. Zazacanın yok olması karşısında sessiz kalamazsınız. Gelin, herkesin hakkı olan bu bütçeden herkesin adil bir şekilde faydalanması için Kültür Bakanlığına bağlı tüm dil ve tarih çalışmalarını "Anadolu ve Mezopotamya Dilleri ve Kültürleri Yüksek Kurumu" adı altında birleştirelim. Bu çatı altındaki "Türk Çalışmaları Başkanlığı" gibi "Kürt Çalışmaları Başkanlığı" "Alevi Çalışmaları Başkanlığı" ve daha birçoğu kurulsun, bütçeden eşit bir şekilde faydalansın. O zaman bu bütçe hepimize helalühoş olsun Sayın Bakan. Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğüne 6,5 milyar lira kaynak ayırdınız, Kürtçe ve birçok dilde yayın yapan yayınevleri ise neredeyse bu destekten hiç yararlanmıyor Sayın Bakan. Hakkı kalan halkların bu bütçeye rızası yoktur bilesiniz.

Şu anda size antik bir dünyadan bahsetmişim gibi hissediyorum çünkü sanıyorum bu Komisyon ve bu Bakanlık daha çok turizmi, otelleri, turist kelle hesabını, dolar girdisini hesaplayan rakamların konuşulduğu kapitalist bir bakışla besleniyor fakat ben sizi kültürlerin eşsiz dünyasına davet ediyorum. Tarihin başlangıç noktalarına çağırıyorum. Boncuklu Tarla'ya, Dara Antik Kenti'ne, Göbeklitepe'nin keşfedilmemiş taş tepeler coğrafyasına sizleri davet ediyorum.

Dara demişken Mardin'e geçelim. İl kültür müdürlüğünüzün sitesine giriyoruz, orada gezilecek yerler var ve bunlar İngilizce anlatılmış, İspanyolca anlatılmış, Rusça anlatılmış ama Dara'yı anlattığınız iller arasında Dara köylüsünün konuştuğu Kürtçe yok, hemen komşu köyün konuştuğu Arapça yok, onun yanındaki köydeki Süryanice yok. Bunu tanımlamayı tam olarak size bırakıyorum Sayın Bakan, tanımlamayacağım. Benzer bir durum, daha önce konuştuğumuz, ne yazık ki sizin de bahsettiğiniz Kültür Yolu Festivali'nde de var. Mardin'de Kültür Yolu Festivali yaptığınızda memleketi Mardin olan Cigerxwîn'in de ölüm yıl dönümüydü. Fakat onun ölüm yıl dönümünde, kültürden bahsettiğimiz bir yerde ne yazık ki pop kültüre mahkûm edilmiş bir Kültür Yolu Festivali'yle karşılaştık. İki gün önce Mardin'deki sivil toplum kuruluşlarıyla konuştum, hiçbirinin Mardin Kültür Yolu Festivali'ne oluru yok çünkü orada Mardin kültürüne dair hiçbir şey yok. Eğer gelecek sene Mardin Kültür Yolu Festivali yapacaksanız lütfen oradaki sanatçılarla, halkla, sivil toplum kuruluşlarıyla ortak akıl ve ortak mirasa dayanarak, yandaşa peşkeş çekmediğimiz bir festival yapın Sayın Bakan.

---

2. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.
3. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.
4. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.
5. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

Peribacalarındaki çökme ile bugün Yukarı Mardin'de yaşananlar arasındaki bağı görmek zorundayız. Mardin'in taş evleri onarılmıyor, yıkıma terk ediliyor Sayın Bakan. Bazı projeler var ama yeterli değil. Mardin 1. Cadde ise ne yazık ki Artuklu Belediyemizden alelacele alınıp kayyum yönetimindeki büyükşehre devri yapıldı. Geçen gün Mardin 1. Cadde'de esnaf ziyareti yaptım ve bir Mardinli olarak içim kan ağladı Sayın Bakan çünkü kayyum elinde harap edilen bir tarih var. 1. Cadde ne yazık ki şu anda sizlerin eliyle turizme kapatılmış durumda park yasağıyla birlikte. Bizler, buradan, derhâl Mardin 1. Cadde'nin tekrar Artuklu Belediyesine devrinin yapılmasını ve park yasağıyla bitirilen Mardin 1. Cadde turizminin yeniden güçlendirilmesini talep ediyoruz.

Uzun lafın kısası, şunu söyleyeyim: Faize, tekliğe, kültürel kırıma, tarihî alanların turizm vasıtasıyla ranta açılmasına değil; halklara, dillere, kültürlere, emekçilere bütçe ayırmalısınız Sayın Bakan. Mardin'de sadece 4 kişi kalmış bakır ustalarının da size bir sözü var: Sayın Bakan ne zaman onları destekleyeceksiniz? Antep'teki bakır ustaları gibi Mardin'deki bakır ustalarının neden payı yok? Aynı zamanda, Derik'in çok meşhur Gap Şelalesi'nin de ne yazık ki ranta açıldığının ve bir tarihî ve kültürel turizm alanı olan Gap Şelalesi'nin korunmasının, idaresinin tekrar yerel yönetimlere ve halka verilmesi gerektiğini ifade edeyim ve hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlayayım.

Dinlediğiniz için teşekkür edeyim. [6]

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, çok kısa bir söz alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Az önce hatip konuşmasında bu "demokratik entegrasyon" ifadesini kullanmıştır. Biz bunu hiçbir şekilde kabul etmiyoruz. Biliyorsunuz, PKK terör örgütünün ileri gelenlerinden Bese Hozat geçen gün bu demokratik entegrasyonun ne demek olduğunu bize açıkladı. "Yerel demokrasinin, öz yönetimin, demokratik özerkliğin devlet tarafından kabulüdür." diyor. Dolayısıyla biz böyle bir ifadeyi kabul etmediğimizi ifade etmek isterim.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun Kamuran Bey.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Şimdi, Sayın Başkan, demokratik entegrasyon aslında bu ülkede ne yazık ki yüz yıldır yaşanmış olan hor görülmüş halkların, inançların, dillerin, dinlerin tekrardan bu ülkeye kazandırılmasıdır; yoksa ayrı bir özerklik, ayrı bir devlet yapısı, ayrı bir yönetim tarzı değildir. Tam da bu ülkenin kuruluşunda beraber mücadele vermiş toplumların, toplulukların, dinlerin, inançların tekrar bir araya getirilmesi çabasıdır. Bunu da kayda geçmesi için söyleyeyim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

ERHAN USTA (Samsun) - Çok kısa Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Değerli Komisyon üyeleri, öğle yemeği için F Blok Ara Salon'da -karşıda- milletvekillerimiz, Sayın Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, kurum başkanlarımız, genel müdürlerimiz için yemek ikramımız olacak. Yer kısıtlılığı nedeniyle, diğer bürokratlarımız için bir alt kattaki Üyeler Lokantası'nda yemek hazırlığı bulunmaktadır.

Saat 14:00'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.28

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

----- 0 -----

?OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 10'uncu Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sururi Çorabatır.

Süreniz on dakika.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, bakan yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız; Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

Kartalkaya faciası hafızalarımızdaki yerini hâlâ koruyor. Hayatını kaybedenleri rahmetle anıyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, bugün burada dünyanın en güzel ülkesinde ama en zor coğrafyasında ülkemiz ekonomisine büyük katkısı olan başta Bakanlığımızın, turizm yatırımcısının, işletmecisinin, acentecisinin tüm turizm paydaşlarının bir

6. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.

bütçesini konuşuyoruz. Hakikaten zor bir yıl geçiriyoruz, zor bir meslek yapıyoruz. Turizmciler yılmadan mesleklerini icra etmeye çalışıyorlar.

2026 yılı ilk dokuz aylık turizm verilerine baktığımızda, karşımızda iki farklı tablo duruyor: İlki, rakamların büyüdüğü rekorların tablosu. İkincisi ise turizm yatırımcısının, işletmecisinin, acentecisinin, hava yollarının artan maliyetlerle ve yapısal krizlerle boğuştuğu sektörün gerçek tablosu. Burada cironun arkasında saklı duran zorlukları konuşmak ve çare üretmek tek tek hepimizin sorumluluğundadır. Resmî verilere göre, turizm gelirimiz 2,4 artışla 51 milyar 278 milyona ulaşmıştır. Gecelik ortalama turist harcaması 102 dolardan 107 dolara yükselmiştir. Ancak madalyonun diğer yüzüne baktığımızda, toplam ziyaretçi sayısında 1,52'lik bir gerileme yaşandığı, 49 milyon 132 bine kaldığımız görülmektedir. Bu son beş yıllık büyüme rakamlarına da baktığımızda, aslında 1,52'lik düşme oranı, 2026'nın büyüme oranını eklersek eksinin biraz daha fazla olacağını tahmin ediyorum.

Turist sayımız neden düşüyor ama gelirimiz neden artıyor? Bunu kişi başı harcamanın artmasıyla ilişkilendirmek mümkün olabilir ancak sahadaki gerçek biraz daha farklı; bu gelirin artışının birincil itici gücü otellerimizin döviz bazlı konaklama fiyatlarında da yapmak zorunda kaldığı fiyat artışıdır. Türkiye'de yüksek enflasyon ve artan işletme maliyetleri nedeniyle euro-dolar bazında konaklama fiyatlarında artış yaşanmıştır. Burada bizi bekleyen tehlike, bütçesine dikkat eden Avrupalı orta gelir grubunun elini ayağını ülkemizden çekmek üzere olmasıdır. Rakip ülkeler de aynı şekilde artan maliyetler karşısında, özellikle uçuşların maliyetlerinin artmasından dolayı bizim misafirlerimizi kendi ülkelerine çekmek için çaba harcamaktadır. Ülkemizin resort lideri Antalya'da 2026'nın ilk dokuz ayında geçen yılın aynı dönemine göre turist sayısında yüzde 5'lik bir daralma yaşanmıştır. Muğla'nın ana damarı olan İngiltere pazarında yaşanan gerileme nedeniyle 165 bine yakın turist kaybı, ülke genelinde de İngiliz turist sayısında yüzde 10'luk gerileme, Alman turist sayısında özellikle resort bölgelerinde 175 bin azalma yaşanmış olup Avrupa pazarındaki toplam kaybımız 3,68'e ulaşmış, 800 bine yakın misafir başka destinasyonları tercih etmiştir. Uzak pazarlara baktığımızda ise turistlerin gelişlerine göre Japonya'dan yaklaşık yüzde 18, Güney Kore'den yüzde 20, Hindistan'dan yüzde 18, Orta Doğu'dan yüzde 7 oranında bir düşüş yaşanmakla birlikte, bu pazarları kaybederken özellikle Rusya, Ukrayna ve Çin'den gelen artışlarla bunlar engellenmiştir.

Değerli milletvekilleri, esnafımız açısından da turist harcamalarına baktığımızda, ne yazık ki krizin boyutu daha da netleşiyor. Turistler paralarını artık alışverişe ve ekstra turlara harcamıyor. Şehir esnafı da kendine düşen payları alamıyor. Bunu ören yerlerindeki ziyaretçi giriş sayılarına baktığımızda da gözlemleyebiliyoruz.

Turizmde başka bir önemli sorunumuz da iç turizmdir. Bugün Türkiye'de birçok aile için bir haftalık tatil ciddi bir ekonomik yük hâline gelmekle birlikte, yüksek enflasyon yüzünden bütçesini denk getiremeyen vatandaşlarımız tatillerini ertelemek ya da iptal etmek zorunda kalıyor. Bir Türk vatandaşının kendi ülkesinde tatil yapabilmesi lüks olmamalıdır. Bununla ilgili iç pazarı hareketlendirmek için tatil destek kredilerini gündeme almak gerekir. Bu arada, orta gelir üstü vatandaşlarımızın ise yurt dışını tercih ettiklerini gözlemlemekteyiz. Bunun nedenini de hep beraber incelemeliyiz.

Gelelim otelcilerimizin ve yatırımcılarımızı söylemlerine ve beklentilerine. "Reel kârlılıklarımız son yılların en düşük seviyesinde." diyorlar çünkü otellerin en büyük finansal çıkmazı gelirlerinin döviz bazlı, maliyetlerinin de TL bazlı olmasıdır. Otellerin yiyecek, içecek maliyetleri yıllık bazda yüzde 63, personel giderleri ise yüzde 54 oranında artmıştır. Buna karşın döviz kurundaki artış 18 seviyelerinde kalmıştır. Kur artışı ile gerçek enflasyon arasındaki makas tam 44 puana çıkmıştır. Bu 44 puanlık ölümcül fark, otelci döviz bazında aynı fiyata oda satsa bile elde ettiği TL'nin içeriğindeki elektrik, gıda, personel giderlerini karşılayamaması demektir. Son üç yıllıkta birleşik enflasyon oranı ne yazık ki yüzde 268'dir. Sektör bunu fiyatlarına yansıtınca pahalı kalıyoruz, uluslararası pazarlarda rekabet şansımızı zorluyor. Bu maliyet kıskacı, sektörü borçluluk ve banka yükü krizine de sürüklemektedir. 2026 yılının ilk sekiz ayında konaklama sektörünün toplam cirosu sadece yüzde 7 artışla 12,6 milyara çıkabilirken otellerin toplam banka kredi stoku yıllık bazda 29,1'e tırmanarak 14,1 milyar dolara ulaşmıştır. Borçlanma hızı gelir artışını tam 4'e katlamıştır. Aradaki 22 puanlık devasa fark, tesislerin kazandığı parayı doğrudan banka faizlerine ve anapara ödemelerine aktardığını, yani otelcinin aslında bankalara çalıştığını da göstermektedir. Üstelik yüksek faiz sebebiyle nakit kredi bulamayan oteller gayrinakdi krediye yönelmiş, teminat mektubu kullanımı 43 oranında artmıştır. Bankaların takibe aldığı donuk alacakları neredeyse 2 katına çıkmıştır.

Dünya Turizm Örgütüne göre ülkemiz, ziyaretçi sayısında dünyada 4'üncü sıradadır. Ancak turizmin ekonomiye sağladığı toplam katma değer ve büyüklük sıralamasına baktığımızda 14'üncü sıradayız. Bu sıralamayı hep beraber birlikte sorgulamalıyız.

Dünyanın en büyük turizm fuarlarından olan, geçtiğimiz günlerde Sayın Bakanın da katıldığı World Travel Market'te gelen haberler çok fazla ümit vermemektedir. Zaten İngiliz piyasasındaki rakamları biraz önce söylemiştim ama Sayın Bakanın fuarda tur operatörleriyle görüşmesi yeni bir vizyon ve yeni bir strateji belgesi hazırlaması sektör için anlamlıdır.

Sektörün lider paydaşlarının kamudan yani sizlerden, bizlerden beklediği çok somut, yasal ve finansal talepleri vardır ve bu bütçe döneminde bu taleplere kulak tıkanmamalıdır. İlk olarak acilen bir konaklama vergisi reformu yapılmalıdır. Mevcut sistem ve ciro üzerinden alınan yüzde 1'lik vergi kâr edemeyen otelcilerin sırtında bir kamçıdır.

Değerli milletvekilleri, 1 Mayısta yüzde 1'e indirilen oran 31/12'de sona erecektir, sektör bunun bir yıl daha uzatılmasını beklemektedir. Dün akşamki konuşmamda Sayın Maliye Bakanından bunu talep ettim, Sayın Turizm Bakanından da aynı şekilde talep ediyoruz, destekleri için de teşekkür ediyoruz.

İkinci olarak, istihdamı 18 eriyen sektörü kurtarmak için SGK prim indirimlerinin artırılması zorunludur. Vergilerini ve primlerini düzenli ödeyen turizm işletmelerine SGK prim oranının ivedilikle yüzde 5 seviyesine çıkarılması lazımdır, kış aylarında kapanan otellere sigorta desteği verilmesi lazımdır.

Üçüncü olarak, otellerimiz küresel rekabette ayakta kalabilmesi için iklim değişikliğiyle ilgili yenileme, yeşil dönüşüm ve yapay zekâ odaklı dijital dönüşüm yatırımlarının teşvik kapsamı genişletilmelidir.

Dördüncü olarak, Komisyondan geçen "Booking" yasası teklifi tekrar gözden geçirilmelidir. Büyük şehirlerde haksız rekabet yaratan ve milyarlarca lira vergi kaybına yol açan kayıt dışı günübirlik konaklamalara karşı çıkarılan yönetmelikler sahada sıkı bir bütçe ve personelle tavizsiz şekilde denetlenmelidir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nda aktif ve söz sahibi olarak yer almalıdır. Kur politikalarında turizmcilerin rekabet gücünü eritmeyecek şekilde esneklikler masaya getirilmelidir. Bankaların faiz kıskacına giren yerli otellerimizi korumak için finansal borç yapılandırma mekanizmaları devreye sokulmalıdır.

Turizm sektörüne doğrudan ilişkili olduğu için diğer sektörler tümüyle bağımsız değildir. Bu nedenle kamu yönetimi bağlamında sadece Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesi ve yönetimiyle sınırlı tutulamaz. Başta Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve birçok bakanlıkla Turizm Bakanlığının doğrudan ilişkisi vardır. Bu nedenle, taleplerimizle alakalı Sayın Bakana hitap ederken diğer bakanların nezdinde de hitap ettiğimizi, onlarla kurulması gereken ilişki ve yapılması gereken iş birliklerini de koordine etmesini beklediğimizi vurgulamak isterim. Tabii ki bütçemizin en önemli kalemlerinden ve Türkiye'nin satış pazarlamasında en önemli etken olan Turizm Geliştirme Ajansı'nın döner sermaye gelirleriyle birlikte düşündüğümüzde beklentimizin daha fazla olduğunu ifade etmek isterim.

Karşımızdaki Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesi sunumunuzda belirttiğiniz gibi, özellikle mavi bayrakta belirttiniz, mavi bayrak sayısı bizim için çok önemlidir ama altyapı, kültür ve sanat harcamalarını karşılayacak yeterli bir bütçe değildir Sayın Bakan, onun için böyle bir Turizm Bakanlığının daha fazla bütçe alması gerekir.

Sektörün ihtiyaçları sadece reklamlar değil, yapısal reformlar, hakkaniyetli, kanuni düzenlemeler ve finansal desteklerdir.

Değerli katılımcıları ve Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Gamze Akkuş İlgezdi.

Buyurun.

Süreniz on dakika.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, Bakanlığın bürokrat bürokratları, değerli vekiller; Kültür ve Turizm Bakanlığının 2027 yıl bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Bakanlığın ismi dışında kültüre dair hiçbir şey görmediğimiz bir bütçeyi konuşacağız bugün. Önümüzdeki bütçe metnini incelediğimizde ne yazık ki Bakanlığın tabelasında yer alan "kültür" kelimesi dışında kültüre, sanata ve sanatçıya dair somut bir vizyon göremiyoruz. Karşımızda kültürü ve sanatı âdeta yok sayan, kamu kaynaklarını sadece turizm gelir kalemlerinden ibaret gören bir anlayışın bütçesi duruyor. Hükûmet yetkililerinin kamuoyuna yaptıkları açıklamalara, Plan ve Bütçe Komisyonundaki sunumlarına bakın, yeni vergilerden, ekonomik hedeflerden, zamlardan bahsedilirken kültür ve sanatın adı dahi geçmiyor. Sunumlarda ne kitap var, ne kütüphane, ne opera, ne tiyatro, ne sinema, ne de bu ülkenin aydınlık yüzü olan sanatçılar var. Sanatı sadece resmî törenlerde süs unsuru olarak gören bu zihniyet bugün bu bütçe rakamlarına da aynen yansımış durumdadır. Ayrıca, konuşmamın başında belirtmek isterim ki Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığının Bakanlığınıza bağlı olmasını da doğru bulmuyoruz. Anadolu'muzun kadim inanışları olan Alevi-Bektaşi geleneğini ve ibadethanesi olan cemevlerini kültür objesi sayamazsınız. Bu inanç kurumunu da Diyanet gibi Cumhurbaşkanlığına bağlı olması gerektiğinin altını çizmek isterim.

Değerli milletvekilleri, her fırsatta özgürlükten söz eden bir iktidar var ancak bugün uluslararası bilgi kaynaklarında, Wikipedia'da "Türkiye'de festival ve konser yasakları" adı altında utanç verici sayfalar, listeler açılıyor. Valilik ve kaymakamlık kararıyla keyfî şekilde iptal edilen festivaller, susturulan konserler, sahneye çıkması engellenen müzisyenler bu ülkenin gerçeği hâline getirildi. Sanatsal ifade özgürlüğünü korumakla yükümlü olan Bakanlık ise bu yasakçı zihniyet karşısında tek bir kelime dahi etmiyor, suskun kalarak bu sansürü onaylıyor. Peki, kaynaklar nereye gidiyor? Sanatın özgürleşmesine, üretimin desteklenmesine kaynak bulamayan Bakanlık kendi kurumsal halkla ilişkiler ve tanıtım bütçesini 1,5 milyon liradan 67 milyon liraya çıkarıyor. Kendi vitrinini parlatmaya bütçe var ama sanata ve sanatçıya yok. Biz bütçe görüşmelerinde yıllarca anlattık, sonunda DÖSİMM'li sanatçılara kadroları verildi. Keşke bizi hep dinleseniz doğruyu görür ve yapardınız. "Dert çok söyleyen yok." demiş şair. Ben söyleyeyim: Bugün devlet tiyatrolarında büyük yapım yeni oyunlarınızın provalarına başlanmış, eserler hazır metinler, hazır oyuncular fakat sahneler ocak ayını yani bu bütçenin geçmesini bekliyor çünkü ödenek yok. Kaynak nerede biliyor musunuz? Kaynak idari kadroların önü alınamayan temsil ve seyahat harcamalarında. Kurumun resmî mali tablolarına baktığınızda, 2025 yılının tamamında 177 milyon lirayı aşan yolluk harcaması yapıldığını görüyoruz. 2026'nın henüz ilk yarısında ise bu rakam 160 milyon lirayı aşmış durumda. Günde yüz binlerce kiralık, seyahat ve temsil harcaması yapılırken 2027 bütçesinde yolluk kalemi için 222 milyon lira talep ediliyor. Yönetim kademelerine gelince sınırı olmayan ödenekler ama sıra sahneye ve sanata gelince bu anında kesiliyor. Bakınız, yurt dışı turnesine gönderilen personele, sanatçılara harcırahlarının yüzde 50'sinden feragat ettiklerine dair resmî belgeler imzalatılıyor. Devletin sanatçısını temsil görevine gönderip hakkı olan yasal harcırahından feragat ettirmek hangi kamu ciddiyetiyle bağdaşır, bunu sormak istiyorum. Tasarrufu yönetim giderlerinde değil, doğrudan sanatçının ve emekçinin cebinden yapıyorsunuz. Üstelik kurumların kendi teknik ve sanatsal kadrolarıyla yapabileceği prodüksiyonlar yüksek maliyetli, "ortak yapım" adı altında projelere devredilirken

kaynaklar dışarıya aktarılıyor. Kurumun kendi sahnesi ve kendi personeli varken tek bir oyuna aktarılan bu bütçelerle repertuvardaki birden fazla eser sahnelenebilirdi oysa.

Bir de o çalışanların durumuna bakalım: Sahnenin arkasındaki ve önündeki emekçilerimizin durumu ise tam anlamıyla bir mağduriyet tablosu. Yıllardır Meclis kürsüsünden haykırdık; DÖSİMM bünyesindeki sanatçılarımızın kadro meselesi mücadelemizle çözüldü ancak kurumların kangren hâline gelmiş istihdam sorunları hâlâ görmezden geliniyor. Bugün sahnede başrol oynayan bir sanatçı figüran sözleşmesi altında çalıştığı için ay boyunca aralıksız sahneye çıksa dahi eline geçen ücret 30.000-35.000 lira seviyesinde kalıyor. Bu sanatçılarımızın ne teşviki var ne ikramiyesi var ne de giyim veya yol yardımı var. 4/B ek 8'inci madde kapsamında çalışan sözleşmeli sanatçılarımız ve teknik personelimiz ile benzer bir güvencesizlik baş başa bırakılmış durumundadır. "Bunlar geçici personeldir." mazeretinin arkasına sığınamayız arkadaşlar. Yıllardır aralıksız çalışan, sahneleri sırtlayan, başrol oynayan insana "geçici" diyemezsiniz. Aynı çarpıklık teknik personelde de yaşanıyor. Otuz yıllık teknik ve idari uzmanlarımızın maaşları bugün yasal en düşük memur maaşının dahi gerisinde kalmıştır. Sanatın ışığını yakan, dekorunu kuran, sahne arkasında gece gündüz ter döken emekçileri asgari standartlarının altında ücretlere mahkûm edemezsiniz. Tiyatro çalışanına tanınan yol yardımının opera çalışanına verilmemesi, Atatürk Kültür Merkezi gibi büyük merkezlerde görev yapan personelin astronomik otopark ücretlerine mahkûm edilmesi bu Bakanlığın kendi çalışanına ne kadar yabancılaştığının da aslında somut kanıtı. Emekçiye bulamadığımız parayı Bakanlığınızın tanıtımına harcıyorsunuz âdeta.

Değerli milletvekilleri, sadece tiyatrolar değil, kültürün tüm alanları can çekişiyor. Sinema sektörüne bakalım: Bakanlığın sinemayı destekleme oranında dramatik bir düşüş var. Desteklenen bağımsız projelerin oranı yüzde 44'ten yüzde 15'lere kadar gerilemiş. Uluslararası festivallere katılan ve ülkemizi temsil eden film sayısı 33'ten 14'e inmiş. Kültür diplomasinin en etkili aracı olan sinemamızı desteklemek yerine fonları kısarak sektörü darboğaza sürüklüyorsunuz Sayın Bakan.

Kütüphanelerimize bakalım. Gösterişli binaları açmakla övünüyorsunuz. Beş katlı binalar yapılıyor, açılış kurdelesi kesiliyor fakat içine girdiğinizde kütüphaneci yok. Bir kütüphanede bir kütüphaneci olmaz mı, bunu sormak isterim. Alanında uzman kütüphaneciler atanmadığı için o binalar işlevsizleşiyor, etüt merkezine dönüşüyor âdeta. Neden mi? Kütüphane var, kütüphaneci yok. Kütüphaneci olsa temizlik görevlisi yok, güvenlik personeli yok, teknik eleman yok. Bina var, tabela var ama kamu hizmetini üretecek insan kaynağı ve liyakatli istihdam yok. Aynı sahipsizlik, kültür mirasımızın temeli olan arkeolojik kazılarımızda da yaşanıyor. Anadolu bir açık hava müzesidir diyoruz fakat bilimsel kazı heyetinde yeterli, öngörülebilir ve sürdürülebilir bir kazı bütçesi ayrılamıyor. Kazılarda çalışan arkeologlar, sanat tarihçileri, müze araştırmacıları ve restoratörler yıllardır 3600 ek gösterge ve özlük hakkı bekliyorlar. Tarihi gün yüzüne çıkaran, turizme doğrudan değer katan bu bilim insanlarının haklarını neden bütçenizde yer bulundurmuyorsunuz.

Devam ediyorum. Sokak sanatçıları kültür ve sanat camiasının en dezavantajlı grubu. Kendileri için Bakanlık hiçbir çabanın içine girmiyor. Güvencelerini sağlayacak bir sistem için sanatçılar, sendika ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte mücadele etmek zorunda kalıyor.

Dert çok, zaman kısıtlı, elimden geldiğince sanatın ve sanatçımızın dertlerini aktarmaya çalıştım. Konuşmamı kamuoyunun bilmesi gereken sorularla sonlandırmak istiyorum.

Müze ve diğer taşra birimlerinde görev yapan personelin yolluk ve harcırah ödemelerini neden zamanında yapmıyorsunuz? Bilimsel arkeolojik kazılar için yeterli ve sürdürülebilir bütçe neden ayrılmıyor? Arkeologlara, müze araştırmacılarına, lisans mezunu restoratörlere ve sanat tarihçilerine 3600 ek gösterge düzenlemesini neden yapmıyorsunuz? Neden personele, işine ve çalıştığı yere göre kıyafet yardımı yapmıyorsunuz?

Devlet Tiyatroları Amerika'da hangi kültürel iş birliği temaslarını yapmıştır, bunu merak ediyoruz. Bu temasların on dört gün sürmüş olduğunu biliyoruz, bu temaslara kaç kişi gitmiştir, ABD için uçak bileti, otel ve harcırah olarak toplam devletin kasasından ne kadar çıkmıştır, bunu bilmek istiyoruz. Devlet Tiyatrosu Moskova turnesine giden "Vanya Dayı" ekibine neden "Harcırahın yüzde 50'sinden feragat edeceksiniz." belgesi imzalatmıştır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) - Bitmek üzere, son birkaç cümlem var.

Bu şekilde feragat imzalanan başka turne ekipleri var mıdır? Hangi oyun ekiplerine bu belgeler imzalatılmıştır?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın İlgezdi, teşekkür ediyorum.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) - Bakanlığınız Bakan Yardımcıları, Genel Müdürler, Genel Müdür Yardımcıları maaşları dışında hangi yönetim kurulu üyeleri ne kadar maaş, huzur hakkı almaktadır, bunu bilmek istiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İYİ Partiye geçiyoruz.

İYİ Parti Grubu adına ilk konuşmacı Lütfü Türkkan.

Buyurun.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) - Evet, Sayın Bakan, Sayın Bakan Yardımcıları, kurumların değerli genel müdürleri; hepiniz hoş geldiniz.

Öncelikle, bu bütçenin ülkemize, Bakanlığımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Ben, burada, Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini konuşurken bir milletvekili olmakla beraber, aynı zamanda turizm sektöründe yatırım yapan, istihdam sağlayan bir iş insanı olarak konuşmak istiyorum. Dolayısıyla, sektörün sorunlarını sadece

raporlardan değil, işletmelerin karşılaştıkları güçlükleri yaşayarak, yatırımcıların endişelerini ve çalışanların beklentilerini yakından bilerek zatıalinize hitap etmek istiyorum.

Turizm, siyasi tartışmaların ötesinde, hepimizin sahip çıkması gereken stratejik bir sektör zira katma değer üretmesi açısından en çok katma değer üreten sektör. Sanayici olunca bunu daha iyi karşılaştırma imkânı buluyorsunuz. Sanayicinin ara malları var, ithal girdileri var ve ciddi anlamda dışarıya bağlı ara girişleri var; turizm öyle değil, istihdamı en çok yoğun, katma değeri en çok fazla, çok önemli bir sektör. Ülkenin, gelir sağlayacak vergiden başka hiçbir şeyi olmayan, bütün özelleştirme yapılacak kurumların, binaların, Türkiye'de ne varsa her şeyin AK PARTİ'nin içinden geçtiği bir dönemde Turizm Bakanlığının faaliyetleri çok daha önem arz ediyor.

Dolayısıyla, Türkiye'nin, tüm aksaklıklarıyla beraber turizmde elde ettiği başarıları da görmezden gelemeyiz. Burada Sezar'ın hakkını da Sezar'a vermek istiyorum. 2025 yılında turizm gelirimiz 65,2 milyar dolara ulaştı. Bu önemli bir başarı. Bu başarıda, Bakanlığın çalışmalarının, sektör temsilcilerinin, Bakanlık çalışanlarının, yatırımcıların ve yüz binlerce emekçinin emeği bulunuyor ancak önemli olan, mevcut başarıyı sürdürülebilir ve büyümeye açık hâle getirmektedir çünkü turizmde artık yalnızca turist sayısını artırmanın yeterli olmadığını hepimiz biliyoruz. Daha fazla gelir elde etmek, sezonu uzatmak, işletmelerin kârlılığını artırmak ve turizm gelirini ülkenin tamamına yaymak zorundayız.

Sayın Bakan, 2027 yılı için Bakanlığınıza 95 milyar lira bütçe öngörülmüş. Bir önceki yılın başlangıç bütçesine göre yüzde 35,9 artış var. Diğer bakanlıklarla karşılaştırdığımda yüzde 46 artışı olan bakanlıklar var. Dolayısıyla, size biraz cimri davranmışlar ancak buna rağmen, Turizmin Geliştirilmesi Programı'ndaki artış yalnızca yüzde 13,6, Millî Kültür Programı'ndaki artış sadece yüzde 47,1. Burada bir öncelik sorunu görüyor musunuz? Turizmden her yıl daha fazla döviz geliri beklerken turizmin geliştirilmesine ayrılan kaynağın artışını neden bu kadar sınırlı tutuyorsunuz? Üstelik Bakanlığın 2027 yatırım tahsisinde doğrudan turizm sektörü başlığına ayrılan tutar yalnızca 329 milyon 800 bin lira, 330 milyon lira; 26 milyar lirayı aşan toplam yatırım tahsisinin sadece ve sadece yüzde 1,26'sı. Elbette turizme yapılan yatırımlar bu kalemden ibaret değil ancak şu soruyu sormak zorundayım: Turizmden milyarlarca dolar gelir bekleyen bir ülkenin yatırım öncelikleri bu tabloyla ne kadar örtüşüyor? Turizm bölgelerindeki altyapı, çevre düzenlemesi ve sezon uzatma yatırımları için yeterli kaynak ayırabiliyor muyuz? Bu yatırımların önemli bölümünü yerel yönetimlere ve özel sektöre bırakmak ne kadar doğru? Üstelik, yerel yönetimlerin iktidarla uyumlu çalışmadığını devamlı işaret ederken sizler, bu tip yatırımları yerel yönetimlere bırakmak, "Bu yatırımlar yapılmasın." anlamına gelir.

Sayın Bakan, 2025 yılında turizm gelirimiz yüzde 6,75 artmış ancak ziyaretçilerin ortalama geceleme süresi hiç değişmedi. 2026 yılının ilk altı ayında ise ziyaretçi sayısı 694 bin kişi azaldı, turizm gelirimiz de aynı dönemde sınırlı bir gerileme gösterdi. Şimdi size sormak istiyorum: Turizmde başarıyı yalnızca toplam gelir ve ziyaretçi sayısıyla değerlendirmek yeterli olur mu? Turistin ülkemizde daha uzun kalmasını sağlayacak hangi yeni politikaları uygulayacaksınız? Turizm gelirindeki artışın ne kadarı işletmelerin gerçek kârlılığına yansıyor?

Bir başka önemli meselemiz daha var Sayın Bakanım, turizmi on iki aya yaymak; Ege'de, Marmara'da, Karadeniz'de turizm iki ayla sınırlı. 2025 yılında Bakanlık belgeli tesislerimizin doluluk oranı mart ayında yüzde 26,8; Ağustosta 71,2. Böyle bir uçurum hiç bir Avrupa devletinde yok. Bu fark bize önemli bir şeyi söylüyor: Türkiye'de milyarlarca dolarlık turizm yatırımları yılın önemli bir bölümünde yeterince değerlendirilmiyor; otellerimiz boş kalıyor, çalışanlarımız sezonluk işlere mahkûm oluyor. Peki, bu sorunu çözmek için bütçede hangi somut teşvikleri öngörüyoruz? Sezon dışında açık kalan işletmelerin enerji ve istihdam maliyetlerini azaltacak bir programınız var mı? İspanya'da yıllardır farklı bir model uygulanıyor. IMSERSO programıyla emeklilerinin düşük sezonda tatil yapması kamu kaynaklarıyla destekleniyor. Yunanistan'da da "Herkes İçin Turizm" programıyla vatandaşların tatil harcamalarına katkı sağlıyor devlet. Bu ülkeler turizmi yalnızca yabancı ziyaretçilere de dayandırmıyor, kendi vatandaşlarının tatil yapabilmesini de ekonomik bir politika olarak değerlendiriyorlar. Biz neden emeklilerimize, dar gelirli ailelerimize ve gençlerimize onlara yönelik daha kapsamlı bir tatil destek programı oluşturmuyoruz? Bu konuda bir çalışmanız var mı? Böyle bir uygulamayla hem vatandaşlarımızı tatille buluşturabiliriz hem de sezon dışında otellerin doluluklarını arttırabiliriz.

Sayın Bakan, turizm yatırımcısının bugün en büyük sorunlarından birisi de artan işletme maliyetleri. Çok basit bir örnek vereceğim: Geçen sene Ezine peynirini 275 liraya alan bir işletme, bu sene 430 liraya aldı. Geçen yıl verdiği kurla bu seneki kur arasında artış sadece yüzde 24 ama girdilerindeki artış yüzde 50-60-70. İstediğiniz kadar fiyatı sabit tutun, kur artışının diğer girdilerin altında kalması nedeniyle işletmeler yurt dışındaki firmalarla rekabette zorlanmaya başladılar. Bu girdilerin içerisinde söylediğim örnek yetmiyor, enerji var, personel var aynı şekilde, bakım, finansman giderleri, bunların hepsi işletmelerimizi zorluyor. Biz döviz geliri elde eden bir sektörüz ancak maliyetlerimizin önemli bölümü Türkiye'deki fiyat artışlarından etkileniyor. Biraz evvel söylediğim gibi, ters bir paradoksla karşı karşıyayız. Bu uluslararası pazarda fiyat rekabetimizi güçleştiriyor, o yüzden "Yunanlara turistler kaçıyor." diye bağırıyoruz; bu konuda Yunanların bir kabahati yok, kendimizle bir yüzleşmemiz gerekiyor. Burada zatıalinizin ve Bakanlığınızın yapması gerekenlerin dışında, ekonomi kurmaylarının biraz takkeyi önlerine koyup düşünmeleri gerekiyor.

Bir otelin yüksek dolulukta çalışması mutlaka yüksek kâr ettiği anlamına da gelmiyor. Peki, turizm işletmelerinin gerçek kârlılığını düzenli olarak Bakanlığınız ölçtü mü, bilmiyorum? İspanya, Yunanistan ve İtalya'daki rakip işlemelerle maliyet karşılaştırması yapabildiğiniz mi şimdiye kadar? Turizm sektöründeki vergi yükünü, enerji maliyetlerini ve finansman şartlarını uluslararası rekabet açısından yeniden değerlendirmeyi düşünüyor musunuz? Özellikle sezon dışında faaliyet gösteren işletmelere yönelik bir destek modeli geliştirebilir misiniz?

Bir başka önemli konu, tanıtım harcamaları. Türkiye Turizm, Tanıtım ve Geliştirme Ajansının uluslararası faaliyetlerini önemli buluyorum ancak sektörün katkısıyla oluşan kaynakların sonuçlarını daha ayrıntılı değerlendirmek zorundayız. Hangi ülkede ne kadar tanıtım harcaması yapıldı? Bu harcamalar sonucunda kaç ilave ziyaretçi kazanıldı? Bunları ölçmek gerekiyor. Hangi pazarda geceleme sayısı ve turist başına gelir arttı? Tanıtım harcamalarının ekonomik getirisini gösteren bağımsız bir değerlendirme düzenli olarak kamuoyuyla paylaşılmalı, özellikle sektör temsilcileriyle.

Sayın Bakanım, İtalya 114 milyon euroluk Dijital Turizm Merkezi yatırımıyla küçük işletmelerin dijital pazara erişimini güçlendirmeyi hedeflemiş; Türkiye'nin bu alanda çalışmaları var ancak küçük ve orta ölçekli turizm işletmelerimiz uluslararası pazarlama kanallarına yeterince erişemiyor. Dijital rezervasyon platformlarına ödenen komisyonların işletmeler üzerindeki yükünü azaltacak bir stratejiniz var mı? Türkiye'de küçük konaklama işletmelerini doğrudan turistlerle buluşturacak ortak bir dijital altyapıyı geliştiremez miyiz?

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; turizm gelirini ülke geneline yaymak da önemli bir sorumluluğumuzdur. Kapadokya, İstanbul ve Antalya kadar Anadolu'nun diğer şehirlerini de dünya turizmine kazandırmalıyız. Baki Ersoy bakıyor; mesela Kayseri bu konuda çok yarım kaldı, Kayseri'ye de bu konuda öncelik kazandırın. Kars'ın, Mardin'in, Amasya'nın, Safranbolu'nun, Bursa'nın ve Edirne tarihî zenginliklerini daha yüksek ekonomik değere dönüştürebiliriz. Bunun için yalnız tanıtım yeterli değil; ulaşım, konaklama, çevre düzenlemesi ve nitelikli insan kaynağı gerekiyor bunun için. 2027 bütçesinde turizm gelirlerini Anadolu'ya yaymak için herhangi bir somut projeniz bulunuyor mu?

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Rıdvan Uz...

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkan, kıymetli hazırun; bütçemiz inşallah vatanımıza, milletimize hayırlı olsun temennisiyle sözlerime başlamak istiyorum.

Kartalkaya'da yanan otelin önünde bugün tüm aileler orada; "Sesimize ses, adalet arayışına güç verin." temasıyla oradalar. Sizden geçen bütçede talep ettiğimiz istifanızı bugün burada ben, otelin önünde de aileler soruyor: "İstifa erdemdir, siz bu erdemi gösterecek misiniz Sayın Bakanım?"

Sayın Bakanım, aileler oraya giderken, Bolu'ya çıkarken yeni bir tabelayla karşılaşmışlar, tabela burada: "Bolu-Kartalkaya yolunun yapım işi Kültür ve Turizm Bakanlığının katkılarıyla yapılmıştır." diye bir tabelayla karşılaşmışlar. Şimdi, Ulaştırma Bakanlığının işlerine Turizm Bakanlığı olarak girmişiz. Bu güvenli yolun sonunda güvensiz otellerde insanlar can veriyor. Bunun izahı nasıl olabilir? "İnsanın yaşamı, can güvenliği Kültür ve Turizm Bakanlığının asli görevidir." diye Anayasa'da güvence altına alınmış ve sorumluluk yüklenmişken biz bu sorumluluğu ve yükümlülüğü niye yerine getirmiyoruz?

Bir de bu ailelerden 2 ailenin size ulaştırmamızı istediği mesajı var buna, bunları da sizlerle burada paylaşmak istiyorum. Bunlardan bir tanesi, Kartalkaya'da yanan otelin önündeki ailelerden Duygu Hanım, bir eğitimci, bir öğretmen; 2 evladını orada kaybetti ve size bu noktada şunu soruyor bu koca yürekli hanımefendi, Doruk'un annesi: "Bugüne kadar soruşturma izni verilen Turizm Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bürokratlarıyla ilgili savcılık soruşturmasını tamamlayıp davaları açılmıyor. Amaç unutturmak mı? İzinleri verildi, ifadeleri alındı ama dosya donduruldu, hiçbir işlem yapılmadı. Niye bekliyorsunuz?" diye soruyor bu hanımefendi. Aynı gün oğlunun okulundan annesine bir mesaj geliyor. Nedir o mesaj? Dersleriyle ilgili yapması gereken bir bildirim gönderiyor okul annesine. Anne de "Mutlaka çözmelisin." diye sömestre tatilinde Bolu'da yanan oteldeki evladına gönderiyor. Oğlu görmüyor mesajı, gecenin ilerleyen saatlerinde tam yangının, alevin bütün oteli kapladığı ve dumanların yoğun olduğu yerde bu ufak kardeşimiz, küçük bedenli ama yüreği kocaman evladımız annesine dönüş yapıyor yani ruhunu teslim etmek üzereyken şunu söylüyor, bunu dinletmiştim bir daha dinletmek istiyorum.

(Hatibin cep telefonundan bir ses kaydı dinletmesi)

RIDVAN UZ (Çanakkale) - Son nefesinde annesine dönüp bu cümleyi kuruyor ve bu insanlar bir hak arayışı içinde. Bunu bir duygusal anlamda söylemek istemiyorum çünkü bu insanlar gerçekten vatanına, milletine bağlı insanlar ve bu 2 evladını yitiren anne Türkiye'nin en ücra köşelerinde "Onlar adına ne yapabilirim ve memleketime nasıl fayda sağlayabilirim?"in hâlâ derdindeler ve Türkiye'nin çeşitli yerlerinde 3'üncü, çok yakında da 4'üncü kütüphaneyi açacaklar ve bunu yaparken de hiçbir şekilde Bakanlığımızın bununla ilgili ne bir taziyesi ne de bu işlerle ilgili bir teşekkürü olduğundan da dert yanıyorlar ve oldukça da haklılar.

İkinci ailemiz yine orada kendi eşini ve kızını kaybeden bir baba, o da soruyor, Kartalkaya yangınında eşini ve kızını kaybetti. "Etstur'un on beş yıllık müşterisiyim. Maxx Royal Otellerinizin yöneticilerinin neredeyse tamamı beni ve ailemi yakından tanır. Eşim Kübra ve kızım Alya'yla Grand Otel'e sizin şirketiniz Etstur aracılığıyla gittik. 3 kişi gittik, tek başına döndüm. Hiç değilse bir başsağlığı beklerdim bana bunu bile dilemediniz. Bu süreçte sizi daha yakından tanıdık. Dilememeniz de size yakışanıymış. Birinci sorum şu: 2 Temmuz 2024'te 2.426 tesisi belgesiz olarak listelediniz. Seyahat acentelerinden bu tesisin satışını ve tanıtımını durdurmaları istendi. Listenin 529'uncu sırasında Bolu Kartalkaya Kartal Otel bulunuyor. Öte yandan, Bakanlığınızın kendi kayıtlarında 1181 numaralı belge altında hem bu otel hem Grand Kartal hem Kartal 1 hem Kartal 2 Otel birlikte görünüyor. Bu kayıtların kapsamını ve birbirleriyle ilişkisini açıklığa kavuşturmanız gerekirken yangının ardından 1181 no.lu kayıt kamuya açık sorgulama sisteminden kayboluyor. Bütün bunlara rağmen Etstur Grand Kartal Otel'in satışını sürdürmeye devam ediyor. Hangi belgeye, hangi denetime dayanarak bize bu oteli satmaya devam ettiniz? Üstelik sahibi olduğunuz Etstur yaptığınız görüşmelerde

'Güvenli turizm sertifikalı otel' ifadesini kullandınız. İnternet sitenizde de 'güvenli aile oteli' olarak pazarladınız. Sömestr tatilinde çocuklarımızı oraya gönderdiniz. Bu güvenliği kim denetledi, kim doğruladı, doğrulamadıysanız bize hangi hakla güven sattınız?" diye soruyorlar. "Sizin 'güvenli turizm' diyerek sattığınız tatilden ben tek başına döndüm. Eşimi, kızımı ve 36'sı çocuk 78 canımızı hangi güvenlik turizm anlayışının sonucu kaybettik Sayın Bakanım?" diye soruyorlar. "Bakanlığımızın denetçileri Grand Kartal Otel'i denetlemeden önce otelin sahibinin olduğu Halit Ergül'e ait Gazelle Otel'de ücret ödemeden konaklıyorlar. Bunu mahkeme salonunda da ifade etti hem otelin sahibi hem bununla ilgili denetçiler. Gazelle Otel'in Genel Müdürü Ahmet Demir de devlet denetçilerini Grand Otel'e kendi aracıyla götürerek şoförlük yaptı. Ardından 16 Aralık 2024'te yapılan denetim raporu 78 insan hayatını kaybettikten sonra 22 Ocak 2025'te tamamlandı. Bu şartlarda yapılan bir denetimin bağımsızlığı ve güvenilirliğini nasıl savunabilirsiniz? Yangından sonra ise yangın güvenliği denetiminin Bakanlığımızın görev alanında olmadığını savundunuz. Peki, Bakanlığınızın kendi Otel Sınıflandırma ve Değerlendirme Formu'nda 'Yangın Önlemleri' başlığı altında neden 8 ayrı madde bulunuyor? Bu maddelerin hangilerini denetledik? 16 Aralık denetiminde hangi formlar doldurulduu? Bu formlar Meclise ve biz ailelere gösterilmesini talep ediyoruz." Dahası var: "16 Nisan 2025 tarihli kararınızla Bakanlık görevlileri hakkında soruşturma izni vermediniz. Haziran ayında üst düzey yöneticilerin bulunduğu isimler hakkında izin vermeme yönünde işlem yaptınız. Biz ailelerimizi kaybettik. Bu soruların soruşturulabilmesi için sizin imzaladığınız kararlara karşı mücadele etmek zorunda kaldık. Danıştayın soruşturma izni verdiği isimlerden bazıları hâlâ Bakanlıkta görevlerini sürdürmektedir. Bu kişilerin görevleri nedeniyle ulaşabilecekleri belgelerin korunması, tanıkların etkilenmesi ve soruşturmanın bağımsızlığı için hangi tedbirleri aldınız? Özellikle Neşe Çıldık'ı neden görevden uzaklaştırmadınız? Soruşturmanın önünü neden kestiniz? Delilleri nasıl korudunuz ve son olarak Sayın Bakan, kimi, neyi koruyorsunuz?" diye soruyor Hilmi Altın eşini ve çocuğunu kaybeden bir baba olarak. Kartalkaya'da kaybettiğimiz 78 vatandaşımızın ardından yönettiğiniz Bakanlığın siyasi sorumluluğunu üstlenip istifa etmenizi gerçekten beklemekteyiz. Makamlar değişir, gündemler değişir, bütçeler gelir geçer fakat milletin sizden beklediği hesap ortadan kalkmaz Sayın Bakanım. Bu vesileyle, Kartalkaya'da hayatını kaybeden vatandaşlarımıza ben bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın Bakanım, Çanakkale milletimizin istiklal iradesinin, şehitlerimizin emanetinin ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün askerî dehasının izlerini taşıyan bir vatan toprağıdır. Aynı zamanda Troya'sıyla, Assos'uyla, Parion'uyla, adalarıyla ve yerel üretimiyle çok güçlü kültür ve turizm birikimine sahiptir. Peki, bu birikimin ekonomik karşılığını nasıl büyüteceksiniz? Bakanlığınızın Ağustos 2026 tablosunu önünüze koyuyorum: Çanakkale'de işletme ve basit belgeli tesislerde ortalama kalış 1,93; yatak doluluğu yüzde 47, üstelik ağustos ayından bahsetmekteyim. Tesise gelişlerinin yalnızca yaklaşık yüzde 10,6'sı yabancı ziyaretçilerden oluşuyor. Bu tablo karşısında Çanakkale'nin ölçülebilir hedeflerini nasıl koyacaksınız? Hangi pazarda ziyaretçi akınını getireceksiniz? Hangi ulaşım bağlantısı nı güçlendirecek, hangi yerel işletmelere hareketlilik sağlayacaksınız? Son olarak, tarihî alanındaki gazi köylerimizle ilgili bu köylerin kalkınmasına yönelik faaliyetleri için de Alan Başkanlığına ve Alan Başkanımız Sayın İsmail Kaşdemir'e teşekkür eder, heyetinizi saygıyla selamlarım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

YENİ YOL Grubuna geçiyoruz.

Sayın Mehmet Karaman, buyurun.

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan ve kıymetli bürokrat arkadaşlarım; sizleri hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesini görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz ancak ben bugün konuşmamda turizm başlığına girmeden yalnızca kültür politikaları üzerinde durmak istiyorum çünkü kültür bir milletin hafızasıdır; kültür, dilimiz, tarihimiz, edebiyatımız, sanatımız, inancımız, aile yapımız, ahlaki değerlerimiz ve gelecek nesillere bıraktığımız ortak bir mirasımızdır. Millî görüş olarak yıllardır söylediğimiz bir ilke vardır: Önce ahlak ve maneviyat çünkü ahlak kültürün temelidir, ahlakın zayıfladığı yerde kültürün taşıyıcı unsurları da zayıflar. Bir toplumun kültürünü korumak, yalnızca tarihî eserlerini restore etmek veya kültürel etkinlikler düzenlemek değildir; o toplumun aile yapısını, çocuklarını, dilini, değerlerini ve toplumsal hafızasını korumaktır.

Sayın Bakan, bugün ülkemizde üzerinde hassasiyetle durmamız gereken meselelerden biri aile kurumunun yıpranmasıdır. RTÜK raporunun başında Cumhurbaşkanımızın bir sözü var. "Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ilan edilen Aile ve Nüfus On Yılı kapsamında..." diye başlamışsınız. Teşekkür ediyoruz, biraz geç kalmadınız mı yirmi beş yıl oldu? Bir on yıl daha devam edecek bu, 2036'ya kadar mı bu aile mefhumunu koruyacağız? Aile, çocuğun ilk eğitim yuvası, sevgi ve güven ortamı, karakterinin şekillendiği ilk okuldur. Ailenin zayıflaması yalnızca iki yetişkin arasında ilişkinin bozulması anlamına gelmez, doğrudan çocukların geleceğini de etkiler. Anne ve babanın olmadığı, aile bağlarının koptuğu, sevgi ve güven duygusunun zayıfladığı ortamlarda yetişen çocukların yaşadığı sorunları yalnızca sosyal yardım politikalarıyla çözmemiz mümkün değildir. Çocuklarımızın aile ortamında büyümesini destekleyen, onları kültürel ve ahlaki değerlerle buluşturan bir toplumsal iklime ihtiyaç vardır. Peki, bu iklimi oluşturmak için kültür politikalarımız ne yapıyor? Televizyonlarımızda, dijital platformlarda ve sosyal medyada çocuklarımızın karşısına çıkan içeriklerin ne kadarı aileyi, merhameti, sorumluluğu, dürüstlüğü, fedakârlığı ve dayanışmayı anlatıyor? Ne kadarı şiddeti, intikamı, ihaneti, çarpık ilişkileri ve güç mücadelesini sıradanlaştırıyor. Elbette sanatın ve sinemanın özgürlüğünü savunuyoruz, her yapımın tek tip bir anlayışla hazırlanmasını da istemiyoruz ancak özgürlük topluma ve özellikle çocuklara karşı sorumluluğu ortadan kaldırmaz. Kültür politikası aile yapımızla uyumlu, nitelikli, özgün ve eğitici içeriklerin üretilmesini teşvik etmelidir. Bugün televizyon dizileri ve sosyal medya toplumun davranış kalıplarını etkileyebilen güçlü mecralardır fakat kültürümüzü bu mecralar

üzerinden güçlendirmemiz gerekirken denetimsiz ve kontrolsüz içerikler, şiddeti ve yozlaşmayı öne çıkaran anlatılar ve yapay biçimde oluşturulan idoller üzerinden kültürel aşınmaya zemin hazırlayan bir tabloyla karşı karşıyayız.

RTÜK'ün görevini de burada konuşmamız gerekiyor. RTÜK yalnızca yayın ihlali gerçekleştiren sonra ceza veren bir kurum olarak görülmemelidir. Çocukların korunması, aile değerlerinin gözetilmesi, yayın ilkelerinin tutarlı biçimde uygulanması ve dijital yayın ortamlarının denetlenmesi konusunda etkin bir sorumluluk üstlenmelidir. Özellikle sabah kuşaklarında çıkan ahlaksız ve çarpık ilişkilerle dolu programlar toplumun ahlaki ve kültürel yapısına zarar vermektedir. Bu tür programlar aile kurumunu zedeleyen, mahremiyeti sıradanlaştıran, sadakatsizliği ve ahlaki yozlaşmayı âdeta normalleştiren bir anlayışı ekranlara taşımaktadır. Toplumun değerlerini koruması gereken televizyon yayıncılığı ne yazık ki bazı programlar aracılığıyla aile yapısını aşındıran ve nesillerimizin ahlaki gelişimini olumsuz etkileyen bir mecraya dönüşmektedir. Bu nedenle, RTÜK denetimleri etkinleştirilmeli, yayın ilkelerine aykırı içeriklere karşı gerekli yaptırımlar uygulanmalı ve aile yapımızı millî ve manevi değerlerimizi güçlendiren nitelikli yayınlarının teşvik edilmesi sağlanmalıdır. RTÜK'ün açıkladığı verilere göre 2024 yılında iletişim merkezine 31.532 başvuru yapılmış, başvuruların yaklaşık üçte 1'i genel ahlak, manevi değerler ve ailenin korunmasıyla ilgili olmuştur. Bu tablo, toplumun, yayın içerikleri konusunda ciddi bir beklenti ve rahatsızlık taşıdığını göstermektedir.

Burada sormak istiyorum: Denetim mekanizmaları neden toplumun beklentilerini karşılayacak ölçüde etkili, sürekli ve öngörülebilir biçimde işletilemiyor? Yaptırımlar neden yayıncılık sektöründe kalıcı bir kalite ve sorumluluk anlayışı oluşturamıyor? Çocuklarımızın korunması için yalnızca şikâyet mekanizmasına mı güveneceğiz?

Bazı TV dizilerinde, film yapımlarında mafya, siyaset, bürokrasi ve devlet ilişkilerinin ele alınış biçimini doğru bulmuyoruz. Bu yapımların kurgu olduğunu elbette biliyoruz ancak kurgu toplumda gerçekliğe ilişkin algı oluşturmaktadır. Devletin kurumlarını, istihbarat teşkilatını ve kamu görevlilerini sürekli karanlık ilişkiler, gizli hesaplaşmalar ve çatışmalar üzerinden anlatmak devlet ciddiyeti ve kamu hizmeti konusunda toplumda yanlış algılar oluşturabilir. Güvenlik mensuplarının birbiriyle çatışma içerisinde, birbirini tasfiye eden veya kişisel hesaplaşmalar yürüten karakterler olarak gösterilmesini de doğru bulmuyoruz. İstihbarat teşkilatları devletin güvenliği için görev yapan kurumlardır. Bu kurumların gerçek görevlerinin fedakârlıkları ve mesleki sorumlulukları yerine dizilerde çatışma ve entrika üzerinden temsil edilmesi kültürel açılan sorgulanmalıdır.

Kültür politikalarımız gerçek olaylardan beslenen yapımlarda araştırma, sorumluluk ve kamu yararı ilkelerini teşvik etmelidir. Kültür Bakanlığının görevi yalnızca mevcut kültürel eserleri korumak değil, devletin kültürünü de inşa etmektir. Öyleyse neden aileyi güçlendiren, çocuklara kitap sevgisi kazandıran, tarih bilinci oluşturan, bilim ve sanatla buluşturan yapımların üretimine daha güçlü destek verilmiyor? Neden ekranlarımızda iyiliği, dürüstlüğü, emeği, merhameti, vefayı ve toplumsal dayanışmayı merkeze alan yapımların sayısını artıracak kapsamlı bir teşvik politikası oluşturulmuyor?

Bir diğer önemli konu da okuma kültürüdür. Bir milletin kültürel gelişmişliği yalnızca sahip olduğu tarihî eserlerle değil, okuyan, araştıran, sorgulayan ve düşünen nesiller yetiştirmesiyle ölçülür. Kütüphanelerimiz kitap alımları, yayın destekleri, çocuk ve gençlik edebiyatı, yerli yazarların teşviki ve kırsal bölgelerde kitap erişimi kültür bütçesinin temel öncelikleri arasında olmalıdır. Bakanlığın kaynaklarının ne kadarının doğrudan okuma alışkanlığını geliştirmeye, kitap erişimini artırmaya ve kütüphaneleri güçlendirmeye ayrıldığını açıkça görmek istiyoruz. Bütçede kültürel etkinliklere ve tanıtıma kaynaklar ayrılırken kitap ve kütüphane politikalarının geri planda kalmaması kabul edilemez. Okumayan bir toplumun kültürel hafızasını koruması ve geliştirmesi mümkün değildir. Sayın Bakanımıza şu soruları yöneltmek istiyorum: Çocuk ve gençlerin okuma alışkanlığını geliştirmek için ülke çapında hangi somut programlar yürütülecektir? Aile yapısını, millî ve manevi değerleri, çocukların sağlıklı gelişimini destekleyen yerli yapımlar için teşvikler var mıdır? Varsa yeterli midir, yeterli değilse bu alanda nasıl bir çalışmayı öngörüyorsunuz? RTÜK ile Bakanlığınız arasında yayın içeriklerinin niteliğini geliştirmek ve aile dostu yapımları artırmak amacıyla hangi somut iş birliği mekanizmaları bulunmaktadır? Dijital platformlarda çocukları zararlı içeriklerden korumak ve kültürel değerlerimizi yaşatmak için hangi politikalar uygulanacaktır? Bakanlığın merkezi yönetim bütçesi içindeki payı yaklaşık 0,37'den 0,35'e gerilemektedir. Bu gerilemeye rağmen kültür ve turizm politikalarının hedeflerine ulaşılması nasıl sağlanacaktır? 2025 yılında sermaye giderlerinde gerçekleşme yüzde 79,8, kütüphane yatırımlarında yaklaşık yüzde 2 düzeyinde kalmıştır. 2027 teklifindeki yüzde 25,9'luk sermaye payının kullanılabilmesi için hangi proje ve uygulama kapasitesi önemli öngörülmektedir? Sayıştay B2 bulgusunda belirtilen 0 hasılat beyanlı tesisler için turizm payı usul ve esasları ne zaman çıkarılacak, tahsil edilemeyen payın tutarı nedir? DÖSİMM aracılığıyla finanse edilen Türkiye Kültür Yolu Festivali harcamalarının 2,41 milyar ihaleye, hak ediş ve denetim süreçleri nasıldır? Bu tür harcamaların Bütçe Kanunu sürecinde öngörülmesi planlanmakta mıdır? TİKA ve Yurt Dışı Türkler Başkanlığı üzerinden yurt dışına aktarılan 9.18 milyar Türk liralık kaynağın alıcı kuruluş, ülke ve amaç bazında dağılımı kamuoyuyla paylaşılacak mıdır? Yunus Emre Vakfında karşılıksız aktarıldığı belirtilen tutarların geri alınması için hangi işlemler yapılmıştır? Bizim itirazımız sanata, sinemaya, televizyona veya dijital dünyaya değildir. Bizim itirazımız, kültürün yalnızca reytinge, tüketime ve ticari kazınca indirgenmemesidir. Kültür, insan yetiştirme meselesidir. Aileyi güçlendirmeyen, çocuğu korumayan, okumayı teşvik etmeyen, ahlakı ve maneviyatı dikkate almayan bir kültür politikası kabul edilemez.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Atmaca, buyurun.

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, Kıymetli Bakan, değerli Bakan Yardımcıları, kıymetli Komisyon üyelerimiz, değerli hazırun; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bu bütçenin hayırlar getirmesini temenni ediyorum ancak bütçenin genel rakamına bakıldığı vakit bütçenin büyüme oranına göre daha büyük bir büyüme oranı arttığını görmekteyiz; yüzde 35,9 artmıştır ancak genel bütçe içerisindeki turizmin payı azaldı. Bu da merkezi Hükûmetin turizme verdiği önemin azaldığı anlamına geliyor. Demek oluyor ki önümüzdeki yıl turizm açısından daha başarısız bir süreç bizi bekliyor. Ben sektörün önde gelen bazı sorunlarıyla ilgili başlamak istiyorum. Özellikle kayıt dışı komisyoncularla ilgili ciddi bir sorun var. Son dönemlerde turizm sektöründe özellikle Orta Doğu pazarına yönelik faaliyet gösteren kayıt dışı komisyoncuların ve yetkisiz aracıların oluşturduğu sorunlar sektörün sürdürülebilirliği açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. İstanbul, Bursa ve Karadeniz Bölgesi başta olmak üzere çeşitli turizm destinasyonlarında, özellikle Orta Doğu ülkelerinden gelen turistlere yönelik konaklama, restoran, alışveriş ve diğer turizm hizmetlerinde kayıt dışı aracılık faaliyetlerinin yaygınlaştığı yönünde ciddi saha gözlemleri ve sektör temsilcilerinin bildirimleri bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin bir bölümünün seyahat acenteciliği yetkisi ve gerekli işletme belgeleri bulunmayan kişiler tarafından yürütüldüğü, yabancı uyruklu kişiler de dâhil olmak üzere çeşitli aracılar üzerinden turistlerin, otellere, pansiyonlara, günübirlik kiralanan konutlara ve farklı ticari işletmelere yönlendirildiği ifade edilmektedir. Söz konusu aracılık faaliyetlerinde işletmelerden turist başına veya toplam hizmet bedeli üzerinden yüzde 40 ile yüzde 50'lere ulaşan komisyonlar talep edildiği yönünde duyumlar var. Vergisini ödeyen, ruhsat ve işletme belgelerine sahip olan, istihdam sağlayan ve turizm mevzuatına uygun faaliyet gösteren işletmeler kayıt dışı çalışan aracılar nedeniyle ciddi bir haksız rekabetle karşı karşıya kalmaktadırlar. Özellikle, yüksek komisyon oranlarının işletmelerin maliyetlerine yansıması turizm hizmetlerinin, faaliyetlerinin fiyatlarının yükselmesine ve ülkemizin uluslararası turizm pazarında pahalı bir destinasyon olarak algılanmasını neden olabilmektedir. Bu durum, Türkiye'ye gelen turistlerin satın alma gücünü olumsuz etkilediği gibi turist memnuniyetini de düşürmektedir. Turistlerin ülkemizde olumsuz bir fiyat ve hizmet deneyimi yaşamaları yeniden ziyaret etme kararlarını ve ülkemizin uluslararası turizmdeki rekabet gücünü olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Türkiye turizmine ciddi zarar verdiği değerlendirilen kayıt dışı komisyonculuk faaliyetlerinin ekonomik ve sektörel etkilerinin mevcut denetim mekanizmalarının yetersizliğini ve ilgili kurumların sorumluluklarını yerine getirmediğini göstermektedir.

Kıymetli Bakanım, turizm destek paketiyle ilgili bazı şikâyetler var. Kültür ve Turizm Bakanlığımız tarafından turizm sektörüne yönelik açıklanan 60 milyar TL'lik turizm destek paketi sektörümüz açısından önemli bir finansman imkânı olarak duyurulmuştu ancak sahadaki gerçekler ne yazık ki bu açıklanan rakamlarla örtüşmüyor. Destek paketinin başvuru, teminat ve finansman şartlarının ağır olması nedeniyle özellikle küçük ve orta ölçekli turizm işletmelerinin önemli bir bölümü bu imkândan yararlanamamaktadır. Turizm sektörü yalnızca büyük otellerden ve yüksek sermayeli işletmelerden oluşmuyor, ülkemizin dört bir yanında faaliyet gösteren küçük oteller, aile, aile işletmeleri, turistik tesisler ve yerel turizm işletmeleri de bu sektörün en önemli yapı taşlarıdır. Özellikle Kasım 2026 ve Mart 2027 döneminde yaşanacak turizm hareketindeki düşüş işletmelerimizi ciddi bir ekonomik sıkıntıyla karşı karşıya bırakacaktır. Sezon dışında gelirleri önemli ölçüde azalan işletmeler, personel, kira, enerji, vergi ve diğer sabit giderlerini karşılamakta zorlanmaktadırlar. Bu nedenle, açıklanan 60 milyar TL'lik destek paketinin yalnızca rakamsal büyüklüğüyle değil kimlerin bu destekten gerçekten yararlanıp yararlanabildiğiyle değerlendirilmesi gerekir. Buradan açık ifade etmek istiyoruz ki mevcut destek paketinin şartları yeniden gözden geçirilmelidir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansmana erişimi kolaylaştırmalıdır. Teminat ve kredi kullanımı şartları hafifletilmelidir. Sezon dışı dönemlerde işletmelerin ayakta kalmasını sağlayacak özel finansman desteği oluşturulmalıdır. Destek yalnızca büyük işletmelere değil küçük işletmelere de ulaştırılmalıdır. Turizm sektörünün sürdürülebilirliği yalnızca büyük atılımları desteklemekle değil mevcut işletmeleri ayakta tutmakla mümkündür. 60 milyar TL olarak açıklanan bu önemli kaynağın gerçekten ihtiyacı olan işletmelere ulaştırılmasını istiyoruz. Küçük işletmelerin destek paketlerinin dışında kalması değil bu desteklerin en önemli yararlanıcılarından biri olmasını bekliyoruz. Turizm sektörünün sesine kulak verilmeli ve bu destek paketi vakit kaybetmeden yeniden düzenlenmelidir.

Kıymetli Bakanım, turizm girdilerini etkileyen önemli bir sorun, Irak turistleriyle ilgili vize sorunu var. Irak'tan ülkemize gelmek isteyen turistler sayısında 2025 yılına göre düşüş var, bunun da temel sebebi şu: Iraklı turistlerin Türkiye'den vize alma konusunda ciddi sorunlarının olduğu ifade ediliyor. Bu problemlerin de derhâl halledilmesi gerekiyor çünkü yakın bir coğrafya ve özellikle Doğu Karadeniz ve İstanbul, Bursa gibi iller için önemli bir turizm kaynağı.

Tabii, yine her zaman ifade ettiğimiz gibi teknikten uzak çalışmalar; maalesef, Göreme'de her yıl peri bacalarının çöktüğüne şahit oluyoruz ve buna hep seyirci kaldık ve en nihayetinde bu yıl 3 insanımızı kaybettik. Bu kabul edilebilir bir şey değil yani bu kadar başıboşluk, bu kadar kontrolsüz turizm faaliyeti gösteren firmaların oluşu izah edilebilir bir durum değildir. Peri bacaları bir doğal değerdir, bunların korunması; eğer içlerinde bir mekân yaratılacaksa bunun tekniğine uygun olarak yapılması önemli ama demek ki Bakanlık bunları kâfi derecede kontrol etmediği için maalesef her yıl bir sürü peri bacası çöküyor ve en sonunda 3 insanın ölmesine sebebiyet verecek bir çökme meydana geldi. Bu konunun özellikle dikkate alınması gerekir.

Yine, kırsal ve yayla turizmi için planlama ihtiyacı hâlâ devam ediyor. Kırsal bölgelerde, özellikle yayla ve mera alanlarında turizm faaliyeti yürütmeye çalışan küçük işletmelerin de önemli sorunları var, bu sorunların çözümüne yönelik Bakanlığın kapsamlı ve yol gösterici bir çalışmasını maalesef göremedik. Plansız alanlarda bulunan tesisler, geçmişteki yapılaşmalar ve imar barışı kapsamında işletmeye dönmüş yapılar belge yenileme süreçlerinde ciddi engellerle karşılaşılıyor. Bu alanlarda açık, öngörülebilir ve eşit uygulanan kurallara ihtiyaç var. İşletmelerin sorunlarının ancak kişisel temaslarla çözülebildiği yönündeki izlenim de ortadan kaldırılmalıdır. Yaylacılık ve kırsal turizm her geçen yıl büyüyen bir alan, üstelik bu faaliyetler büyük yatırımlar gerektirmeden çok

sayıda ziyaretçiyi bölgeye çekebiliyor. Buna rağmen bu alanların belirli standartlara ve hizmet kalitesine ulaşması için Bakanlığın daha etkin bir çalışma yürütmesi gerekmektedir. Bugün pek çok faaliyet yerel halkın kendi imkânlarıyla...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Atmaca, teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Mustafa Baki Ersoy.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz, çok kıymetli bürokratlarımız, basınımızın güzide mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Öncelikle Sayın Bakanımıza kapsamlı ve bilgilendirici sunumları için teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, dokuz yıldır bu Komisyonda Bakanlığınızın bütçesini birlikte görüşüyoruz. Bu süre içinde kültür ve turizm alanında attığınız adımları ve bu çalışmaların sonuçlarını yakından takip ettim. Göreve geldiğiniz günden bu yana turizmde peş peşe rekorlar kırdınız. Bu yılın ilk dokuz ayında da 51 milyar 278 milyon dolarla tarihimizin en yüksek dokuz aylık turizm gelirine ulaştık. Turizmde elde ettiğiniz bu başarıyla ülke ekonomisine büyük katkı sağlıyorsunuz.

Kültür alanında da aynı gayreti görüyoruz. "Geleceğe Miras" projesiyle Anadolu'nun dört bir yanında kazı ve restorasyon çalışmalarını yıl boyunca sürdürüyorsunuz. Yurt dışına kaçırılan eserlerimizin izini sürüyor, onları ait oldukları topraklara kavuşturuyorsunuz. Açtığınız kütüphanelerle çocuklarımıza ve gençlerimize okuyup çalışabilecekleri yeni mekânlar kazandırıyorsunuz. Ülkemize kazandırdığınız eserler ve sunduğumuz hizmetler için size ve bütün çalışma arkadaşlarınıza teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, bu toprakların kültürel zenginliğini anlamak için Göbekli Tepe'den bir Anadolu şehrinin asırlık çarşısına, bir yazma eserin sayfalarından bugün hâlâ tezgâhının başında çalışan bir dokuma ustasına kadar geniş bir dünyaya bakmak gerekir. Bunların her biri milletimizin yaşadığı coğrafyayı nasıl tanıdığını, işlediğini ve kendisinden sonraki kuşaklara nasıl emanet ettiğini anlatır. Kültür politikalarımızın başarısı da bu birikimi çocuklarımızın ve gençlerimizin hayatına ne ölçüde katabildiğimizle anlaşılır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk ilminin, kültürünün ve sanatının bütün zenginliğiyle ortaya çıkarılmasını, yaşatılmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını devletimizin temel sorumluluklarından biri olarak görüyoruz. Cumhur İttifakı olarak Türkiye Yüzyılı hedeflerimizi tarihini bilen, diline sahip çıkan, sanat üreten ve bu birikimi dünyayla paylaşan bir Türkiye anlayışıyla ele alıyoruz. Bu bakımdan, müzeye, kütüphaneye, sanatçıya ve kültürel mirasa ayrılan her kaynak ülkemizin beşerî kalkınmasına yapılan bir yatırımdır.

Sayın Bakanım, yasa dışı yollarla yurt dışına çıkarılan 13.574 kültür varlığının 2002'den bugüne kadar ülkemize kazandırılması, devletimizin kültürel miras konusundaki takibinin somut bir sonucudur. Müzelerimizin sergi salonları ve depolarındaki 629 bin 122 eserin kimliklendirilmesinin tamamlanması da eserlerimizin izlenmesi, bilimsel araştırmalara açılması ve gelecek kuşaklara güvenle aktarılması bakımından önemlidir. Türkiye'nin, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde 22, geçici listede 80 varlığı bulunuyor. Ülkemizin 2023-2027 dönemi için üçüncü kez Dünya Miras Komitesi üyeliğine seçilmesi de bu alandaki uluslararası sorumluluğumuzu güçlendiriyor. Geleceğe Miras Projesi kapsamında 2024 ve 2025 yıllarında 42 restorasyon ve çevre düzenleme uygulaması tamamlandı. 2026'da takip edilen 225 kazının 198'ini Türk bilim heyetleri 27'sini yabancı bilim heyetleri yürütüyor. Yabancı heyetlerin yürüttüğü kazıların da on iki aylık programa alınması, arkeolojik çalışmaların sürekliliği açısından yerinde bir adımdır. Taş Tepeler Projesi'nde 40 akademik kurumdan yaklaşık 300 bilim insanı ve öğrencinin bir araya gelmesi, Anadolu'nun insanlık tarihindeki yerinin bilimsel çalışmalarla daha iyi anlaşılmasına imkân veriyor. Müze çalışmalarının yurt dışındaki ayağı da kültürümüzün tanıtımına doğrudan katkı sağlıyor. Berlin'deki Göbeklitepe ve Taş Tepeler sergisinde 89 eser ve 4 replika Roma'daki Troya sergisinde ise Türkiye'den gelen 221 eser dâhil 300'ün üzerinde eser ziyaretçilerle buluştu. Bu sergiler kazılarda ortaya çıkarılan eserlerin bilimsel veriler ışığında anlatılmasına ve Türkiye'nin kültür turizmi imkânlarının doğrudan tanıtılmasına fırsat veriyor. Depremden etkilenen şehirlerimizde tarihî yapıların onarılmasına ayrıca önem veriyoruz. Hatay Kurtuluş Caddesi'nde çalışmaların son aşamaya gelmesini, Hatay Arkeoloji Müzesinin onarımının sürmesini ve Kahramanmaraş Kalesi'nde ziyaretçi karşılama merkezi ile çevre düzenlemesinin tamamlanmasını kıymetli buluyoruz. Afet sonrasında bir şehrin ayağa kalkması, orada yaşayan insanların hatıralarını taşıyan sokakların, yapıların ve kamusal mekânlarının da yeniden hayat bulmasıyla mümkündür. Restorasyonların, bu anlayışla ve bu yapıların özgünlüğü gözetilerek sürdürülmesini önemsiyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak mirasımıza sahip çıkmanın en etkili yolunun o mirası taşıyan insanları desteklemek olduğuna inanıyoruz. Türkiye UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde 32 unsurla 2'nci sırada yer alıyor, Yaşayan İnsan Hazinesi Envanteri'mizde 112 kişi bulunuyor. Bir Usta Bin Usta Projesi kapsamında 47 dalda açılan elli kursta bin usta yetiştirilmesi el sanatlarımızın devamı açısından kıymetlidir. Aynı sorumluluğu sözlü kültürümüz için de taşıyoruz. Türk masal külliyatı kapsamında 81 ilden derlenen 6.269 masaldan 376'sı okurların erişimine açıldı. Bir çocuğun kendi dilinin zenginliğiyle tanışması çoğu zaman evde dinlediği bir masalla, bir ninniyle veya bir tekerlemeyle başlar. Bu birikimin çocuklarımızın kullanabileceği yarınlara ve yapımlara dönüşmesini önemli görüyoruz.

Sayın Bakanım, milleti millet yapan temel unsurlardan biri dildir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türkçe'nin eğitimde, sanatta, yayıncılıkta ve dijital mecralarda doğru ve güzel kullanılmasını, millî kültür politikamızın ayrıca bir parçası sayıyoruz. Bu sorumluluğu yerine getirmenin yollarından biri, gençlerimizi nitelikli Türkçe eserlerle buluşturmak ve Türk edebiyatının dünya okuruna ulaşmasını sağlamaktır. Ülke genelinde 1.300'den fazla kütüphanemiz hizmet veriyor. Bunlar arasında 75 bebek, çocuk ve gençlik

kütüphanesi ile 78 gezici kütüphane bulunuyor. 2025 yıl sonunda halk kütüphanelerinde yaklaşık 7,2 milyon üyeye ve 39,2 milyon kullanıcıya ulaşılması bu hizmetin ne kadar geniş bir karşılık bulduğunu da ayrıca gösteriyor. Konuşan Kitaplık arşivinin 31 Ağustos 2026 itibarıyla 6.827 sesli kitaba ulaşmasını da kültüre erişim bakımından değerli buluyoruz.

Türkiye Yazma Eserler Kurumu 2025'te 10.033, 2026 yılının eylül ayı sonuna kadar 10.887 eseri dijitalleştirdi. Bu çalışmaların yazma eserlerimizin korunmasının yanında araştırmacıların ve genç kuşakların bu kaynaklardan daha kolay yararlanmasını sağlaması da önemlidir. TEDA kapsamında ise 2005'ten bu yana 101 ülkeden yabancı yayın evlerinin 70 dildeki 4.832 başvurusu desteklendi. Desteklenen eserlerden 3.847'si 5 Ekim 2026 tarihi itibarıyla yayınlandı. Türk edebiyatının farklı dillerde okur bulması ülkemizin dünyaya kendi yazarlarının sözüyle ulaşması demektir.

Kültür ve sanat hizmetlerine erişimi genişleten uygulamaları da önemsiyoruz. Kamyon Tiyatrosu 2026'da 15 il ve 39 ilçede 95 temsil vererek 31.115 seyirciye ulaştı. Vagon Sahne aynı yıl 13 il ve 13 ilçede 25 temsil gerçekleştirdi. Devlet Opera ve Balesinin 2001-2002 sezonunda 584 olan sayısı bugün 228'e, seyirci sayısı ise 232 binden 717 bine çıktı. Bu gelişmenin Anadolu'da genç sanatçılara sahne açan ve çocukları sanatla tanıştıran çalışmalarla sürdürülmesini yine önemsiyoruz.

Türkiye Kültür Yolu Festivali'nin 2021 yılında Beyoğlu'nda başlayan yolculuğunun 2026'da 26 ile ulaşması da sanatın yurt genelinde yayılması açısından önemlidir. 2027 için belirlenen hedef ise 32 ildir. 2025 yılında binin üzerinde mekânda, 50 binden fazla sanatçının katılımıyla 9.600'ü aşkın etkinlik gerçekleştirildi. Festivalin ulaştığı şehirlerde yerel sanatçıların kendi izleyicileriyle buluşmasını, gençlerin farklı sanat dallarını tanımasını ve tarihî mekânların kültür hayatına katılmasını önemsiyoruz.

Sinemaya Gitmeyen Çocuk Kalmasın projesiyle 3,7 milyon çocuğumuz sinemayla buluştu, yerli filmlerin izlenme oranı yüzde 8 iken yüzde 54'e yükseldi. Türk dizilerinin 170'ten fazla ülkede izlenmesi yapım sektörümüzün ulaştığı alanı gösteriyor. Milliyetçi Hareket Partisi olarak çocuklarımız için Türkçenin zenginliğini ve kültürel değerlerimizi yansıtan nitelikli çizgi filmlerin ve dijital oyunların desteklenmesini önemsiyoruz. Türk dünyasıyla ortak film ve yapım projelerinin geliştirilmesinin de ortak kültürümüzü genç kuşaklara ulaştıracağına inanıyoruz. Üretimin devamı için sanatçının emeğinin ve telif haklarının korunması da aynı zamanda önemlidir diye düşünüyoruz.

Sayın Bakanım, 2025'te 64 milyon ziyaretçiyi ağırladık. Bu sayının 52,8 milyonunu yabancı ziyaretçiler, 11,2 milyonunu yurt dışında ikamet eden vatandaşlarımız oluşturdu. Yıl sonunda turizm gelirimiz 65,2 milyar dolara, ziyaretçi başına ortalama harcama 1.008 dolara, gecelik gelir 100 dolara ulaştı. 2026 yılının ilk altı ayında ise turizm geliri 25,8 milyar dolar, kişi başına ortalama 1.20 dolar ve gecelik gelir 109 dolar olarak gerçekleşti. Bu rakamlar turizmin ekonomimizdeki yerini gösteriyor. Bizim için önemli olan elde edilen gelirin yerel üreticiye, esnafa ve turizm çalışanına daha geniş biçimde yansımasıdır. Bunun için turizmi dört mevsime yayacak imkânları değerlendirmeliyiz. Kültür rotaları, gastronomi, termal kaynaklar ve sağlık turizmi birbirini tamamlayan alanlardır. Eylül 2026 itibarıyla Avrupa Konseyinin sertifikalı 52 kültür rotasının 11'inin Türkiye'den geçmesi ülkemizin farklı bölgelerini kendi tarihî ve kültürel özellikleriyle tanıtmak için önemli bir imkândır. Tanıtım çalışmalarında da aynı çeşitliliği yansıtmak gerekiyor. GoTürkiye'nin 200'e yakın ülkede 10 dilde yürüttüğü faaliyetler bu açıdan geniş bir erişim sağlıyor. İl tanıtım ve geliştirme programının 81 ilde yürütülmesini, şehirlerimizin kendi önceliklerini belirleyerek tanıtıma katılması bakımından değerli görüyoruz. Ziyaretçinin bir bölgeye hangi nedenle, hangi mevsimde geldiğini ve orada ne kadar kaldığını bilmek tanıtım kaynaklarını doğru kullanmak kadar yerelde yapılacak yatırımları planlamak için de önemlidir.

Gaziantep, Hatay ve Afyonkarahisar'ın Unesco Yaratıcı Şehirler Ağı'nın gastronomi kategorisinde yer alması, Michelin Rehberi'nin 2026 Türkiye seçkisinin 171 restorana ulaşması mutfak kültürümüzün uluslararası ölçekte gördüğü ilgiyi ortaya koyuyor. Bir sofrada miras temasıyla düzenlenen Türk Mutfağı Haftası'nın da bu birikimin tanıtılmasında katkı sunduğunu görüyoruz. Bir yemeğin kıymeti onu meydana getiren yerel ürünle, o ürünü yetiştiren çiftçiyle ve tarifi kuşaktan kuşağa taşıyan insanlarla birlikte anlaşılır. Gastronomi turizminin bu zinciri güçlendirmesini önemsiyoruz.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında imzalanan iş birliği protokolünü sağlık turizmindeki imkânlarımızın farklı alanlarında alanlarda değerlendirilmesi bakımından önemli buluyoruz. Bursa'da termal ve medikal turizminin, Antalyada ileri yaş turizminin, İstanbul'da ağız ve diş sağlığı ile tıp teknolojisinin, Muğla'da sağlıklı yaşam imkânlarının tanıtılması bu çeşitliliği gösteriyor. Bu alanda yaşlı ve engelli bireylerin konaklamadan ulaşıma kadar hizmetlerden rahatça yararlanabilmesi turizmde kalite anlayışımızın bir parçası olmalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak turizim yatırımlarında koruma ve kullanma dengesinin gözetilmesine, kıyılarımızın ve doğal varlıklarımızın gelecek kuşaklara sağlam biçimde devredilmesini önemsiyoruz. 2019-2025 döneminde açılan 20 ücretsiz halk plajı vatandaşlarımızın kıyılardan yararlanmasına katkı sağladı. Türkiye de 2026'da 580 Mavi Bayraklı plajıyla dünya 3'üncülüğünü korudu. Antalya ve Muğla'da hizmete alınan atık su ve altyapı yatırımlarıyla konaklama tesislerinin sürdürülebilirlik sertifikasyon sürecini 2030'a kadar tamamlama hedefi de bu çerçevede önem taşıyor. Tanıtımın oluşturduğu talebin yerel altyapının kapasitesi ve doğal kaynakların korunmasıyla birlikte planlanması gerekiyor.

Kültür politikamızın yurt dışındaki çalışmalarına da değinmek istiyorum. Yunus Emre Enstitüsünün 2026 itibarıyla 71 ülkede 95 Türk kültür merkeziyle faaliyet yürütmesi Türkçenin öğrenilmesi kültürümüzün tanınması bakımından geniş bir imkân sunuyor. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın çocuklarının Türkçeyle bağlarının güçlendirilmesi ve soydaşlarımızla kültürel ilişkilerimizin canlı tutulmasını önemli görüyoruz. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2010'dan bu yana soydaş ve akraba topluluklara yönelik yaklaşık 1.480 proje ve faaliyeti desteklemesi bu bağların güçlenmesine katkı veriyor. TİKA'nın Moğolistan'da

Bilge Tonyukuk Müzesinin yapım ve sergileme çalışmalarının tamamlamasını Türk tarihinin ve yazılı mirasımızın tanıtılması bakımından çok kıymetli buluyoruz. Srebrenitsa Soykırım Kurbanlarını Anma Müzesinin açılmasını da insanlığın ortak hafızasına karşı duyduğumuz sorumluluğun bir ifadesi olarak görüyoruz.

Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün son yirmi dört yılda 5.930 vakıf eserini ihya etmesi ve bugün 50 bin öğrenciye burs sağlaması ise vakıf geleneğimizin hem eserleriyle hem de toplumsal dayanışmaya katkısıyla yaşamaya devam ettiğini gösteriyor. Bu 50 bin sayısının da artırılacağına ben inanıyorum ama bunu Milliyetçi Hareket Partisi olarak da çok önemsediğimizi belirtmek istiyorum. Türkiye Bursları kapsamında her yıl ortalama 5 bin uluslararası öğrenci destekleniyor. Bugün 15 bine yakın Türkiye burslusu ülkemizde eğitimini sürdürüyor. Türkiye'de öğrenim gören bu gençlerin burada kurdukları dostluklar ve edindikleri tecrübeler mezuniyetlerinden sonra da ülkelerimiz arasındaki ilişkilere katkı sunuyor. Eğitimden kültüre, kültürden bilimsel iş birliğine uzanan bu ilişkilerin kalıcı olmasını önemsiyoruz.

Sayın Bakanım, Kayseri'mizin 2027 Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak belirlenmesinden duyduğumuz memnuniyeti de özellikle ifade etmek isterim. Bakanlığınızın bu tercihi şehrimizin köklü tarihinin ve kültürel zenginliğinin uluslararası alanda tanıtılması bakımından son derece kıymetlidir. Kayseri'mizin Türk dünyasıyla kültür ve kardeşlik bağlarını güçlendirecek bu önemli buluşmaya ev sahipliği yapmasına sağladığınız katkı ve destekler için şahsım ve hemşehrilerimiz adına size teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım; Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2027 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ersoy, teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Kılıç...

AHMET KILIÇ (Bursa) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyelerimiz, Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini görüşmek üzere bir aradayız, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, kültür ve turizm bizim için yalnızca ekonomik bir faaliyet alanı değildir, tarihimize, millî kimliğimize ve medeniyet birikimimize sahip çıkmanın en önemli yollarından biridir. Üzerinde yaşadığımız topraklar bize çok zengin bir tarih ve kültürel miras bıraktı. Bu mirası korumak, gün yüzüne çıkarmak ve gelecek nesillere ulaştırmak hepimizin ortak sorumluluğudur. AK PARTİ olarak 2002'den bu yana kültür ve turizm politikalarımızı bu sorumluluk bilinciyle yürütüyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, tarihî eserlerimizin korunmasından müzeciliğe, arkeolojik kazılardan kültür varlıklarımızın yurt dışından geri getirilmesine kadar birçok alanda önemli işler yapıldı. Bakanlığımız ülkemize ait eserlerin ait oldukları yere, Türkiye'ye geri getirilmesi için yoğun çaba göstermektedir. Konunun hukuki, diplomatik ve siyasi yönlerini dikkatle takip etmektedir. Bu noktada, 2002'den 2026 yılına kadar yurt dışına kaçırılmış 13.574 kültür varlığımızı ülkemize geri getirmiş bulunuyoruz. "Anadolu'ya ait olan Anadolu'ya geri getirilecektir." mantığıyla yolumuza devam ediyoruz. Müzelerimizdeki eserlerin kayıt altına alınması ve korunması için de ciddi bir çalışma sürdürülüyor. Ekim 2026 itibarıyla 629 bin 122 eserin kimliklendirme işlemi tamamlandı. Bu uygulama eserlerimizin güvenliği ve kültür varlığı kaçakçılığıyla mücadele açısından büyük önem taşıyor. Kültürel mirasımızı uluslararası alanda tanıtmak ve başka noktalarda da daha ileriye taşımak için üzerinde durduğumuz en önemli konuların başında ülkemizin UNESCO Dünya Miras Listesi'nde 32, Geçici Liste'de ise 80 kültür ve tabiat varlığı yer alıyor. Türkiye'nin 2023 ve 2027 dönemi için Dünya Miras Komitesine üçüncü kez seçilmesi de bu alandaki uluslararası çalışmalarımız açısından önemli bir gelişmedir.

Değerli milletvekilleri, kültürel mirasımızı koruma konusunda son yıllarda öne çıkan ve en önemli çalışmalardan biri de arkeolojik kazıların on iki aya yayılması ve Geleceğe Miras Projesi'dir. Eskiden belirli dönemlerle sınırlı yürütülen çalışmaların daha uzun soluklu hâle getirilmesi, bilimsel araştırmaların güçlenmesi, arkeolojik alanların daha kapsamlı biçimde incelenmesi, istihdamın desteklenmesi ve turizm potansiyelinin geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Göbeklitepe'den Karahantepe'ye, Efes'ten İznik'e, Ahlat'tan Gordion'a kadar uzanan bu coğrafya insanlık tarihinin en önemli sayfalarını barındırmaktadır. Biz bu mirası korurken aynı zamanda bilimsel araştırmayı, kültür turizmini ve yerel kalkınmayı birlikte düşünüyoruz çünkü tarihî alanların korunmasına kadar doğru planlama ve nitelikli ziyaretçi altyapısıyla da yaşatılması önemlidir. İşte, bu bütünlüğü gözeten bir anlayışla Bakanlığımız çalışmalarını sürdürmektedir.

Kültürün diğer önemli boyutu sanattır. Sanatın gelişmesi yalnızca büyük şehirlerdeki belirli kesimlerin imkânlarına bırakılamaz. Sanat, kimsenin tekelinde değildir, sanat toplumun bütününe yayılması gereken bir unsurdur. Tiyatro, müzik, opera, bale ve diğer sanat dallarını ülkemizin dört bir yanında vatandaşlarımızla buluşturmaya devam ediyoruz. Kamyon Tiyatro Projesi tiyatro imkânına erişemeyen çocuklarımızın sanatla buluşmasına katkı sağlamaktadır. Sanatçılarımızın üretim imkânlarını güçlendiriyoruz, özel tiyatroları destekliyoruz, genç yetenekleri keşfediyor ve kültürel faaliyetlerin daha geniş bir toplumsal tabana yayılmasını sağlıyoruz. Çocuklarımızın sanatla erken yaşta tanışması, gençlerimizin kendi kültürel birikimini tanıması ve farklı sanat dallarına erişebilmesi geleceğin Türkiyesine yapılmış en önemli yatırımdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin kültürel birikimini dünyaya tanıtmak aynı zamanda ülkemizin uluslararası etkisini güçlendirmek demektir. Kültürel diplomasi ülkelerin birbirini anlamasına imkân sağlayan en önemli araçtır. Yunus Emre Enstitüsünün 2026 itibarıyla 71 ülkede 95 Türk Kültür Merkeziyle faaliyet göstermesi bu alandaki kurumsal kapasitemizin ulaştığı boyutu ortaya koymaktadır. Türkiye, kendi kültürünü dünyaya anlatırken başka kültürlerle ilişki kurabilen, ortak tarihî mirasını tanıtabilen ve uluslararası iş birlikleri geliştirebilen bir ülkedir. Kültürel tanıtımın kalıcı olabilmesi için içerik üretimini, sanatçıyı, yapımcıyı ve telif

haklarını da desteklemeye devam ediyoruz. Kültür endüstrileri hem istihdam hem de ekonomik değer üretme bakımından önemli fırsatlar barındırmaktadır. Bu sebeple, kültür politikalarını yalnızca kamu kurumlarının yürüttüğü faaliyetler olarak değil, sanatçılarımızı, özel sektörü, akademilerimizi, yerel yönetimleri ve sivil toplum kuruluşlarını kapsayan geniş bir ekosistem olarak değerlendiriyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; turizm Türkiye'nin ekonomik gücüne, istihdamına, döviz gelirlerine ve uluslararası tanıtımına katkı sağlayan stratejik sektörlerimizden bir tanesidir. 2026 yılının ilk dokuz ayında turizm gelirimiz 51 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ziyaretçi başına ortalama harcama 1.020 dolara, gecelik gelir ise 107 dolara ulaşmıştır. Bu göstergeler turizmin ülkemiz için taşıdığı ekonomik önemi açıkça ortaya koymaktadır fakat burada asıl üzerinde durmamız gereken konu yalnızca kaç ziyaretçi ağırladığımız değildir, Türkiye'nin turizmden elde ettiği değeri artırmak, ziyaretçilerin ülkemizde daha uzun süre kalmasını sağlamak, kişi başına harcamayı yükseltmek ve turizm gelirini ülkemizin farklı bölgelerine yaymaktır. Bunun için turizmi birkaç şehre, birkaç aya ve birkaç ürün grubuna bağlı bırakmadık. Deniz turizminin yanında kültür, gastronomi, sağlık, inanç, doğa, kış ve kongre turizmini de geliştirdik çünkü Türkiye'nin potansiyeli yalnızca yaz aylarıyla sınırlanmayacak kadar büyüktür. Mavi bayraklı 580 plajla 2026 yılında dünya 3'üncülüğünün korunması kıyı turizmindeki kapasitemizi ortaya koymaktadır. Bunun yanında, ücretsiz halk plajlarıyla vatandaşlarımızın kıyılara erişiminin desteklenmesi de sosyal fayda bakımından önemlidir.

Değerli milletvekilleri, Bursa Milletvekili olarak şehrimizin kültürel ve turistik potansiyeline de özel bir parantez açmak istiyorum. Bursa, Osmanlı'nın ilk başkentlerinden biri olmasının ötesinde tarihî mirası, hanları, çarşıları, külliyeleri, camileri, geleneksel üretimi, mutfağı ve doğal zenginlikleriyle Türkiye'nin en önemli kültür ve turizm şehirlerinden bir tanesidir. 2026 yılında Bursa'nın fethinin 700'üncü yıl dönümünü hep beraber idrak etmenin gururunu yaşadık. Bu önemli yıl dönümü yalnızca tarihî bir olayın hatırlanması değil, Bursa'nın medeniyet birikiminin, Osmanlı'nın kuruluş ruhunun ve ecdadımızın bizlere bıraktığı büyük mirasın gelecek nesillere aktarılması açısından son derece kıymetlidir. Fethin 700'üncü yılı münasebetiyle gerçekleştirilen kutlama ve etkinliklerin hazırlanmasında şehrimizin tarihî kimliğinin ön plana çıkarılmasında ve bu anlamlı yılın geniş kitlelere ulaştırılmasında Kültür ve Turizm Bakanlığımızın katkılarını ve desteklerini özellikle ifade etmek istiyorum. Bursa'nın bu tarihî dönüm noktasına yakışır bir şekilde anılmasına sundukları katkılardan dolayı Sayın Bakanımıza ve Bakanlığımızın tüm çalışanlarına teşekkür ediyorum. Uludağ'dan İznik'e, tarihî merkezden geleneksel çarşılarımıza kadar Bursa'nın sahip olduğu değerler şehrimizin turizminde daha güçlü bir konuma ulaşması için önemli imkânlar sunmaktadır. Bursa'nın potansiyelini doğru yatırımlar ve kurumlar arası iş birliğiyle çok daha ileriye taşıyacağız inşallah. Bu çerçevede Bakanlığımızın Bursa'ya yönelik çalışmalarını yakından takip edeceğiz. Şehrimizin kültür ve turizm alanında hak ettiği yere ulaşması için üzerimize düşen sorumluluğu da yerine getirmeye devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, elbette her bütçe görüşmesi yapılan çalışmaları takdir etmenin yanında eksiklikleri tespit etme ve geleceğe ilişkin beklentileri ortaya koyma noktasında da bizlere bir sorumluluk getiriyor. AK PARTİ olarak yirmi beş yıldır milletimizin emanetini bu sorumlulukla taşıyoruz. Türkiye'nin altyapısını güçlendirirken kültürel birikimini de korumaya, ekonomisini büyütürken uluslararası itibarını da artırmaya çalışıyoruz. Bugün geldiğimiz noktayı yeterli görmüyor, önümüzdeki döneme daha da büyük hedeflerle bakıyoruz.

Sözlerimi tamamlarken şunun altını özellikle çizmek istiyorum: Bizim medeniyetimiz, medeniyet tasavvurumuz geçmişiyle övünüp geleceği ihmal eden bir anlayış değildir. Geçmişinden güç alan, bugünün ihtiyaçlarına cevap veren ve yarının dünyasında da söz sahibi olmayı hedefleyen bir anlayıştır. Bu duygu ve düşüncelerle Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2027 bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ahmet Bey, Sayın Kılıç, teşekkür ederiz.

Böylece gruplar adına konuşmaları bitirdik.

Şimdi Bakanlığın bütçesi üzerinde Komisyon üyelerinin konuşmalarına geçiyoruz.

İlk konuşmacı Ümit Özlale, sonra Cevdet Akay, Özgür Karabat, Yaşar Kırkpınar, Gülizar Biçer Karaca olarak devam edeceğiz.

Ümit Özlale, buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Teşekkürler Başkan.

Değerli hazırun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

21 Ocak 2025'te Grand Kartal Otel'de 36'sı çocuk, 78 insan hayatını kaybetti. Bunlardan bir tanesi benim otuz yıllık arkadaşım Atakan Yalçın'dı, kızı Derin'le beraber hayatını kaybetti. Allah kimseye böyle acılar yaşatmasın.

Siz, Bakan olarak ne Meclisteki Komisyona gelip hesap verdiniz ne bu acılı ailelerle bir kez bile konuştunuz, yüzleştiniz çünkü sizde o cesaret, o vicdan, o insanlığın zerresi yok. O yüzden ben bugün aileler adına size bir basın açıklamasında bulunmak istiyorum, aileler adına konuşuyorum.

Önce, yangından önce anlattığınız denetim yetkisini soruyoruz: Cüneyt Özdemir'e verdiğiniz röportajda "Bakanlık, düzenli olarak kontrol eder, düzenli olarak gider denetler." dediniz. Otellerin büyük fırınlarını, çamaşırhanelerini, kapsamlı teknik birimlerini anlattınız. Nitelikli turist çekebilmek için düzenli denetimin zorunlu olduğunu söylediniz. Yangından sonra ise yangın güvenliğinin uzmanlık alanınızda olmadığını savundunuz. Nitelikli turist için zorunlu gördüğünüz denetim, insanların can güvenliği söz konusu olduğunda neden başka kurumların sorumluluğuna dönüşüyor?

2'nci sorumuz, yangın güvenliği belgeleri için verdiğiniz ek sürelerle ilgili: 2023'te düzenleme kapsamındaki konaklama tesislerinden yangın güvenlik önlemlerinin yeterli olduğuna ilişkin belge istediniz, son tarih 31 Aralık 2023'tü, belge sunulmaması hâlinde turizm belgelerinin iptali öngörülüyordu. Siz 23 Aralıktaki süreyi 30 Nisan 2024'e uzattınız. 26 Mayıs 2024'te ise sizin onayınızla Genel Müdür Neşe Çıldık'ın imzasını taşıyan işlem kapsamında belge sunamayan belirli tesislere 31 Ağustosa kadar yeniden süre tanındı. Gerekçe, belge sunamayan tesislerin fazlalığı ve turizm sezonunun başlamasıydı. Belge şartını koyan da süreyi uzatan da sizin Bakanlığınızdı. Turizm sezonunu gerekçe göstererek süreleri uzatırken belgesini sunamayan tesislerde kalan insanların can güvenliği için hangi somut önlemleri aldınız?

3'üncü sorumuz, 2 Temmuz 2024 tarihli yazınızla ilgili: Neşe Çıldık imzasıyla seyahat acentelerine gönderilen yazının ekinde, turizm işletme belgesi bulunmayan 2.426 tesis sıralanıyor, bunların satış ve tanıtımının yapılmaması isteniyordu. Listede Bolu Kartalkaya Kartal Otel'de vardı. Bu, yangın uygunluk belgesi eksikliği listesi değildi ancak Bakanlığınızın, Kartal Otel hakkında bir belge sorunu bulunduğunu bildiğini gösteriyordu, biliyordunuz. Satış ve tanıtımının yapılmamasını istediğiniz Kartal Otel hakkında hangi idari işlemleri yaptınız, faaliyetinin sürüp sürmediğini denetlediniz mi?

4'üncü sorumuz, yangın eksikliklerinin bildirilmesine ilişkin talimatların neden değiştirildiği: 13 Eylül 2024'te Levent Kırcan imzalı yazıyla kontrolörlerin yangın güvenliği eksikliklerini ilgili kurumlara bildirmesine ilişkin talimatlar değiştirildi, bildirimlerin dayanağı ve kontrolörlerin şahsi sorumluluğu vurgulandı, mevcut raporların yeniden düzenlenmesi istendi. 23 Eylülde yine Levent Kırcan imzasıyla yangın çıkışları, kaçış yollarındaki engeller ve yangın eksikliklerinin ilgili idareye bildirilmesine ilişkin iç genelge hükümleri kaldırıldı. Gerekçe, tesislerin hak kaybına ve mağduriyetine uğramamasıydı çünkü insanların canı daha önemsiz. Bu işlemler, yangın güvenliği mevzuatını kaldırmadı fakat kontrolörlerin tespitlerini ilgili kurumlara bildirmesine ilişkin işleyişi değiştirdi. Tesislerin mağduriyetini gözetirken oralarda konaklayan insanları, vatandaşların can güvenliğini nasıl değerlendirdiniz? Tesislerin hak kaybını önlerken insanların yaşam hakkı için hangi güvenceyi oluşturdunuz?

5'inci sorumuz, 16 Aralık 2024'te Grand Otel'de yaptığınız denetim: Denetim, yangından önce yapıldı, raporu ise ancak yangından sonra tamamladınız. Mahkeme salonunda dinlediğimiz beyanlarda kontrolörlerin denetim öncesinde işletmecinin diğer tesisinde bedelsiz konakladığı ortaya konuldu. Bu durum, denetimin bağımsızlığı ve tarafsızlığı bakımından açıklama gerektirmiyor mu? Bakanlığınızın sınıflandırma ve değerlendirme Formunda 8 yangın kriteri bulunuyor: Alarm sistemleri, ışıklı acil çıkış yönlendirmeleri, yangın merdivenlerinin bağımsız aydınlatılması, kat ve koridorlarda yangın tecrit sistemi, odalarda tahliye planları, personelin yangın eğitimi ve acil durum planı, çıkış kapılarının anahtarsız açılması ve yangın söndürme sistemleri. Kendi formunuzda bu 8 kriter varken Grand Kartal'da hangilerini kontrol ettiniz? Tespit edilen eksiklikler için neden etkili işlem yapmadınız? İşletmecinin başka otelinde bedelsiz konaklayan görevlilerin tarafsızlığını nasıl güvence altına aldınız? 16 Aralıktaki denetim raporu neden 78 insan hayatını kaybettikten sonra, bizim oradaki canlarımız hayatını kaybettikten sonra tamamlandı?

6'ncı sorumuz: Bakanlığınızın sisteminden kalkan 1181 numaralı kayıt. Kamuya açık sisteminizde bu turizm işletme belgesi Grand Kartal Hotel, Kartal 1, Kartal 2 ve Oberj'i kapsayan tek kayıt olarak görünüyordu. 23 Ocak 2023'e kadar görülebildiği bildirilen kayıt, 24 Ocakta artık kamuya açık sorgulamalarda görünmüyordu. Bu konu 2 Temmuzdaki belgesiz tesisler listesinden ayrıdır. Bizim sorduğumuz, Bakanlığınızın sistemindeki kaydın yangından üç gün sonra neden kamuya açık sorgudan çıkartıldığıdır. Neyi saklıyorsunuz? 1181 numaralı kayıt kimin talimatıyla, hangi gerekçeyle kaldırıldı? Önceki hâli ve değişiklik geçmişi eksiksiz korunuyor mu?

7'nci sorumuz: Danıştayın soruşturma izni verdiği 9 Bakanlık görevlisi. Biliyorsunuz, siz bunlara soruşturma izni vermediniz. Danıştay 1. Dairesi, üst düzey yöneticiler ve kontrolörler dâhil 9 görevli hakkında soruşturma izni verilmesi yönünde karar aldı. Aralarında yangın güvenliği belgelerine ilişkin işlemlerde imzası bulunan Neşe Çıldık da var, çok iyi tanıdığınız. Buna rağmen yargısal süreç henüz iddianame aşamasına ulaşmadı. Soruşturma izni verilen bazı yöneticiler görevlerini sürdürüyor utanmadan sıkılmadan. Bu kişiler hakkında hangi idari tedbirleri aldınız? Görevlerine devam etmeleri karşısında delillerin korunmasını, tanıkların etkilenmemesini ve soruşturmanın bağımsızlığını nasıl güvence altına aldınız? Bolu Cumhuriyet Başsavcılığının soruşturma iznine rağmen kamu görevlileri hakkındaki iddianameyi neden henüz hazırlamadığı da açıklığa kavuşturulmalıdır.

8'inci sorumuz Sayıştayın denetim bulgularıyla ilgili. Eylül 2026'da kamuoyuna yansıyan 2025 yılı Sayıştay Raporu'nda Bakanlığınızın turizm tesisleri için yıllık rutin denetim programı oluşturmadığı belirtildi. Bazı belgeli tesislerin beş yıl boyunca yerinde denetlenmediği, denetimlerin ağırlıklı yeni belge başvuruları ve şikâyetler üzerine yapıldığı tespit edildi. Bizim tespitimiz değil, Sayıştayın tespiti. Düzenli denetim yaptığınızı söylerken Sayıştayın rutin denetim programı bulunmadığı tespitini nasıl açıklıyorsunuz? Turizm tanıtımına büyük kaynak ayırırken insanların, vatandaşlarımızın, çocuklarımızın güvenliğini ilgilendiren denetimlerin düzenli yapılmasını neden sağlayamadınız?

Mehmet Nuri Ersoy, Grand Kartal yangınına ilişkin ilk yargılamada verilen kararlar istinaf incelemesinin ardından Yargıtay aşamasına geldi. Ancak sorumluluk yalnızca otel işletmecileriyle sınırlı değil. Belge sürelerini uzatan kararların, eksiklerin bildirilmesine ilişkin talimatları değiştiren işlemlerin, Bakanlık denetimlerinin ve kamu görevlilerinin eylem ve ihmallerinin de ceza hukuku bakımından eksiksiz değerlendirilmesi gerekir. Olayın, kastın değerlendirilmesi, otelin kapısında son bulmaz. Bu işin peşini de bırakmayız.

Biz aileler kimsenin peşinen suçlu ilan edilmesini istemiyoruz; sorumluluğu bulunan herkesin makamına, unvanına bakılmaksızın aynı hukuk ölçüleriyle yargı önüne çıkarılmasını istiyoruz. İmzalanan kararların, ertelenen yükümlülüklerin, kaldırılan

talimatların ve gereği gibi yürütülmeyen denetimlerin hesabı sorulmadan adalet tamamlanmış sayılmaz. Gözümüz, kulağımız Yargıtaydadır. Kararların adaletin gerektirdiği titizlikle inceleneceğine inanmak istiyoruz. Ancak sorumluluğu bulunan bütün kişi ve kurumlar yargı önünde hesap vermeden; siz, sizin arkadaşlarınız, bu işte kimin dahli varsa yargı önünde hesap vermeden bu dosyanın kapandığını kabul etmeyeceğiz.

78 canın hesabı otelin kapısında kapanmaz diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cevdet Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı çok önemli bir bakanlık ve bu manada da bütçesinin de hak ettiği şekilde olması gerektiğini düşünüyoruz. Baktığımız zaman bütçe rakamlarına, geçen yıl 70 milyar civarında bir bütçe var, bu yıl 95,1 milyar TL'ye çıkartılmış, yüzde 35,9'luk bir artış. Yine genel bütçe büyüklüğü içerisinde baktığımız zaman da binde 3,48 gibi çok düşük bir oran Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesi. Peki en çok artış nerede olmuş? Sermaye giderlerinde artış var, yüzde 44'lük bir artış; mal ve hizmet alımında var, yüzde 42,8'lik; personel giderlerinde doğal olarak yüzde 33,9'luk bir artış. Turizmin geliştirilmesine ayrılan paysa baktığımız zaman sadece yüzde 13,6 artmış Sayın Bakanım. Bu çok düşük bir rakam. Programlar itibarıyla baktığımız zaman millî kültüre tabii ki geniş bir pay ayrılmış yüzde 47 civarında. Program dışı giderler var, 19,1'den 25,4 milyara çıkmış. Burada tabii bu baktığımız zaman hazine yardımı, bunun 13,7 milyarı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüyle ilgili hazine yardımı. Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığıyla ilgili 9,1 milyarlık var. Bunların dağılımının nerelerle ilgili olduğunun detay bilgisi verilirse mutlu olacağız.

Peki turizmin geliştirilmesiyle ilgili yeterli pay ayrılmış mı? Demin ifade etmiştim 13,6'lık bir artış var diye, 4,5'ten 5,1 milyara çıkmış. Bu çok düşük, yetersiz ama bir taraftan baktığımız zaman da TGA diye bir kurum var. Bu kurum 7183 sayılı Kanun'la kurulan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı. Bunun 2025 yılı -kesin hesaplardan baktığımız şekliyle söylüyorum- geliri 10,7 milyar. Yani sizin turizmin gelişmesine ayırdığınız payın ki 2025 yılı rakamlarına göre de kıyasladığımız zaman çok ciddi tutarda üzerinde. Gideri de 10,4 milyar. Burada bir sıkıntı var, burada yeterli Sayıştay denetiminin olmadığını görüyoruz. Burada 11 Temmuz 2019 sayılı Kanun'la çıkan, 7183 sayılı Kanun'la çıkan durumla alakalı icra kurulunun tercih ettiği bağımsız denetim kuruluşlarıyla yapılan denetleme sonucu çıkan mali tablolar üzerinden Sayıştay denetleme yapıyor. O zaman tablolar üzerinden denetleme yaptığı zaman kaynakların kamu yararına nasıl nerelere kullanıldığıyla ilgili yerindelik denetimini ve detay denetimini yapmamış oluyor. Bu konu Anayasa Mahkemesine de gitmiş, Anayasa Mahkemesi 4 Mayıs 2023'te bunu kamu yararına aykırı bulduğu için, bu şekil denetim sıkıntılı olduğu için iptal etmiş. Sonrasında Sayıştayın biraz denetim gücü artırılmaya çalışmış ama yine bağımsız denetim raporları üzerinden devam eden bir denetim söz konusu. Kamu yararının nasıl gözetildiğiyle ilgili Sayıştayın diğer kamu kurum ve kuruluşlarında yaptığı şekliyle bir denetim yok. Yani benzer bir denetim sıkıntısı da Türkiye Varlık Fonunda da vardı. O da bağımsız denetim raporlarının düzenlediği mali tablolar üzerinden Devlet Denetleme Kurulunun yaptığı bir denetlemeyle Plan ve Bütçe Komisyonunda burada görüşüyoruz kâğıt üstünde, ibrası yok, vesairesi yok, sadece bilgi aktarımı var. Biz de sorularımızı sorup detayın ne olduğunu öğrenmeye çalışıyoruz. Bu denetleme sisteminin sıkıntısından özellikle bahsetmek istiyorum. Bir de bu TGA, bu Ajans, bu genel müdürlük gerçekten turizmle ilgili bir ikinci bir güç gibi olmuş. Yani nasıl diyelim, ikinci bir turizm bakanlığı diyemeyiz tabii yani ifade yanlış olur. Fakat daha rahat harcamaların yapılabildiği, örneğin pazarlama giderleri 2025 yılı için 9,7 milyar TL. İşte reklam tanıtım giderleri kamu ihale mevzuatının dışında rahatlıkla yapılabiliyor. Bir de üstüne Sayıştay denetiminin tablolar üzerinde olduğu dikkate alındığı zaman burada keyfî harcamalar söz konusu, rahat harcamalar söz konusu. O zaman ne gerekiyor? TGA'yla ilgili gelir gider durumunun ayrıntılı olarak açıklanması gerekiyor. Buradaki tanıtım reklam giderlerinin, pazarlama giderlerinin hangi firmalara hangi süre için hangi bedelden yapıldığıyla ilgili detay açıklama gerekiyor. Bizim bunu burada görmemiz mümkün değil. Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak bir taraftan bütçenin onaylanmasıyla ilgili bu görüşmeleri yaparken çok önemli görevlerimizden biri de denetleme görevini ifa etmek, yerine getirmek. Bu konuyu özellikle buradan vurgulamak ve hatırlatmak istedim.

Yine, baktığımız zaman, soru önergelerine Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak nasıl cevap verdiğinizle ilgili resmî rakamları sizinle paylaşmak istiyorum. Biz Meclis Başkanlığına resmî olarak sorduk, buradadır resmî rakamlar ama 8'inci ay sonu itibarıyla 1.359 soru sormuşuz biz bütün partiler olarak, milletvekilleri olarak Kültür ve Turizm Bakanlığına; süresi içerisinde yüzde 4'ü cevaplanmış Sayın Bakan, süresi geçtikten sonra cevaplanan yüzde 66, cevaplanmayan yüzde 26, toplam cevaplanmayla ilgili oran da yüzde 70. Böyle baktığımız zaman bakanlıklar arasında orta sıralarda yer alıyorsunuz. Tabii, cevaplamak da sadece geçerli değil içeriği önemli. Bir tarafa link verirseniz, o soruyu cevaplamak gibi yapmış olursanız... Onun için, buradaki detay önemli. Ortalarda bir yerdesiniz. Oranı yüzde 93 olanlar var, 89 oranlar var, 61 olanlar var, 21 olanlar var; bunu da vurgulamak istedim. Kültür ve sanat üzerindeki sansür ve baskılar kurumsallaşıyor, bu konunun ortadan kalkması lazım. RTÜK'le ilgili... Yayın kuruluşlarına yönelik yaptırımlarıyla ilgili yani basın-yayınla ilgili -muhalif dediğimiz, hâlbuki bizce objektif yayın yapıyorlar- onlarla ilgili baskı ve sansür aracı hâline gelmiş RTÜK. RTÜK'ün bu konulara dikkat etmesi gerekiyor. Bir de RTÜK bütçesinde 2 milyon 350 binlik bir hazine yardımı gördüm. Bu hazine yardımı Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan transfer midir yani Meclisten gelen para mıdır? Onu bir netliğe kavuşturursak, burada arkadaşlar biliyordur, ona cevap vereceğim. Kültürel yaşama

erişimde ciddi eşitsizlikler bulunmakta. Yoksulluktan dolayı insanlar yeme içmesini, kirasını, faturalarını ödemeye çalıştığından dolayı nüfusun yüzde 85,3'ü sinemaya gitmemiş mesela, yüzde 93'ü canlı gösterilere maalesef katılmamış. Bununla ilgili de genel olarak, sadece sizin Bakanlığınızın değil ama iktidarın bir oturup düşünmesi, bu sorunun nasıl ortadan kalkacağının tespit edilmesi gerekiyor. Büyüme, çalışanlara refah yaratmıyor. Bu konuda sendikalaşmayla ilgili sıkıntılar var. Turizm emekçilerinin karşı karşıya olduğu sorunlar büyük. Uzun çalışma saatleri, mevsimlik istihdam ve yalnızca yüzde 3,61 düzeyinde sendikalaşma olayını size hatırlatmak istiyorum.

Yine, bütçenin genel artışının gerisinde kalan bir Bakanlık bütçesi var. Az önce Sayın Özlale de ifade etti, basın açıklamasını da söyledi; turizm tesislerinin denetim eksikliklerivle ilgili bu kazalar oluyor. Bu olayla ilgili, denetim mekanizmasıyla ilgili mevzuatın oluşturulması ve bu tip kazalara, bu tip hayat kayıplarına artık kesinlikle yer verilmemesi gerekiyor.

Değerli hazırun, oyunlarda ve turnelerde görev yapan bazı sanatçıların bize talepleri geldi, ben buradan onları kendilerinin ifadesiyle size de duyurmak istiyorum. Diyorlar ki "Devlet tiyatrolarında yıllardır görev yapan yaklaşık 300-350 sözleşmeli sanatçının 4/B statüsüne geçirilmesine yönelik bir modelin gündeme getirilmesi konusunda sizlerden destek istiyoruz." Yani gerekirse bir kanun teklifi veya değişik bir yönetmelikte olabiliyorsa bu tip desteklerin verilmesi.. Aynen ifadeyi söylüyorum: "Bizler ilgili üniversitelerin oyunculuk ve sinema sanatları bölümünden mezun, yıllardır devlet tiyatrolarının farklı bölgelerinde provalarda, oyunlarda ve turnelerde görev yapan sanatçılarız. Her yeni yapımda seçme ve değerlendirme süreçlerinden geçiyor, kadrolu sanatçılarla aynı sahnede ve aynı sanatsal sorumlulukta çalışıyoruz. Buna rağmen çalışma hayatımız oyun bazlı ve geçici sözleşmelere bağlı. Yıl boyunca düzenli gelir ve iş güvencesine sahip değiliz." 4/B istihdam modelini istiyorlar. Ben sizlerle paylaşmış oldum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi Yeni Parti adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bugün size bütçe rakamlarını değil üç rakam sunmak istiyorum: Birincisi,rakam 78, yer Kartalkaya; belgesini sizin Bakanlığınızın verdiği bir otelde hayatını kaybeden insanlar. Tam 34'ü çocuk Sayın Bakan. Ben size baştan bir şey soracağım: 34 çocuk yanarak öldü. Sizin çocuğunuzun elinde 8 santim, 8 milim yanık olsa ne hissedersiniz? 8 milim yanık... Ve siz o günden bugüne kadar ne yaptınız onları size anlatmak istiyorum.

Bir hafta önce Göreme Açık Hava Müzesi girişinde peribacasının altında kalan insanlarımız ve rakam 3 Göreme'de. Başka bir rakam: 15. Ağustos sonuna kadar Bakan Yardımcınız olan ve eşinin ortağının yöneticisi olduğu holdingin portföy şirketine ait olup Sermaye Piyasası Kurulunun işleme kapattığı fon sayısı 15. Bu rakamları hafızanızda iyi tutun. Bu 3 rakam nereye çıkıyor biliyor musunuz? Neyi sorduruyor biliyor musunuz? Bakanlık kimi koruyor? Bakanlık kimi denetliyor? Bakanlık kime hesap veriyor? Önümüzdeki süre boyunca bunları size defalarca soracağım.

Sayın Bakan, Kartalkaya'da 78 insan öldü, 137 kişi yaralandı, 11 kişi cezalandırıldı mahkemeler tarafından. Peki, ya, Bakanlık? Bakanlık pirüpak. Ne dediniz? Yangın güvenliği denetiminin Kültür ve Turizm Bakanlığının görev, yetki ve sorumluluğunda olmadığını söylediniz. Sayın Bakan, Danıştay tersini söyledi. 9 personeliniz hakkında soruşturma izni verdi; siz kabul etmediniz, Danıştay soruşturma izni verdi. Peki, durum ne şu anda? Ortada bir iddianame var mı? Yok. Ortada sizin bir idari işleminiz var mı? Varsa bilmek isteriz. Ve Sayın Bakan 34 çocuk...

Başka bir arkadaşımız da dinletti. Bir şeyi merak ediyorum: Vicdanınızda 6 yaşında, 7 yaşında, 5 yaşında çocuklar için akıtacak bir damla gözyaşı yok mu? Verecek ufak da olsa bir hesabınız yok mu? Bir arkadaşımız dinletti, bakın, çocuğun sesine bakın.

(İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın cep telefonundan bir ses kaydı dinletmesi)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - "Anne seni çok seviyorum." diyor. Muhtemelen sizin çocuklarınız da "Baba sizi çok seviyorum." diyor. Siz Türkiye Cumhuriyeti'nin Bakanıysanız bu çocuklar aynı zamanda sizin çocuklarınız değil mi? Sizin istifa etmeniz için, bir sorumluluğu yerine getirmeniz için ne olması gerekiyor ya! Bakın, dinleyin bakın.

(İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın cep telefonundan bir ses kaydı dinletmesi)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ben dün gece bu Komisyona hazırlanırken bu sesi dinledim ve sabaha kadar uyuyamadım. Siz nasıl uyuyorsunuz ya, siz nasıl uyuyorsunuz? Sizin istifa etmeniz için kimin size talimat vermesi gerekiyor, ne olması gerekiyor? Ne olması gerekiyor?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Ne olması gerekiyor? Hakikaten ya, ne olması gerekiyor?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ya, kaç kişinin ölmesi gerekiyor?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Özür bile dilemediniz!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Kaç kişinin ölmesi gerekiyor? Bakın, bir şey söylüyorum: Sizin çocuğunuzun elinde... Yanınızda Bakan Yardımcısı var.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Soruşturma izni vermedin ya! Vicdansız herif!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ayıp ediyorsun ya!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hiç ayıp etmiyoruz, hiç ayıp etmiyoruz!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ayıp değil, ayıp değil! Bu, vicdana sığmaz, bu, vicdana sığmaz! Ayıp değil ağabey, değil!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bakın, şu nur yüzlü çocuğun hatırına konuşuyorum, Allah rahmet eylesin. Şu nur yüzlü çocukların hatırına, rahmetine konuşuyorum. Sizin çocuklarınızın eli 8 milim yansın ya, 8 milim, ne yaparsınız ya, ne yaparsınız? Eşiniz -anne ya da baba- sizin çocuğunuzun elini sizden bilinçsiz yaksa ne yaparsınız? Evde ortalığı kaldırırsınız ya. Böyle bir düzen olur mu ya, böyle bir düzen olur mu! Kaç çocuğun yanması gerekiyor, kaç çocuğun?

Sayın Bakan, herkes değişiyor Bakanlıkta, herkes değiştiriyor, bir siz değişmiyorsunuz ya. Siz neden değişmiyorsunuz? Bizim oralarda bir laf var. Hani böyle keçilerin boyunlarına püskül takarlar, zil takarlar. Siz gök keçinin püsküllü oğlağı mısınız ya? Seçilmiş birisi misiniz siz? 2018'den bugüne kadar herkes değişirken siz neden değişmiyorsunuz? Ve tekrar ediyorum: Kaç çocuk ölmeli? Böyle bir kriteriniz mi var?

Sayın Bakan, bakın, her şey denetimsizlik. Diyorsunuz ki: "Araçlarımız yetersiz." Araç alın kardeşim. Böyle bahane olur mu? "Araçlarımız yetersiz." Bakın, denetim sayılarını size söylüyorum: 2025'te Sayıştay raporu "9.041" diyor. 2027 hedefiniz ne? Bakın önünüze, bakın. Bakın önünüze, kaç? 7 bin. Denetimsizlikten insanlar ölüyor, siz denetim sayısını azaltmayı hedef koyuyorsunuz.

Sayın Bakan, çok konu var, başka bir konu, burada Alevi kuruluşlarını temsilen Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığı var. Bakın, Alevilikte en temel konulardan biri razı olunmuş ve razı olmuş olmak gerekir yani temel kavramlardan bir tanesi "rızalık" kavramı. Ben hanımefendiyle hiç karşılaşmadım, kamuoyundan takip ediyorum, bireysel hiç bu husumetim de yok ama -temel bir öğretiye aykırı- hangi Alevi kurumunun rızalığını aldınız? Kimin rızasıyla siz oradasınız, kimin rızasıyla?

Şimdi, başka bir soru, Esenyurt'ta bir cemevi var, bu Hükûmet her yere kayyum atıyor, televizyona atıyor, partiye atıyor, derneğe atıyor, gazete yatıyor. Cemevine kayyum atanır mı ya? O cemevine kayyum atananlar da polisle girmeyi devlete salık veriyor "Devletimizin gücünü görmek istiyoruz." diyor. Bak, bak, ya milletine karşı olan bir devletin gücü olur mu ya? Böyle bir şey olabilir mi? Bu arkadaşlar kimden cesaret alıyor? Bu arkadaşlar kim, kimi temsil ediyor? Alevilikte aslında söyleyeceğim en temel şey rızalıktır ve başka bir konu, niye size bağlı ya, niye size bağlı? Niye Cumhurbaşkanlığına bağlı değil bu kuruluş?

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Neden gülüyorsunuz? Komik bir şey söylemiyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Çok ciddi bir şey söylüyorum hanımefendi.

ALEVİ-BEKTAŞİ KÜLTÜR VE CEMEVİ BAŞKANI ESMA ERSİN - Celal Bey, teşekkür ediyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Celal Bey teşekkür edebilir, ben etmiyorum, ben size söylüyorum, ben biliyorum ne olduğunu. Ben size bir şey soruyorum: Siz kimin rızasını aldınız, sizi kim atadı? Alevi kurumları mı atadı yoksa siyasi bir irade mi atadı sizi? Çok net soruyorum: Sizi kim atadı? Alevi kurumları mı sizi öngördü yoksa Sayın Cumhurbaşkanı, bir siyasi irade mi atadı? Ben de Aleviyim, ne olduğunu biliyorum ben. Benim kastım siz değilsiniz, bu düzen, değişmesi gereken bu düzen, çok net söylüyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, bir başka Bakan Yardımcınız var, adını siz biliyorsunuz, eşini az önce söyledim, adı Sayın Batuhan; kimse dokunamıyor buna, sizden gidiyor, başka bir yerde BTK'de, bütün hesapları yasaklayan bir kurulda görev yapıyor; ya, siyaset, medya, ticaret, sermaye, hepsini bir araya getiren bir adam. İhalelerin başında, reklamların başında, sizin yanınızda çalışıyor ve sonra tesadüf mü ki fon skandalından kısa bir süre önce görevinden ayrılıyor. Eşi de o portföyde yönetim kurulu üyesi. Bunun ilgili hiç sorumluluk duyuyor musunuz? Kaç yıl yanınızda çalıştı, hiç sorumluluk diyor musunuz bu arkadaşla ilgili? Bu arkadaş niye bu kadar özel bir adam? Niye bu kadar korunuyor Sayın Bakan?

Şimdi, Sayın Bakan, 222 milyonluk yolluk istiyorsunuz, ödenek. Daha önce bu ödenek sırasıyla 2022 14,6; 2025 177 ve şimdi 222... Bu paralar harcanırken sahnede ne oluyor? Anadolu'da dolaşan sanatçı harcırahını turnikeden döndükten sonra alıyor. Moskova turnesinde sanatçılardan harcırahlarının bir kısmından vazgeçmesini istediniz mi Sayın Bakan? Kadroda oyun yönetecek sanatçılar sıra beklerken dışarıdan getirilen rejisörlere bir sezonda 8 oyun yönettiriyor musunuz? Biletler 115 liradan 450 liraya çıktı ve biletler "Biletinial" denen bir şirket üzerinden satılıyor. Hangi ihaleyle seçildi bu firma? Bu firma hangi ihaleyle seçildi? Bunu size soruyorum.

Ve arkanızda çok ünlü bir sanatçımız var, çok ünlü, Tamer Karadağlı, diyor ki "Lale devri bitti." Taner Bey, lale devri sanatçılar için bitti de yöneticiler için mi başladı? Sayın Bakan, bu soruyu siz sorarsınız herhâlde çünkü muhatabı biz değiliz.

Konuşacak çok şey var, bir şey daha var, özetle Sayın Bakan, sizi vicdana, sizi bu çocukların hatırına, bu ailelerin anısına, bugün burada saygılı bir iş yapmaya ve görevinizi bırakmaya davet ediyorum. Çok büyük ödenekler kullanıyorsunuz, söyleyecek çok şey var ama siz hâlâ devam ediyorsunuz ya, anlamıyorum ben bunu.

Ve burada bir de RTÜK'teki arkadaş var, fonla ilgili konuşulan televizyonlara benim de olduğum bir programda ceza vermişsiniz. Bakın, açık bir şey söylüyorum: Fonla ilgili kim konuşuyorsa kamusal görev yapıyor kardeşim. Siz kamusal görevi cezalandıramazsınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Yaşar Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, kıymetli Komisyon üyelerimiz, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın değerli mensupları; ben de, hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum. 2027 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi makroekonomik istikrarı tahkim eden, ülkemizin küresel rekabet gücünü de zirveye taşıyan bir dayanıklılık, refah ve dönüşüm bütçesidir. Bunu özellikle ifade etmek istiyorum.

Yine, küresel ölçekte derinleşen jeopolitik krizlere, bölgesel çatışmalara ve ticaret yollarındaki tüm aksamalara rağmen Türkiye ekonomisi yapısal gücünü korumakta ve dezenformasyon süreciyle uyumlu bir büyüme performansı sergilemektedir. Bu güçlü ekonomik mimarinin ve dış dengemizin en stratejik, en güvenli taşıyıcısı ve bu taşıyıcı sütunlarından birisi şüphesiz Kültür ve Turizm Bakanlığımızdır. Turizm sektörü sadece bir ekonomik faaliyet değildir. Ülkemizin cari dengesini fonlayan, döviz rezervlerimizi tahkim eden ve istihdamı oluşturan en dinamik güçlerimizden birisidir. Bakanlığımızın 2027 yılı için önerilen 95 milyar 153 milyon TL tutarındaki bütçe teklifi bir önceki yıla göre yüzde 35,9'luk güçlü bir ödenek artışını ifade etmekte ve bu stratejik yürüyüşe verilen sarsılmaz desteği de gözler önüne sermektedir.

Kıymetli milletvekilleri, bütçe sunumunda gururla paylaşılan rakamlar, turizmde ulaştığımız küresel liderliğin en somut tescilidir. Türkiye, dünya genelinde gelen ziyaretçi sayılarına baktığımızda da dünyanın beşinciliğine yükselmiş bir ülkedir. 2025 yılında turizm gelirlerimiz 64,4 milyar dolar iken rekor düzeyde gerçekleşmesi özellikle sağlanmıştır. Sınır ötesindeki gerilimlere, küresel yavaşlamaya rağmen güçlü altyapımız ve güvenli liman kimliğimiz sayesinde 2026 yılında turizm gelirlerinin de yine 65 milyar dolar civarında gerçekleşmesini bekliyoruz. Bizim turizm vizyonumuz artık sadece dönemsel ve bölgesel bir gelir kapısı olmanın ötesindedir. Bakanlığımızın kararlılıkla uyguladığı stratejiler doğrultusunda turizm yılının genelde on iki aya yaymayı ve ülkemizin farklı coğrafya bölgelerinde de eşgüdümlü şekilde bunu dağıtmayı hedefliyoruz. Özellikle sağlık turizmi gibi katma değeri ve makro değeri yüksek nitelikli alanları güçlendirerek dış dengemize ve net hizmet ihracatımıza olan katkıyı da bu şekilde kalıcı kılmayı hedefliyoruz. Nitekim ülkemiz küresel bir sağlık destinasyonu hâline gelmiş, sağlık turizminde hasta başına düşen ortalama gelirimiz 2.600 dolarlara yükselmiştir. Bu yüksek katma değerli dönüşüm turizmin yapısal gücünü de pekiştirmektedir.

Değerli Komisyon üyeleri, bütüncül kalkınma hamlesinin kültürel diplomasimizin ve turizm çeşitliliğinin en güçlü merkezlerinden birisi milletvekili olmaktan büyük onur ve gurur duyduğum medeniyetlerin beşiği Ege'nin incisi İzmir'dir. Nitekim Hükûmetimiz döneminde ve Bakanlığınız öncülüğünde İzmir'e kazandırdığınız projeler şehrimizin kültürel altyapısına çok önemli değerler katmıştır. Uzun yıllar atıl kalan Alsancak Tekel Fabrikasının restore edilerek "İzmir Kültür Sanat Fabrikası" adıyla şehre kazandırılması, yine müzeleri, kütüphanesi ve sanatsal alanlarıyla kent merkezine ciddi bir hareketlilik gelmiştir. Geleceğe Miras Projesi kapsamında Efes, Bergama, Agora ve Teos gibi tarihî alanlarda sağlanan ödenekler artırılmış kazı çalışmaları on iki aya çıkarılmıştır. Ayrıca, Efes başta olmak üzere başlatılan gece aydınlatmaları ve bu projelerde de turizm çeşitliliği açısından olumlu adımlar atılmıştır. Şehrimizdeki kütüphane yatırımları kapsamında 550 milyon liralık bir bütçeyle kütüphane ve kültür merkezlerine dönüştürülen tarihî un fabrikası da İzmir için önemli bir kazanım teşkil etmiştir. Bununla birlikte Kemeraltı'ndaki tarihî yapılar, Selçuk İsabey Cami ve ilçemizdeki kalelerinin restorasyonları aslına uygun şekilde yapılarak turizme entegre edilmiştir. Türkiye Kültür Yolu Festivali'nin İzmir ayağı ise şehrimizin kültürel değerlerinin tanınmasına ve yerel esnafımızın hareketlenmesine katkı sağlamaktadır. İzmir'e yapılan bu yatırımlar ve hayata geçirilen projeler için başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Sayın Bakanım size ve ekibinize gerçekten canı gönülden çok teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Kaç para harcadınız? Kaç para harcandı?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Özellikle İzmir'imiz ve bölgemiz için aslında Türkiye için en önemli projelerden birisi de Sayın Bakanım sizin de uzunca yıllardan beri takip ettiğiniz ve bizim bilgilerimize sunduğunuz Çeşme Projesi. Daha önce siyasi saiklerle, yerel yönetimlerin siyasi saikleriyle bu projeye birkaç kez dava açıldı ve durduruldu. Fakat şu an İzmir'de siyasi, iktisadi ve içtimai bir konsensüs sağlandı.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) - Arkadan iş yürütmek konsensüs mu oluyor Yaşar Bey?

CAVİT ARI (Antalya) - Konsensüs falan yok orada.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hem odalar hem borsalar hem STK'lerimiz hem de sektör birleşerek geçen ay size bir ziyarette bulunduk ve bizim yapmış olduğumuz bu ziyarette bu rafa kaldırılan projenin tekrar hayata geçirilmesi konusunda sizlerden İzmir olarak, bölge olarak bir talepte bulunduk. Sizler de bu talebimize olumlu bir yanıt verdiniz. İnşallah hızlı bir şekilde İzmir'de oluşan bu konsensüsün, bu büyük projenin, bu önemli projenin hayata geçirilmesi için fazla da zamanımız olmadığını ve bu talebimizin, İzmir'in bu talebinin hızlı ve ivedi bir şekilde yerine getirilmesi konusunda sizden

yardımlarınızı esirgememenizi şimdiden talep ediyorum.

Tabii, az önce yine konuşan arkadaşlar "istemezük"çü arkadaşlar. Bugüne kadar Türkiye'ye ne yapılmışsa, hangi hizmet yapılmışsa, hepsine baktığınızda, tutanaklara baktığınızda hiçbir tanesine olumlu cevap vermemişler, hepsini "istemezük" anlayışıyla ertelemeye çalışmışlar. Ama bizler de yirmi beş yıldan beri bu arkadaşların, bu "istemezük"çü muhalefetlerine rağmen Türkiye'de her alanda olduğu gibi turizm alanında da çok büyük hizmetleri hayata geçirdik. İnşallah İzmir'de bu Çeşme Projesi'ni de hayata geçirerek hem İzmir'e hem bölgemize hem de ülkemize çok büyük hizmetler yapacağız. Çünkü İzmir'in gerçekten altyapısının ve üst yapısının yeniden derlenmesi ve toparlanması gerekiyor. Altyapı ve su sorunları var. İşte, bu projeyle İzmir'in ilçelerinin bütün altyapı sorunlarının da çözüleceğine olan kanaatimizi buradan bir kere daha ifade etmek istiyorum.

İlginiz için teşekkür ediyorum. Bütçenizin hayırlı ve bereketli olmasını temenni ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kırkpınar, teşekkür ederim.

Sayın Gülizar Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri ve değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, irade geçtiğimiz 2024-2025 yılı bütçe görüşmelerinize baktım, o bütçe görüşmelerindeki eleştirilere baktım, 2026'da acaba bir ilerleme, bir gelişme olmuş mudur diye. Tabii, önce bütçenizde bir gelişme olmuş. Sanat ve kültür ekonomisi programı için yüzde 30,8 bütçe ayrılmış; yüzde 35-35,9 bütçeniz artmış, turizmin geliştirilmesi için ayrılan pay sadece yüzde 13,6 artmış. Peki, kültür ve sanat hayatındaki iki yıllık eleştirilerde bir gelişme olmuş mu diye baktım ama anladım ki kültür ve sanat hayatına yönelik baskılar, konser yasakları, arkasından gösteri yasakları, sanatçıların hedef gösterilmesi gibi durumlar eksilmek bir tarafa olağan hâle gelmiş. Sonra 2026 yılının ilk altı ayındaki konser, gösteri, yasaklarının bir listesini çıkarttım, tam 6 sayfa sürdü. Demek ki herhangi bir gelişme, ilerleme olmadığı gibi, yasaklarda bir ilerleme, yasaklamalarda ve iptallerde bir ilerleme olmuş. Ardından RTÜK verilerine baktım, RTÜK verilerinde ne olmuş? Acaba RTÜK gerçekten objektif bir denetim mekanizmasını hayata geçirmiş mi diye. 1 Ocak 2025'ten 6 Kasım 2026'ya kadar tam 7 sayfa yasak kararı gördüm. Bu kararda, özellikle 116 program yasağı gelmiş Sayın Başkan; para cezası, ekran karartma gibi. Bunlardan 61 tanesi "muhalif" olarak addedilen ve iktidarın politikalarını eleştiren, yanlışına "yanlış" diyen ve gerçek haberi erişmede halkın teveccühünü kazanmış yayınlar. Sanmayın ki 116'nın 61'i böyle de diğerleri iktidar kontrolündeki kanallara ceza; hayır, onlar da benzer kanallar ama sadece diziler için kesilmiş cezalar olduğu için ifade etmek istemedim.

Sayın Bakan, Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak gerçekten neler olabilmiş ya da topluma neyi kazandırmışız? TÜİK'in 2022 verisini buldum. 15 yaş üzeri vatandaşların yüzde 83,3'ü hiç sinemaya gitmemiş Sayın Bakan ve yüzde 23'ü diyor ki: "Bizim ekonomik olarak sinemaya gidecek paramız yok." Yüzde 93,7'si tiyatro, konser gibi canlı performansların hiçbirisine katılamamış, yüzde 92'si hayatında hiç müzeye, tarihî ve kültürel ören yerlerini ziyaret etme olanağına kavuşamamış Sayın Bakan. O nedenle, bütçenizdeki bu durumu da bu şekilde tercih etmek, azaltmak, herhâlde ondan kaynaklı, nasıl olsa "Millet ekonomik olarak gidemiyor, benim de yatırım yapmama gerek yok." diye düşünülmüş

Sayın Bakan, yine, turizm alanında, 2025 yılında bu raporu Adalet ve Kalkınma Partisi hazırlamış, kendi hazırlatmış olduğunuz bir rapor. Yaz aylarında toplumun yüzde 65,6'sı ekonomik nedenlerle hiç tatile gitmemiş. Düşük gelirli vatandaşlar arasında bu yüzde 81,3'e çıkıyor. "Neden tatile gidemediniz?" diye sorulduğu zaman "İmkânım yoktu." demişler Sayın Bakan ama aynı raporda da Kültür ve Turizm Bakanlığının politikalarına yönelik de çok ciddi eleştiriler var. Bunları ben söylemeyeyim, rapor zaten kendi iktidar partisi, kendi partiniz tarafından yazılmış. O nedenle, oradan bulup o eleştirileri kendiniz bakabilirsiniz.

Sayın bakan, Ben seçim bölgem Denizli'yi biraz konuşmak istiyorum sizinle. Denizli inanç turizmi, termal turizm, sağlık turizmi, 16 tarihî ören yeriyle tarih ve kültür turizmi, Pamukkale'siyle, Kaklık Mağarası'yla ve Çal Bağ Yolu Projesi'yle gerçekten yılın on iki ayında turizme hizmet verebilen, turizm adına ülke ekonomisine katkı veren bir kent ama siz dediniz ki bugün sabahki sunumunuzda; turizmi bu küresel etkilerden arındırmak için hava yolu şirketleriyle irtibat kuracağınızı ve 2027 hedeflerinizi açıklamıştınız. Bu kadar, yılın on iki ayı, özellikle de 2023'te, 2024'te, 2025'te yüzde 70'lere varan rakamlarda, oranlarda yabancı turist ağırlayan, on iki ay boyunca ağırlayan Denizli'de bir hava yolu ulaşımı konusunda büyük bir sıkıntı vardır. Bu projenize Denizli'yi de, bu ulaşım, hava yolu ulaşım meselesinde dâhil etmenizi isterim. Yine, Sayın Bakan, Denizli, otellerde doluluk oranında 10,5 puan geriledi. Neden geriledi? Gerçekten bu, turizme yapılan yatırımlar konusunda bir problem ve ulaşım konusu olarak gündeme geldi. Pamukkale Üniversitesindeki bir hoca, öğretim görevlisi; Sayın Profesör Doktor Bertan Bey 2025 doluluk oranlarını, bunu böyle ifade ediyor ve Denizli'nin turizm aksında yüzde 87,7'si Pamukkale'ye gelen turistlerden oluşuyormuş Sayın Bakan ancak geçtiğimiz 28 Ekim 2026'da Sayın Bakan Yardımcımızı Denizli'de ağırladık. Sayın Bakan Yardımcısına orada da ifade edildiğini biliyorum. Denizli az önce de ifade ettiğim 19 ören yeri, tarihî ören yeriyle gerçekten birçok ilden çok öncü sıralarda tarihî ve kültürel alanlara sahip. Hâlen kazısı devam eden 3 antik kentimiz var; Tripolis, Hierapolis ve Laodikya. Buradan çok sayıda tarihî eserler çıkartılıyor ama 1940'lı yıllardan beri Denizli'ye söz verilen bir arkeoloji müzesi hâlâ hayata geçirilmedi. Üstelik, Pamukkale yolu üzerine -hani az önce ifade ettim ya- yüzde 87,5 dediğimiz oranda turistin geldiği, ziyaretçinin geldiği Pamukkale yolu üzerinde, tam da huzurevinin karşısında 18 dönümlük bir arkeoloji müze yeri tahsis edilmiş durumda ama maalesef hâlâ bu hayata geçirilemedi.

Yine, az önce bahsetmiştim "termal turizm" diye "Karahayıt" diye bir yerleşim yerimiz var Sayın Bakan, Denizli Genç İş İnsanları Derneği oraya bilabedel oraya bir proje hazırladı ama ödenek çıkarılmadığı için orası görsel bir iyileştirme aksından maalesef yoksun kaldı.

Sayın Bakan, Denizli Pamukkale çok önemli bir turizm kenti ve dünyaca bilinen bir yer ve burada maalesef travertenler su yönetiminin uygun olmaması ve kontrol edilmemesi sebebiyle yine kararmaya başladı, bunun düzenli kontrol edilmesi gerekiyor. Sebebi nedir? Denizli'nin bütün gelirini, Pamukkale'nin bütün gelirini devraldılar, devraldınız ama ondan sonra da burada bir çalışma yapacak, bu su yönetimini planlayacak bir yapı da kalmadı. Önerimiz şudur Sayın Bakan: Pamukkale Üniversitesinin öncülüğünde bir enstitü kurulmasını, bu enstitüsünün de kaynağını ören yeri giriş ücretlerinden ayrılacak belli bir miktarda parayla finanse edilmesini ve Pamukkale'nin bu tarihî, dünyaca ünlü turistik merkezinin de bu şekilde korunabilmesini talep ediyoruz.

Yine, Sayın Bakan, Honaz Dağı eteklerinde, 1429 yılında Sultan II. Mahmut tarafından yapılmış bir cami var. Özellikleri itibarıyla Türkiye'de Anadolu'da 3 taneydi, bir tanesi ayakta, o da Denizli'de. Belediye Başkanımız tarafından bir kısmı restore edildi ama ciddi kaynağa ihtiyaç var ve rivayet odur ve tarihte göstermektedir ki Kanuni Sultan Süleyman 1522'de Rodos seferine giderken burada kalmış, ibadetin burada gerçekleştirmiştir. Denizli Valiliği YİKOB Projesi'ne, İl Kültür Turizm Müdürlüğüne, Aydın Kültür Varlıkları Koruma Müdürlüğüne başvuru yapıldı ancak bu konuda herhangi bir ödenek tahsisi yapılmadı. Buranın korunması, buranın yeniden ayağa kalkması gerekiyor; sizden de destek bekliyoruz.

Sayın Bakan, yine, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının Sayıştay denetimi dışında tutulması kabul edilebilir bir durum değil. Üstelik, Anayasa Mahkemesi 2023 yılında, bu konuda bir karar verdi. Sayın Bakan, sadece Sayıştayın yetkileri biraz genişletilerek bu karar sanki uygulanmış gibi gösterildi ama bu karar uygulanmadı. Buranın Sayıştay denetimi dışında kalması kabul edilemez, kendi iç denetiminin verdiği raporun üzerinden verilen bir denetimle de Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yetkisi kullanılmış sayılmaz. Neden mi böyle söylüyorum? Sayın Bakan, Kültür ve Turizm Bakanlığının sizin Bakanlığınızın 2025 yılındaki turizm geliştirme programında 2,5 milyar lira ödenek ayrılmış iken bu ajansa 10,4 milyar lira para ayrılmış. Bu kadar, sizin bütçemizin neredeyse 4-5 katı oranında bütçeye sahip bir yerin, bir kurumun bu şekilde Sayıştay denetimi dışında bırakılmasını biz kabul etmiyoruz.

Bakanlığınız bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum ama seçim bölgem Denizli'ye ilişkin önerilerimizin, taleplerimizin hayata geçirilmesi yönünde sizden katkı istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Kaya, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli basın emekçileri, değerli milletvekilleri; hepinizi selamlıyorum.

Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini incelerken şu soruları sormamak mümkün değil Sayın Bakan: Bu bütçe kimin kültürünü koruyor, kimin turizmini büyütüyor, kimin refahına hizmet ediyor? Birlikte bakalım. "Kültür" dediğimiz şey tarihî yapılardan ibaret değil; bir halkın dili, inancı, müziği, mutfağı, hafızası ve yaşam biçimi aynı zamanda. Aynı şekilde, turizm de ülkeye döviz kazandırmaya indirgenemez; o kültürü yaşatan insanlara, kentlere, emekçilere değer veren bir turizm anlayışı gerekir ancak önümüzdeki bütçede ne yazık ki böyle bir yaklaşım göremiyoruz. Bakanlık bütçesinin genel bütçe içerisindeki payı yüzde 0,34'ten yüzde 0,32'ye düşmüş. Bu bir yana, esas mesele bütçeden aldığınız paydaki düşüş değil, esas mesele bu bütçenin harcama dağılımının nasıl yapıldığı. Bütçenin yüzde 34,3'ü cari transferlere, yüzde 26'sı turizm yatırımlarına ayrılırken doğrudan kültürel üretim ve sanatsal faaliyetlere ayrılan kaynak yalnızca yüzde 4,1 düzeyinde kalmış yani kültürün kendisini üreten sanatçıya, yazara, tiyatrocuya, sinemacıya, kültür emekçisine ayrılan kaynak çok görülmüş. Oysa kültür 21'inci yüzyılda yani bu çağda ülkenin uluslararası alandaki en stratejik yumuşak gücüdür. Güney Kore örneğine bakalım: 1990'lı yıllarda tek bir Hollywood filmiyle yani Jurassic Park, hepimiz izledik, elde ettiği gelirin tam 1,5 milyon Hyundai otomobil ihracatına denk olduğunu görüyorlar ve kültürü ulusal stratejik sanayi ilan ediyorlar. Kültür Bakanlığı bütçesini yüzde 2 seviyesine çıkararak bağımsız sanatsal üretime, sinemaya, müziğe ve dijital içeriklere devlet desteği sağlıyorlar. Neticesinde, tüm dünyayı saran Kore dalgasıyla küresel bir çekim gücü yarattılar.

Türkiye ise kültür diplomasisine ve sanatsal üretime stratejik devlet desteğini sunmak yerine bütçeyi kırıntılara mahkûm etti. Bağımsız sanatsal üretim sansürleniyor, baskılanıyor. Anadolu ve Mezopotamya kültürüne kendi çok dilli mirasına ve özgür sanatçısına kaynak ayırmayan dar bir anlayış ülke için bir stratejik yumuşak gücü kendi eliyle zayıflatıyor. Kamusal kültür yerine sermayeyi, kültürel çeşitlilik yerine ne yazık ki tekçi anlayışı, yerel değerler yerine rant odaklı turizmi büyüten bir bütçeyle ancak bu kadar oluyor Sayın Bakan.

Şimdi, bu bütçeye vekili olduğum ilden, Diyarbakır'dan ya da tarihten bu yana anıldığı ismiyle Amed'den, Amed penceresinden bakalım. Binlerce yıllık kent yaklaşımının kesintisiz sürdüğü, eşsiz bir tarih ve kültür merkezinden söz ediyoruz. Kentte 1.257 tescilli kültür varlığı bulunuyor. Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir. Ulu Cami, On Gözlü Köprü, Dört Ayaklı Minare, Behram Paşa Camisi, Hasan Paşa Hanı ve daha nice tarihî yapı, kiliseler bu kentin çok kültürlü geçmişinin yaşayan tanıkları âdeta. Kilisesiyle, camisiyle, hanıyla, çarşısıyla, el sanatlarıyla, "dengbej"leriyle, mutfağıyla ve çok dilli toplumsal yaşamıyla insanlığın ortak hafızası ve ne yazık ki Diyarbakır'ın tarihsel ve kültürel zenginliği Bakanlığın bütçe ve yatırım tercihlerinde hak ettiği yeri bulamıyor, hak ettiği karşılığı da bulamıyor.

Yeri gelmişken, Diyarbakır'ın Ermeni hafızasının önemli isimlerinden, yaşamı köklerini, tarihini, kimliğini bulmaya adayan Surp Giragos Kilisesinin emekçisi ve Agos gazetesinin çalışanı Armen Demirciyan yaşamını yitirdi, bugün Lice'de toprağa verilecek. Kendisini saygı ve sevgiyle anıyorum ve Ermeni cemaatine ve Diyarbakırlı hemşehrilerine başsağlığı diliyorum.

Şimdi, en çarpıcı örneklerden biri Diyarbakır Surları Sayın Bakan. Suriçi'nde yıllardır süren yetki karmaşası, denetim eksikliği ve kaçak yapılaşmayla kültürel doku zaten erozyona uğradı. Hevsel Bahçeleri'nin korunması, Dicle Vadisi, Dicle Nehri'nin kıyı tahribatının önlenmesi ve tarihî dokunun bütünlüklü biçimde yaşatılması konusunda hâlâ ciddi sorunlar yaşıyoruz. Kentin en önemli simgesi olan ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunan bu eşsiz yapının restorasyonu için yeterli bir kaynak yok mu gerçekten Sayın Bakan?

Turizmde büyüme hedeflerinden milyarlarca dolarlık gelir beklentilerinden söz ediyorsunuz ancak bu büyümenin güvenlik, çevre ve kamu yararı boyutlarını asla hesaba katmıyorsunuz. Denetimleriniz yetersiz. Sayıştayın 2025 yılı denetim raporlarında

ortaya çıktı ki bazı turizm tesisleri yıllardır yerinde denetlenmemiş; konaklama kaydı bulunmasına rağmen sıfır veya sıfıra yakın hasılat bildiren işletmelere gerekli yaptırımlar uygulanmamış. Bu denetimsizlik sürekli canımızı yakıyor. Tatile gittikleri yerlerde önlenebilir kazalarda insanlar yaşamını yitiriyor. Daha Kartalkaya'nın hesabı verilmemişken şimdi de Göreme'de çöken peribacasını konuşuyoruz. Kapadokya'nın eşsiz, doğal ve kültürel mirasının plansız yapılaşma ve denetimsiz müdahaleler nedeniyle büyük risk altında olduğunu uzmanlar bu kazadan önce söylüyordu. Uyarılara rağmen, doğal ve arkeolojik sit alanlarında kâr hırsıyla ticari alanlar genişletildi, bu talana göz yumuldu. Sayın Bakan, doğal ve kültürel mirasın korunmasını isteyenleri susturmak, bilim insanlarının uyarılarını görmezden gelmek ve yaşanan sorunları sıradanlaştırmak çözüm üretmiyor. Yönetmen Bingöl Elmas, Kapadokya'daki tahribatı ve yerel direnişi konu alan Şiirli Oda'nın İzinde adlı belgesel çekiyor. Başta bu proje Bakanlığın desteği kapsamında ama filmi politik bulduğunuz için 170 bin liralık yapım desteğini faiziyle geri istemişsiniz. Bingöl Elmas'ın çalışmasını cezalandıracağınıza, anlattığı tahribata karşı önlem alsaydınız Göreme'de 3 kişi hayatını yitirmeyecekti belki.

Son olarak emekçilere dikkat çekmek istiyorum. Bakanlık 2024-2028 Stratejik Planı'nda 60-70 milyar dolarlık turizm geliri hedeflerinden söz söz ediliyor ancak bu geliri üreten işçiler aynı stratejik planın neresinde? Otellerde çalışan işçiler, mutfak emekçileri, komiler, kat görevlileri, temizlik personeli ve sezonluk çalışanlar olmadan turizm nasıl ayakta kalacak? Özellikle Diyarbakır başta olmak üzere, bölge kentlerinden Ege ve Akdeniz'e çalışmaya giden mevsimlik Kürt işçileri son derece ağır şartlarda çalışıyor ve üstüne ırkçılık ve ayrımcılıkla karşılaşıyorlar. Mevsimlik turizm emekçileri yüksek kiralarla, sağlıksız lojmanlarla, uzun çalışma saatleri ve güvencesizlikle karşı karşıya. Günde on dört saate varan çalışma süreleri, düşük ücretler ve ağır çalışma koşulları turizm sektörünün görünmeyen yüzünü oluşturuyor. Üstelik sezon sona erdiğinde birçok işçinin sözleşmesi feshedilmek yerine askıya alınıyor, dolayısıyla emekçiler işsizlik ödeneğinden de faydalanamıyor. Turizm emekçilerinin yaşadığı sorunlarla ilgili yakın zamandaki bir tanıklığımdan bahsetmek istiyorum. Bodrum'da bir otelde çalışan Diyarbakırlı bir genç danışmanıma ulaştı. Çalıştığı otelde kullandığı araçla ciddi bir kaza geçirmiş, çalışamaz duruma gelmiş. Çalıştığı otel iş kazası olduğu için tazminat ödemeyi kabul etmiş ancak işine son vermiş. Ancak parasını ödemeyi geciktirdiği için "Lojmanda kalamazsın." demişler. Şimdi, bodrumda nerede kalacak, memleketine dönse nasıl dönecek? Bir an önce tedavi görmesi gerekiyor ama tazminatı ödenmiyor. Bize ulaştı ve destek istedi. Bunu sağladık ancak turizm emekçilerinin sorunları bireysel inisiyatiflerle ele alınamaz. Bu konuda sorumluluk sizde Sayın Bakan. Turizm gelirleri artarken işçinin yaşam koşulları neden iyileşmiyor? Milyarlarca dolar kazanan sektörün emekçileri neden güvencesiz çalışıyor? Turizmden elde edilen kazanç büyürken bu kazancı üreten emekçilerin payı neden küçülüyor? Bir de tabii, devlet tiyatrolarında çalışan oyuncular ulaştılar bize. Oyun bazlı çalıştırılan 300-350 civarında oyuncunun hakları var. Talepleri on iki ay düzenli gelir ve güvenceli istihdam. Oyuncuların, turizm işçilerinin adil, insanca yaşayabileceği ücretleri, güvenceli çalışma koşullarını, barınma hakkını ve sendikal örgütlenme özgürlüğünü güvence altına almak zorundasınız Sayın Bakan.

Diyarbakır'ın surlarını korumak, Hevsel Bahçeleri'ni yaşatmak, çok dilli ve çok inançlı kültürel mirasa sahip çıkmak, turizm işçilerinin, oyuncuların haklarını güvence altına almak birbirinden ayrı meseleler değildir. Bunların tamamı kamusal sorumluluğumuzun bir parçasıdır. Kültür herkesindir, tarih herkesindir, doğa herkesindir, turizmden doğan refah, onu üreten emekçilerin de hakkıdır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Kaya.

Erhan Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, siz de biliyorsunuz bizim bu Plan ve Bütçe Komisyonu özellikle bütçe sürecinde çok stresli bir yer. Tabii, sürekli stresi de insanın vücudu bazen kaldırmıyor. O yüzden, bugün biraz rahat bir konuşma yapmayı planladım fakat kafama takılan bir şey var. Siz Temmuz 2018'den beri Bakansınız yani sekiz yılı geçti. Zannediyorum bu bir ilk yani sekiz yıldan fazla bakanlık yapan var ama kesintisiz aynı bakanlıkta, birazdan söyleyeceğim bir iki tane husus var, onlara rağmen böyle bir bakanlığı bu kadar uzun süre sürdüren kimse yok. Ekibinizden de belki, işte artık bizim Bakan da ayrılsa da biz de Bakan olsak diye bekleyen arkadaşlar da olabilir, onlar da artık beklemekten bıktı neredeyse. Yani sizin kadar aynı sürede Bakan Yardımcılığı yapan arkadaşlar var. Bu büyük bir başarı tabii. Şimdi, neden olabilir diye düşünüyorum. Acaba Sayın Erdoğan'la hani şimdi biliyorsunuz onun dava arkadaşım diye efendim tarif ettiği insanlar var, onlardan uzun süre Bakanlık yapanlar oldu, sizin böyle bildiğim kadarıyla bir dava arkadaşlığınız falan yok. Sosyal hayatınız da epeyce birbirinden farklı, mesela hatta sizin işte şortla, elinizde viski bardağıyla falan birtakım görüntülerinizi de gördük. Bunu ayıplamak için falan söylemiyorum yani farklılığı işaret etmek için söylüyorum; yaşam tarzınız son derece farklı.

Başarılı bir iş insanı olduğunuz muhakkak, hatta muhtemelen Bakanlıktan sonra bu başarı daha da artmıştır. Helikopter seyahatleriniz çok meşhur, özellikle turizm bölgelerini helikopterle gezdiğiniz çok ifade ediliyor. Keşke -birazdan mevzuya geleceğim- bizim Samsun'a da biraz uğrasanız iyi olur, oralarda da belki harekete geçilecek bir potansiyel olabilir.

Şimdi, özellikle tabii, 2023'te sistem değişikliği olduğu oradan hemen hemen bütün Bakanlar milletvekili yapıldı, siz orada da Bakan olarak kalmayı başardınız. Hadi onu da geçiyorum, bu Kartalkaya faciası yaşandı, net olarak sorumlusunuz, çok ciddi bir sorumluğunuz var ama buna rağmen yine Bakan olarak kalmayı başardınız.

Şimdi, o zaman Bakanlıkta herhâlde ciddi bir performans olmalı diye insanın hani aklına o geliyor, rutini devam ettiriyorsunuz, böyle şu anda mesela buradaki arkadaşlara da sorsak, işte, hani insanların kafasında iz bırakacak bir hani Kültür ve

Turizm Bakanlığında öyle çok kayda değer, ses getirecek bir başarınız da yok. İşin turizm tarafıyla yakinen ilgileniyorsunuz ama işin kültür, dil, tarih, sanat kısmını biraz boşlukta bırakmış gibi bir durum da var.

Şimdi, ben performans kriterlerini, performans programınızı inceledim, orada performans göstergeleri var. Hani oralarda nasıl böyle bir olağanüstü başarı var mı diye baktığımızda orada da kayda değer bir başarıyı göremiyoruz.

Turizm geliri açısından daha hani orta, uzun vadeli ne var biye bakıyorsun, mesela işte On İkinci Kalkınma Planı'nda 2028 yılı son yıl hedefi, orada turizm gelirleri 100 milyar dolar olarak öngörülmüş, tahmin edilmiş. Bu, sizin de Bakan olduğunuz dönemde yapılmış bir şey, muhtemelen sizinle de görüşerek yapılmıştır bu hedef ama şu anda en son açıklanan orta vadeli programda 2028 için, aynı yıl için hedef 73,5 milyar dolar. Dolayısıyla, orada da uzun vadeli meselelerde baktığınızda, hedefler açısından baktığımızda da çok ciddi bir başarı da yok. Dolayısıyla, ben gerçekten makul ve objektif bir neden bulamadım. Acaba hani unutmuş olabilir mi Sayın Bakanı değiştirmeyi falan diye aklıma geldi, o da unutulacak gibi de değil. Koca bakanlık, bak, burada bir sürü bürokrat var. Dolayısıyla böyle bir durum var. Bu aklıma geldi, onu sizinle paylaşmak istedim.

Şimdi, tabii, bu girişten sonra Samsun'la ilgili taleplerim olacak, onlara ne kadar dikkat edersiniz, ne kadar kulak verirsiniz, onu bilmiyorum. Şimdi, Samsun potansiyeli çok güçlü olan bir şehir fakat buna rağmen işte kişi başı gelir açısından Türkiye'de 40'ıncı sırada ama bakıyorsunuz, işte bir kavşak noktasında, coğrafi konumu çok iyi, kara yolu, hava yolu, deniz yolu, tren yolu ulaşımı var, güçlü bir beşeri sermayesi var, buna rağmen yeteri kadar gelişmiş bir şehir değil. Özellikle turizm açısından baktığımızda da çok ciddi potansiyeli olmasına rağmen Samsun, çevresindeki diğer illerle mukayese ettiğinizde veya diğer illerle mukayese ettiğinizde çok çok geride yani hem gelen turist sayısı açısından; yabancı turist zaten yok denecek kadar az, yerli turist de az geliyor, kalış süreleri çok kısa. Dolayısıyla, hani sizin de Bakanlık olarak turizmi çeşitlendirme gibi bir hedefimiz var bildiğim kadarıyla hem hani bölge açısından, coğrafya açısından hem turizm türleri açısından hem efendim, mevsime, farklı mevsimlere yani sezonun dışına turizmi yayımı açısından ciddi hedefleriniz var. Bu anlamda baktığımızda, hani bu anlamda da Samsun niye dikkat çekmiyor diye insan sormadan edemiyor. Yani Samsun, özellikle turizm açısından baktığınızda artık transit bir şehir hâline gelmiş.

Tabii, Samsun bir millî mücadele şehri, her şeyden önce millî mücadele şehri, bunun ön plana daha fazla çıkarılması lazım. Ha, bunun yanında -birazdan söyleyeceğim- yani kültür açısından, tarih açısından, coğrafya açısından, bir de alana yayılmış bütün ilçelerinde her birinde ayrı bir güzellik var, ayrı bir efendim, dikkat çekici, insanlara hoş vakit geçirebilecek veya tarihini öğretecek, insanları rahatlatacak unsurlar var ama buna rağmen biz Samsun'a maalesef turist çekemiyoruz. Böyle bir gayret var mı, onu da bilmiyorum işin doğrusu. Ya, merkezi idarenin böyle bir gayretini hiçbir dokümanda görmedik. Tabii, diyeceksiniz ki: "Ya, bu bizden ziyade yerel idarelerin işi." Maalesef bizde bugüne kadar yerel idarelerde bu konuda çok gayretli olmadı. Eğer ülkenin böyle bir potansiyeli varsa, sizin de ulusal düzeyde birtakım hedefleriniz varsa, bunu sadece yerel idarelere bırakmamak lazım, onlarla daha koordineli bir şekilde bu potansiyellerin harekete geçirilmesi lazım.

Samsun, nette göç alıyor, çok az da olsa göç alıyor ama özellikle bazı ilçeleri, özellikle iç bölgeler... Nedir işte? Vezirköprü, Havza, Ladik, Asarcık, Ayvacık, Salıpazarı gibi ilçeler çok ciddi göç veriyor ama bu saydığım ilçelerin her birinde çok ciddi bir... Vezirköprü'nün Kartalkaya[7], değil mi? Biliyoruz. Efendim, Kunduz Dağı var yani oradaki kanyonumuz var. Buralara dünya kadar turist gelmesi lazım. Herhâlde dünyanın sayılı kanyonlarından bir tanesidir. İşte, kaplıcası var, kayak merkezleri var, daha doğrusu, kayak merkezi olmaya yatkın yerleri var. İşte, doğa ve kuş gözlemciliği var: Bafra'da, 19 Mayıs'ta, Alaçam'da.

Tabii, Millî Mücadele dedik, İlkadım, Tekkeköy, Havza, Kavak bu anlamda; göl ve su turizmi anlamında Bafra, Ladik, Vezirköprü, Terme; yayla ve kış turizmi açısından Ladik, Akdağ, Vezirköprü yine, gastronomi ve kültür açısından Samsun, Merkez, Çarşamba, Terme, Bafra, Havza; deniz ve kıyı turizmi açısından çok büyük bir sahilimiz var. Evet, çok belki bir kısım yerler denize girmeye çok elverişli değil ama oralarda birtakım düzenlemeler yaparak bunlar da çok rahat bir şekilde denize girmeye elverişli hâle getirilebilir; Atakum, 19 Mayıs, Alaçam, Terme bu anlamda sayabiliriz fakat baktığımız zaman maalesef bu potansiyel harekete geçirilemiyor. Buna ilişkin olarak sizden bir beklentimizin olduğunu ben bu anlamda ifade etmek istiyorum. Hem sizin ulusal düzeydeki hedefleriniz açısından hem de işte, bölgesel gelişmişlik farklarının en aza indirilmesi açısından. Sadece Samsun'la da alakalı değil, belli bölgede yoğunlaşmış bir turizm geliri ve turizm hikâyemiz var bizim. Bunu ülke geneline yaymak gerekiyor, buna dikkat çekmek istedim.

Şimdi, mesela, bu anlamda Kurtuluş Mücadelesi, Millî Mücadele'nin başladığı yer. Arkadaşlar, yani bu Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluş hikâyesi bu bölgede yazılıyor. Atatürk Samsun'a çıkıyor, dört gün civarında Samsun'da kalıyor ama on sekiz gün Havza'da kalıyor. Havza'da Atatürk'ü anlatan bize siz ne yaptınız mesela, Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak? Hiçbir şey yok. Bir tane küçük, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün kaldığı bir oda var, onun dışında bir şey yok, tanıtımla ilgili bir şey yok. Yani mesela, bir müze yapmayı, buralarda daha fazla Atatürk'ün anlatılmasına, Millî Mücadele'nin anlatılmasına yönelik bir şeyler yapmayı düşünüyor musunuz? Onu size sormak istiyorum.

Geçen bir öğretmenle karşılaştım İstanbul'da, Topkapı Müzesi'ne öğrencilerini götürmüş, parasını cebinden karşılamış. Bu, genel bir uygulama mıdır, değil midir, onu bilmiyorum ama randevuyu aldık, izinlerimiz de alındı, ona rağmen öğretmen... Yani eğer böyleyse gerçekten, bu farklı bir durum mu oldu, onu bilmiyorum. Yani öğrencilerin tabii, her öğrenci olarak giden değil belki

7. (*) Bu ifadeye ilişkin düzeltme bu toplantı tutanağının …'nci sayfasında yer almaktadır.

ama okullarda bu şekilde toplu gidişlerde müzelere çocuklarımızın veya öğretmenlerimizin bedava girmesini bu anlamda sağlamak gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, tatil yapma imkânı açısından içerdeki hep şikâyet şu: Yani biz yerliler tatil yapamıyor yani vatandaş. Tabii, bu sizinle alakalı bir şey değil. Türkiye'de gelir çok güçlü, fakirlik çok arttı. İnsanların gelirinin önemli bir kısmı artık yoksulluk sınırını bırakın, açlık sınırının altında ama bu imkânları da insanların biraz daha kolay imkânlarla... Halk plajlarını artırdığınızı ifade ettiniz, o güzel ama işte yeterli değil demek ki. Mesela, Türkiye İstatistik Kurumunun bir çalışmasında yoksulluk ve yaşam koşulları istatistikleri için -2025'ten söylüyorum- medyan gelirin yüzde 60'ın ve altında olan kesimde evden uzakta bir haftalık tatili karşılayamayanların oranı yüzde 87,3; bu çok büyük bir oran yani yüzde 87'si ortalama gelirin, medyan gelirin daha doğrusu, yüzde 60'ın altında ki burada çok önemli bir nüfus var, yüzde 87'si evinin dışında bir haftalık tatil yapma açısından son derece zorluk yaşıyorlar. Bunları görmek lazım, biraz turizm politikalarımızın, kültür politikalarımızın buna göre çeşitlendirilmesi, değiştirilmesi lazım. Kaynak ihtiyacı varsa bunları ifade etmeniz lazım. Mesela, kaynak yetersizliğinden hiçbir şikâyetinizi ben burada duymadım, bunları da söylemek gerekiyor çünkü burası Plan ve Bütçe Komisyonu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Hemen bitiriyorum Başkanım.

Burası milletin egemenliğinin somutlaştığı yer. Dolayısıyla burada böyle bir talebiniz olmuş olsa ben, milletvekili arkadaşlar buna olumlu bakacaktır diye değerlendiriyorum.

Bütçenizin her şeye rağmen hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Vehbi Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, bu Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçelerinde en çok tartıştığımız konulardan bir tanesi Kültür Yolu Festivalleri. Niye tartışıyoruz? Esasında tartışılmaması gereken bir etkinlik bence bakıldığı zaman. Burada tartıştığımız konu, bunun maliyeti ne? 2024 yılında 1 milyar 715 milyon liraymış, 2025 yılında bu rakam 2 milyar 407 milyon liraya çıkmış. Peki, bunu nereden biliyoruz? Bunu Bakan Beye geçen sene sorduk "Bu rakamlar doğru mudur?" diye, cevap alamadık. Defalarca sesleniyoruz fakat bir türlü cevap alamıyoruz. Bunu nereden buluyoruz? Bütçenin içerisinden cımbızla seçerek buluyoruz. Peki, 2026 yılında ne kadar harcandı? Bugünkü elimizdeki bütçe rakamlarına bakarak bunu göremiyoruz. 2027 bütçesini yapıyoruz şu anda Sayın Bakan ve biz 2027 bütçesini yaparken bu Kültür Yolu Festivali'ne 2027 yılında ne kadar para harcanacağını bilmeden bir bütçe yapıyoruz. Mesela, 2026 yılı itibarıyla 25 şehir, 382 mekân, 5.600 tane etkinlik yapılmış. 2026 bütçesinde bu etkinliklere ayrılan tutar 1 milyon 197 bin lira, 1 milyon 197 bin lira para ayırmışsınız. Peki, ne kadar harcamışsınız? 2 milyar 407 milyon lira. 2026 yılında ne kadar harcandığını bilmiyoruz mesela. Önümüzdeki yıl 2027 yılı bütçesinde etkinlikler için şehir sayısını artırmışsınız; 25'ten 32'ye çıkarmışsınız. Tutar ne olmuş? Ayrılan tutar 1 milyon 376 bin. Yani 32 şehirde etkinlik yapacaksınız, belki etkinlik sayısı 6 bini, 7 bini geçecek ancak bütçenizden ayırdığınız tutar 1 milyon 376 bin lira ve biz 2027 yılı bütçesini yapacağız. Yani akşamleyin biz büyük ihtimalle el kaldırmayacağız ama Adalet ve Kalkınma Partili milletvekilleri buna el kaldıracaklar. Diyecekler ki: "Ey Kültür ve Turizm Bakanı, bütçenizde bu 6 bin tane etkinlik için 1 milyon 376 bin lira kaynak ayırdınız." diye parmak kaldıracaklar. Şimdi, 2025 yılında 1 milyon 58 bin lira ödenek ayırmışsınız, 2 milyar 400 milyon liralık harcama yapmışsınız. Ben bir kere daha buradan soruyorum, bunun bir devlet sırrı olduğunu zannetmiyorum. Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olan bir milletvekili olarak bu sene 2027 yılında bu Kültür Yolu etkinliklerine ayırdığınız miktar ne kadardır? Çok basit bir soru ve çok basit bir cevabının olması gerektiğini ben düşünüyorum.

Şimdi, Cavit Başkan biraz evvel de "Bu Kültür Yolu Festivallerine biz çağrılmıyoruz." dedi. Ben de çağrılmadım ama sağ olsun, Adalet ve Kalkınma Partili Manisa Milletvekilimiz Mücahit Arınç bizim Manisa milletvekillerine davetiye göndermiş, 2025 yılında bizi çağırmıştı kendisi. "Manisa'nın eşsiz doğası, tarihi ve misafirperver insanlarıyla siz değerli milletvekillerimizi bu büyük kültür buluşmasına katılmaya davet etmekten onur duyarım." diye bir Manisa milletvekili başka Manisa milletvekillerini davet etmişti.

Sunumunuzda ücretsiz girişli halk plajı projelerinden bahsetmişsiniz. 2019'da bu zamana 20'ye çıkarmışsınız, 5 tane daha yapacaksınız ancak zaten bu plajların ücretsiz olması lazım. İnsanların ücretsiz bir şekilde bu plajlara girmesi lazım. Mesela, bundan sekiz yıl evvel Fethiye'ye gitmiştim. Orada gerçekten nefis koylar var; Boncuklu, Büyük Samanlı, Küçük Samanlı, Aksazlar; hepsi ücretsizdi. Bu sene gittim hepsi ücretli olmuş, hepsi ücretli olmuş. Mesela, gene, Muğla'da eski Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili Karataş Plajı'nda, halka açık olan bir plajda bir otel yapmayı planlıyor ve burası birinci derecede sit alanı. Birinci derece sit alanından bahsediyoruz. Önünde bir tepe var tepe DSİ tarafından kaldırılıyor. Dere yatağı var, dere yatağı değiştiriliyor ve DSİ eliyle halkın elindeki plaj insanlardan alınıyor. Turizm Data Bankın verilerine göre turizm sektöründe ücretli çalışan sayısı 2026 yılının ilk sekiz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4,1 oranında azalmış. En büyük azalma konaklamada söz konusu. Yüzde 18'lik bir azalma var. Bunun sebebi nedir Sayın Bakan? Yangınla ilgili yeni geçilen yönetmelikten dolayı kapanan otel, konaklama tesisi sayısı nedir? Bu azalışta, bunun etkisi var mıdır? Veyahut da kayıt dışılıktan bahsediliyor. Sektörünüzde kayıt dışılıkta artış olma ihtimali var mıdır; onu sormak istiyorum sizlere.

Bir de RTÜK burada. RTÜK'le alakalı da bir iki şey söylemek istiyorum. Şimdi, gündüz programlarındaki o, toplumu yozlaştıran programlar, o çarpık ilişkilerin yayınlandığı programlar gene hâlen devam ediyor. Televizyon ekranlarında şiddet devam

ediyor. En fazla şiddetin sergilendiği yerse ne yazık ki bir kamu kuruluşu olan, kamusal hizmet vermesi gereken TRT ve anladığım kadarıyla RTÜK de TRT'ye kanun gereği ceza uygulamıyor. Bu konuda mutlaka adım atılması gerektiğini düşünüyoruz.

Şimdi, ayrıca, bu, TV kanallarına, televizyon kanallarına verilen cezalara baktığımız zaman, yaptırımlarda, geçen seneye göre ciddi bir azalma söz konusu. Bu iyileşme RTÜK'ün yükünün azalmasından kaynaklanmakta. İktidarınız, yargı eliyle, bağımsız haber yapmaya çalışan Halk TV'ye Tele1'e kayyum atadı ve bundan sonra da zaten, hâliyle cezalar azaldı. Mesela olmayacak bir sebepten, akla ziyan bir şekilde kayyum atadığınız Tele1 geçen sene 15 idari para cezasına, 5 program durdurma cezasına, beş gün de yayın durdurma cezasına çarptırılmış RTÜK eliyle. Artık kayyumdan sonra hidayete ermiş olmalı, 2026 yılında herhangi bir ceza yok. Başka, geçen sene Halk TV'ye 13 idari para cezası, 8 program durdurma cezası, on gün yayın durdurma cezası verilmiş. Kayyumdan sonra da yani büyük ihtimalle herhangi bir ceza olmayacak yani dolayısıyla RTÜK'ün vermiş olduğu cezalarda önemli eksilmeler olacağını görüyoruz yani Akın Gürlek RTÜK'ün yükünü bayağı bir azaltmış.

Şimdi, bu, fon krizinden sonra bir tövbe hesabı kurulmuştu. Haksız kazanç elde edenler, vurgunu yapanlar bu hesaba ganimeti yatırdıkları zaman kurtuluyorlardı. Kurtuluyorlar ama bu vurgunu haber yapan Koza TV ve Sözcü TV cezalandırılıyor. Böyle şey olmaz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Allah'tan kapatmıyorlar şimdilik.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Yani eğer bir iktidar diyorsa... "Biz bunun sonuna kadar devam edeceğiz, gideceğiz." diyen bir iktidarın... Bu cezaların olmaması gerektiğini düşünüyoruz biz.

Şimdi, 2025 Sayıştay Denetim Raporu'nda Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkilileri... Yani şu anda, biliyorsunuz, biz burada sabahtan beri görüşmeler yapıyoruz. Sabahleyin görüşmelerimiz başladığında, bu, Kartalkaya'da ailelerini kaybeden insanlar bir aradaydılar ve bu insanlar Kültür ve Turizm Bakanlığı yetkililerinin yargı önünde hesap vermesini talep ederken Bakanlığın yıllık denetim takvimini oluşturmadığı ve bazı tesisleri beş yıldır yerinde denetlemediği ortaya çıktı 2025 Sayıştay raporlarında. Bu rapora göre, Bakanlık tesisler için yıllık rutin denetim takvimi hazırlamadı. Denetimleri ağırlıklı olarak yeni belge başvuruları ve şikâyetler üzerine yürüttü. Bakanlık, ayrıca, belgeli tesislerde son beş yıl içinde hiç yerinde denetim yapmadı. Bunu söyleyen kim? Sayıştay. Neden bu olmuş peki, size ne demişsiniz, gerekçe olarak neyi öne sürmüşünüz: "Aracımız yetersiz." demişsiniz. Sayıştay bunu 2025 yılında söylüyor. Yani 78 kişinin öldüğü o katliamdan sonra bunu söylüyor. 2024 yılında böyle bir bulgu var mıydı? 2024 yılında bu bulgu yok ama benim anladığım, bizim anladığımız... Çünkü son beş yıl içerisinde hiç yerinde denetim olmadığından bahsediliyor. Yani 2024 yılında raporlarda bunun olmamasının imkânı yok, önceki raporlarda yok yani böylesine büyük bir denetimsizlik var ama 2024 yılı raporlarında bunlara yer verilmemiş. Ne zaman yer verilmiş? Facia gerçekleştikten sonra, 2025 yılında mecburen yer verilmiş. Yani buradan da esasında Sayıştay raporlarının nasıl sansüre uğradığını, nasıl cımbızlandığını görmekteyiz. Sayıştay raporlarında daha çok şeyler var. Mesela "Misafir kaydı var." diyor, hasılat sıfır. Gelir İdaresinin turizm payı beyannameleri ile Emniyetin konaklama kayıtlarını karşılaştıran Sayıştay bazı tesislerin misafir kaydı bulunduğu hâlde sıfır lira hasılat bildirdiğinden bahsetmiş ve siz bu konuda hiçbir şey yapmamışsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Bakırlıoğlu.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Erhan Usta Bey, bir düzeltme talebi...

ERHAN USTA (Samsun) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Az önce konuşmamda "Kartalkaya Kanyonu"[8] demişim yanlışlıkla, o "Şahinkaya Kanyonu" olacak, onu düzeltmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İsmail Faruk Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Evet, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Bakan Yardımcıları, milletvekilleri, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Son yıllarda kültür ve sanata yapılan yatırım, destek ve teşviklerin çıktılarının alındığını görmekten memnuniyet duyduğumuzu belirtmek istiyorum öncelikle. MHP olarak millî birlik ve toplumsal dayanışmayla köklü tarihimizi, zengin kültürümüzü,

8. Bu düzeltmeye ilişkin ifade bu toplantı tutanağının …'nci sayfasında yer almaktadır.

inanç, doğa ve cümle değerlerimizi çağdaş gelişmelerle buluşturarak "Her şeyden önce Türkiye" ve "Herkes eşittir Türkiye" anlayışıyla geleceğe taşımak arzusundayız. Geldiğimiz noktada Türkiye, kültürel faaliyetleri öne çıkan, turizm açısından küresel pazarda dünyanın en çok tercih edilen ülkeleri arasında yer almakta ve uluslararası turizmde lider bir aktör konumunda bulunmaktadır. Kültürel mirasımızı geleceğe taşırken turizm gelirlerindeki payımızı artırmak için istihdama güç katacak ve ülkemizin kalkınma hedeflerine ulaşmasında öncü bir rol oynayacak şekilde bunların tanıtılması ve daha çok kişiye ulaştırılması gerekmektedir. Bize göre Türkiye, kültür ekonomisinde küresel çekim merkezi olma potansiyeline sahiptir. Bu doğrultuda katma değeri yüksek kültür turizmine yapılacak yatırımlar desteklenmeli ve daha fazla özel sektör katkısı sağlanmalıdır. Bu kapsamda, İstanbul Milletvekili olarak Rami Kışlası'nın restore edilerek 2023 yılında Rami Kütüphanesi olarak topluma kazandırılmasını ve Haydarpaşa ile Sirkeci Gar alanlarında uluslararası restorasyon ilkeleriyle yürütülen kültür sanat projelerini kültür ve turizme katkısı nedeniyle kıymetli bulduğumuzu ifade etmek isterim.

Bir başka konu da Bakanlığınızca yürütülen Anadolu'nun saklı kalmış değerlerini kapsayan 251 arkeolojik merkezdeki kazı, restorasyon ve çevre düzenleme çalışmalarıdır. Tarihî ve kültürel mirası gün yüzüne çıkaran bu çalışmalar kuşkusuz oldukça değerlidir. Bununla birlikte, coğrafyamızın İslam dönemi mirasını oluşturan Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait benzer mirasın, taşınmaz vakıf kültür varlıklarının ortaya çıkarılmasıyla ihya ve onarım faaliyetlerine de ağırlık verilmesi gerektiğini ifade etmek isterim. Diğer yandan, estetiği ve kültürel değerleri öne çıkaran sanat ve sanatçıların desteklenmesi ve geliştirilmesi Atatürk'ün sanatsız kalan milletin hayat damarlarından biri kopmuştur anlayışıyla önemli bir sorumluluktur ancak sanatçıların söz ve eylemleriyle toplumu millî değerlerle barışık bir anlayışla ortak değerler etrafında kenetlenmeye yönlendirmeleri de bir başka sorumluluktur. Estetikten uzak, yerli yersiz küfrün, millî, manevi, tarihî ve kültürel değerlere, devlete ve millete hakaret içeren eylem ve yapıtların sanat adına sunulmasına fırsat verilmemelidir. Ayrıca, şiddeti özendiren, ahlaki değerleri tahrip eden, çocukları bağımlılığa, kumara, çeteleşmeye, cinsiyetsizliğe, sapkın akımlara teşvik eden dizi, film, oyun gibi yapımların tahrip edici etkisini azaltmak için RTÜK tarafından denetlenip sonradan ceza vermek yerine ilgili tüm kurumlarla eşgüdüm içinde önleyiciliğe odaklı bir sistem inşa edilmelidir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk milletinin birliğini ve beraberliğini koruyarak, herkesin inancına saygı duyarak birlikte yaşama ideali etrafında kenetlenmeyi amaçlıyoruz. Bu çerçevede, Alevi, İslam inancına ve cemevlerine dönük adımları, yapılan düzenlemeleri, Bakanlığınıza bağlı olarak inanç ve kültür hayatımızı, bilim, sanat ve eğitimle buluşturmayı amaçlayan Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığının çalışmalarını millî birliğimiz için değerli ve yararlı buluyoruz.

Değerli milletvekilleri, turizm sektörü Türkiye'nin kalkınmasında önemli bir role sahiptir ancak sosyoekonomik ve jeopolitik gelişmelerden çok çabuk etkilenmesi nedeniyle dinamik ve yerinde müdahaleler aynı zamanda esnek modeller de gerektirmektedir. Savaş ve çatışmaların ürettiği sıkıntılara rağmen 2026 yılında turizm gelirlerinin sunumunuzda belirttiğiniz dokuz aylık veriler dikkate alındığında revize edilen hedefler doğrultusunda gerçekleşecek olması Türkiye ekonomisine değerli bir katkı sunacaktır. Şu an için turist sayısı bakımından dünya 4'üncüsü olan ülkemiz gelir bazında dünya 7'ncisi konumundadır. Açıklanan turizm verilerinden ziyaretçi başına ortalama harcamayı artırmak yönündeki hamlelerin karşılığının alınmaya başlandığı görülmekle birlikte önümüzdeki dönemde bu hedef doğrultusunda yeni stratejiler ortaya konulmalıdır. Daha fazla tanıtımla birlikte turizmde yüksek harcama eğilimi olan hedef gruplar belirlenerek tanıtım faaliyetlerinin bu odak yönünde kurgulanması yerinde olacaktır. Türk Hava Yollarının uçtuğu ülkelere yönelik ortak tanıtım faaliyetleri de turizmimiziçin önemli fırsatlar yaratabilecektir. Bu doğrultuda Türk Devletleri Teşkilatı üye ülkelerine yönelik özel tanıtım ve iletişim stratejilerinin geliştirilmesi de faydalı olacaktır. Tüm alternatif potansiyel alanların kullanılarak turizmin on iki aya yayılması ve coğrafyamızın her köşesine ulaşması sağlanmalıdır. Terörsüz Türkiye sayesinde bir zamanlar terörle anılan bölgelerin turizmle buluşturulması bölgesel kalkınma hedeflerine ulaştırılmasına da katkı sağlayacaktır. Turizmin yıl geneline ve farklı bölgelere yayılmasında sağlık turizminin önemli katkısı olabilecektir. Rekabetçi fiyatları ve hizmet kalitesiyle rakiplerinden önde olan sağlık sektörümüz altyapısı, insan gücü ve teknolojik kapasitesiyle uluslararası alanda bir cazibe merkezi hâline gelebilecektir. Eş zamanlı olarak yaşlı turizmini mümkün kılacak şartlar oluşturulmalı, ulaşımdan konaklamaya ve gezi etkinliklerine kadar uygun altyapılar hazırlanmalıdır. Aynı zamanda, yaşlı ve engelli vatandaşlarımızın sağlık, sosyal ve kültürel yaşamlarını zenginleştirecek, içerisinde geriatri merkezlerinin de olduğu erişilebilir ve kapsayıcı turizm imkânları da geliştirilmelidir.

Diğer yandan, sürdürülebilir turizm kapsamında çevreye duyarlı koruma, kullanma dengesini gözeterek yapılacak turizm yatırımları desteklenmeli, sektörün sürdürülebilirliğine katkıda bulunacak konaklama tesisleri teşvik edilmelidir. Bunun yanı sıra, nitelikli insan gücü, eğitim, güvenli gıda, iç güvenlik, rekabet edebilir politikaları da içeren güçlü bir kurumsal kapasitenin oluşturulması turizmin sürdürülebilirliği için şarttır.

Yapay zekâ uygulamaları kullanılarak nihai tüketicilere yönelik uygun alternatifler sunan etkin bir turizm yönetiminin rekabette avantaj sağlayacağını değerlendiriyoruz. Geleneksel turizm anlayışının ötesine geçerek değişen turist beklentilerine cevap verebilecek yeni tercihlerinin ve destinasyonların geliştirilmesi önemli fırsatlar sunabilecektir. Kültürel ve tarihî mirasımızın, medeniyet birikimimizin, doğal ve coğrafi zenginliklerimizin, beşerî sermayemizin ve kurumsal kapasitemizin yaratıcı fikirler ve yenilikçi yaklaşımlarla değerlendirilmesi ve zenginleştirilmesi turizm sektörümüze yeni imkân ve kabiliyetler kazandıracaktır. Bu kapsamda, sektöre yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin önemli bir rol oynayacağını düşünüyoruz. Bu çerçevede daha çok tanıtım faaliyetleri üzerine yoğunlaşan Türkiye Turizm Tanıtım Geliştirme Ajansından ayrı olarak Bakanlık bünyesinde sektöre yönelik araştırma, analist, strateji geliştirme ve yenilikçi uygulamalara odaklanacak müstakil bir AR-GE biriminin oluşturulmasının yararlı olabileceğini değerlendiriyoruz. Tarihimizi, kültürümüzü, sanatımızı, Türkçemizi dünyaya tanıtmak, yaşatmak ve nesilden nesile

aktarmak sanatımızla, siyasetimizde ve idaremizle hepimiz için ödev ve ortak bir sorumluluktur diyor, bu anlayışla bütçenizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Aksu, teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanı, heyetimizi selamlıyorum.

Bu sabah Sayın Bakan buraya girdiğinde ben o kürsüdeydim. Ümit Özlale Hoca da benim çok hoşlandığım bir şey yaptı, sırtını döndü ve oturdu. Ben de orada olmadığım için el sıkamamış oldum. Neyse, şimdi niye bunlara, bu hissiyatlara giriyoruz biz? Çünkü Sayın Bakan geçen yıl bu koltukta oturduğunuzda sizi istifaya davet etmiştim ama şimdi etmeyeceğim, etmeyeceğim çünkü o Kartalkaya'da 34'ü çocuk, 78 canımızı kaybederken otelinizde spor yaptığınıza dair bilgiyle o sporu kesmediğiniz bilgisini bütün kamuoyu biliyor ve bu vicdanla sizi görevden almayan Cumhurbaşkanını ve istifa edemediğiniz sizi, kendiniz ve Türk toplumunun vicdanıyla baş başa bırakacağım. Orada biliyorum, canınız yanıyor, yanacak.

Şimdi, sunumla ilgili gelelim içerik meselesine. İçerik meselesinde tabii, turizm gelirlerinde artış var.Oo, 49 milyon ziyaretçi olmuş, turizm gelirlerimizde yüzde 2,4 artış olmuş, ziyaretçi sayısında 49-50 milyon insan gelmiş ve benzeri gibi, hatta müzeler artmış, işte, müzelerin ziyareti artmış, kültür yolu festivalleri artmış vesaire vesaire gibi bir sunum var. Yani Kültür Bakanlığının bütçesi bir miktar büyümüş, bu doğru ama Kültür Bakanlığının bütçesi büyürken kültüre ayrılan pay eksilmiş, küçülmüş. 2027 yılında 95 milyarlık bütçeniz az, gerçekten az ama niye az? Çünkü iktidarınızın meydana getirdiği bu kötü ekonomi politikaları nedeniyle 4 trilyon lira faiz ödüyorsunuz, gelirinizin yüzde 20'si faizle dönüyor; bu iktidarın. O yüzden de tabii bütün bakanlığın bütçeleri gibi sizin de Bakanlığınız az. Yani sizin bütçeniz aslında Türkiye'nin dokuz günlük faiz bütçesi demek Sayın Bakanım, dokuz günlük.

Şimdi, bir yanda kültür yolu festivallerine para harcıyorsunuz, kampanyalar yapıyorsunuz. Diğer yandan bakıyoruz, geçinemeyen sanatçılar hatta size bağlı tiyatro oyuncuları, sinemacılar, bunlar neredeyse açlık sınırında yaşıyorlar, bunların iş güvencesi yok. 300'e yakın, size bağlı olan sanatçı, personel ne yapıyorlar? Bunlar provalara katılıyorlar, oyunlara, gösterilere katılıyorlar ama sadece oyun başına para aldıkları için hiç aylık gelirleri diye bir şey yok. Bunlarla ilgili hiçbir düzenlemeniz... Geçen yıl da söylemiştik; 4B'ye geçişiyle ilgili sizden bir düzenleme beklendi, yapmadınız. Sanatı iktidarın propagandalarına göre şekillendirmek bir propaganda aracı olamaz arkadaşlar.

Şimdi, çok fazla şey üzerinde konuşmayacağım ama size biraz benim bölgem Doğu Karadeniz'den de bahsetmek istiyorum, bazı fotoğraflarda göstereyim istiyorum size böyle. Mesela, birincisi, Ordu'nun Perşembe Yaylası'nı; bu yaylayı görenleriniz var mı, Sayın Bakan, gördünüz mü bu yaylayı? Korgan, Perşembe Yaylası, dünyanın en güzel yerlerinden bir tanesidir. Sırayla göstereceğim. Mesela, bakın, şimdi, Artvin ilimizde Borçka var, Şavşat var, vesaire var ama burada bir Bazgiret diye bir köyümüz var, görebiliyor musunuz burayı? Yani herkes görsün, önemli değil, nasıl olsa danışmanım bu fotoğrafları ekrandan size de gösterir. Sonra ne var? Sonra, Fındıklı'da bir Çağlayan Vadisi var. Bu Çağlayan Vadisi'ni gösterirken ne kadar güzel görünüyor değil mi? Ama bu vadiyi korumak için, gelen maden şirketlerinin araçlarına "Buradan izinsiz numune alamazsınız." diyen Belediye Başkanı yargılanıyor şu anda; Fındıklı Belediye Başkanımız.

Söylemeyi unuttum, bu Artvin Bazgiret ilçesinde dünyanın en güzel 400 haneli köyünde, burada insanlar hayvancılıkla geçinirlerken 2 tane büyük maden şirketi, Binali Yıldırım'ın devrettiği şirket orada maden ocağı açarak orayı... Perşembe de aynı şekilde. Dolayısıyla devam ediyoruz; işte, bakın, Arhavi'nin Pilarget denilen bölgesinde öncesi ve sonrasını gösteren çok özel bir fotoğraf var burada. Arhavi de yine madenlere ve HES'lere karşı direnen ilçemiz. Rize'nin İkizderesi, dünyanın güzeli bir yer. Eşkence Deresi'nde yerel kadınlar ihlal edildi; Eşkence Deresi'ndeki, oradaki taş ocakları çıkartıldı, rehabilitasyonu hâlâ yapılmadı, hâlâ yapılmadı.

Geliyorum, Ayder Yaylası. Bu resim hoşunuza gidiyor mu? Beton yaylası gibi oldu. Gidiyor mu bu resim hoşunuza? Nasıl bir yerdi bu yayla? Şimdi, orada da 3 yıldızlı bir otel yapmak üzere öyle imar mimar hak getire, izin verilmiş. İşte, size Uzungöl.

Ne yaptım? Şimdi, size Karadeniz'de bir tur yaptım Sayın Bakanım. Sizin getirdiğiniz bir yasa bu ülkenin çöküşüne neden oldu. Günübirlik kiralamalara ilişkin Turizm Yasası; birincisi bu. İkinci çöküş de -bu AKP sıraları biliyorlar bunu ama tekrar edeceğim- Maden Yasası. Değerli arkadaşlar, Maden Yasasıyla, işte, bu gösterdiğim,yüzde 80'i ormanlık olan alanların metrekaresini 1 liraya arama ruhsatlarına verip Eti Bakır şirketine veya bilinen bütün şirketlere orayı peşkeş çektiniz. Benim ilim Ardeşen'in yüz ölçümü 3,5 hektar madene verilen saha Ardeşen'in arkasında Tunca bölgesinin verildiği yer 12 milyon metrekare. 12 milyon metrekare yeri metrekaresini 1 liradan 13 milyona, bir daire parasına madene verdiniz. Şimdi, oranın yüzde 67'si orman alanı, geriye kalanı tarım alanı, özel mülkiyet, onun içinde çay tarlası var, onun içinde orman var bir de yıkılan, heyelandan, selden etkilenen bölgelere "Ağaç dikeceğiz oraya." diyorsunuz. Bedelini vermek yok, kaybettiği çay tarlasının bedelini vermek yok, "Oraya ağaç dikin ya da biz dikelim." diyorsunuz. Böyle olmaz. Eğer turizmi kollayacaksak Sayın Bakan, bak, bizim çok yıldızlı otellere falan ihtiyacımız yok. Biz Karadeniz'de kendi hâlinde geçinen insanlarız. Bizim gelen konuklara sizin 4 yıldızlı, 5 yıldızlı, sayısı 4 ya da 5 olan yıldızlı oteller gibi değil, milyonlarca yıldızı olan bir gökyüzümüz var. Milyonlarca yıldızı olan gökyüzünün korunmasına, oralardaki yaylaların, dağların, derelerin korunmasına ihtiyacımız var. Bizim için önemli olan şey oradaki, hani sizin alanınızda ya dili, tarihî, coğrafyasıyla, kültür dediğimiz bütünlüğü oluşturan işte bu argümanlara saygılı, doğaya saygılı, doğanın kendisine müdahale edilmeyen ve bizim kendi vergilerimizle yaşadığımız bir şey istiyoruz. Bizi bırakın, kendi kendimize bırakın bizi ama yaptığınız şey işte demin hatırlattım

tekelleşme yaratmak, için o 3, 4, 5 yıldızlı otellerin sayısını artırmak için günübirlik kiralamalara ilişkin turizm yasası getirdiniz. Otuz yıldır Ardeşen'in Fırtına Vadisi'nde gelmeyen koruma amaçlı imar planı nedeniyle, bir plansızlık nedeniyle orada kaçak yapı yapan insanlara yıkım kararları getirdiniz. Şimdi, o insanlar yıkımdan dolayı yaptıkları masrafı düşünüyorlar nasıl karşılayacağız diye.

Master planı yapamıyorsunuz, imar planı yapamıyorsunuz, kaçak yapılara müsaade ediyorsunuz. Sonra da diyorsunuz ki: "Ben burayı yıkacağım." Ne yapacak bu insanlar? Çaydan geçinemedi, tütünden geçinemedi, tarımdan, fındıktan geçinemedi, 35 lira ilan edilen çay 25 liraya alındı, göz yumdunuz, 80 lira denen zeytin 50 lira oldu göz yumdunuz veya işte bunu bir sürü tarımda üretebilirim yani tarımda hak ettiği yüzde 1'lik ve Anayasa içinde ödeviniz olan o desteği vermiyorsunuz, ondan sonra "Turizm Bakanlığının bütçesi güçlü olacak müçlü olacak." falan filan. Arkadaşlar, eğer bir şeyi yapmak istiyorsak değerli milletvekilleri, yapmamız gereken şey o 2 o yasanın revize edilmesini sağlamak ve kamu yararına bu yasaları revize etmektir.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kamuran Tanhan.

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Sayın Bakana bir öneride bulunarak başlamak istiyorum. Sunumunuzda da ifade ettiniz "Aynı zamanda toplumsal barışın, birlik ve beraberliğin pekiştirilmesinde öncü bir vizyon ortaya koymaktır." dediniz. Ben de size barışın, birliğin ve beraberliğin pekişmesi için bir öneride bulunacağım Sayın Bakan. Biliyorsunuz Koma Amed yaklaşık otuz yıl boyunca yasaklı oldu bu ülkede. Bu yıl geldi, Türkiye'nin çeşitli illerinde konserler verdi. İstanbul ve Diyarbakır başta olmak üzere çok büyük ilgiler gördü. Şimdi de Ankara'da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının konser salonunda sizin öncülüğünüzde, Kültür ve Turizm Bakanının öncülüğünde bir konser verirse işte sunumunuzda ifade ettiniz barış, birlik ve beraberlik için topluma büyük bir öncülük edecektir. Sürecin ruhu da açıkçası bunu gerektiriyor.

Yine sunumunuzdan gidecek olursak "Uluslararası festivaller kapsamında 46 yabancı tiyatro grubu ülkemize davet edildi." dediniz. Bir taraftan yabancıtiyatro gruplarını davet etmek ve bir taraftan Kürtçe tiyatroyu yasaklamak bir çelişki değil midir Sayın Bakan?

Yine "Ulusal ve uluslararası opera ve bale festivalleriyle kültür yolu festivallerinde gerçekleştirilen toplam 1.241 temsilde 653 bin seyirciye ulaşılmıştır." demişsiniz. 2025'te 20 ilde yaptınız, 2026'da 26 ilde yaptınız. 653 bin seyirciyi toplam 46 ile böldüğümüzde ortaya çıkan sonuç çok da iç açıcı değil elbette. Dolayısıyla, az önce vekillerimizin de ifade ettiği, dikkat çektiği üzere, yerel sanatçıların, yerel dinamiklerin, yerel yönetimlerin sürece dâhil edilmesi daha da verimli olacaktır.

Yine, turizm gelirlerimizin bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık 2,4 artarak 51 milyar 258 milyon dolara ulaştığını ifade ettiniz ama turizm emekçilerinin temel yapısal sorunlarının önemli bir bölümü hâlen devam etmektedir. 2020-21 de bu pandemi nedeniyle işten çıkarmalar hâlen var. 2022'de enflasyon karşısında ücretlerin buharlaşması -2023'te ziyaretçi sayısı arttı ama düşük ücret, fazla mesai ve mevsimlik istihdam sorunları devam etti- 2024'te uzun mesai ve çalışanın sektörden uzaklaştırılması, 2025'te sezonluk sözleşmelerle sosyal güvencelerle çalışanlar mağdur edildi. Yine, 2026'da ağır çalışma koşulları, mobbing, barınma koşulları ve sendikal faaliyetlerin engellenmesi devam ediyor.

Bu yıl sunumunuzda Diyarbakır 5 no.lu Cezaevine değinmediniz, geçen yıl değinmiştiniz, hatta bir soru sormuştuk, ilgilileriyle görüştüğünüzü, ona göre karar verdiğinizi söylediniz ama ilgililerden birisi Abdurrahim Semavi Cumhurbaşkanının başdanışmanlarından birisi ve AKP'de görev yapmış bir milletvekili Orhan Miroğlu'dan bahsettiniz tabii ki. Referanslarınız çok kötü Sayın Bakan. Eğer siz bunları almışsanız gerçekten çok kötü referans. Bakın, 78'liler Derneğinin bu konuda, Diyarbakır Barosunun bu konuda, İHD Diyarbakır şubesi ve Genel Merkezinin bu konuda çağrıları ve talepleri oldu. Birçok siyasi partiyle de görüştüler. Orasının, cezaevinin işkence, darbeler ve Kürt meselesi ve insan haklarının konuşulduğu bir yüzleşme mekânına dönüşmesi çağrılarında bulundular ama siz ısrarla "Diyarbakır 5 no.lu Cezaevini müze yapacağız." diyorsunuz. Dolayısıyla halka kulak vermiyorsunuz ne yazık ki.

TRT bünyesinde TRT Kurdî'nin bulunması ve özel sektörde Zarok TV gibi özel tematik kanalların varlığı ana dilde yayıncılık ihtiyacının kabul edildiğinin göstergesidir tabii ki ancak mevcut medya ekosisteminde Kürtçe ve Türkiye'de konuşulan diğer kadim ana dillerde yayın yapmak isteyen bağımsız medya kuruluşlarına ağır ekonomik ve bürokratik engellerle karşılaşmaktadır. Yayın akışının en azından yüzde 50'sini Türkçe dışındaki diğer ana dillerce gerçekleştirilen TV'lere ve radyolara ayırırsanız bu bir ön açıcı olur. İlk beş ya da ilk on yıl için bunu yaparsanız ve daha sonra da kısıtlı bir şey yaparsanız bu önünü açacaktır ve ülkenin ekonomisinden ziyade, kültür ve turizmini de geliştireceği kanaatindeyim.

Biraz da Sayıştay raporlarına baktığımızda, çok iç açıcı değil Sayın Bakan. Sunumunuzda Sayıştay bulgularının usule uygun olduğunu söylediniz ama 3'ü 2024 yılından bu yana yerine getirilmeyen ve giderilmesi için gerekli işlemleri yapmadığınızı görüyoruz.

Bir başka husus da belgeli tesislere yönelik rutin ve planlı bir denetim takvimimizin bulunmadığı. Bazı tesislere beş yıldır hiç gidilmediği açıkça belirtilmiştir.

Yine, sunumunuzda 391 özel tiyatroya ayrılan toplam kaynağı 116,3 milyon TL olarak açıkladınız yani proje başına 297 bin Sayın Bakan. Salon kiralarının altında ezilen tiyatrocuları dikkate alırsak bu miktar yeterli mi sizce?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kıymetli milletvekili arkadaşlarım ve basın mensupları... Sayın Bakan, yaklaşık dört yıldır burada her komisyonda ve yine farklı mecralarda Antalya'da Kızılarık ve Yeşildere Mahallesinde Vakıflar Genel Müdürlüğüyle ilgili yaşanan bir sorunu aktarıyorum ve ısrarla da bunun takipçisi olmaya çalışıyorum. Kızılarık ve Yeşildere Mahallesi Tahtacı Türkmenlerin konargöçer yaşam tarzını bırakarak yaklaşık yüz elli yıldır yaşadıkları bir bölge. Burada neredeyse 3'üncü nesil olarak yaşamaktalar. Ancak Muratpaşa Vakfıyla ilgili yaklaşıkaltmış yıl süren bir dava Vakıflar Genel Müdürlüğü lehine sonuçlandı ve bunun sonucunda da orada yaşayan vatandaşlarımız kendi mülkü gibi yaşadıkları bu taşınmazlarda bir anlamda işgalci durumuna geldiler ve şimdi de Vakıflar Genel Müdürlüğü üç yıldır ecrimisil ki yüksek ecrimisilleri talep eder vaziyette. Sayın Bakan, burada bir çözüm bulunması gerektiğini defalarca ilettik "4706 sayılı Yasa uygulanmalı ve Muratpaşa Belediyesi üzerinden buraya bir çözüm bulunmalı." şeklinde talebimizi hem bu salonlarda hem de mahalle halkı gerek Vakıflar İdaresinde gerek Antalya Valiliğinde aramaya çalıştılar ancak "Tamam, çözülecek." denildi ama bugüne kadar bir çözüm olmadı. Orada ciddi sayıda vatandaşımız mağdur durumda. Bu mağduriyetin yasal koşulların işletilerek giderilmesini beklediğimizi bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, turizm teşviklerinde ve SGK prim desteğinde eşitsizlik yaşandığını bir kez daha ifade etmek istiyorum. Önceki dönemlerde de veya farklı yasa düzenlemelerinde de söyledik. Basit konaklama belgeli tesisler Bakanlığının denetimi altında faaliyet göstermelerine rağmen turizm işletmesi belgeli tesislere sağlanan bazı teşvik ve haklardan aynı şekilde yararlanamadığını bir kez daha buradan ifade ediyorum. Özellikle de Antalya'da çok sayıda basit konaklamalı ve Bakanlığın denetiminde yani diğer oteller gibi eş değer aslında aynı durumda olup destek alamayan bu tesislere desteklerinizin aynı, eşit şekilde verilmesi gerektiğini bir kez daha tekrar ediyorum. Bakın, bir işletme çalışan başına 3.500 TL SGK prim desteği alırken işte küçük ölçekli bir otelin bundan yararlanamamış olması gerçekten bir mağduriyet yaratmakta, bu düzenlemeyi esnafımızdan esirgemeyelim.

Sayın Bakan, geçen sene 2026 bütçe görüşmeleri yapılırken tam da aynı bu koltukta otururken şöyle bir cümle kullandınız: "Merak etmeyin, 2026 yılında açacağım ben orayı, siz rahat olun. Ben Antalyalı olarak işin peşindeyim, 2026 yılında açacağım." Bu, tutanaklara da geçen Antalya Müzesi'yle ilgili olan sözleriniz. Ben o zaman da söyledim, bu müzenin yıkımının yanlış olduğunu, şimdi bir kez daha tekrar ediyorum, bu projesi ödüllü olan müzenin yıkımı gerçekten yanlıştı; yıkım aşaması da yanlıştı, yıkılması da yanlıştı, yıkılma süreci içerisinde kamuoyunun bilgilendirilmeyişi yanlıştı, yapılacak projeyle ilgili yine kamuoyuna bilgi verilmemesi yanlıştı, gece yarısı operasyonuyla gelinip yıkılması yanlıştı. Tüm bu yanlışları burada aktardığımızda siz bu cümleyi sarf ettiniz. Biz her şeye rağmen yıkılmış binanın yerine yenisi yapılır, sizin de sözünüzü tutacağınıza olan inancımızla 2026 yılında bu binanın biteceğini zannettik. Geldi 2026 yılı kasımın ortası daha ortada temel var mı yok mu; gören de yok.

Şimdi, Sayın Bakan, size birkaç sayı vermek istiyorum. 2023 yılında 414 bin, 2024 yılında 665 bin, 2025 yılında 1,5 milyon, 2026 yılında da yaklaşık 2 milyon. Bu sayılar Türklerin Yunan adalarına yapmış oldukları turistik gezi sayısı yani turist olarak Yunan adalarına gidenlerin sayısı. Sayın Bakan, sayılara dikkat ediyor musunuz? Bakın,2023 yılında 414 bin iken, şurada geçmiş üç sene, 2 milyonu aşmış. Siz tanıtımdan bahsediyorsunuz, ülkenin tanıtımından bahsediyorsunuz, siz turiste tanıtım yapmayı bırakın yerli Türk vatandaşına tanıtım yapamıyorsunuz. Yunan tanıtımını öyle yapıyor ki bırakın yurt dışından turist gelmeyi, yurt içindeki bizim vatandaşımızı Yunan adalarına kaçırıyorsunuz. Sayın Bakan, bakın, üç sene içerisinde 5'e katlamış sayı ve adamlar öyle bir güzel tanıtım yapıyor ki değişik şekillerde: Yok efendim oradaki gastronomiden, fiyattan, ucuzluğundan, daha sakin bir turizm anlayışı olduğundan Türk vatandaşları da burayı tercih ediyor. Yani siz yurt dışından turist getirmeyi bırakın mevcut Türk vatandaşının turist olarak ülke içinde gezmesini kaybediyorsunuz. İşte, sayı olmuş 2 milyonlarda, bu sayı böyle giderse daha da artacak durumda. Biz, bundan endişeleniyoruz bir Antalya Milletvekili olarak, ekonomisinin büyük çoğunluğunu turizme dayalı bir şehrin milletvekili olarak, turizmin her yönüyle başarılı olması gerektiğini savunduğumuz ve istediğimiz için bu verilerden kaygılanıyoruz. Bununla beraber Sayın Bakan, turizmde işte pazar konusunu söyledik, turizmde gelen turist profilinin değiştiğinin herhâlde siz de farkındasınızdır, mevcut Avrupa pazarlarında eksilmeler olduğunu birçok yerde görüyoruz ve duyuyoruz, bu konuda da tanıtımda zafiyetiniz olduğunu düşünüyorum. Bununla birlikte esnafımız şunu da söylüyor: Turizm sektörü deyince sadece bir işte acente, oteller zinciri değil, turizme destek olan bütün alanlardaki esnaf kesiminin, işte örneğin hediyelik eşyasından hamam sektörüne kadar, efendim marketlere kadar, benzin istasyonlarına kadar, kısacası sektörde kimler varsa bir bütün planlama yapılması gerektiğini ve bu planlama çerçevesinde turizmin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade ediyorlar.

Şimdi, Sayın Bakanım, benden önceki arkadaşlar da söyledi ama ben bu konuyu özellikle söyleyeceğim. Şimdi, 31/10/2026 günü Antalya'da bir basın açıklaması yaptınız ve bu basın açıklamasına sadece AKP'li milletvekillerini çağırdınız, acaba siz kendi şahsi olarak kurduğunuz bir işletmenin mi açılışını yaptınız ya da tanıtımını mı? Siz resmî bir düzenlemeyle alakalı toplantı yapıyorsunuz ve muhalefet milletvekillerini bu açılışa, etkinliğe davet bile etmiyorsunuz; kınıyorum sizi bu anlamda. Eğer davet etseniz belki biz de katılacağız, şahsi bir etkinliğiniz olsaydı tamam, eyvallah, resmî bir etkinliğe davet bile etmiyorsunuz, haberimiz bile olmuyor ama resmî bir etkinliğe davet ediliyorsunuz ne siz, ne bir bakan yardımcınız ne de Sinema Genel Müdürünüz de katılmıyor. Daha geçen hafta Antalya Altın Portakal Film Festivali yapıldı 63'üncüsü, yıllardır orada siyaset üstü bir etkinliktir ve geçen sene de aynı şeyi söyledim, yine katılmadınız; ayıptır ya! Orada hangi belediye başkanı hangi partiden gelirse gelsin, o etkinliğe bütün siyaset katılır, iktidardaki bakan ve diğer yöneticiler katılır yani nedir bu intikam duygunuz, ben anlamış değilim. Hadi siz gelemediniz, Sinema Genel Müdürünü gönderin, niye gelmiyor? Yok efendim "6-7 tane filmle katıldık." diye bir bilgi geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Siz kendiniz yoksunuz, kendi kurum olarak yaptığınız etkinliğe hem çağırmayın bizi hem de size gelen davete icabet etmeyin; gerçekten buradaki ayrımcılığı ben size yakıştıramıyorum, haberiniz olsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Resul Kurt'a söz veriyorum.

Buyurun.

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; 2027 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesiyle ilgili konuşmak üzere hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm alanındaki her yatırım ülkemizin ekonomisine, milletimizin hafızasına, gençlerimizin geleceğine katkı sunmaktadır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep TayyipErdoğan liderliğinde Türkiye kültür ve turizm alanında güçlü bir birikim oluşturmuştur. Sayın Bakanımız Mehmet Nuri Ersoy'un sektör tecrübesiyle yürüttüğü çalışmalar bu birikimi yeni yaptırımlara ve somut sonuçlara dönüştürmektedir.

Türkiye 2025 yılında 64 milyon ziyaretçiye, 65 milyar doların üzerinde bir turizm gelirine ulaşmıştır. 2026 yılının ilk altı ayında 25,8 milyar dolar turizm geliri elde edilmiş, ziyaretçi başına gecelik gelir 109 dolara yükselmiştir. Kültür, inanç, gastronomi ve sağlık turizmini geliştiren çalışmalar Anadolu şehirlerinin sahip olduğu imkânları daha görünür hâle getirmektedir. Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının yürüttüğü tanıtım faaliyetleri, sürdürülebilir turizm çalışmaları ve mesleki eğitime ayrılan kaynaklar turizm sektörünün geleceğini de güçlendirmektedir.

Kültürel miras alanında Geleceğe Miras Projesi, kazı çalışmalarının yıl boyunca sürdürülmesi ve gece müzeciliği uygulamaları dikkat çekmektedir. Tarihî alanların korunarak ziyarete açılması bilimsel araştırmaların sonuçlarını toplumla buluşturmakta ve bulundukları şehirlerin ekonomisine katkı sağlamaktadır. Kütüphanelerin yaygınlaştırılması, tiyatrodan sinemaya sanat üretiminin desteklenmesi, kültür merkezlerinin çoğalması da Bakanlığımızın çalışmalarının geliştiğini göstermektedir.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; 6 Şubat depremlerinden sonra Adıyaman'ı ayağa kaldırırken evlerimizi, iş yerlerimizi, altyapımızı yeniden inşa ediyoruz, aynı zamanda şehrimizin hafızasını taşıyan camilerimizi, tarihî ve kültürel yapılarımızı da onarıyoruz çünkü hemşehrilerimiz için tarihî ve kültürel yapılarımızın yeniden ayağa kaldırılması şehrin kalbinin yeniden atması demektir. Bir tarihî yapının kurtarılması o yapıyla birlikte yaşanan hatıraların ve aidiyet duygusunun korunması demektir. Vakıflar Genel Müdürlüğümüzün Adıyaman'da yürüttüğü çalışmalar bu açıdan büyük önem taşımaktadır. İlimizde 10 vakıf eserinin restorasyonu ihale edilmiş, bunlardan 4'ünde çalışmalar tamamlanmış, 6'sında ise restorasyon devam etmektedir. Mahmut Ensari Türbesi, Besni Kurşunlu Camisi, Abuzer Gaffari Mesciti ve Türbesi ile Musalla Camisi'nde restorasyonlar tamamlanmış olup bu anlamda hemşehrilerimiz açısından çok kıymetli bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Ulu Camisi ve Kab Camisi başta olmak üzere, Çarşı Camisi, Yenipınar Camisi, Eskisaray Camisi'nde de çalışmalar sürmektedir. Bu eserler Adıyaman'ın tarihî ve kültürel zenginliğini birlikte yansıtmaktadır. Her birine sahip çıkılması kültürel mirasın korunmasına verilen önemin somut göstergesidir. Tut Camisi'nin restorasyonu ve yıkılan minaresinin yeniden yapımına yönelik projeler de tamamlanmış, uygulama ihalesi için çalışmalar devam etmektedir. Sayın Bakanımıza ve Vakıflar Genel Müdürlüğümüze şehrimizin tarihî kimliğine gösterdikleri hassasiyetten dolayı teşekkür ederim. Devam eden eserlerin de aslına uygun biçimde tamamlanarak hemşehrilerimizle buluşmasını yakından takip ediyoruz.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Adıyaman'ımızın hafızasında özel bir yeri olan Cumhuriyet İlkokulumuz için atılan adımı da ayrıca önemsiyoruz. Tarihî okul binasının yeniden inşa edilerek, restore edilerek müze olarak işlevlendirilmesine yönelik işin sözleşmesi 13 Ağustos 2026 yılında Sayın Bakanımızın da yoğun destekleriyle imzalanmıştır. Restorasyon ve sergileme düzenlemelerini kapsayan çalışmanın bitiş tarihi sözleşmeye göre 10 Aralık 2027 tarihidir. Bu projenin, çocukluğumuzda eğitim gördüğümüz bir yapının şehrimizin tarihini yeni kuşaklara anlatan bir mekân olarak yaşatılmasını sağlaması bizim için büyük bir önem taşıyor. Bunun yanında, mevcut müzenin yerine yeni bir Adıyaman Müzesi yapılmasına yönelik çalışmaların 2027 yılı yatırım programına alınması büyük önem arz etmektedir.

Sayın Bakanım, Adıyaman tarihî eserleri bakımından ülkemizin güzide şehirlerinden biri olup müzemize, Adıyaman Müzesine yakışır bir destek olmasını bekliyor ve bu anlamda yatırım programına alınmasının önemini tekrar vurgulamak istiyorum. Müze müdürlüğümüzün envanterinde yaklaşık 32 bin eser bulunmaktadır. Bu zenginliğin korunması veçağdaş müzecilik anlayışıyla sergilenmesi Adıyaman'ın turizm geleceği bakımından da önemli bir ihtiyaçtır. Adıyaman Nemrut Dağı, Perre Antik Kenti, Arsameia Antik Kenti, Cendere Köprüsü ve Kanyonu, Kızılin Kanyonu, Karakuş Tümülüsü, Kâhta Kalesi, Gerger Kalesi gibi çok sayıda esere ev sahipliği yapmakta olup güçlü bir turizm potansiyeline sahiptir. Nitekim Nemrut Ören Yeri 170 binin üzerinde ziyaretçi ağırlamıştır. Hedefimiz, bu ziyaretlerin şehir merkezine ve ilçelerimize daha fazla yansıması, konaklama süresinin uzaması ve esnafımızın turizmden daha fazla pay almasıdır. Sayın Bakanımız, geçtiğimiz ay ziyaretinizde de gördüğümüz Oturakçılar Pazarı'nın turizm cazibe merkezine dönüştürülmesi de bu anlamda şehrimizin ekonomisine büyük bir katkı sağlayacaktır.

İlimizde turizm belgeli konaklama tesisi sayısı 2002 yılında 7 iken 2026 yılı Ekim ayı itibarıyla 19'a, yatak kapasitesi 655'ten 1.706'ya ulaşmıştır. Bu tesislerde 2025 yılında 114 bini aşkın kişi konaklamıştır. Bakanlık belgeli seyahat acentesi sayısının 30'a ulaşması da şehrimizin turizm hizmetlerinin gelişmesi bakımından büyük bir önem taşıyor. Burada Adıyamanlı hemşehrilerimiz adına, Sayın Bakanım, özellikle acentelerin Adıyaman'ı da bir nokta olarak kabul etmesi, Adıyaman'a da turizmle ilgili acentelerin faaliyette

bulunması ve buraya da tur düzenlemesi büyük bir önem taşıyor. Şehrimizin turizm kapasitesinin artırılmasına da katkı sağlamasını bu şekilde sağlayabiliriz.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Katılıyorum.

RESUL KURT (Adıyaman) - Adıyaman'ın inanç turizmi rotasının hazırlanması, uluslararası basın ve turizm sektörü temsilcilerinin şerhimizde ağırlanması, GoAdıyaman üzerinden yürütülen tanıtım çalışmaları bu potansiyeli desteklemektedir. Önümüzdeki dönemde tanıtımın, konaklama yatırımlarının ve turizm eğitiminin birlikte güçlenmesiyle daha iyi sonuçlar alacağımıza inanıyorum. Şehrimizin turizmde gelişmesini sağlayacak bu adımlarla birlikte hemşehrilerimizin kültür ve sanat hayatına katılımını artıran yatırımları da önemsiyoruz.

Yine şehrimizde kütüphanelerimiz ve kültür merkezlerimiz deprem sonrasında sosyal hayatın yeniden canlanmasına ve özellikle gençlerimizin geleceğe güvenle bakmasına katkı sağlamaktadır. Değerli milletvekilleri, Adıyaman'ın yeniden yapılanmasında çocuklarımızın ve gençlerimizin ihtiyacı önceliğimizdir. İlimizde Bakanlığımıza bağlı 12 halk kütüphanesi bulunmaktadır. Yeni il halk kütüphanemiz 5.393 metrekare kapalı alanı ve 641 kişilik oturma kapasitesiyle şehrimizin gençleri bakımından önemli bir ihtiyacı karşılayacaktır. Yapımında yüzde 40 fiziki gerçekleşmeye ulaşılmış olup Yeşilyurt Halk Kütüphanemiz 2024 yılı sonunda, Samsat ve Besni'deki yeni kütüphane hizmet mekânlarımız ise 2025 yılında okuyucularıyla buluşmuştur. Gölbaşı ve Kâhta'daki yeni kütüphane yatırımlarına ilişkin süreçler de devam etmektedir. Yeni Adıyaman Kültür Merkezi'nin yapımına da başlanmıştır. Bu yatırımlar gençlerimize ders çalışabilecekleri, okuyabilecekleri, sanatla buluşabilecekleri yeni imkânlar sunacaktır.

Sayın Bakanım, 2025 yılında 533 cemevinin, 2026 yılında 859 cemevinin bakım onarım ve tefrişat talepleriyle birlikte 1.392 cemevinin talepleri karşılanmıştır. 2.170 cemevinin yüzde 64'üne bu anlamda destek verilmiştir ve toplam destek de 590 milyon liranın üzerinde bir tutara ulaşmıştır.

Değerli milletvekilleri, bu anlamda Adıyaman'da restore edilen her eser, açılan her kütüphane ve turizme kazandırılan her alan şehrimizin geleceğine duyduğu güveni güçlendirmektedir. Deprem sonrasına yönelik olarak Adıyaman'da verdiğiniz destekler ve devam eden yatırımlarımıza gösterdiğiniz ilgi dolayısıyla Sayın Bakanımıza, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür ediyor, yatırımların hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyorum.

Sayın Mustafa Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Turizm,bir ülkenin dışarıya açılan en önemli tanıtım penceresidir. Turizm cari işlemler dengesine olumlu katkı veren, ekonomik gelişme ve istihdam sağlama açısından önemli bir sektördür.

2025 yılında ülkemize gelen toplam ziyaretçi sayısı yıllık yüzde 2,7 oranında artış göstererek 63 milyon 917 bin kişi olarak gerçekleşmiştir. Turizm gelirimiz ise yıllık yüzde 6,8 oranında artışla 65 milyar 230,7 milyon dolara yükselmiştir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütünün Mayıs 2025'te açıklanan bültenine göre en çok turist ağırlayan ülkeler sıralamasında Türkiye dünya 4'üncüsü olmuştur.

Turizm dünyadaki olumsuz gelişmelerden oldukça çok etkilenen bir sektördür. Bölgemizde yaşanan savaş ve gerilimlere rağmen turizm gelirlerimiz artmaya devam etmektedir. 2026 yılının dokuz aylık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre ziyaretçi sayısı yüzde 2,2 azalışla 48 milyon 94 bin kişi olarak gerçekleşirken turizm gelirlerimiz aynı dönemde yüzde 2,4 oranında artarak 51 milyar 278 milyon dolara yükselmiştir. Turizm gelirlerimizin artmasında ziyaretçi kişi başına ortalama harcamanın ve gecelik ortalama harcamaların artması etken olmuştur. Ziyaretçi kişi başına ortalama harcama dokuz aylık dönem itibarıyla geçen yıl 1.007 dolar iken bu yıl 1.053 dolara yükselmiştir; daha da önemlisi, ziyaretçi gecelik ortalama harcama yine dokuz aylık dönem itibarıyla geçen yıl 103 dolar iken bu yıl 108 dolara çıkmıştır.

Uluslararası rekabette daha öne çıkmak, turizm gelirlerini daha da artırmak, turizm potansiyelimizden daha fazla istifade etmek ülkemizin turizm politikasının temel hedefidir. Turizm gelirleri ekonomi için önemli bir kaynaktır ve birçok farklı sektörü ve vatandaşımızı ilgilendirmektedir.

Ülkemizde yüksek enflasyon nedeniyle artan maliyetler ve bununla uyuşmayan, döviz kurunun etkisiyle sıkıntı yaşayan turizmcilerimizin kârlılıkları erimiş, rekabet gücü zayıflamıştır. Turizm işletme belgesi almış konaklama tesislerine bu yıl mayıs ila aralık döneminde istihdam başına aylık 3.500 lira destek ödenmesi konusunda yapılan düzenleme isabetli olmuştur. Milliyetçi Hareket Partisi olarak turizmcilere istihdam desteğinin sürdürülmesinin, ayrıca sanayi ve zirai alanda faaliyet gösteren firmalara sağlanan kurumlar vergisi indiriminde turizm firmalarımızın da kapsama alınmasının uygun olacağı görüşündeyiz.

Sayın Bakanım, Konya sahip olduğu doğal, tarihî ve kültürel değerlere rağmen turizm sektöründen payını tam alamamakta ve bir cazibe merkezine dönüşememektedir. Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri özel planlama, yatırım ve teşvik imkânlarından yararlanan alanlardır. Yatırım Teşvik Sistemi'nde bu bölgelere yapılan turizm yatırımları "öncelikli yatırım" olarak 5. Bölge teşviklerinden yararlanabilmektedir. Türkiye genelinde ilan edilen toplam 72 adet kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesinin arasında Konya'nın hiçbir kültür ve turizm değeri bulunmamaktadır. Konya'da Dünya Mirası Listesi'nde kayıtlı Çatalhöyük Neolitik Alanı, Beyşehir Eşrefoğlu Camii, yine Geçici Liste'de kayıtlı Konya Selçuklu Başkenti, Anadolu Selçuklu medreseleri, İnce Minareli Medrese, Karatay Medresesi, Eflatun Pınarı, Hitit Kaya Anıtı, İvriz Kültürel Peyzajı ve Tuz Gölü Özel Doğa Koruma Alanı bulunmakta;

Mevlevi seması, Nasrettin Hoca fıkra anlatma sanatı da İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi'nde yer almaktadır. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne de girmiş birçok esere sahip olan Konya'nın açık hava müzesi görünümündeki kent merkezi başta olmak üzere kültür ve turizm yönünden büyük önem arz eden yerlerinin kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi ilan edilmesi beklentimizdir.

Konya 1077-1308 yılları arasında Selçuklu Devleti'nin başkentliğini yapmıştır. Konya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğümüzce Alaaddin Camisi avlusundautanç verici bir şekilde, karışık bir vaziyette torbalarda bulunan Selçuklu Sultanlarına ait kemiklerin bedensel bütünlüğünü sağlayıp kimliklendirmek amacıyla başlattığı çalışmalar üç yıl önce tamamlanmıştır. Sayın Bakanım, Bakanlığınızdan ve Konya İl Müdürlüğümüzden Allah razı olsun. Adli Tıp Kurumu, Atom Enerjisi Kurumu ve bilim insanlarının yoğun çalışmalarıyla 17 Selçuklu sultanından 13'ü naaş kalıntılarından bilimsel yolla kesin olarak belirlenmiştir. Selçuklu Sultanlarının defin işleminin yapılması, tarihî görev ve millî vefanın omuzlarımıza yüklediği ertelenemez bir sorumluluktur. Büyük ve görkemli bir devlet töreniyle kabirlerine yerleştirilmesi, emsalsiz saygı ve bağlılığımızın bir göstergesi olacaktır. Sayın Bakanım, Selçuklu Sultanlarının defni konusunda bir planlamanız var mıdır? Defin işleminin bir an önce yapılması hepimizin üzerinde bir vebaldir. Konuyu Cumhurbaşkanımıza arz etmenizi bekliyoruz.

Selçuklu Sultanlarının görünüşünü yansıtan heykellerle oluşturulan Türkiye Selçuklu Hanedan Sergisi kent merkezimizdeki Dârülmülk Sergi Sarayı'nda ziyarete açılmıştır. Türkiye Selçuklu Hanedan sergisinin başta Türk devletlerinde olmak üzere yurt dışındaki önemli toplantılarda gösterimi tanıtım açısından önem arz etmektedir. Sayın Bakanım, bu konuda da bir planınız var mıdır? Bu, ülkemizin, Selçuklu hanedanlarının tanıtımı açısından önem arz ediyor.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; bizi biz yapan, bizi millet hâlinde bir arada tutan, birlik ve beraberliğimizin mayasını oluşturan unsurlar millî ve manevi değerlerimizdir. Anayasa'mızda da ifade edildiği üzere, herkes eşit hak ve yükümlülüklere sahiptir; herkesin etnik kökeni, mezhebi, yöresi, ana dili muteber ve muhteremdir. Üzerinde yaşadığımız bu aziz ve kadim vatan topraklarında sayısız eren, arif, âlim, derviş, tasavvuf ehli, ilim ve irfan kutbu büyüğümüz yetişmiştir. Millî ve manevi değerlerimiz bu abidevi şahsiyetler tarafından yoğrulmuştur. Onlar toprağı alın teriyle, topraktan yaratılan eşrefi mahlukat insanoğlunu sevgiyle fethettiler, yeryüzünde sevgi medeniyetini kurdular ve bu medeniyetin iklimini yeşerttiler. Türk milleti ezelden ebede akıp giden tarih içinde sonsuzluğu aydınlatan o ışık kaynaklarıyla bütün insanlara huzur ve hizmet sunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuzluğunun teminatı da her yeni çağı bir güneş gibi aydınlatan millî kültürümüzdür, bu kültürle yoğrulan medeniyet ve maneviyat zenginliğimizdir. Millî ve manevi değerlerimizi nesiller arasında güçlü bir tarih, kültür ve medeniyet şuuruyla yaşatmak mecburiyetindeyiz. Asırlar boyunca oluşan ve olgunlaşan kaynaşma kültürümüz, kardeşlik bağlarımızın güvencesi, ülkemizi küresel bir güç yapma hedefinde takip etmemiz gereken yolda rehberimizdir. Toplumsal yaraların sarıldığı, kronik meselelerin köklü çözümlerle buluşturulduğu, millî ve manevi değerlerle kenetlenmiş bir Türkiye'ye Allah'ın izniyle vasıl olmak hepimizin müşterek gayesidir. Bizim üstesinden gelemeyeceğimiz, altından kalkamayacağımız hiçbir sorun yoktur. Biz Türkiye'yiz, hep birlikte Türk milletiyiz. Hacı Bektaş Veli'nin sözleriyle diyorum ki: Bir olalım, iri olalım, diri olalım.

Bakanlık ve kurumlarımızın 2027 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın İsmail Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, milletvekillerimiz, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanımız yok ama inşallah kısa sürede gelir.

Tabii ki Sayın Bakanımız gerçekten de turizm alanında çok büyük başarılar gösterdi; bu yadsınamaz. Şimdi, 2025 yılında turist sayımız yüzde 2,7 artarak 63 milyona ve turizm gelirlerimiz de yüzde 6,8 artarak 66 milyara ulaştı. 2026 yılının ilk dokuz ayında 49 milyon turistimiz ve 51 milyar dolar da gelirimiz oldu. Bu açıdan baktığımız zaman, turist sayısı bakımındandünyada 4'üncü, gelir bakımından da 7'nci sıraya geldik. Sayın Bakanım, gerçekten de bu özverili çalışmanızdan dolayı teşekkür ederim. Sadece turizm alanında değil, kültür alanında ve geçmiş kültürel değerlere sahip çıkma alanında çok büyük özverili çalışmalarınız var.

Diğer taraftan, TİKA, 24 Ocak 1992 tarihinde kurulmuş ve 170'ten fazla ülkede faaliyet göstermekte, 60'tan fazla ülkede de koordinasyon ofisleri kurup eğitimden sağlığa, kültürel iş birliği, idari ve sivil altyapılar, tarım ve hayvancılık ve insani yardım gibi pek çok konuda yardım yapmakta; TİKA'yla da gurur duyuyoruz.

Yine, Vakıflar Genel Müdürlüğümüz vakıf eserlerimize sahip çıktığı gibi, onların restorasyonu yaptığı gibi, aynı zamanda, hem engelli vatandaşlarımıza hem öğrencilerimize hem de kimsesizlere sahip çıkarak bu anlamda çok önemli adımlar atıyor.

Tabii, burada değerli milletvekillerimiz, Bolu Kartalkaya'da 21 Ocak 2025 tarihinde çıkan yangın sonucu 36'sı çocuk 78 kişinin hayatını kaybedişini tabii ki dile getirdiler. Bu çok önemli bir şey yani ateş düştüğü yeri yakıyor ve gerçekten de yaşanmaması gereken bir durum, içler acısı bir durum ve burada 133 kişi de yaralandı. Tabii ki burada Sayın Bakanımızı eleştirebilirsiniz, tenkit edebilirsiniz, doğru ama bu olaylar neticesinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir araştırma komisyonu kuruldu ve bundan sonra da tabii ki yangına yönelik daha fazla adımlar ve kanuni düzenlemeler yapıldı ama şunu unutmamak lazım: Bu yangın nasıl çıktı, Turizm Bakanlığı tesisleri nasıl denetliyor ve nasıl ruhsat veriyor diye baktığınız zaman, tabii ki yerel yönetimlerdeki, belediyelerdeki itfaiye müdürlükleri vasıtasıyla bunları denetletiyor ve ondan sonra bu denetim neticesi olumlu olursa Turizm Bakanlığımız bunun olurunu

veriyor. "Burada ne olmuştur?" derseniz, burada tabii ki Grand Kartal Otel daha önce ruhsat almış, buranın ek bir yeri için tekrar Bolu Belediyesine başvurmuş, Bolu Belediyesi burada bir sürü eksiklik tespit etmiş ve neticede burada, yangın yönetmeliğine uymadığı için normalde ruhsat verilmemesi gerekirken bu başvuruyu geri çektirmiş ve otelin tamamına değil de sadece bir kısmına o alanda, yeni hizmete girecek alan için yangın yönetmeliğine uyup uymadığını belirttiği bir raporu vererek maalesef ruhsatı verdirmiş. Eğer Bolu Belediyesi orada bu başvuruyu geri çektirmeseydi...

CAVİT ARI (Antalya) - Bolu Belediyesi bir ay önce gitmiş oraya, yıllardır gitmeyen bakanları konuşsana İsmail Bey. Yıllardır bakanlar gitmemiş oraya, Çalışma Bakanı gitmemiş, Turizm Bakanı gitmemiş.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Benim içim ağlıyor, sen oradan konuşuyorsun ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - ...ve yangın yönetmeliğindeki eksiklikleri tamamen tamamlatsaydı, burada Turizm Bakanlığı bu ruhsatı vermeyecekti.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ne olmuş? 78 insan ölmüş ya, 34'ü çocuk ya! Ayıp ya, bu kadar aymazlık, bu kadar suratsızlık olur mu ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Turizm Bakanı gitmemiş oraya, kamudaki denetim yapması gerekenler gitmemiş; sen Bolu Belediyesi diyorsun, ayıptır ya, yakışmıyor sana!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, yani Bolu Belediyesiyle ilgili, Bolu Belediyesindeki bu usulsüzlük, yolsuzluk ahlaksızlıkla ilgili bir kelime etmeyeceksiniz...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ne etmeyeceğiz ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Sen et o zaman, Bakanlıkla ilgili konuş İsmail Bey.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - ...diğer taraftan, tüm suçu Turizm Bakanlığına yükleyeceksiniz; böyle bir şey olmaz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hadi oradan!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Peki, arkadaşlar, Bolu Belediyesi suçsuzdu da itfaiye görevlileri niye ceza aldı, niye mahkûm oldu?

CAVİT ARI (Antalya) - Çalışma Bakanının yapmadığını, Turizm Bakanının yapmadığını Bolu Belediyesine yüklemeye çalışma, ayıptır!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Kapadokya ne oldu? Bırak bu işleri!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, şuna bakmak lazım: Yani birilerinin acısı üzerinden siyaset yapmayalım arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) - Sen yapıyorsun, sen!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - 78 kişi ölmüş, sen hâlâ konuşuyorsun!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - ...acı hepimizin acısı ve burada hayatını kaybedenler hepimizin kardeşi.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Milletvekilisin sen ya, milletvekili; Bakan savunucusu değilsin!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dolayısıyla da sadece tek taraflı bakarak birilerinin acısı üzerinden siyaset yapmak acizliktir arkadaşlar, bunu dile getirmek istiyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - O kendini savunamıyorsa bıraksın orayı; bak, orada; bak, orada!

CAVİT ARI (Antalya) - Görevini yapmayanları konuş.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan, RTÜK'le ilgili birkaç kelime söylemek istiyorum Sayın Bakanım.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bak orada, RTÜK'le ilgilenmiyor Bakan, yanında duruyor, yanında.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hatibi dinleyelim.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hatip milletvekili, Bakan savunucusu değil; 78 insan ölmüş, 34'ü çocuk be, yazık be!

CAVİT ARI (Antalya) - Ayıp ya, ayıp; hâlâ burada konuşabiliyorsun ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Neticede haber kanalları haber yapma özgürlüğüne sahiptir fakat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Yok mu sende vicdan!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Özgür Bey, siz de konuştunuz, lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, şöyle bir şey, birkaç örnek vereceğim...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sen baba değil misin, baba değil misin sen?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Özür Bey...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Senin evladın yok mu? Evladın yok mu senin?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - O evlatlar hepimizin, hepimizin.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Çocuğunun eli 8 milim yansa ağlarsın ya, ağlarsın ya! Bak orada duruyor Bakan Yardımcısı, buraya bak ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, sürem azalıyor, süremi durdurur musunuz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Değerli milletvekili, bakın, gerçekten utanç verici konuşuyorsunuz, utanç verici! Konuşulmaz böyle yani, ayıp gerçekten! Bak, utanç verici konuşuyorsunuz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, nesi utanç verici?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Gerçekten utanç verici. Ayıp ya!OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Tanrıkulu, lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Ayıp ya! Ayıp!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Çocuk öldü çocuk!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın milletvekilleri, lütfen. (Gürültüler)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Böyle konuşulmaz, utanç verici ya!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben dedim ki... (Gürültüler)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Kendi konuşmanızı sonra dinleyin, ayıp ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İsmail Bey, haydi devam edin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kim buna sebep olduysa cezasını çekecek ama Bolu Belediyesi suçluysa o da cezasını çekecek. Şu var...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - 9 tane kişiye soruşturma geçirttiniz ne oldu? 9 tane bürokratınız nerede şimdi?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, sükûneti sağlarsanız konuşacağım.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bakın gözümüze, hangisine yaptınız ya!

ORHAN ERDEM (Konya) - Özgür Bey, siz konuştunuz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Konuştum ama böyle olmaz ya! İnsanda vicdan olur ya biraz! İnsanların acısı var, bir yılda mı geçiyor çocukların acısı? Yanık izi bir ayda, bir yılda geçmiyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Birilerinin acısı üzerinden siyaset yapma, onların hepsi bizim kardeşimiz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Hadi oradan! Kardeşinmiş! Kardeşin olsa böyle konuşmazsın, sen kardeşin olarak görmüyorsun, senin için hepsi bir sayı.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Öyle bir şey yok.

İzin verirseniz başka bir konuya geçeceğim.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Buyurun, geçin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Şimdi, Sayın Bakanım, özellikle tabii ki burada RTÜK Başkanımız var, RTÜK Başkanımıza seslenmek istiyorum: Tabii ki haber kanalları bizim konuşmamızla ilgili haber yapıyorlar, bunlar doğaldır ve bunları yapabilirler. Bakın, size bir örnek vereceğim: Şimdi, ben dedim ki: Sosyal güvenlik sisteminin ekonomik yapısındaki bozulmayı ifade etmek için şunu söyledim...

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, her gün muhalefetin aleyhinde sayısız paylaşım yapılıyor.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - 2008 yılında...

CAVİT ARI (Antalya) - İsmail Bey, şahsınla ilgili olunca konuşuyorsun...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya sana mı soracak ne konuşacağını, müsaade et konuşsun, ayıp ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Cavit Bey, siz konuştunuz ya.

CAVİT ARI (Antalya) - Kendiyle ilgili bir haber çıkmış da onu konuşuyor, her gün muhalefet hakkında uydurma haberler yapılıyor, onu niye konuşmuyorsun?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Ya sana ne! Sen niye konuşuyorsun? Sana mı soracak!

CAVİT ARI (Antalya) - Bana soracak tabii!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım, böyle bir şey yok yani.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Yaşar Bey, Cavit Bey, lütfen. Siz sözcüsünüz, bu konuda düzeni hep birlikte sağlayacağız, böyle olmuyor ama.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Dört dakikam var Başkanım.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Dört dakika falan yok, geçen gün bize de verilmedi ek süre.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen tamamlayın, çok uzattık zaten.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Başkanım şimdi, ben dedim ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sosyal güvenlik sisteminin yani ekonomik yapısının bozulmasıyla ilgili emekli sayısı 2008 yılında 8,5 milyondu bugün 17 milyona çıktı.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Bize neden ek süre verilmiyor?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - 3 kere kesildi, gördünüz.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Geçenlerde de bizim konuşmamız kesilmişti, ek süre vermemişlerdi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - İsmail Bey, selamlayın, kapatıyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Diğer taraftan da insanlar erken yaşta emekli oldu, 43 yaşında, 38 yaşında emekli oldu, bir taraftan da işte 1957 yılında 47 olan ortalama ömür, 1970'de 57 ve 1990'da 66, 2000 yılında 70 ve bizim dönemimizde de 78,5'a çıktı dedim ve emeklilikten sonra devletin prim ödeme yılı Avrupa'da ortalama on dokuz yılken bizde yirmi dokuz yıl, yani bunlar yanlış şeyler dedim. Peki, bunu basın ne diye yansıttı? "Emekliler çok yaşıyor, onun için para ödeyemiyoruz." diye yansıttı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Böyle bir haber olabilir mi?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederiz.

Gülizar Hanım, yedi dakika konuştu, burada arkadaşlar kaydediyor, öyle bir şey yok, kimseye ek bir süre vermiyoruz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sözcü TV, Halk TV, bunu niye yapıyorlar biliyor musunuz arkadaşlar? Sizi muhalefet olarak yetersiz görüyorlar, bunun için yapıyorlar.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sen de o yüzden mi konuşuyorsun?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, lütfen artık. (Gürültüler)

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bana itibar suikastı yapıyorlar.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Olmayan şeyin suikastı yapılmaz.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sen git de İstanbul belediyelerindeki bakım sözleşmelerine bak.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bakmayan şerefsizdir! Ne oldu? Hepsi beraat etti!OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bak sana söylüyorum: İsmail Bey, 1 kuruş belge getirmeyen şerefsizdir!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Anlat o zaman!

CAVİT ARI (Antalya) - İsmail Bey, senden kötü bir muhalefet olacak, durum onu gösteriyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - 1 kuruş belge getirmeyen şerefsizdir!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Anlat! Anlat!

CAVİT ARI (Antalya) - Sen bu iktidarı beceremedin, muhalefeti de beceremeyeceksin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bize anlat!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ya, lütfen!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ben senin gibi insanların yanmasını meşru gösteren bir adam değilim.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ben insanların yanmasını meşru göstermiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Sen iktidar olmayı beceremedin İsmail Bey, muhalefet olmayı da beceremeyeceksin, iftira atmaktan başka ne yaptın?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karabat, Sayın Arı, lütfen artık yeter! Böyle karşılıklı bir konuşma üslubu yok.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bak sana söylüyorum: 1 kuruş belge getireceksin, 1 kuruş!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Birbirinizle gidin görüşün, karşılıklı konuşun, buradan laf atmaya gerek yok.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Öyle yok, o arkadaşın, ortağın da var, sana söylerim ben.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, burayı tahrik ediyor, bak, İsmail Bey.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sen git Kiler'le konuş, anladın mı?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Evet, değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, bak, burayı tahrik ediyor İsmail Bey. Ya, sen muhalefet olmayı bile beceremeyeceksin. Senden muhalefet de olmaz, iktidar olamadı, muhalefet de olmaz senden.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Arı... Sayın Arı...

Şimdi de söz sırası Sayın Orhan Erdem'de.

Hazırsanız başlatıyorum sürenizi.

Buyurun lütfen.

ORHAN ERDEM (Konya) - Evet değerli Bakanım, değerli Komisyon üyeleri, Başkanım, bürokratlar, Bakan Yardımcıları, basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - 1 kuruş belge getireceksin İsmail Bey, getirmezsen her yere söyleyeceğim seni, ortağını da söyleyeceğim, sizin partiden kim olduğunu söyleyeceğim sana.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ya, çık televizyonlara anlat!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sana anlatacağım!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Ateş olmayan yerden duman çıkmaz, hadi bakalım!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bak belgelerim de var, belgelerim de var!

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Cesareti olsa kalırdı zaten.

ORHAN ERDEM (Konya) - Turizm Bakanlığının hem turizm açısından hem kültürel varlığımızın korunması ve yeni nesillere aktarılması açısından çok önemli görevleri var. Türkiye'de turizmin gelişmesiyle birlikte cari açığımızın kapanmasında çok büyük etkileri oldu. Turizm sadece bir konaklama, turistlerin Türkiye'ye gelip yeni yerleri görmesi değil, bir ülke için çok farklı birçok alanda ayrıca katkı veriyor. Konaklamanın da dışında seyahat firmalarından yiyecek firmalarına, çeşitli mekânlardan birçok artı etkisini biliyoruz, yüzlerce, binlerce sektöre katkısı oluyor.

Ben şahit olduğum bazı şeylere kısa cevap vermek istiyorum. Hükûmet bizim Hükûmetimiz, arkadaşlarımızın hiçbiri yanlış bir şey olsun istemez, bir felaket olsun istemez ama yaşanan şeyler var. Sanki Sayın Bakan üzerinden bence Hükûmetimizin tamamı

suçlanır bir hâl aldı. Tabii ki suçu olanlar sonuna kadar gidilip cezalandırılacak ama bu yangında, Bolu'daki yangında bizim, benim de beraber milletvekilliği yaptığım Mehmet Güner ağabeyinin ve dünürü Yüksel Gültekin'in, 2 ailenin bütün evlatları rahmetlik oldu. Acı çok büyük, herkesin bir tanıdığı var, herkesin bir dostu var. Bu cenazelere de Cumhurbaşkanımız dâhil Sayın Bakanımız, Adalet Bakanıyla birlikte Bolu'daki cenazelere katıldı. Ankara'dakine valiler, bakan yardımcıları, milletvekilleri farklı partiler de olsa bütün vekiller, belediye başkanları bu acıyı atlatmaya çalıştık. Bunun bu şekilde gündemde farklı tutulması hepimizi daha farklı acılara sevk eder diye düşünüyorum.

Alevilik konusunda çok farklı ifadeler oldu. "Rıza" dedi Sayın Vekilimiz, haklıdır, bir anlayış kendi içinde vardır ama Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığı kurulmuş, 1.480 cemevi başvurmuş, bu bir rıza göstergesi değil midir? Ve 1.392 cemevinin talepleri de karşılanmış, birçok şey yapılmış, eksikleri vardır, bunları diyalogla, hep birlikte çözeriz, Sayın Bakanım daha farklı söyleyecektir ama benim de takip ettiğim bir alan olarak burada gerçekten toplumumuzun bir beklentisi karşılanmış ve gerekli adımlar da atılmıştır.

Yine her bütçede konuşuluyor Kürtçeyle ilgili... Çok şükür, bugün "Niye Kürtçe şarkının telif hakkını vermiyorsunuz?" a kadar geldik ve olmalıdır,haklılar da ama orada bir yanlışlık var diye biliyorum çünkü bizim de yöremizde, farklı alanlarda yöresel türkülerin telif hakları konu oluyor. Bu, benim araştırmalarıma göre Bakanlığın da görevi değil, düzenleyici bir kurum, kim bu şarkıyı söylediyse telif hakkını alıyor. Bir yasa düzenlenecekse yasa düzenlenmeli, bir şey yapılacaksa bunu hep birlikte yapmamız lazım. Neyse bunun Kürtçe veya Çerkezce veya farklı bir dilde, Türkçe yöresel birçok şarkıda, türküde yaşandığını biliyoruz.

Ben çok uzatmayacağım. En son Konya'ya dönük Sayın Mustafa Kalaycı Bey de dile getirdi, Selçuklu sultanları, evet, her şey hazır, yeniden bir tören bekliyor Sayın Bakanım.

Yine, Yeni Müze Projesi'nin uygulama alanına alınması, Sahip Ata Medresesi, Yazma Eserler binamız, ilçelerdeki kütüphanelerimiz, bunları size liste olarak vereceğim. Elinizden geleni yapıyorsunuz, Konya'ya dair çok önemli katkılar verdiniz. Konya'nın diğer ilçelerinde de birçok tarihî ve kültürel alanda hizmet edilecek varlıklarımız var. Siz, gerçekten turizmi çok iyi bilen bir insan olarak benim de doğduğum ilçe Konya Akşehir, Nasrettin Hoca'nın memleketi, çok önemli bir değer.

Sayın Bakanım, Nasrettin Hoca'nın daha çok gündemde tutulması, tanınmasında -uluslararası da zaten çokça tanınıyor, farklı versiyonlar olarak da isimlendirilerek Türk devletlerinde bilhassa var- İslam'ın bir hoşgörü yüzü olarak bu konuda da yönlendirmeleriniz olursa çok sevinirim çünkü Nasreddin Hoca, biliyorsunuz, kadı olarak suçluyu ihbar edeni dinliyor "Haklısın." diyor, suçluyu dinliyor "Haklısın." diyor, eşi "Nasıl olacak bu?" deyince "Sen de haklısın." diyor çünkü bazı şeylerde söyleyecek bir şey bulamıyoruz, size geliyoruz, sizin birçok yoğunluğunuz var "Haklısınız." diyoruz, yöreye gidiyoruz "İnsanlar böyle bir varlığı niye bu kadar boş bırakıyorsunuz?" diyorlar, onlara da "Haklısınız." diyoruz, bir şeyler yapmamız lazım.

Ben, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum. İnşallah, ulaştırdığınız noktadaki turizm hedeflerimiz çok daha ileriye ulaşacaktır. Güçlü bir kadronuz var, Bakan Yardımcılarınız, farklı alanlarda, kültür konusunda hocamın da atanmasıyla daha güçlendiğine inanıyorum. Başkanlıklarınız çok başarılı hem TİKA olsun hem Yunus Emre olsun, hem diğer Atatürk Kültür Merkezi, tüm başkanlıklarınız, genel müdürlükleriniz, hepsine kolaylıklar diliyor, bütçenizin inşallah, oylaması sonrası hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ederim.

Sadullah Bey, sizde mi?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Ben beş dakikanın sonrasında konuşayım dedim ama...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Efendim?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Beş dakikalıklardan sonra... Neyse alalım Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyse verelim konuşmanızı.

Sayın Kısacık, buyurun lütfen.

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli milletvekilleri ve Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, 2027 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini görüşüyoruz. Baktığımız zaman, bütçe genelinde 2027 bütçesinin 95 milyar olduğunu, 2026'ya göre de yüzde 36 civarında bir artışın olduğunu görüyoruz. Tabii, burada Kültür ve Turizmin genel bütçesi içerisindeki olan pay enteresan. Yani Kültür ve Turizmin genel bütçedeki payı yüzde 0,37 yani hemturizm gibi hem kültür gibi iki önemli -biri gelir getirici, diğeri de aslında varlık sebepleri, beka meselesi olan- konunun bulunduğu Bakanlığın genel bütçe içerisindeki oranının 0,37 olması aslında izaha muhtaç bir durum. Yüzde 1 bile değil. Tabii, Kültür ve Turizm Bakanlığının geneline de baktığımız zaman aslında tam bir oturmuş bakanlık göremiyoruz. Sebebi, kültür ve turizmin birleşmesi yani kültür ve turizm bir bakanın odaklanacağı kolay bir konu değil ya. Turizm ayrı bir konu, kültür ayrı bir konu. Turizm ayrı bir derinlik gerektiriyor, kültür apayrı başka bir derinlik, başka bir bakış gerektiriyor. Turizm dinamiklik gerektiriyor; Türkiye'nin, Türkiye turizminin pazarlanmasını gerektiriyor; dinamik bir süreç. Kültür biraz daha derinsel bir süreç. Onun için yani kültürle turizmin aynı yerde tutulan... Yani kültür şimdiye kadar hep bizim için "ya bunun nereye bağlayalım" gibi oldu bizim ülkede. Yani nereye bağlayalım, turizm, kültür birleştirelim filan. Bu kültürün, ya Millî Eğitimle mi birleştirilmesi gerekiyor ya da başlı başına ayrı bir bakanlık mı olması gerekiyor, bence bunun iyi bir tartışılması gerekiyor çünkü biz eğer bugünkü birçok çürümüşlüğü, birçok yozlaşmayı konuşuyorsak bunun sebebi iyi bir kültür mimarisi kuramamamızdır. Sayın Cumhurbaşkanı da galiba 2014 yılında yaptığı bir konuşmada söylemişti. "Biz iktidar olduk ama

sosyal ve kültürel anlamda iktidar olamadık." demişti. Öyle bir serzenişi vardı diye hatırlıyorum ben. Evet, yani şu anda Türkiye'de kültür anlamında, kültürümüzün devamlılığı anlamında, kadim kültürümüzün yerleştirilmesi anlamında iyi yerlerde miyiz; bu soru işareti. Bakanımızı veya Bakanlığı suçlamıyorum bu konuda, genel sistemsel anlamında konuşuyorum.

Şimdi, tabii, en çok konuşulan konular turizm. Sayın Bakanım, şimdi, bu turizm konusunda ben kendi şehrimden örnek vereyim, Adana'dan örnek vereyim. Yani burada sizin de bilginizi almak istiyorum; sizin tecrübeniz var, acaba ben mi yanlış düşünüyorum diye. Ben Adana Milletvekiliyim. Adana'da, Adana, Ceyhan ve Yumurtalık olmak üzere yaklaşık Akdeniz'e 160 kilometre kıyımız var, 160 kilometre Akdeniz'e kıyımız var. Bu 160 kilometre içerisinde denize sıfır yani bu tatil beldelerinde bir tane beş yıldızlı otelimiz yok...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bizde de yok.

SADULLAH KISACIK (Adana) - ...bir tane dört yıldızlı otelimiz de yok. Yani ben Adana'da misafirim geldiği zaman yazın hadi sizi bir otele götüreyim, hani orada tatil yapın diye, 160 kilometre kıyısı olan bir şehirde beş yıldızlı, dört yıldızlı otelimiz yok. Üç yıldızlı olanlar da belki tek tük var, onun da tartışılır kalitesi yani kalitesi üç yıldız mıdır, tartışılır. Şimdi, burada bir yanlışlık yok mu? Bir yanlışlık yok mu?

Şimdi diyeceksiniz ki "Bizim suçumuz mu?" İşte onu bir tartışalım. Şimdi, yerel yönetimlerin vizyonu, buraya bir turizm destinasyonu inşa etmeye yetmiyor. Yetmiyor, belediye başkanlarının kapasitesi ortada. Net söyleyeyim, bu da Türkiye'nin ayrı bir yapısal sorunu. Yani hangi belediye başkanı şehrine bir kültür ve turizm vizyon çizebilir? Yok. Belediye başkanları ilk geliyor, ilk işi, -yine birçok belediye başkanı o zaman da yargılandığı için söylüyorum- deniz kenarında acaba orada şuurlandırma yapalım, sitelere yer açalım, vesaire yapalım filan. Şimdi, burası sahipsiz Sayın Bakanım. Bir örnek vereyim: Buranın sahibi kim olacak? Kültür ve Turizm Bakanlığının olması lazım değil mi? Karataş'ta yer yok, otel yok. Yer çok, hazineye ait yer var. Bir örnek vereyim: Karataş'ta Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulu vardı, denize sıfır yapıldı, Çukurova Üniversitesinde orayı işletiyordu. Sonra işletemediler. Düşünün Turizm Meslek Yüksekokulu orayı işletemedi. Hem okuldu hem çocuklar orada staj görüyordu, işletilemedi. Otel sonra özele devredildi, özel de işletemedi. Sonra iki üç yılboş kaldı, sonra ne oldu biliyor musunuz Sayın Bakanım? bir duydum, Millî Savunma Bakanlığına tahsis edilmiş orası. Niye tahsis edilmiş? Kimse sahip çıkmamış. Normalde orası Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğünün elinde, o da istememiş, Kültür Turizm istememiş. Millî Savunma Bakanlığı ne yapacak oraya biliyor musunuz? Kamp yapacak, evet. Şimdi, kamp ne demek? Oraya kampı kuracak, turizme kapalı olacak, giriş yasak, çıkış yasak, zaten içeride her şey ucuz. Oradan gidip de o şehrin, o beldenin kimse esnafından vesairesinden bir şey yemeyecek, içmeyecek. Şimdi, bu Karataş Yumurtalık dediğimiz yer Sayın Bakanım öyle bir yer ki bir de kıyı şeridi çok az, gerisi ya sit alanı ya dalyan -önemli dalyanlar var- zaten yer çok az. Şimdi, ben baktım, sağ olsun, Yaşar Paşa burayı anlatınca "Vallahi, istiyorsanız verelim." dedi. Yahu, verelim de bunu kim alacak işte? Belediyenin buna vizyonu yetmiyor, Kaymakamlığın vizyonu yetmiyor. Zaten bizim kıyılarımız belli, bu kıyılarımızı artıramıyoruz. Biz hep Antalya'ya mı sığacağız? Siz buralara niye sahip çıkmıyorsunuz Sayın Bakanım, niye sahip çıkmıyorsunuz? Yarın "Gelen turist sayısını iki katına çıkaralım." desek Antalya, Alanya yetmeyecek. Niye Mersin'e, Adana'ya... Mersin de bitmiş zaten, Mersin'de de dip dibe siteler ama Karataş, Yumurtalık, Ceyhan'da bakir bir alan var. Biz niye burayı kullanmıyoruz? Yani, Adana'nın yöneticilerinin vizyonu buna yetmiyor. Adana sahipsiz, bu tür yerler sahipsiz, kıyı şeridi sahipsiz. Bunun gibi yerler de vardır mutlaka, buna bir sahip çıkılması lazım.

Bir de orada Magarsus gibi kazısı yapılan denize yine sıfır bir antik tiyatro var. Buranın kazısı yapıldı, keşke de yapılmasaydı, olduğu gibi kaldı şimdi Sayın Bakanım. Şimdi, geçen Sayın Bakan Yardımcımıza da söyledim, burada Kültür ve Turizm Bakanlığına ait harçları artırıyorduk, dedim ki: "Ya, harçları artırmanıza gerek yok, sizin aslan gibi kazı yapılan denize sıfır antik tiyatro yerleriniz var. Yap-işlet-devretle burayı devredin. Burası bir şehrin tiyatro ya da Harbiye gibi, Aspendos gibi konser alanı hâline gelsin." 160 kilometre yer var, vallahi, Adana'da öyle bir konser izleyeceğimiz yer yok. Adana'nın kültürünü, Adana'yı deniz açmış olursunuz ya. Bunu özellikle rica ediyorum. Şu Aspendos'u... Hayalimiz, orada benim ta siyasete ilk başladığımda sözüm vardı, dedim ki: "Bu Aspendos'ta Sezen Aksu konseri olacak." Geçti artık, bari orada bir konser görelim Sayın Bakanım, onu rica ediyorum. Buraya özel bir size... Yani, ne yapılabilir yap-işlet-devretle? Çok güzel yeri, oraya nefes aldırır, şehrin turizmini bu anlamda geliştirir.

Master planlar var ama master planlar sadece kâğıt üzerinde kalıyor. Bir örnek verdim size, Türkiye'de zaten kıyılarımız sınırlı, bunu artıramıyoruz. Bunu en iyi şekilde değerlendirmek için bir çalışmanız var mı? Buraya adım adım hâkim miyiz, onu da merak ediyorum. Onu da sorayım. Bu benim Karataş dediğim yerde hazine arazisi de bol, sıfır olan yer, turizme ait yerler de var. Hatta, şu Millî Savunmadan alabileceksek orayı da alıp Turizm olarak değerlendirmenizi özellikle de rica ediyorum Sayın Bakanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Görüşmelere 18.20'ye kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.13

ÜÇÜNCÜ OTURUM
Açılma Saati: 18.21
BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)
BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)
SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)
----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 10'uncu Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Şimdi, Komisyon üyesi olmayan sayın milletvekillerinin söz taleplerini karşılayacağız.

Değerli milletvekilleri, 33 sayın milletvekilinin söz talebi var. Dolayısıyla sürelere bağlı kalmak kaydıyla hızlı bir şekilde bu süreyi tamamlayalım, yoksa çok uzayacak toplantımız.

İlk olarak Sayın Kaçmaz Sayyiğit'le başlıyoruz.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, barış ve demokratik toplum sürecinin yalnızca Dışişleri, İçişleri ve Millî Savunma Bakanlıklarının katılımıyla yürütülmesini bizler eksik olarak değerlendiriyoruz çünkü Kürt varlığının tanınması ve Kürt meselesinin kalıcı çözümü başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere, diğer bakanlıkların da üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmesini zorunlu kılmakta. Özellikle Kürt dilinin arşiv ve envanterinin çıkarılmasıyla coğrafyamızdaki kültürel mirasın korunması konularında Bakanlığın kritik bir rol üstlenmesi gerekiyor.

Ben buradan, geçen, Sayın Cumhurbaşkanının Ahmed-i Hani'ye verdiği Vefa Ödülü'ne değinmek istiyorum. Belki "Bizim alanımız değil." diyeceksiniz ama bizler açısından Ahmed-i Hani hem tarihsel hem kültürel hem sosyal hem de toplumsal bir hafızadır, bir mirastır, bir filozoftur. Geçen günlerde, siz de biliyorsunuz, Cumhurbaşkanı tarafından "gönül ve fikir dünyasının yıldızı" diye anılıp Ahmed-i Hani'ye Vefa Ödülü verildi. Oysa Hani'nin ana dili olan Kürtçe kamusal alanda hâlâ yasak, ana dilinde eğitim Anayasa'yla yasaklanmış, Kürtçeye yönelik saldırı ve engellemeler de sıkça yaşanmaya devam ediyor. Yine, bizler, Ahmed-i Hani'nin torunlarını kendi dilinden mahrum bırakmanın onun için vefa olmadığını, olmayacağını da ifade etmek istiyoruz. Bir de Ahmed-i Hani'nin ismi bile Ahmed-i Hani diye yazılmış yani kendi dilinde yazılmamakta, bıraktığı eserler de kullandığı dilde yazılmamakta. Hani'ye gösterilebilecek en gerçek vefalı tutum da nedir, biliyor musunuz? Kürtçenin yasal olarak tanınmasıdır.

Şimdi, Kürtçeyi bugüne kadar taşıyan en temel unsurların başında "..."[9]'lik ve "..."[10]'lik gelmektedir. Bunları tamamlayan en önemli sözlü kültür unsuru ise bizler açısından "..."[11]'lardır. Arkadaşlarımız da değindi ama burada ben de altını çizmek istiyorum. Her halk gibi Kürtler de acılarını ağıtlarla anlatmış, sevinçlerini "..."[12]'lara dönüştürmüş bir halktır fakat Kürtçeye yönelik yasaklar ve asimilasyon politikaları sonucunda sözlü kültürde ciddi ve geri dönüşü zor kayıplar yaşanmıştır. Kürtçe sözlü kültürün envanteri çıkarılmamış, özgün hâliyle arşivlenmemiştir. Bu durumun birinci dereceden sorumlusu şüphesiz sizin Bakanlığınızdır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren devlet politikası olarak yürütülen derleme çalışmalarında Kürtçe eserlerin önemli bir kısmı bilinçli bir şekilde Türkçeleştirilmiştir. Özellikle 1952, 1962 ve 1977 yıllarında yapılan geniş kapsamlı derlemelerdeKürtçe sözlü kültür ürünlerinin özgün hâliyle kaydedilmesi yerine Türkçeye aktarılması sistematik bir hâle gelmiştir. 1980 sonrasında Kürtçenin yasaklanmasıyla beraber bu asimilasyon politikaları daha büyük bir boyuta evrilmiştir maalesef. Ömrünü Kürt müziğine adamış müzikolog Veysi Varli'nın tespiti de bu gerçeği doğrulamaktadır. Kendisi derlenen 28 bin "..."[13]dan en az 4.971'inin Kürtçeden Türkçeye aktarıldığını belirtmiştir. Yine, Kürtçe eserlerin Türkçeleştirilmesi aynı zamanda bir telif hakkı meselesidir. Bakanlık, gasbedilen telif hakları konusunda da adım atmalıdır. Bir halkın kültürel değerlerinin yağmalanması bizler açısından görmezden gelinmeyecek kadar önemlidir, hayatidir. Bu yüzden, Kültür ve Turizm Bakanlığı bu kayıpların telafisi için mutlaka ayrı ve yeterli bir bütçe ayırmalıdır.

Sayın Bakan, Van uzun yıllardır ihmal edilen bir kent. Siz, 27 Mart 2024 yılında Van'ı sanat ve turizm açısından dünya vitrinine çıkaracağınızı belirttiniz ama sahada durum pek de bununla uyuşmuyor, bunu ifade edelim. Tarihî kiliseler tahrip olmuş, neredeyse fiziksel bütünlüklerini kaybedecek noktaya kadar geldi. Başkale travertenleri ve "..."[14] gibi değerler gereken ilgiyi görmüyor. Van Gölü için hâlâ kalıcı bir koruma planı yok. Müzemiz on aydır kapalı Sayın Bakan, turizm sezonu boyunca bir müzenin kapalı tutulmasını kesinlikle kabul etmiyoruz. Yine, Van'ın kültürel ve turistik potansiyelinin yıllardır süren ihmal politikalarıyla heba edilmesi, bölgenin kalkınması ve toplumsal barış açısından da olumsuz sonuçlar doğuruyor.

Şimdi, Van için "2025 yılı Urartu yılı olsun." demiştik. Bu, yerini bulmadı. Siz de, herhâlde, bu "yıl ilanlarını" da iptal ettiğinizi söylemişsiniz ama biz 2026 için bunu tekrar ifade ediyoruz. 2027 için Urartu yılı ilan edilmesini istiyoruz Van'ın. Kültür Yolu Festivali adı altında festivaller düzenliyorsunuz ama bizim kültürümüzle alakası olmayan festivaller. Ayrıca, Van'da Urartu alan başkanlığı kurulmasını da talep ediyoruz.

---

9. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.
10. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.
11. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.
12. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.
13. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.
14. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Tanrıkulu...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve sevgili milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, önemli bir süreçten geçiyoruz. Türkiye'nin Kürt meselesinin önemli bir alanı da kimlik, tarih, dil ve bu haklarla ilgilidir, bu hakların yok sayılmasıyla ilgilidir. Dolayısıyla, eğer gerçek anlamda bir toplumsal barış sağlanacaksa, yurttaşlarımızın cumhuriyete aidiyeti güçlendirilecekse ve bu sürece güven artırılacaksa... Dolayısıyla bu alanlardaki yok sayılmanın da ortadan kaldırılması lazım. Bu nedenle Bakanlığınıza büyük görevler düşüyor, bu güvenin artırılması açısından. Ancak 2027 bütçesi bakımından Bakanlığınızın böyle derin bir hazırlık içerisinde olmadığını görüyoruz. Yani bu sürecin gerçek anlamda yürümesi bakımından da kültür, kimlik, tarih ve dil alanlarında esaslı bir çalışmayı önünüze hedef olarak koymanız lazım. Yani böyle sembolik adımlarla, makyaj gibi görünen adımlarla bu meselede yol alınamaz. Bunu bir anekdot olarak burada ifade ediyorum. Bu alan turizmin ihmal edilmiş önemli bir ayağıdır. Sonuçta çatışma, şiddetin olduğu yerde turizm de olmaz ve kırk yıllık süreçte de bu alan ihmal edildi ve devlet, hükûmetler şiddetin arkasına sığındılar; turizmle ilgili yatırımların olmaması bakımından. Şimdi bir süreçteyiz ve bir barışı hedefliyoruz. Dolayısıyla, 2027 bütçesi ve sonraki bütçeler bakımından da bu alanı doğru yönetecek adımlar atılması lazım.

Vekili olduğum Diyarbakır bakımından da bu böyle. Yani bizimle ilgili yıkım, tarihin yıkımı, kültür alanın yıkımı sadece son kırk yılla ilgili değil. Mesela Diyarbakır surları ve kalesiyle ilgili yıkım, 1932'de Valiliğin talimatıyla başlamış, atanan vali Diyarbakır surlarının yıkılması emrini vermiş. Bir Fransız gezgin olmasa eğer o surlar şimdi yok olacaktı, belki hiç yoktu yani. Ama surlarla ilgili olarak ve Diyarbakır Kalesi'yle ilgili olarak iki yıldır -Diyarbakır Ticaret Odasından aldığım bilgiye göre ifade ediyorum- herhangi bir bütçe aktarılmamış, yapılan ihalelerde veya diğer işlerde bir fon aktarılmamış. Bunun çok hızlı bir biçimde olması lazım. Diyarbakır'da önemli birpotansiyel var, bunun açığa çıkması lazım. 101 tane burç var, önemli burçların tümü turizme kapalı şu anda onarım nedeniyle ama onarım da yapılamıyor.

İkinci olarak, bunları madde madde söyleyeceğim, eğer bürokratlar not alırlarsa daha sonra belki yazılı da cevap verirsiniz. Diyarbakır'da boşaltılan Arkeoloji Müzesi'nin önemli bir arsası var, bu arsanın yeniden planlanması lazım ve çok amaçlı bir kültür merkezden dönüştürülmesi gerekiyor. Yine, Diyarbakır'da Yenişehir ilçesinde Kooperatifler Mahallesi'nde İl Halk Kütüphanesi vardı, deprem nedeniyle yıkıldı ve yeni bir çalışma yapılmadı burada. O bölgenin de bir kütüphaneye, bir şehir kütüphanesine şehir merkezinde ihtiyaç var ancak onunla ilgili bir planlama bugüne kadar yapılmadı. Bir de Merkez Bankasının binası var Diyarbakır'da. Merkez Bankası Diyarbakır'da yeni bir binaya taşınacak, inşaatı devam ediyor. Dolayısıyla, Merkez Bankasının binası da şehrin merkezinde tarihî bir bina. Bu binanın Bakanlığınız tarafından devralınarak kent müzesine dönüştürülmesi talebi var aynı zamanda, benim de talebim aynı şekilde.

Bakanlığınızın bünyesinde yapımı devam eden ama ödenek yoksunluğundan dolayı yapılamayan tescilli binalar var, onlara da ödenek aktarılamıyor; geçen hafta yaptığım gezide aldığım bilgiler bu şekilde, oralara şey aktarılması lazım.

Zerzevan Kalesi, Çayönü'yle ile ilgili olarak kazılarda şu anda yine ödenek yoksunluğundan dolayı çalışma yapılamıyor. Zerzevan Kalesi'yle ilgili olarak UNESCO'yla ilgili çalışma hangi aşamada? Bu konuda bir bilgi vermeniz lazım aynı zamanda. Ve Zerzevan Kalesi'nin karşılama alanıyla ilgili sorunlar var, bunun 2027 sezonuna yetiştirilmesi talebini de burada iletiyorum.

İhalelerle ilgili birçok mesele var, bunu daha sonra daha geniş anlamda soru önergesiyle sizlere yönelteceğim. Ancak ihale bakımından Bakanlığınız bürokratlarını denetim altına almanız gerektiğini de burada bir uyarı olarak size ifade ediyorum.

Surların ışıklandırılmasıyla ilgili önemli bir çalışmanın yapılması lazım. Temmuz ve ağustos ayları Diyarbakır'da yaz sıcaklığı nedeniyle hava muhalefetinin olduğu dönemlerdir. Surların ışıklandırılmasıyla ilgili olarak gece turizmine açılması bakımından Bakanlığınızın bir çalışma yapmasını diliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Bakan, bu bütçede unutulan illerden biri Niğde'dir. Niğde Müzesi'ne 6 Şubat 2023 depreminden sonra "Kullanılamaz" raporu verildi, Müze kapandı. 21 bin eser sergilenmez durumda bekliyor. Niğde'de ne zaman müze yeniden yapılıp açılacaktır? Mevcut yeri kent içinde modern bir müze binası Niğde Üniversitesinin yanında yapılmalıdır.

Sayın Bakan, Niğde; tarih, doğa, kültür zenginidir; her köyde arkeolojik derinlik vardır. Define avcıları kadar bilimsel araştırma ve kazılar yapılsa çok önemli bulgular açığa çıkar. Orta Çağ Dönemi mumyaların dahi kaçak kazılar eliyle ortaya çıkması düşündürücüdür. Mezopotamya'ya açılan bir kapı olan Niğde Kapadokya'nın önemli merkezlerinden biri olmasına rağmen hak ettiği değere erememektedir. Turizme yönelik bölge illeri yanında üvey evlat muamelesi görmektedir. Niğde'nin kaleleri, camileri, türbeleri, kiliseleri, yer altı şehirleri, kemerleri, Antik Havuzu, bilimsel kazı alanlarıyla tanıtımı hak etmektedir.

Sayın Bakan, 29 Ekim 2026 tarihinde saat 15.00 sularında Nevşehir'in Göreme beldesinde birinci derece doğal sit ve birinci derece arkeolojik sit sınırları içerisinde yoğun yağışların etkisiyle kaya düşmesi meydana gelmiştir. İki can kaybı, beş yaralıyla acı bir olay yaşanmıştır. Nevşehir Valiliği koordinasyonuyla ilgili kurumlar güvenlik, tahliye, koruyucu çalışmaları gerçekleştirmiştir. Milyonlarca yıllık jeolojik süreçlerle şekillenen Kapadokya'nın hassas doğal dokusu aşırı yağış, ani sıcaklık değişimleri ve donma, çözülme gibi meteorolojik etkiler karşısında kırılganlığını bir kez daha ortaya koymuştur. İklim değişikliğiyle birlikte etkileri daha

belirgin hâle gelen aşırı meteorolojik olaylar bölgedeki doğal kaya oluşumlarında mevcut riskleri artırmaktadır. Kaya düşmesinin olağan olma noktasına ermeden önlemler alınmalıdır. Kaya düşmesinin olduğu alanda ziyaretçi otoparkı ve olağan yürüyüş güzergâhı haricinde olmasına rağmen bu bölgede meraklılarını gezerek bulunduklarını, oraya gittiğimde de yerinde gördüm, ihtiyaç olduğunu, önlemlerin artırılmasının yerinde tespit ettik.Kapadokya Alan Başkanlığının doğal ve kültürel mirasın korunması ve can güvenliğinin sağlanması amacıyla riskli alanlarda tespit, izleme, güçlendirmeye yönelik çalışmalar yaptığı raporlarına yansıyor. Özellikle turist yoğunluğunun bulunduğu ticaret ve konaklama alanlarında riskli peribacalarına yönelik güçlendirme uygulamaları da devam ediyor. 15 peribacasında onarım ve güçlendirme sürecinin sürmesi bölgedeki sorunun varlığının önemli göstergesi. Göreme ve Şahinkaya'da 2 peribacası daha önce yıkılmış, can kaybı olmadığı için de çok gündeme gelmemiş. Unesco Dünya Miras Listesi'nde yer alan bölgenin kaya düşme ve göçme tehlikesiyle anılmasının turizm açısından sıkıntıya yol açacağı gerçektir. 5 milyona yakın turistin geldiği Kapadokya göz bebeğimizdir ve korunmalıdır. Milyonlarca yılda oluşan peribacaları yine doğa olayları etkisiyle yok olma riskiyle karşı karşıyadır. Bölgede son yıkılan peribacasının olduğu yerde enkaz kaldırma işleminin iş makineleri, yüksek tonajlı kırıcılarla yapıldığını yine orada gördüm. Bu düzenlemelerin bu şekilde yapılmasının riskli olduğunu belirtmek istiyorum. Bölgede acilen gezi alanları peribacalarının belli bir mesafesine çekilmelidir. Otobüs, kamyon, iş makinelerinin bölgeye girişlerine izin verilmemelidir. Bilimsel kazıyı kuyumcu hassasiyetiyle yaparken yeni yolları açmak, yıkılacak yerlere iş makineleri sokmak, bölgenin giderek yok olmasına kapı aralamaktadır. Bölgede elektrikli, ücretsiz tur araçları ve uygun mevsimde atlı arabaların veya bisikletle gezilerin olanaklı kılınması, belli mesafeler dışında, peribacalarının etrafında rastgele gezilmemesi, içine girilerek bazı yerlerde çekilen resimlerin önlenmesinin de ihtiyaç olduğunu yerinde tespit ettik. Peribacalarının bulunduğu alanda kamu dâhil, çivi dahi çakılmasına izin verilmemelidir. Her titreşimin bir tükenişe yol açma riski vardır. Süreç öngörülebildiğine göre gerekli önlemlerin acilen uygulanmaya konması sağlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bu bağlamda, Kapadokya Alan Başkanlığına daha fazla desteğin verilmesini önemli görüyoruz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Burhanettin Kocamaz.

Buyurun lütfen.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun; Kültür ve turizm Bakanlığının 2027 yılı bütçesi üzerine İYİ Parti grubumuz adına söz aldım, aziz milletimizi ve sizleri saygıyla selamlıyorum.

Turizm yalnızca ülkemize döviz kazandıran bir sektör değildir, aynı zamanda şehirlerimizin kalkınmasının, tarihî mirasımızın korunmasının, istihdamın artırılmasının ve yerel ekonomilerin güçlendirilmesinin de temel unsurlarından biridir. Ancak turizme yönelik yatırımların belli bölgelere sıkıştırılmaması ülkemizin tüm bölgelerindeki turizm potansiyellerinin değerlendirilmesi gerekir. Sayın Bakan, yapmış olduğunuz bir konuşmanızda son yirmi dört yılda Antalya'da kültür ve turizm alanında 19,2 milyar yatırım yapıldığını, Antalya'da 2002 yılında 523 olan işletme belgeli konaklama tesisi sayısının 2.709'a, 150.955 olan yatak kapasitesinin ise 619.644'e yükseldiğini açıkladınız. Antalya'ya yapılan yatırımları elbette önemsiyoruz. Antalya'nın gelişmesi ülkemiz için değerlidir ancak burada sormamız gereken soru şudur: Antalya bu kadar yatırım alırken Mersin neden hak ettiği yatırımları yıllardır alamamıştır? Sayın Bakan, Mersin'de Akdeniz'in incilerinden biridir. Kilometrelerce uzanan sahil şeridi, doğal güzellikleri, tarihî kentleri, ören yerleri, antik limanları, kültürel zenginlikleri ve eşsiz mutfağıyla turizmin her alanında gelişme potansiyeline sahiptir. Deniz turizminin yanında kültür, tarih, inanç, doğa ve gastronomi turizmi açısından da büyük imkânlar barındırmaktadır. Buna rağmen Mersin'in turizm potansiyeli yıllardır yeterince değerlendirilememektedir. İlimizde ilan edilen 8 ayrı kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesine bugüne kadar hangi yatırımlar yapılmıştır? Bu bölgeler için ne kadar kamu kaynağı ayrılmış, özel sektör yatırımlarını teşvik etmek amacıyla hangi somut adımlar atılmıştır? Mersinli vatandaşlarımız bu sorularıncevabını beklemektedir. Mesela Tarsus sahilleri 2004 yılında turizm bölgesi ilan edilmiş, 2007 yılında inşaatlar tamamlanacak ve temmuz ayında turist alımına başlanacağı söylenmiş ama bugüne kadar henüz bir tek temel dahi atılmamıştır. Şimdi, soruyorum: 2002 yılından bu yana bugüne kadar yapılan turizm yatırımı ne kadardır? İşletme belgeli konaklama tesisi ve yatak kapasitesi sayısı kaçtan kaça yükselmiştir? Antalya için açıklanan rakamlar gibi Mersin'e ilişkin veriler de kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Sayın Bakan, 2027 yılı bütçesi hazırlanırken Mersin turizm yatırımları artık ertelenmemelidir. 8 turizm koruma ve gelişim bölgesinin durumu somut bir takvime bağlanmalı, altyapı yatırımları hızlandırılmalı, konaklama kapasitesini artıracak projeler desteklenmeli ve tarihî mirasımız turizm ekonomisine kazandırılmalıdır. Turizm yatırımlarının yalnızca belirli şehirlerde yoğunlaşması bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını artırır. Mersin'in hak ettiği yatırımları alması bir ayrıcalık talebi değil bölgesel kalkınma ve fırsat eşitliği meselesidir. Sayın Bakan, Antalya'ya yapılan yatırımlar ortadayken Mersin'in turizm potansiyelini daha ne kadar bekleteceksiniz? Mersin için ayrılan kaynakları, planlanan projeleri ve tamamlanacak yatırımları ne zaman açıklayacaksınız? Mersin'in sahilleri yatırım bekliyor, tarihî mirasının tanıtılmasını bekliyor, esnafı, turizmcisi ve gençleri yeni iş imkânları bekliyor.

Sayın Bakan, Mersin'in bir başka önemli meselesi de tarihî eserleridir. Mersin ve çevresi Kilikya uygarlıklarından, Roma ve Bizans dönemlerine, antik kentlerden tarihî limanlara uzanan son derece zengin bir mirasa sahiptir. Özellikle Tarsus'a ait pek çok tarihî eser bugün ne yazık ki başka şehirlerdeki müzelerde sergilenmektedir. Antakya Müzesinde bulunan Tarsus mozaiği başta

olmak üzere Gözlükule kazılarında ortaya çıkarılan ve Adana Müzesiyle farklı müzelerde sergilenen heykelcikler ve diğer arkeolojik eserlerin yeniden kazandırılması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Kültür Bakanlığı bütçesinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Emin Ekmen'e ait.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum, siz ve kadronuz Meclisimize hoş geldiniz.

Öncelikle, daha önce de ifade edildiğini zannettiğim arkeolog sanat tarihçisi müze araştırmacısı ve teknik hizmetler sınıfındaki uzmanların 4200 ek gösterge talebi ile Devlet Tiyatrolarında yıllardır görev yapan yaklaşık 300-350 sözleşmeli sanatçının 4/B statüsüne geçirilmesine yönelik taleplerini ben de size hatırlatmak istiyorum.

Sayın Bakanım, önceki yıllarda birçok kere sizden Mersin'in Kültür Yolu Festival ağına alınması yönünde taleplerimiz oldu hem burada konuştuk hem Genel Kurulda konuştuk hem de sizden bizzat ricacı olduk. Geçen yıl aldınız teşekkür ediyoruz. Büyük bir heyecanla festival açılışının olduğu gün ben Mersin'e de geldim fakat bir baktım, biz davetli değiliz. Şimdi, Allah aşkına, orada sizi alkışlayan birkaç yüz arkadaşın yanında biz de sizi alkışlasaydık bir şey mi eksilecekti sizden, nasıl bir yanlış olacaktı? Bir ilde açılacak Kültür Yolu Festivalinin açılış programına o ilin milletvekillerini davet etmemek nasıl bir anlayıştır? Kültür gibi kapsayıcılığı, kuşatıcılığı, ortak değerleri öne çıkaran bir programda bile bu ayırımcılık yapılıyorsa diğer konularda biz kime ne anlatacağız? Ulaştırma Bakanı bizi Çukurova Havalimanı açılışına davet etmedi, dedik ki: "Ulaştırmadır, tekniktir bu konuları bilmez." Yani Kültür Bakanlığı böyle bir hata yapabilir mi Allah aşkına?

Bir başka konu Sayın Bakanım. Sekiz yıl dört aydır görevdesiniz Türkiye Cumhuriyeti'nin en yüksek görevli Kültür Bakanı olma unvanını ele aldınız, hayırlı olsun; umarız hayırla anılırsınız. Aynı zamanda TİKA'dan RTÜK'e yazma eserlerden vakıflara kadar yine Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en geniş yetkili Kültür Bakanı olarak görevinizi sürdürmektesiniz. Sizi şöyle bir muhasebeye davet ediyorum: Lütfen, yarın ya da öbür gün ilgili arkadaşlarımızdan da yardım isteyerek göreve başladığınız günden bugüne kadar Mersinle ilgili yapılmış olan çalışmaların bir muhasebesini çıkarınız. Gerek sahilbölgelerine verilen destekler gerek kültürel çalışmalar gerekse de oradaki turizmin bir bütün olarak yükseltilmesi konusunda. Bizi, İzmir gibi, Antalya gibi karşılaştırılabilir illerle bir karşılaştırınız "Acaba bu süre içerisinde biz Mersin'e ne yaptık ya da yapmadık?"

Bir soru önergesi verdim, öncelikle cevabınız için teşekkür ediyorum; hiç cevap yazmayan bakanlarımız da var. O nedenle, 4 sayfalık bir cevabı almak benim için teşekküre değer bir durum. Sayın Bakanım, bunu incelediğiniz zaman, Mersin'le ilgili Bakanlığınızın son yıllarda öne çıkan en önemli faaliyeti GoTürkiye Platformu'nda 5,3 milyon gösterim elde eden filmlerdir. Allah aşkına, koskoca Türkiye Cumhuriyeti devleti Kültür ve Turizm Bakanlığının Mersin'le ilgili bize sunacağı rapor bu mu olmalıdır? Bugün herhangi bir sosyal medya kullanıcısının kişisel hesabında milyonu aşan birçok gösterimle karşılaşabilmekteyiz.

Sayın Bakanım, Mersin'in 321 kilometre bakir sahili var. Zaten diğer konuları vazgeçtim; iki yıldır millet denize giremiyor. Geçen yıl Taşucu'nda canlı hayvan ithalatı nedeniyle denize giremedi vatandaşlar, bu yıl da plastik atıklar ve mikroplastikler nedeniyle Tarsus sahilinden Anamur'a kadar insanlar denize giremedi. Zaten sahil boyunca -biliyorsunuz- beş yıldızlı otelimiz neredeyse yok. Tisan Adası'nın başına gelenlerden haberdarsınız her ne kadar Çevre Bakanlığı sorumlu olsa da. Bu tabloda normal yazlıkçılar, Mersinliler dahi denize giremiyorsa Mersinle ilgili bir büyük programı nasıl yürüteceğiz Allah aşkına? Kaç tane Adana'da faaliyet gösteren plastik fabrikasının hatırı için koca bir şehrin bütün bir sahil bandı maalesef yok ediliyor. Yine, Çukurova Havalimanı'nın hemen yanına bir uluslararası fuar alanı talebimizi bu vesileyle ifade etmek istiyorum. Çok konu var, otuz saniyemiz kaldı.

Biz Sayın Mehmet Daniş'e kıyamıyoruz ama gündüz kuşağı programları her gün bize kıyıyor. İşleriniz yoğun; lütfen giriniz, "Rahmi Bey, ATV, Müge Anlı" diye yazınız ve dün değil evvelki gün hangi rezaletin yaşandığına tanıklık ediniz ama bugüne kadar maalesef, yerli ve millî iktidar medyasındaki bu rezil ve bu alçak yayınların hiçbirine adamakıllı bir cezai şart düzenlenmemiştir ve bunlar tam aksine, kamu eliyle reklamlar verilmek suretiyle ödüllendirilmiştir. "Aile On Yılı"nda bizim hak ettiğimiz yayın politikası bu değildir.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Mevlüt Karakaya'da.

Buyurunuz lütfen.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın çok değerli yöneticileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, turizm ekonomik bir sektör. Bu açıdan yaptığınız iş ve eylemler, izlediğiniz politikalar dolayısıyla da bugüne kadar, Sayın Bakanım, size ve ekibinize teşekkür ediyoruz.

Ben asıl burada turizm ile terörsüz Türkiye hedefi arasında güçlü bir bağ olduğunu düşünüyorum. O konuda bir iki değerlendirme yapacağım ama bunun öncesinde de şunu ifade etmem gerekiyor: Terörsüz Türkiye, devlet aklı ve millet iradesiyle yürütülen, hedefine doğru da ilerleyen tarihî bir süreç. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki Komisyon çalışmalarının ardından, 467 gibi hakikaten son zamanlarda görülmeyen bir çoğunlukla kabul edilen bir çerçeve yasa var ve çalışmalar da bu çerçeve yasasında

devam ediyor ama bu konularda, bazen bu çerçeve yasanın kapsamında olmayan ve herkes kendine göre bazı açıklamalar yapabiliyor. Bu açıklamalar iyi niyetli olabilir ama sonuç itibarıyla ne bu sürece ne de topluma bir faydası olur diye ifade etmek istiyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, tabii, terörsüz Türkiye, millî güvenlik, millî birlik ve kardeşlik ile millî kalkınmanın bileşenlerini, katmanlarını bir araya getiriyor. Güvenlik insanların ve yatırımların önünü açacak, birlik ve kardeşlik bu güvenliğin toplumsal zeminde güçlenmesine katkı sunacak, kalkınma ise elde edilen kazanımları sürdürülebilir hâlegetirerek kalıcılığını sağlayacak. Doğu ve Güneydoğu Anadolu illerimizin tarihî, kültürel, doğa, inanç ve gastronomi değerleri bugüne kadar gerektiği biçimde değerlendiremedik, değerlendirilemedi. Bu anlamda, böyle bir imkânın değerlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Batı'dan bu bölgelere yapılacak geziler yerel esnafa, konaklama işletmelerine, rehberlere ve üreticilere katkı sağlayacaktır. Bu hareketlilik karşılıklı da olmalıdır, Doğu ve Güneydoğudaki vatandaşlarımızın da Batı illerimizi ziyaret edebileceği programlar geliştirilmelidir. Bu programlarda Ankara, Çanakkale, Afyonkarahisar, Kütahya gibi Millî Mücadele tarihimizde önemli yere sahip şehirlerimize de yer verilmelidir. İnsanlarımız ülkemizin farklı bölgelerini, ortak tarihimizin izlerini yerinde görme imkânı bulacaklar bu sayede. Böylece turizm, ekonomik katkının yanında bölgeler arasında tanışma ve dayanışma köprüsü kurar, kardeşlik bağlarımızı daha da güçlendirir diye düşünüyoruz. Devlet Demiryollarının turizm amaçlı tren uygulamaları bu hedef için geliştirilebilecek modellerden biridir. Tren yolculuğu, rehberlik, yerel ulaşım, konaklama ve ziyaret programlarıyla bunlar birleştirilebilir. Belediyeler, seyahat acenteleri ve yerel işletmelerin katılımıyla gençlere ve ailelere uygun kültür, tarihî ve doğa gezileri hazırlanabilir. Bu vesileyle, seçim bölgem ve memleketim olan Ankara'nın da ayrı bir turizm başlığı olarak ele alınması talebimi de tekrarlamak istiyorum. Ama ondan önce bir sitemim var, tabii, Ankara başkent, başkent kategorisine koyuyoruz ama iller sayılırken, içinde olduğumuz için herhâlde, Ankara'yı biraz unutuyoruz. Bu anlamda, Ankara'nın çevresi, taşrası da gerçekten bu alanlarda önemli yatırım ve projelere ihtiyacı var. Yine, Polatlı'mız, özellikle, tarihî mirası ve Sakarya Meydan Muharebesi alanları da Ankara'nın tarih ve kültür turizmiyle birlikte değerlendirilmeli. Mevcut tren seferleriyle uyumlu ziyaret programlarının hazırlanması bu noktada hem iç turizmin canlanmasında hem de insanlarımızın kendi memleketini tanımalarında faydalı olacaktır diyorum.

Bütçenin hayırlara vesile olması dileğiyle hepinize saygılarımı sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası, Sayın Sibel Yanıkömeroğlu...

Buyurunuz lütfen.

AYŞE SİBEL YANIKÖMEROĞLU (İstanbul) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür, bir milletin hafızasıdır, turizm ise bu hafızayı dünyaya anlatmanın yollarından biridir ama bugün hem kültürel mirasınızı korumakta hem de halkın turizme ulaşabilmesinde ciddi sorunlarımız var. Sayın Bakan, Bakanlığınızın 2027 bütçesinin 95 milyar TL olması öngörülüyor. 2025 yılındaki harcamaları başlangıç ödeneğini 13,9 milyar Türk lirası aşmış. Başlangıç ödeneğine oransal olarak en fazla artıran 2'nci Bakanlık olmuşsunuz. Yılın başında öngöremediğiniz hangi harcamalar ortaya çıktı öğrenmek isteriz.

Sayın Bakan, elbette mesele sadece rakamlardan ibaret değil. Kapadokya'da yaşanan facia hepimizi çok üzdü. Hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, ailelerine başsağlığı diliyorum. Bu acı olayın ardından şu soruları sormak zorundayız: Kapadokya gibi dünyanın gözü üzerinde olan bir bölgede ziyaretçilerin can güvenliği nasıl sağlanıyor? Peribacalarının jeolojik riskleri düzenli olarak inceleniyor mu, ne gibi önlemler alınıyor? Elbette her felaketi önceden bilemeyiz ama riskleri önceden tespit etmek, gerekli önlemleri almak ve insan hayatını korumak idarenin sorumluluğundadır. O yüzden bu olay titizlikle araştırılmalı ve sorumlular ortaya çıkarılmalıdır.

Sayın Bakan, Vakıflar Genel Müdürlüğü belediyelerin mülkiyetindeki taşınmazlara el koymasıyla tartışmaların merkezinde, biliyorsunuz. İtirazlarımıza rağmen Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişiklikle bazı taşınmazların mazbut vakıflara devrininönü açıldı. İstanbul'da Yerebatan Sarnıcı'ndan sonra Saraçhane'deki İBB binası da bu tartışmanın gündemine girdi. Şimdi soruyorum: Belediyelerimizin yıllardır kullandığı, bakımını yaptığı, halka hizmet verdiği yapıların mülkiyeti neye göre el değiştiriyor?

Sayın Bakan, bir diğer önemli konu Ayasofya. Ayasofya yalnızca bizim değil insanlığın ortak kültür mirasıdır. Restorasyon çalışmaları elbette yapılmalı, deprem güvenliği sağlanmalıdır ancak Ayasofya'nın korunması için yapılan her çalışma tarihî ve mimari dokuyu korumak zorundadır. Bilimsel denetim, şeffaflık ve hesap verebilirlik bu işin olmazsa olmazıdır.

Sayın Bakan, şimdi gelelim medyadaki baskı mekanizmasına. RTÜK yayıncılık alanında önemli bir sorumluluk taşıyor ancak bu sorumluluk eleştirel yayınları baskı altına almak için kullanılmamalı. Cezaların önemli bir bölümünün muhalif haber ve yorum programlarına kesildiğini biliyoruz. Peki Sayın Bakan, iktidarı eleştirmek ne zamandan beri yayıncılık suçu hâline geldi? RTÜK siyasi eleştiriyi cezalandıran bir mekanizma mı olacak artık? Basın özgürlüğü demokrasinin temelidir, bu nedenle RTÜK'ün kararları siyasi tarafsızlık ve hukuk ilkeleriyle yeniden değerlendirilmelidir.

Sayın Bakan, turizmdeki pahalılığı da konuşmamız gerekiyor. Türkiye dünyanın en önemli turizm ülkelerinden biri ama vatandaşımız kendi ülkesinde ne yazık ki tatil yapamıyor. Otel ve yeme içme fiyatları yüksek, ulaşım pahalı, plajların çoğu ücretli, kıyılar işgal altında. Şimdi size soruyorum: Vatandaşımız neden kendi ülkesinde tatil yapmakta zorlanıyor? Turizm yalnızca yüksek gelir grubunun ulaşabildiği bir sektör hâline getirilmemeli.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Bakanlığınızın önünde çok önemli sorumluluklar var, kültür varlıklarımızı korumalısınız, turizmi herkes için erişilebilir hâle getirmelisiniz, kamu kaynaklarını şeffaf biçimde kullanmalısınız, basın ve ifade özgürlüğünü güvence altına almak zorundasınız. Bu nedenle, Bakanlığın bütçesini yalnızca rakamlar üzerinden değil bu sorumlulukların ne ölçüde yerine getirildiği üzerinden değerlendirmeliyiz.

Teşekkür ediyorum, hayırlı olsun.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Ulaş Karasu'da.

Buyurun efendim.

ULAŞ KARASU (Sivas) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, bu Komisyonda 9'uncu sefer Bakanlığınızın faaliyetlerini anlattınız, bizler de 9 defadır sizi dinliyoruz. Açıklamalarınıza bakınca her şey sorunsuz ama gerçekler öyle söylemiyor. Siz acente sahibi bir işletmeci olduğunuz için kültür, sanat ve turizme bakış açınızın da ticarileşmesi çok normal. Peki, Sayın Bakan, internet sayfalarına girip baktınız mı? Kaç turizm tesisinin kapısına kilit vurulmuş, kaç otel ve tesis satılık? Kaç tanesi icralık? İktidarınız getirmedi mi turizm bölgelerinde "on gün çalış, bir gün izin kullan" adı altındaki kölelik düzenini? Yine sizin döneminizde güvenceden yoksun geçici işçilik meşrulaştırılmadı mı? İnsanlar altı ay çalışıyor, altı ayı belirsiz.

Bir rekor da sizinle biz paylaşalım Sayın Bakan, turizm sektöründe 1,5 milyon insan çalışıyor, gayriresmî çalışanları saymıyorum bile. Bunlardan sadece 53.500'ü sendikalı yani sadece yüzde 3'ü. Siz turizmde sadece turist sayılarıyla övüneceğinize o rekorların asıl sahibi işçilerin, emekçilerin güvenceli ve onurlu bir yaşam hakkını sağlamakla da övünün Sayın Bakan. Bu ülkede milyonlar hayata tutunma mücadelesi veriyor, hâl böyle olunca ne Bakanlığınız bünyesinde çalışan kamu emekçileri ne de tüm sektördeki emekçiler, işçiler adil bir ücrete erişemiyor. Ülkemizin yüzde 90'ı da en temel haklardan biri olan kültür, sanat etkinliklerine ve turizme ulaşamıyor ama ne hikmetse Devlet Tiyatroları Genel Müdürünüzün ve bürokratlarınızın harcamaları katbekat artarken yarattığı israf düzeni de her geçen gün büyüyor. Şırnak'ta, Yozgat'ta, Gümüşhane'de, Sivas'ta, ülkemizin her yerinde açlık sınırında yaşayanvatandaşlarımız tatil hayali kuramayıp sinemaya, tiyatroya gitmeyi bırakın, bir restoranda yemek bile yiyemezken; sizin ayrıcalıklı bürokratlarınız Fildişi Sahilleri'nde, Paris'te, New York'ta Lale Devri'ni yaşıyor. Oysa kültür, turizm ve sanat faaliyetleri toplumun gelir seviyesi ne olursa olsun herkesin en doğal hakkıdır. Bu faaliyetler lüks olmaktan çıkarılıp ilköğretimden başlayarak yaşamın bir parçası ve geleceğimizin teminatı olmalıdır. Bu ülke kuruluş dönemlerinde dahi Mustafa Kemal'in önderliğinde tiyatroyu, operayı, baleyi, sanatı, kültürü teşvik ederken bugün Deniz Göktaş'ı tutuklayan kara bir düzen yarattınız. Şunu iyi bilin Sayın Bakan: Demokrasinin olmadığı bir sistemde yaratmak istediğiniz korku ikliminde kurduğunuz bu kara düzen yarın Antalya'ya, Aydın'a, Muğla'ya gelen turisti de vuracaktır. O 5 yıldızlı oteller boşalacak ve korkarız ki ülkemize turist gelmeyecektir.

Kurmak istediğiniz bu kara düzenden medya da payını alıyor. RTÜK vatandaştan bandrol keserek muhalif televizyonları kapatıyor, milyonlarca lira ceza kesiyor, programlarını durdurup ekranları karartıyor, vatandaşın vergisiyle vatandaşı cezalandırıyor.

Bir de halk kütüphaneleri sorunumuz var. Devasa harcamalar yapıp güzel binalar dikiyorsunuz, o binaların içerisinde kültür, sanat, bilim, araştırma yok. Halk kütüphanelerinin içeriği boşaltılmış, etüt merkezlerine dönüştürülmüş. Soruyorum: Buralar halk kütüphanesi mi, etüt merkezi mi?

Sayın Bakan, birkaç cümle de Sivas'la ilgili konuşmak istiyorum. İnsanların şifa aramak için geldiği ve sağlık turizmi açısından eşsiz bir değer olan Kangal Balıklı Kaplıcası'nı bir imzayla kapattınız. Kaplıcanın içinde doğal bir göl olmamasına rağmen bu alanı "Balıklıgöl Tabiat Parkı" ilan ettiniz. Mevcut termal kaynakların bulunduğu dere yatağında yapay göletler oluşturulmasını planlıyorsunuz. Bu doğru mu? Doğru ise bilimsel açıklaması nedir?

Ayrıca, yürürlükte olan turizm merkezi kararını kaldırdınız. Geçen gün partinizin bir milletvekili, Kangal Belediye Başkanınız ile birlikte bölgeye gitmiş ve tesis kapalıyken dahi 30 bin kişinin havuzlardan yararlandığını söylemiş. Peki, sormazlar mı: Sağlık Bakanlığının hangi kriterlerine uyarak orada hasta tedavi ettiniz? Çünkü Sağlık Bakanlığı ruhsatını da iptal ettiniz. Belediye adına düzenlenen 200 liralık giriş fişleri hangi mali yetkiye dayanılarak kullanıldı? Vatandaştan tahsil edilen bu ücretler hangi muhasebe kayıtlarına işlendi? Adına "tabiat parkı" dediğiniz bu kaplıcanın sağlık turizmi işlevini nasıl güvence altına alacaksınız?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Sabahat Erdoğan Sarıtaş'ta.

Buyurunuz lütfen.

SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ (Siirt) - Sayın Bakan, değerli üyeler; kültür ve turizm politikaları bir ülkenin yalnızca tarihî mirasının nasıl korunduğunu değil aynı zamanda hangi kentlerine, hangi toplumsal değerlere ve hangi kültürel zenginliklere ne kadar önem verdiğini de gösterir. Ancak Türkiye'de bu eşitlikten söz etmek pek mümkün değil maalesef. Bugün hâlâ Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı, faal bir müzesi bulunmayan Siirt, Bingöl, Ardahan, Hakkâri ve Şırnak gibi kentlerimiz var. Bu bir tesadüf olamaz. Binlerce yıllık tarihe, zengin arkeolojik mirasa ve güçlü kültürel değerlere sahip bu kentler kendi tarihlerini sergileyebilecekleri bir müzeye sahip değillerse bu sizin ayıbınızdır.

Siirt bunun en çarpıcı örneklerinden biridir. Yaklaşık 12 bin yıllık geçmişe sahip, asırlardır üç dilin konuşulduğu Siirt'teki Başur, Güsir, Çattepe ve Türbe Höyük'te yapılan kazılar insanlık tarihine ışık tutan önemli bulgular ortaya çıkarmıştır ancak bu kazılarda bulunan binlerce eser bugün Siirt'te değil başka kentlerin müzelerinde tutuluyor. Neden? Çünkü Siirt'in hâlâ faal bir arkeoloji

müzesi yok. Yıllardır bu kentin müze ihtiyacını konuşuyoruz. Eski Hükûmet Konağı müze yapılmak üzere Bakanlığınıza tahsis edildi. Bina, 2017 yılında "korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı" olarak tescillendi, 2023 yılında müze yatırım programına alındı. Bakanlığınız, buranın Siirt Arkeoloji Müzesi olarak hizmet vereceğini ve kazılarda çıkarılan eserlerin burada sergileneceğini açıkladı.

Aradan yıllar geçti, "müze" dediğiniz bina hâlâ faal değil eserler hâlâ başka kentlerde. Müzenin müdürü, uzman personeli ve açılış takvimi hâlâ yok yani ortada kocaman bir "yok" var. Bu, bir kentin tarihine ve kültürel hakkınagösterilmeyen değerin ve saygının da göstergesidir. Üstelik sorun yalnız müzeyle sınırlı değil. Botan Vadisi, Tillo, tarihî camiler, medreseler, manastırlar ve geleneksel el sanatları Siirt'in önemli turizm değerleridir. Yine, böyle bölgeye cas harcıyla sıvanmış yaklaşık altı yüz yıllık köklü bir geçmişe sahip gelenek cas evleri bugün yok olmuştur. Bu konuda çalışma yapılması bizler açısından çok önemlidir. Tarihî Keser Köprüsü kendi tarihine yakışır şekilde korunup restore edilmelidir. Bu konuda da çalışmalar ne yazık ki ya çok ağır ya da yavaş ilerliyor. Ayrıca, Siirt'teki Arsebük Çeşmesi geçmişi asırlar öncesine dayanan önemli bir tarihî yapı olarak biliniyor. 1960 yılına kadar Siirt'in önemli bir bölümünün su ihtiyacını karşılayan çeşme bugün ise ne yazık ki kaderine terk edilmiş durumda. Kentin tarihine tanıklık eden bu tarihî çeşmenin restore edilerek yeniden turizme kazandırılmasını istiyoruz Siirtliler olarak. Eruh'taki Paris Kanyonu doğa yürüyüşleri, su sporları açısından muazzam bir imkân verirken burası da ne yazık ki sizin ihmalkârlığınızın duvarına çarpıyor Sayın Bakan. Yine, Büryan kebabı, perde pilavı, zivzik narı, Siirt fıstığı ve Pervari balı gibi değerler de gastronomi turizmi açısından önemli bir potansiyel taşıyor. Bunların hiçbiri kendiliğinden turizme dönüşmüyor. Ulaştırma, konaklama, restorasyon, tanıtım ve altyapı yatırımı gerekiyor. Peki, bu koca yokluğun içinde Bakanlığınızın bütçesi ne diyor, ona bakalım: 2026 yılında Bakanlığınıza yaklaşık 70 milyar lira bütçe ayrıldı, 2027 yılı için ise bu rakam 95 milyar 153 milyon liraya çıkarılıyor yani hiç de küçümsenmeyecek bir kaynak Sayın Bakan. 2026 kamu yatırım programında Siirt için duyurulan yatırımlar enerji şirketlerinin projeleri ve ceza infaz kurumu oldu. Bu listenin neresinde Siirt'in arkeolojik mirası, bu listenin neresinde Siirt'in müze, kazı, restorasyon ve kültür turizm yatırımları? Cezaevlerini bir şehre "yatırım ve müjde" diye duyuran başka bir iktidar yoktur. Bu ayrıcalık AKP iktidarınındır, tebrik ediyorum sizi Sayın Başkan. Siirt'in tarihi öncelikli olarak Siirt'e olmalıdır. Bu kentin müzesini açın, kültürel mirasını koruyun ve turizm yatırımlarını artık kâğıt üzerinden çıkarıp lütfen hayata geçirin.

Yine, Kurtalan ilçesindeki binlerce yıllık geçmişi ile Erzen Antik Kenti'ne gerekli izinleri, değeri ve özeni göstererek bunu gösterebilirsiniz. Ayrıca, uzun uzun zamanım olmadığı için siz şu başlıklara da değinmeden geçemeyeceğim: Siirt'te hâlâ modern imkânlara sahip halk kütüphaneleri yok. Resmî ve aktif etkinliklerin yürütüldüğü bir kültür merkezi kompleksi yok. Bağımsız ve sadece bu amaca hizmet eden yerleşik bir devlet tiyatrosu binası da maalesef yok. Yine sayenizde Siirt'te yok, yok Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Nermin Yıldırım Kara, buyurun.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Sayın Bakan, hayırlı ve uğurlu olsun diliyorum bütçemiz.

Ben Hatay milletvekiliyim, dolayısıyla Hatay'da 6 Şubat depremleri sonrasında meydana gelen yıkım sonrasındaki kültür varlıklarıyla ilgili birkaç size sorum olacak. Özellikle Antakya'daki Uzun Çarşı'nın restorasyon çalışmaları, Antakya'daki tarihî kimliğinin önemli bir yere sahip olduğunu biliyorsunuz. Mahremiye Camii, Şeyh Ali Camii, Kurtuluş Caddesi'ndeki çalışmalar ne durumda? Bunları bilmek istiyoruz. Aynı zamanda, Hatay'daki Antakya Arkeoloji Müzesi... Strateji ve Bütçe Başkanlığı demiş ki: "245 eser hasar gördü." Şimdi, bu çalışmalar ne durumda? Bu eserler nerede, ne zaman ziyarete açılacak? Bilmek istiyoruz. Vakıflar Genel Müdürlüğüne bağlı 84 adet tescilli eserin durumunu merak ediyoruz. Ayrıca, tarihî Antakya evlerinde özel mülkiyetten kaynaklı restorasyon problemleri ne hâlde? Bunları bilmemiz lazım. Yine, bugün Antakya'daki Güllü Bahçe merkezinde sit alanlarına inşaat molozları dökülüyor eğer ilgilenirseniz, muhtarın numarasını sizlere vermek istiyorum. Şimdi, birçok şey camiler restore edilirken özellikle Habib-i Neccarı biliyorsunuz, ki oldu ancak bazı kiliselerle ilgili durumları size aktarmak istiyorum: Antakya'daki Rum Ortodoks Kilisesi bu kiliselere neden oraya bir kaynak ayrılmadığına dair cemaat vakıf başkanı da bazı bilgileri size ulaştırmamı söyledi. Şimdi, üçüncü mıntıka41 ve 61 no.lu parseldeki kilisenin müştemilatı ve iş yerleri ÇŞB'ye devredilerek onların aktardığı bütçeyle sanırım bir ihya çalışması başlatıldı. Ama 61'inci parseldeki kilisenin ana binasıyla ilgili niye ödenek ayırmıyorsunuz? Neden bu yapılmıyor? Bunu oradaki cemaat çok soruyor ve bu büyük bir katedral niteliğinde, Hristiyan dünyası için önemli bir merkez, bunu eğer ifade edeceğim. Yine, İskenderun'da çok önemli iki kilisemiz var: Aziz Nikola ve Aziz George Kilisesi. Bakın, Aziz Nikola'da henüz taş taşın üstüne bile konmadı, burası da katedral niteliğinde büyük bir ibadethane. Kaynak olmadığı için depremden bu yana hiçbir restorasyon çalışması yapılmadı. Takriben 2024'te kesin metraj çalışmasına göre 4 milyon dolar gibi bir ödeneğe ihtiyaç duyduğunu yine envanter çalışmaları yaparak bize de iletiyorlar. Aziz George Kilisesi ise yine burası da hem Alevilerin hem Sünnilerin hem Hristiyanların ortak kullandığı bir ibadethane orada mumlar yakılıyor, adaklar yapılır yani toplumun her kesimine, her rengine hitap eden bu kutsal alanların Hatay halkı adına sizden ihyasıyla ilgili mutlaka çalışmaları istiyoruz.

Belen ilçemiz, burada, depremde hasar gören Belen Kurtuluş Hamamı vardı. Özellikle, Belen halkı bunun neden yapılmadığına, hizmete açılmadığına dair sizden bu soruların cevabını bekliyor: Yayladağı'nda Birinci ve Üçüncü Derece Sit Alanları, Karamağara Birinci Derece Arkeolojik Sit Alanı, Yayladağl Şenköy Sit Alanı projeleri hem 2025'teki yatırım planına alınmış ama akıbeti nedir, bilmiyoruz. Defne'de Dekuk Şelalesi Harbiye'de biliyorsunuz, aynı zamanda Dörtyol'daki Geçilmez Kanyonu'nun etrafında da bir sürü taş ocağı var, bunları bilmelisiniz veya yanınızdaki bürokratlar bunlara özel ilgi göstermeli. Yanlarındaki taş ocaklarını patlatıyorlar Dekuk Şelalesi'ni biliyorsunuz ki patlattılar. Geçilmez Kanyonu ve bu Dekuk Şelalesi'nin eğer mutlaka turizme kazandırılarak gerçekten kültür mirası olarak gelecek kuşaklara aktarılmasını çok önemsiyoruz.

Bir de son olarak şunu ifade etmek isterim ki Sayın Bakan, yine, raporlardan kültür varlıklarının katkı payına ilişkin, belediyelerden kültür varlıkları katkı payı tahsilatına ilişkin bir rakam var. Şu an itibarıyla 2025 öncesi 86 milyon, bu yıl itibarıyla 90 milyon gibi bir rakamın, katkı payının alacak toplamı var mı? Varsa niye duruyor, nereye harcayacaksınız? Burada ya sorularımıza sözlü veya bürokratlarınız yazılı olarak cevap verirse, Hatay halkı adına sizlere teşekkür etmiş olacağız sorularımıza cevap verirseniz.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Metin Ergun'da.

Buyurunuz lütfen.

METİN ERGUN (Muğla) - Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

Sayın Bakan, Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bilindiği üzere, kültür ve turizm yalnızca ekonomik gelir sağlayan alanlar değildir. Yani burada felsefesini yapacak değilim ama bir ülkenin, bir coğrafyanın, bir milletin tarihini, kimliğini, birikimini ve dünya medeniyetleri arasındaki yerini temsil eden stratejik değerlerdir ve ülkemizin bu alanlarda dünyanın önde gelen ülkelerinden biri olmasını hepimiz temenni ederiz. Kültür ve turizm alanlarında yürütme yetkisine sahip Bakanlığın bütçesi görüşülürken hem ülkemiz genelinde hem de Muğla'yla ilgili bazı değerlendirmelerimiz ve sorularımız olacak.

Öncelikle, Bakanlığın bütçesi rakamsal olarak çok değerlendirildi, şimdiden hayırlı olmasını temenni ediyorum ama burada sormamız gereken bir husus var: Bu bütçenin ne kadarı doğrudan kültürel üretime, sanatçı desteklerine ve arkeolojik kazılara yani kültürel mirasa ayrılacaktır? Bu oldukça önemli, burada da çok başarılı değiliz, rakam çok hoş değil Sayın Bakan.

Şimdi, Sayın Bakanım, ülkemizin turizm geliri yıllar içinde önemli düzeyde artış göstermiştir. Bu, iyi bir gelişmedir fakat aynı artışı kişi başı turizm gelirinde göremiyoruz. Bunun sebebi nedir ve bunun düzeltilmesi için herhangi bir çalışmanız var mıdır? Bir başka husus, özellikle vatandaşlardan bize gelen: Artan turizm ve ören yeri ücretleri vatandaşlarımızın kendi tarihine erişimini zorlaştırmaktadır, bunu ifade ediyorlar. Kendi vatandaşlarımıza yönelik bir ayrıcalık uygulanabilir mi burada? Sayın Bakanım, biz Türkiye olarak niçin restorasyon işinde başarısızız? Evet, çok fazla restorasyon yapıyoruz ama keşke yapmasak çünkü yaptığımız restorasyonlar ağır bir şey söylemek istemiyorum ama çok başarısız. Burada acaba uzman eksikliği mi var, şirketler uzmanlaşmadı mı, merak ediyorum. Yani öyle örnekler görüyoruz ki Anadolu'da "Keşke hiç yapılmasaydı, dokunulmasaydı." diyoruz açıkçası.

Bir başka husus Sayın Bakanım: Birkaç gündür basında bir konu var, Yunus Emre Divanının en eski nüshası Karaman nüshasının satıldığına dair. Aile, yüzyıllardır elinde bulunduran aile Kültür ve Turizm Bakanlığına müracaat etmiş satın alınması için fakat Bakanlık oyalamış, satın almamış ve neticede bir iş adamı, yanılmıyorsam bir iş adamı satın almış. Sayın Bakanım, bu çok kıymetli, Anadolu Türkçesinin en eski örneklerinden biri. Eğer Bakanlık bünyesine alınır ise, bunun peşine düşer iseniz iyi olur diye düşünüyorum.

Muhterem milletvekilleri, Sayın Bakanım; bu yılın ilk on ayındaki ziyaretçi sayısında geçen yılın aynı dönemine göre Türkiye genelinde yüzde 1,5 civarında bir azalma oluşmuş. Sayın Bakanım, fakat Muğla'da yüzde 7. Yüzde 7'nin sebebi nedir? Yani bildiğimiz bir husus var, azalmada en büyük faktör olarak İngiliz turistlerinin Muğla pazarına gelmemesi, Muğla'ya gelmemesi olarak gösteriliyor, bazı uçuşların iptal edilmesi olarak gösteriliyor. Bunun sebebi nedir, özellikle Muğla'ya gelen İngiliz turist sayısının azalmasının? Bunun çoğaltılması için herhangi bir çalışmamız var mı? Bunu merak ediyoruz.

Bir diğer husus, turizm ile doğal ve kültürel mirasın korunması arasındaki denge en önemli sınavlardan birisidir ve biz Muğla'da bu sınavda başarısızız Sayın Bakanım. Muğla'da havaalanları yapıldıktan sonra muhtemelen Muğla'yı ilk günden itibaren ziyaret ediyorsunuzdur orada tesisleriniz olduğu için. Her yıl Muğla coğrafyasının ne kadar değiştiğini görüyor musunuz? Muğla coğrafyasının hemen hemen üçte 2'si maden sahasına açılmış durumda, yamalı bohçaya dönmüş durumda. İnsanlar artık havadan o coğrafyayı görünce...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Ali Fazıl Kasap'ta.

Buyurunuz lütfen.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, AK PARTİ iktidarları döneminde Kütahya'da hep yerin altıyla ilgilenildi, madenleriyle. Kütahya'nın yüzde 98 arazisi maden sahası ilan edildi. Sizde geçen aylarda Kütahya'ya gelmişsiniz, doksan yıllık Kütahya'da mevcut bir müze vardı. Bir müze açılışında bulunmuşsunuz ama gönül isterdi ki bu müze hangi şartlarda yapıldı, dokuz yılda bu müze nasıl yapıldı, nasıl Türkiye'nin en büyük Manda Birliği ve mera yok edildi, onu keşke araştırsaydınız. Kültür bunu gerektiriyordu herhâlde bilmiyorum ama Kütahya'daki Manda Birliğini, binlerce mandanın olduğu yeri yok ettiniz Sayın Bakan. Dokuz yıl mücadele ettiniz, ruhsatsız, izinsiz eski belediye tarafından yapılan yeri müze olarak açtınız, yani yakışmadı o kadarını söyleyeyim. Bir de hep yerin altıyla ilgileniyorsunuz ya, Kütahya'da yerin üstüyle hiç ilgilenmiyorsunuz. Ben size aslında önce birtakım isimler saymak isterdim. Mesela, Ezop sizin için ne ifade ediyor? Aizanoi, Dünyanın İlk Borsası, Drakula'nın hapsedildiği Kale, Murat Dağı, Evliya Çelebi, Dünyadaki ilk toplu iş sözleşmesi, 6 ilçesinde termal su olmasına rağmen termal doğru dürüst tesisin olmadığı... Şair Şeyhî Osmanlı'nın ilk Sağlık Bakanıdır, onunla ilgili... Gerçekten keşkeorayı görseydiniz, yerin üstündeki yerlere de bir baksaydınız Sayın Bakan. Hekim Sinan'ın olduğu mezbeleliğe, türbesinin olduğu yere keşke baksaydınız. Sizin gittiğiniz yerin 3 kilometre ilerisindeydi, göstermediler mi Sayın Bakan? Kültür İl Müdürünü görevden aldınız ama... Gerçekten turizm enformasyon bürosu dahi olmayan bir il olduğunu biliyor

musunuz? Kütahya'da turizm enformasyon bürosu yok, bir yabancı geldiğinde Kütahya'da herhangi bir turistik yer için veya sadece rehberlik anlamında hiçbir hizmet alamıyor. Kütahya Saman Pazarı, Başmelek Kilisesi, Gomidas'ın Yeri... Ayrıca, en önemli şeyi, sizin hiç önem vermediğiniz bir şeyi daha söyleyeyim. Söğüt'e gittiniz ama Osmanlı'nın kuruluşunun beldesi aslında Domaniç biliyorsunuz değil mi Sayın Bakan? Ben dokuz yıldır buradayım, siz de geliyorsunuz, bir defa geldiniz Domaniç'e, başka gelmediniz. Kurtuluşun beldesi olan Kütahya Dumlupınar'la ilgili hiçbir şey yok. Dokuz yıl önce vermiştim, 2026'da bir daha verdik. Dumlupınar tarih alanı yapmayı düşünüyor musunuz? Bu kanun teklifini biz verdik, AK PARTİ'li arkadaşlara ve iktidar mensuplarına söylüyorum, gelin bu kanun teklifini siz verin. Dumlupınar'ı yani 130 bine yakın şehit verdiğimiz yeri, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu topraklar buradadır." dediği o Afyon ve Kütahya, Kocatepe'yi de içine alan alanı tarih alanı hâline getirip yeni nesilleri bu konuda bilinçlendirmeye yönelik herhangi bir şey yapmayı düşünüyor musunuz? Dumlupınar'a sadece yılda bir defa 30 Ağustosta gelip gitmeyi mi düşünüyorsunuz, bir bakan göndermeyi mi düşünüyorsunuz? Üst düzeyde temsil yapmayı düşünüyor mu acaba iktidar mensupları ve bakanlar? Buradaki hatalarınız gerçekten sınırsız diyeyim.

Kütahya'da kütüphane olmadığını, yirmi dört saat açık bir kütüphane ihtiyacı olduğunu, 47 bin üniversite öğrencisinin ve binlerce de lise öğrencisinin olduğunu ve gerçekten dijital kaynaklara olsun açık kaynaklara ulaşma konusunda sıkıntı olduğunu biliyorsunuzdur herhâlde Sayın Bakan. Gerçekten 47 bin üniversite öğrencisinin olduğu bir ilde yirmi dört saat açık bir kütüphane olması gerekmez miydi şehir merkezinde öğrenciler için? Kafelerde zar zor o gürültülü ortamda ders çalışma imkânı yerine, internete ulaşmanın daha sınırsız olduğu bir şekilde illerde bunu düşünmüyor musunuz Sayın Bakan? Gerçekten Kütahya gibi tarihî bir şehrin -ne olursunuz- yer altıyla ilgilenmeyin de artık, madenleriyle, vesairesiyle biraz da yer üstündeki kaynakları... Bakın, bizim ilimizde 7 tane ilçede termal su kaynağı var ama termal tesis yok. Kültür turizmi yönünden deseniz de Aizanoi'yi hepiniz biliyorsunuz ama hiç ilgilenildiği yok, gerçekten yok Sayın Bakan. Bir tanıtım filminiz yok, Kütahya'yla ilgili bir tanıtım filminiz yok. Çiniye girmek istemiyorum, çiniyle ilgili Kültür Bakanlığının yaptığı hiçbir şey yok, hiçbir şey yok Sayın Bakan. KDV'nin düşürülmesi gerekiyor. "Çiniyle ilgili şunları yaptım." derseniz, ne derseniz deyin yetersizdir.

Kütahya'ya sadece 30 Ağustosta geliyorsunuz.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Tamer Osmanağaoğlu'nda.

Buyurunuz lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Türk Kültür ve Turizm Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Sözlerimin başında ifade etmek isterim ki Türk turizmi 2026 yılının ilk dokuz aylık döneminde 49 milyonun üzerinde misafirimizi ağırlamış olmamız, turizm gelirlerimizin 2025 yılının aynı dönemine göre 2,4 artarak 51 milyar 278 milyon dolara ulaşması, kişi başı gecelik harcama ortalamasının 107 dolara yükselmesi, bu miktarın yabancı ziyaretçilerde 120 doları bulması hem turizmcimiz hem de ülkemiz açısından sevindiricidir. Ayrıca, seçim bölgem İzmir'de 2026 yılının ilk dokuz ayında turist sayısının yüzde 2,4 artarak 981 bin 644'ten 1 milyon 5 bin 659'a ulaşması turizmin potansiyelini yansıtması açısından da oldukça önemlidir. Elbette, burada 24 ülkede televizyon ve dijital mecralarda yayınlanarak 259 milyonizlenme elde edilen İzmir'in yer aldığı reklam filmlerinin, 328,1 milyon izlenmeye ulaşan İzmir'in tanıtımına yönelik hazırlanan Test of İzmir mini dizisinin etkisinin olduğu da mutlaka vardır. Bu sebeplerle, Türk turizminin gelişmesine katkı sunan emekçisinden işverenine, şehir bürokratından bakanlık bürokratına emeği geçen herkese ve nezdinizde size teşekkür ediyorum. Önümüzdeki dönemlerde İzmir ilimizde yatak sayısının artırılmasına katkı sunacak Çeşme projesi gibi turizm merkezlerinin planlarının bir an evvel belirtilerek yatırımcıya tahsis edilmesi de sektörün önemli beklentileri arasındadır, bu konuda şimdiye kadar sizin çok ciddi çalışmalarınızı yaptığınızı da biliyorum, bu konuya yüreğinizi koyduğunuzu da biliyor ve inanıyorum ama bir an önce de İzmir'de Çeşme'deki turizm konusunda çalışmalarınızın nihayetlendirilmesinin de vatandaşımızın beklentileri arasında olduğunu da bilmenizi isterim.

Ayrıca, turizm hareketliliğini yıla yayacak çalışmalar hem vatandaşımızı hem de turizmcilerimizi sevindirecektir. Diğer yandan, İzmir'imizde daha tescilli yapının ve taşınmaz kültür varlıklarımızın restore edilmesi bunun için de mevcut kaynakların güçlendirilmesi konusunda gerekli hassasiyeti göstereceğinize inanıyorum. Hâlihazırda UNESCO'nun Geçici Listesi'nde bulunan Kemeraltı'nın bir an önce asil listeye alınması, Karabağlar'da bulunan lojmanların yıkılmasının ardından aynı alana kütüphane yapılacak şekilde planı hazırlanan bir konumda bir kütüphanenin inşa edilerek İzmir'imize, Karabağlar'ımıza kazandırılması beklentiler arasındadır. Son olarak, İzmir'imizde bulunan projeleri bitmiş müze, kütüphane, binalarla kültür varlıklarımızın hizmete geçirilmesi için çalışmalar yapılması konusunda her zamanki gibi hassasiyet göstereceğinize inanıyorum.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; kültürel alanda gerçekleştirilen çalışmaların istiklalimiz ve istikbalimiz açısından ziyadesiyle önemli olduğunu hatırlatmakta fayda görüyorum. Milliyetçi Hareket Partisi olarak güçlü bir istikbal inşa etmek adına, Türk dünyasının köklü geçmişini geleceğe taşımak gayesiyle partimizin bünyesinde kurulan enstitülerimiz bu konuda ciddiyetimizi ispatlar niteliktedir. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin himayelerinde kurulan Türklük şuuru ve Türk dünyasının geleceği için hayatlarını vakfetmiş Türk aydınlarının birikimlerini gelecek nesillere aktarma gayesiyle çalışma yapan bu enstitülerin dünden bugüne ve elbette bugünden yarına âdeta kültürel bir köprü vazifesi üstlendiği inkâr edilmeyecektir. Bu vesileyle, Ahmed Cevad

Enstitüsü, Cengiz Aytmatov Enstitüsü, Fetih ve Kök Ahlat, Malazgirt Çalışmaları Enstitüsü, İsmail Gaspıralı Dış Politika Enstitüsü ile Bilge Tonyukuk Siyaset ve Stratejisi Enstitüsü gibi enstitülerin veya çalışma gruplarının örnek olmasını diliyor, bunlara da başarılar diliyorum.

Bu duygu, düşüncelerle, İzmir'imizle ilgili iyi düşüncelerinizden, turizmle ilgili İzmir'in gelişmesi konusunda İzmir'e sunacağınız katkılardan dolayı Bakanlığınıza ve size bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Tahtasız'da.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Sayın Bakan; Sizleri Hattilerin ülkesi, Hititlerin başkenti, dünyanın ilk yazılı Kadeş Barış Antlaşması'nın imzalandığı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 1935 yılında ilk millî kazıyı başlattığı Alacahöyük, Şapinuva ve Hattuşa'yı topraklarında barındıran, UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde yer alan 7.500 yıllık tarihe sahip dünyanın merkezi Çorum adına hepinizi selamlıyorum.

Sayın Bakan, üç yıl önce yine bugün böyle 15 Kasım 2023'te Komisyonda sizi Çorum'a davet etmiş ve Çorum'un kültür ve turizm alanındaki sorunlarına çözüm istemiştim. Sağ olun, 10 Temmuz 2024 tarihinde Çorum'a bir ziyaret gerçekleştirdiniz, teşekkür ediyoruz. Bu ziyarette Çorum'a sözler verdiniz ve Çorumlular heyecanlandı. "2025 yılını Hitit yılı ilan edeceğiz." dediniz ama olmadı. "Çorum'un bütün turizm potansiyelini kapsayan bir master planı hazırlanacak." dediniz, hazırlanmadı. "Çorum hem kendi içinde hem de çevre illerle bağlantılı bir turizm güzergâhına dönüştürülecek." dediniz, dönüşmedi. "Boğazkale Hattuşa, Ortaköy Şapinuva, İncesu Kanyonu, Alacahöyük ile 5 ayrı nokta uluslararası kültür yolları destinasyonuna alınacak." dediniz, maalesef alınmadı. "Çorum yerli ve yabancı turist güzergâhlarına entegre edilecek." dediniz, edilmedi. Sayın Bakanım, söz kişinin aynasıdır,Çorum adına sözlerinizin yerine getirilmesini bekliyoruz. Alacahöyük, Ortaköy Şapinuva, Alaca Eskiyapar, Örükaya Barajı ve Kalehisar kazılarına da 2024 ve 2025 yıllarında hiçbir bütçe göndermediniz, Boğazköy Hattuşa kazılarına ise yalnızca 750 bin lira gönderdiniz.

Sayın Bakan, 2027 yılı bütçesinde Çorum kazılarına ödenek ayıracak mısınız? Söz verilen Boğazkale Hattuşa, Alacahöyük, Ortaköy Şapinuva turizm bağlantı yollarını yapacak mısınız? Örükaya Roma Barajı kazısına ödenek gönderecek misiniz? Alaca Belediyesine tahsis edilen üç bin iki yüz elli yıllık Gölpınar Hitit Barajı Arkeopark Projesi çürüyor; Alaca Belediyesinin bu bütçeyi karşılama şansı yok, işletme yapma şansı yok. Buraya el atıp burayı işletecek misiniz? Aşdağul İncesu Kanyonu ile Yozgat Aydıncık Kanyonu'nu birleştirerek alternatif turizm için destekleyecek misiniz?

Çorum'da anıtlar kurulu ve Çorum rölöve müdürlüğünün kurulmasını istiyoruz. Çorum Arkeoloji Müzesinin içerisinde küçük bir bölümde yer alan Etnografya Müzesi bağımsız bir alan olarak açılmalıdır. 2023 yılında yıktığınız Hasanpaşa Kütüphanesinin bir an önce yapılması gerekiyor. Tarihi geç Roma ve erken Bizans dönemine dayanan, Çorum'un tescilli tek tarihî kaplıcası olan Mecitözü Figani Roma Kaplıcası on yıl önce yıkıldı, restore edilerek hayata geçmeyi bekliyor. Sungurlu'nun Yörüklü köyünde yedi yüz elli yıl önce Ergülü Baba tarafından yaptırılan tarihî cami ve türbenin bakım onarımının ve çevre düzenlemesinin yapılması gerekiyor. Sungurlu'da yer tahsisi yapılan kütüphane ve kültür merkezi acilen yapılmalıdır. Sungurlu'da iki yüz elli yıllık tarihî geçmişe sahip kilise, okul gibi çeşitli amaçlarla kullanılan taş bina ve tarihî Sungurlu Hamamı desteğinizle yeniden restore edilmeyi bekliyor. Çorum Kaleiçi Sosyal Tesis ve Müze Projesi hâlâ tamamlanmadı. Boğazkale Yazılıkaya Açık Hava Mabedi önüne turizm tesisi istiyoruz. Çorum'daki Euchaita bölgesinin Doğu Roma İmparatorluğu döneminde önemli bir kutsal kent olduğu, Hristiyanlar için hac merkezi ve imparatorluk için de önemli bir dinsel merkez olduğu Doçent Doktor Esra Keskin tarafından belgelerle ispat edildi; bu bölgede acilen kazıların başlaması gerekiyor.

Sayın Tamer Karadağlı'ya sesleniyorum: 1971 yılında açılan Çorum Devlet Tiyatro Salonu'nun hâlini gelip bir görün, belki sahnemizin bakım onarımının yapılması ve yenilenmesi için bir çalışma yaparsınız diyorum.

RTÜK Başkanını da tarafsız olmaya davet ediyorum. Bu yıl mart ayında Sabah ve Takvim gazeteleri başta olmak üzere havuz medyası tarafından gazete ve televizyonlarda hakkımda halkı yanıltan yalan haber alenen yayıldı. Çorum Boğazkale Tapu Müdürüyle iş birliği yaptığım ve Akın Gürlek'in tapu kayıtlarını alarak genel merkeze ilettiğim yazıldı. Bu haberin yalan olduğunu basın açıklamasıyla duyurmama rağmen RTÜK Başkanına soruyorum: Yalan haber yapan müfterilere neden göz yumuyorsunuz, gereğini neden yapmıyorsunuz?

Sayın Bakanım, biz Çorumlular olarak diyoruz ki: Çorum Çorum'dan büyüktür. Gelin, Çorum'u birlikte daha da büyütelim, kültür ve turizmden hak ettiği payı almasını sağlayalım.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Aliye Coşar'da.

Buyurunuz lütfen.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Bakan, turizm yıllardır istenilen seviyede değildir. 2027'ye olumsuz koşullarda girileceğini bizzat kendiniz söylediniz, "Bu olumsuz koşullar için sektörümüzün dayanıklılığını artıran güçlü altyapımız hazır." dediniz. Bu güçlü altyapılar nelerdir? Bu güçlü altyapılar turizm işletmelerine ve turizm esnafına maalesef şimdiye kadar yansımadı.

2026 yılının ilk dokuz ayında ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı 2025'e göre yüzde 5 oranında düşmüştür. Ekonomik krize bağlı olarak yüksek enflasyon ve artan girdi maliyetleri turizm sektörünü de olumsuz etkilemektedir. Kur artışı ile maliyet artışları

oranı arasındaki fark artıyor. Turizmde gelir seviyesinin yükselmesi, enflasyona bağlı artan maliyetler karşısında konaklama fiyatlarının yükselmesindendir. Avrupalı turistler yüksek fiyatlar nedeniyle rekabet içinde bulunduğumuz diğer ülkeleri tercih etmektedir. Turizmcinin artan maliyetler, vergiler nedeniyle kâr oranları da düşmektedir. Turizmde başarı, yatak sayısını artırmak, fazla turist getirmek değildir; turizme nitelik kazandırmaktır.Artık turizmde yeni bir anlayış yaratmak gerekiyor. Turizmde başarı turist sayısıyla ölçülmez, katma değer ve gelirlerin adil dağılımıyla ölçülür. Antalya'da küçük oteller can çekişiyor. İkinci ve üçüncü sahil bandındaki küçük ve orta ölçekli otellere hiçbir teşvik yok. Birçok küçük otel ya kapanıyor ya da binaları lojman oluyor. Antalya için "turizm başkenti" ifadesi kullanılır. Bu yıl ilk dokuz ayda 12,5 milyona yakın turiste ev sahipliği yapan Antalya daha fazla potansiyele sahiptir ancak iktidarın yanlış politikaları bu potansiyelin kullanmasını da engelliyor. Turizm gelirlerini toplayan iktidar hizmete gelince görmezden geliyor, toplanan konaklama vergilerinden kent yararlanamıyor. Antalya ve diğer turizm kentleri hak ettiği altyapı ve yatırım desteğinden de mahrum kalıyor. Konaklama vergisi, ciro üzerinden değil kâr üzerinden alınmalıdır. Antalya'nın ulaşım sorunu hâlen çözülemedi. Turizmde ulaşımı kolaylaştırmak gereklidir ancak Antalya'ya iktidarın raylı sistem yatırım yok, otoyol projesi eksik ve hâlen inşaat hâlinde, tamamlanmadı, turizm yolu da hâlen tamamlanmış değildir.

Denizlerimizde mikroplastik kirliliği ve tahribat artarken etkin denetim ve koruma politikaları yetersiz kalmaktadır. Bakanlığın artan mikroplastik kirliliği için denetleme çalışmaları ve diğer kurumlarla eşgüdümü olacak mı, yoksa bu konuda da geç mi kalacaksınız? Turizmin on iki aya yayılması çalışmalarınızda hâlâ hissedilebilir bir adım yok, turizmi on iki aya yayacak, çeşitlendirecek, nitelikli turizmi geliştirecek kalıcı politikalar üretmek yerine sektör kendi kaderine terk edilmiştir. Yıllardır turizmciler kendi imkânlarıyla sektörün büyümesine öncülük ettiler, bu büyüme iktidara rağmen yapıldı. Turizm emekçilerimiz de yıllardır bu sektörde tecrübeleriyle ve donanımlarıyla dünyaya örnek oldular ancak on iki aya yayılmayan turizm politikası sonucu süreklilik arz eden bir işleri olmadı. Turizm emekçileri için Bakanlığın hiçbir çalışması olmadı. Turizm esnafı yüksek kiralar, maliyetler ve vergiler altında ezilmektedir. Boş dükkânların sayısı artıyor, turizm esnafı bitme noktasına gelmiş, turist esnafa dahi uğramıyor. Turizmin yükü turizmciye, esnafa, emekçiye ve şehirlere yüklenmiş durumdadır ancak artan rakamlar olunca övünme kısmında sizleri görüyoruz. Bu, başarı değil kolaycılıktır. Antalya Müzesi, meslek odalarının itirazları ve yargı süreci devam ederken 2025 Temmuzunda, bir gecede yıkıldı. Depreme dayanıksız olduğu iddiasıyla kamuoyundan gizlenen bir raporu gerekçe göstererek yıktığınız müzenin yenisi hâlen yapılmadı. "Bu yıl." dediniz, yerinde ilerlemeyen inşaat var. "2027." diyorsunuz, kesin bir tarih veriyor musunuz? Antalya'yı iki yıl müzesiz bıraktınız. Turizmci 2025 yılına umutla girdi, sonu hüsran oldu; 2026 yılına umutla girdi, yine hüsran oldu; 2027 yılında turizmci artık umut bile edemiyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın George Aslan'ın.

Buyurunuz lütfen.

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, bakan yardımcıları, bürokratlar ve değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ayırımcılık din, inanç, ırk ve kimlik gibi farklı alanlarda ortaya çıkan, hemen her ülkenin karşı karşıya olduğu temel toplumsal sorunlardan biridir. Bazı ülkeler bu sorunla yüzleşme cesaretini göstermişken Türkiye'de ise çoğu zaman inkâr edilmektedir. Türkiye'de ayrımcılığın en yaygın biçimde karşılaşıldığı alanlardan biri din ve inanç temelli ayrımcılıktır. Özellikle toplumun çoğunluğundan farklı dinî ve inançsal kimliklere sahip gruplar bu alanda çeşitli ayırımcılık biçimleriyle karşı karşıya kalmaktadır; Hristiyanlar, Aleviler, Ezidiler bu gruplarının başında gelmektedir. Anayasa'nın 10'uncu maddesi kanun önünde eşitliği, 24'üncü maddesi din ve vicdan özgürlüğünü güvence altına almaktadır. Lozan Antlaşması'nın azınlıkların korunmasına ilişkin hükümleri de Ermeni, Rum ve Süryanilerin dinî ve kültürel haklarını güvence altına almaktadır; buna rağmen bu haklar pratikte çoğu kezkâğıt üzerinde kalmaktadır. Ne dinî haklar tam anlamıyla tanınmış ne de ibadet yerleri ile tarihî ve kültürel yapılar gerektiği gibi korunmuştur. Türkiye'nin dört bir yanında Ermeni, Rum ve Süryani halklarının tarihsel mirası olan binlerce kilise ve manastır bakımsızlık ve tahribat nedeniyle yıkıldı. Bir o kadarı da bugün yıkılma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bazıları da müzeye dönüştürülerek el konuldu. Bunlardan biri Mardin merkezde bulunan Süryani Katolik patrikhane binasıdır. "Mardin Müzesi" olarak bilinen Süryani Katolik patrikhane binası 1989 yılına kadar Süryani Katolik Vakfına ait iken bu tarihten sonra müzeye dönüştürüldü. Bu yılın başlarında Süryani Katolik Vakfına devredileceği söylendi ama maalesef bugüne kadar devredilmiş değildir.

Özel mülkiyete geçmiş olup satılığa çıkarılan kiliseler var. Artuklu ilçesinde bin yedi yüz yıllık geçmişe sahip Mor Yuhanna Kilisesi tapusunun elinde bulunduğunu iddia eden bir kişi tarafından defalarca internet sitelerinde satışa çıkarılmıştır. Kilise ve manastırların korunmasını, restore edilmesini beklerken ne yazık ki bazı mevcut yapılarla ilgili çeşitli sorunlar çıkarılmaktadır. Bunun örneklerinden biri Şırnak'ın İdil ilçesinde bulunan Meryem Ana Kilisesidir. Kilise bünyesinde inşa edilen misafirhane binasına geçtiğimiz aylarda İdil Belediyesi tarafından 1 milyon 200 bin lira para cezası kesilmiştir. Buna karşı açılan dava sonucunda mahkeme şimdilik yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Bakanlık tarafından az da olsa restorasyonu yapılan veya hâlâ restorasyonu devam eden bazı kilise ve manastırlar da yok değil. Bunlardan biri Batman'ın Beşiri ilçesinde bulunan Mor Kuryakus Manastırıdır ancak bu kilise hâlâ Süryani Vakfına devredilmiş değildir.

Azınlık vakıflarının seçimleriyle ilgili hâlâ devam eden sorunlar var. Bildiğiniz üzere seçimleri düzenleyen yönetmelik 2013 tarihinde iptal edilmişti ve azınlık toplumları 2022'ye kadar, yaklaşık on yıl boyunca vakıf yönetim kurulu seçimlerini yapamamaktaydı.

Hâlihazırda özellikle Yedikule Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi Vakfında yıllardır seçim yapılamamaktadır. Aynı şekilde İstanbul'daki Balıklı Rum Hastanesinin vakıf seçimleri otuz altı yıldır yapılamıyor. Gerekçe ise azınlık vakıfları hastaneleri için yönetmeliğinin olmaması. Bu vakıfların seçimlerinin gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

Öte yandan, İstanbul dışında vakıf statüsü bulunmayan kiliselerin ve Ermeni mezarlıklarının durumu ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Ankara'nın merkezinde bulunan Ermeni mezarlığının üzerine TOKİ tarafından yapılaşmaya gidilmesi ve Sincan Zir Vadisi'ndeki Ermeni mezarlığının mevcut durumu bu sorunların somut örnekleridir.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; iktidar temsilcileri sık sık tarihî mirasa sahip çıkmaktan, restorasyon çalışmalarından ve kültürel mirastan söz ediyor. Bakanlığın görev tanımında "millî, manevi, tarihî, kültürel ve turistik değerleri araştırmak, geliştirmek, korumak, yaşatmak, değerlendirmek, yaymak, tanıtmak, benimsetmek ve bu suretle millî bütünlüğün güçlenmesine ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak" denilmektedir ancak genel olarak Bakanlığın bu görev ve sorumluluğunu yerine getirmediğini, tüm kültürel varlıklara ve dinî inançlara eşit bir şekilde yaklaştığını söylemek mümkün değildir. Sayın Bakanın bugünkü sunumunda en az 20 kere "Türk" kelimesi geçerken bu coğrafyanın kadim kimlikleri olan Kürt, Ermeni, Rum, Süryani, Laz, Çerkez, Arap ve Yahudi gibi halkların kültürel varlıklarından bahsetmemektedir. Kilise ve manastırlar bu ülkenin tarihî mirası değil midir, neden bunlara yeterince sahip çıkılmamaktadır, neden camilerin restorasyonu devletin doğal ve sürekli bir görevi olarak görülürken Hristiyanların ibadethanelerinin korunması çoğu zaman sınırlı projelere veya kendi imkânlarına bırakılıyor. Türkiye'nin tarihsel ve kültürel mirası yalnızca Türklerin ve Müslümanların geçmişinden ibaret değildir. Bu topraklarda bin yıllardır yaşamış farklı halkların, dinlerin ve medeniyetlerin bıraktığı eserler de bu ülkenin ortak mirasıdır. Devletin tüm dinî grupların ve inanç gruplarının ibadethanelerini eşit biçimde koruması ve bu konuda ayrım gözetmeyen bir politika benimsemesi gerekmektedir. Başta Süryani Katolik patriklik binası ve Batman'da bulunan Mor Kuryakus Kiliseleriolmak üzere Ermeni, Rum ve Süryanilere ait el konulmuş kilise ve manastırlar iade edilmelidir.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; diğer önemli bir sorun, nefret suçları sorunudur. Özellikle Aleviler ve Hıristiyanlar kimi zaman idari ve toplumsal düzeyde ayırımcılık, baskı ve saldırılara maruz kalmaktadır. Bu saldırılar ibadethaneleri, kutsal mekânları, mezarlıkları ve dinî sembolleri hedef alırken sosyal medyada farklı dinî ve etnik gruplara yönelik nefret söylemleri de giderek yaygınlaşmaktadır. Geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yıl da saldırılar devam etti. Dersim'de Alevi inancı için en önemli merkezlerden biri kabul edilen Düzgün Baba Mekânı saldırıya uğradı. İstanbul Üsküdar Bağlarbaşı'nda bulunan Surp Garabet Ermeni Mezarlığı'na yönelik saldırı yapıldı. Benzer örnekler artırılabilir. Türkiye'de yaşayan Yahudi vatandaşlara yönelik nefret söylemi de fiziksel ve sözlü saldırılar da giderek artmaktadır. Geçtiğimiz ay İsrail ve Türkiye vatandaşı olan Klodya Medina Halfon İstanbul'da bir grubun sözlü tacizine ve toplu biçimde hedef göstermesine maruz kaldı. 2025 yılında Avrupa Konseyinin ırkçılık ve hoşgörüsüzlüğe karşı Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan 6'ncı İzleme Raporu Türkiye'de nefret söylemi ve nefret suçlarının giderek arttığını ortaya koymaktadır. Raporda Alevilerin, Hristiyanların, Kürtlerin, mültecilerin, göçmenlerin ve Romanların nefret söylemi ve ayrımcı uygulamaların hedefi olduğu belirtilmektedir. Özellikle siyasetçilerin kullandığı ayrıştırıcı dilin ve medyada yer alan nefret söyleminin toplumsal kutuplaşmayı derinleştirdiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, nefret suçlarına karşı mevcut yasal düzenlemelerin yeterince uygulanmadığı ve devlet kurumlarının mağdurları korumakta yetersiz kaldığı da ifade edilmektedir.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; Türkiye'de söz konusu saldırılara ve nefret suçlarına karşı alınan yasal önlemler yetersizdir. Mevcut hukuki düzenlemeler de yeterince uygulanmamaktadır. Bu da failleri bu tür saldırılarını sürdürmeleri konusunda cesaretlendirmektedir. Toplumda eşitliğin sağlanması ve toplumsal barışın korunması için nefret suçlarına karşı mücadele edilmelidir. Bunun için yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi, mevcut yasaların uygulanması ve faillerin yargı önüne çıkarılması gerekmektedir diyorum ve teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Hüseyin Yıldız'da.

Buyurunuz lütfen.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, bakan yardımcılarım, değerli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı 2027 yılı bütçesini görüşüyoruz. Önümüzde rakamlarla dolu bir bütçe var ancak biz bu bütçeye yalnızca kaç turist geldiği, kaç tesis açıldığı ya da kaç bilet satıldığı üzerinden bakmayız. Asıl sorumuz şu: Bu ülkenin insanı sanata özgürce ulaşabiliyor mu? Turizm emekçisi insanca yaşayabiliyor mu? Yurttaş kendi ülkesinin kıyısından yararlanabiliyor mu? Bakanlığın 2027 yılı bütçe teklifi 95 milyar 153 milyon liradır, geçen yıla göre artış yüzde 35,9. Oysa, merkezi yönetim bütçesindeki artış yüzde 43,7 yani kültür ve turizme ayrılan kaynak genel bütçenin büyüme hızının gerisinde kalıyor. Üstelik Sanat ve Kültür Ekonomisi Programı'na 6 milyar 981 milyon lira ayırırken bu programın Bakanlık bütçesinde payı yüzde 7,6'dan yüzde 7,3'e düşüyor. Turizmin geliştirilmesi programındaki artış ise yalnızca yüzde 13,6. Sayın Bakan, bütçeniz büyümüş görünüyor ama sanatın ve turizmin temel ihtiyaçlarına verdiğiniz öncelik geriliyor.

Değerli milletvekilleri, kültür ve sanat yalnızca ekonomik imkânı olanların yararlanacağı bir ayrıcalık değildir. Nüfusun yüzde 85'i bir yıl içinde sinemaya, yüzde 93'ü canlı bir gösteriye gitmemiştir. Maddi imkânsızlık nedeniyle kültürel etkinliklerden uzak kalanların oranı yoksulluk riski altındaki yurttaşlarda çok daha yüksektir. Çocuğunu tiyatroya götürmeyen aileye ne anlatacağız?

Emeklinin, öğrencinin, asgari ücretlinin kültür hayatına katılabilmesi için hangi somut önlemi alıyorsunuz? Kültür merkezleri yalnızca büyük kentlerin merkezlerinde değil, ilçelerde ve kırsal bölgelerde de erişilebilir olmalıdır. Halkın parasından kültürelkaynak ayrılıyorsa o kültür halkın kapısından içeri girmelidir.

Bir başka mesele de sanat üzerindeki baskılardır. Konserlerin iptal edildiği, oyunlara salon verilmediği, sanatçıların hedef gösterildiği bir ülkede kültür politikası yalnızca afiş ve festival takvimlerinden ibaret olamaz. Anayasa'nın 27'nci maddesi sanat özgürlüğünü güvence altına alıyor. Bakanlığın görevi, sanatçıyı siyasi görüşüne göre ayırmak değil, özgürce üretmesini sağlamaktır.

RTÜK'ün eleştirel yayınlara yönelik yaptırımları da bu özgürlük sorunlarından bağımsız düşünülemez.

Gelelim turizme. Sektörün gelirini övüyorsunuz. Peki, o geliri yaratan çalışanın durumu ne? 2025 yılı verilerine göre konaklama ve yiyecek içecek hizmetlerinde saatlik kazanç 155,7 lira, Türkiye ortalaması 240,9 lira, arada yüzde 35,4 fark var. Konaklama ve eğlence iş kolunda sendikalaşma oranı yüzde 3,61. Turizm büyürken çalışan yoksullaşıyor; burada övünülecek değil, düzeltilmesi gereken bir düzen vardır. Sezon bitince işsiz kalan turizm emekçisinin gelir güvencesini, fazla mesai hakkını ve sendikal örgütlenmesini güçlendirmeden sektörün başarı hikâyesinden söz etmemiz mümkün değildir.

Bir Aydın Milletvekili olarak özellikle söylemek istiyorum: Kuşadası, Didim ve Ege kıyılarında turizmin gelişmesine elbette karşı değiliz ancak turizm adına kıyıların kapatılmasına, doğal alanların yapılaşmaya açılmasına, vatandaşın denize ulaşmak için yüksek bedeller ödemek zorunda bırakılmasına karşıyız. Anayasa'nın 43'üncü maddesi açıktır: Kıyılardan yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyılar birkaç işletmecinin değil, 86 milyonundur.

Ve denetim meselesi... Kartalkaya'da 21 Ocak 2025'te 78 insanımızı kaybettik. Böyle bir felaketten sonra turizm tesislerinin denetimini konuşmadan bu bütçeyi geçiştiremeyiz. Sayıştay bulgularında belgeli tesislerde rutin denetim yapılmaması, turizm amaçlı kiralanan konutlarda denetim yetersizlikleri ve idari para cezalarının takibindeki sorunlar yer alıyor.

Sayın Bakan, bu eksiklikleri gidermek için hangi somut adımları attınız?

Cumhuriyet Halk Partisi olarak talebimiz açıktır. Sanatçının özgür olduğu, emekçinin hakkını aldığı, kıyıların halka açık kaldığı, her tesisin etkin biçimde denetlendiği bir kültür ve turizm politikasını istiyoruz. Bütçeyi rakamlarla değil, toplumun hayatında yarattığı sonuçlarla değerlendireceğiz.

2027 bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını dilerim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Selcan Taşcı.

Buyurunuz lütfen.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlık bürokratları; hoş geldiniz.

Meslek hastalığı diyelim, ben Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçelerinde önce RTÜK'e bakıyorum. Bu yıl da hem bütçede 2026 tahminine göre yüzde 26'yı aşan ciddi bir artış var hem de hazine yardımında neredeyse yarı yarıya bir artış söz konusu. Çok kısacık bir sorum var: Neden? Yani hangi toplumsal faydaya karşılık olarak bu artış? Zira, demokrasi bilinci yerleşik hiçbir toplum, kamunun yaptırım gücünün bir sopa olarak kullanılmasını fayda olarak yorumlamaz da tanımlamaz da.

Mali yaptırım tutarları da artıyor RTÜK'ün. 2026'nın ilk altı ayında 2025 yılının tamamında uyguladığı ceza tutarını yakalamaya epey yaklaşmış gözüküyor. 2025'te toplam 146,7 milyon ceza, 2026'nın ilk altı ayında 112 milyon 75 bin lira ceza. Aslında ilk bakışta sevindirici gibi gözüken bir değişiklik var: 2025'te bu cezalar ağırlıklı olarak haber ve yorum programlarına kesilirken bu yıl dizi ve gündüz kuşağı programlarına kesilmiş. Ben tam da ne güzel, demek ki tahammül eşiğinde artık bir demokratik standart yakalıyoruz galiba diyordum ki kendime geldim, haber verecek kanal kalmadı ki ceza kesesiniz ya da ekranlarda yorum yapabilecek gazeteci bırakmadınız ki ceza kesebilesiniz. Ekranlar kayyuma, gazeteciler hapse mahkûm. Bu arada, gündüz kuşağı, evlerimizin ortasına atılan kitle yozlaştırma etkili, değersizleştirme etkili bir silaha dönüştü gerçekten de keza bazı diziler de öyle. Dolayısıyla, ben RTÜK'ün odağının buraya kaymasını doğru buluyorum, misyonuyla da uyumlu buluyorum, çok da destekliyorum. Ahlaksızlığın, sapkınlığın, suçun gündüz kuşağında, üstelik de bu kadar normalleştirilmesi pervasızca elbette denetime de cezaya da tabi olmalıdır ama yayın ilkelerini ihlal eden bütün kanallaraeşit muamele kaydıyla. Bakın, Türkiye, Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde Kuzey Kore'yle, Çin'le, İran'la, Suudi Arabistan'la yani demokrasilerle değil, kapalı rejimlerle aynı ligde şu anda ve bunu da en çok sizin Bakanlığınızın dert etmesi gerekiyor. Zira, rejimin niteliği, turizm başta olmak üzere aslında Bakanlığınızın birçok hedefinin gerçekleşmesinde de belirleyicidir. Temel hak ve hürriyetlerin tehdit altında olduğu, güvensiz, güvencesiz, güvenliksiz bir yere kim gelir Allah aşkına? Keza, her yerden de geliyor değil zaten turist, yabancı ziyaretçi girişinin yarıya yakını yalnızca aynı 5 ülkede toplanıyor. Oysa vatandaşları Türkiye'ye vizesiz girebilen 100'e yakın ülke var dünyada.

Basın başlığını kapatmadan Sayın Bakan, özellikle bu dijital dönüşüm ortamında gazetecilerin üretimlerinin artık eser sayılması elzemdir, telife tabi kılınması elzemdir. İnternet ortamındaki emek hırsızlığının mağduru durumundaki bütün gazeteciler bu yönde bir yasal düzenleme bekliyorlar. Bizim de bir kanun teklifi çalışmamız vardı bununla alakalı. Dilerlerse ilgili arkadaşlarla da paylaşabiliriz.

Sayın Bakan, Bakanlığınızın sorumlu olduğu iki alana dair ortak bir sorum var. Politikanız nedir? Yani daha doğrusu, bir planınız, programınız mutlaka vardır ama sizin bir politikanız var mı yani bir turizm politikanız var mı, bir kültür politikanız var mı? Kendi bölgemden, Trakya'dan örnekleyerek izah edeyim: Bu ülkenin bir turizm politikası olsaydı, millî menfaati önceleyen bir turizm

ya da turizme dayalı bir kalkınma politikası olsaydı eğer herhâlde İğneada'yı yani Avrupa'nın en büyük longozunu nükleere kurban etmezdi, ettirmezdi, buna direnirdi.

Yine, kendi bölgemden, Tekirdağ'dan bir örnekle sorayım: Bütçenizdeki en büyük payı Millî Kültür Programı alıyor ama bir Millî kültür programınız, politikanız daha doğrusu var mı? Ben Tekirdağ'dan baktığımda çünkü şöyle düşünüyorum: Bu ülkenin bir millî kültür politikası olsaydı eğer Tekirdağ'da bulunan 19'uncu Fırka Kışlası hakkında özelleştirme kararına direnirdiniz siz, halk direndi Tekirdağ'da. 19'uncu Fırka, Çanakkale Savaşı'nı destana dönüştüren, taarruza değil, ölmeye giden ve geride bir teki bile kalmadan şehadete yürüyen 57'nci Alayın kışlasıdır, Yarbay Mustafa Kemal tarafından kurulmuştur, tarihî sit alanıdır ve 24 Nisan 2026 tarihli Cumhurbaşkanı Kararnamesi'yle burası hukuka aykırı olarak özelleştirme kapsamına alındı.

22 Mayısta biz de gerçeği öğrenmek için çünkü "Olamaz." diye düşündük, böyle bir şey "Bu nasıl olur?" diye Bakanlığınıza sorduk, cevap ne zaman geldi, biliyor musunuz Sayın Bakan? Önceki gün geldi daha, önceki gün geldi. Gelen cevap da şu: "Bu konuda Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğüne intikal etmiş herhangi bir bilgi ve belge bulunmamaktadır." Biz şimdi bu cevaptan ne anlamalıyız? Yani devletin kurumlarının birbirinden haberi olmadığını mı anlamalıyız? Bu cevap "Böyle bir özelleştirme kararı yok." anlamına geliyorsa ki keşke öyle olsa e, var, işte, burada özelleştirme kararı. Bu cevap "Özelleştirme kararından dönüldü." demekse eğer ki keşke öyle olsa. Eğer bu karar geri alındıysa belgesi nerede o zaman? Böyle bir belge yok ortada. Eğer geri alınmadıysa bu karar Bakanlığınızın buna karşı bir girişimi olacak mı, tarihimizin satılmasına mâni olacak mısınız?

Şimdi, soru önergeleri konusunda izaha muhtaç bir tavır var maalesef. Selimiye'nin mesela, yılan hikâyesine dönen bir restorasyonu vardı, her gittiğimizde esnaf bize soruyordu, biz de doğal olarak size sorduk: Ne zaman bitecek restorasyon? 2 Ekim 2025'te sorduk biz size, cevap dokuz ay sonra, 31 Temmuz 2026'da yani ne zaman, biliyor musunuz? Yani Selimiye, Cumhurbaşkanı tarafından tam kapasite açıldıktan bir ay sonra geldi. Yani bu cevap vermek değil, dalga geçmektir. Biz bu soruları şahsımız adına sormuyoruz, millet adına soruyoruz ve Türk milletinin layık olduğu saygı ve ciddiyeti de bütün Bakanlığın bütün bürokratlarından da her kimse bu cevapları hazırlayan bekliyoruz.

Babalar Günü'nde Türk Dil Kurumu bir paylaşım yaptı: "Atatürk Türk milletinin babasıdır." diye. Çok da mutlu olduk aslında. Jet hızıyla silindi paylaşım. Neden, neden silindi anlamadık? Kim talimat verdi? Talimat üzere mi silindi? Ben öncelikle o paylaşımı kim yaptıysa, yapılmasını kim onayladıysa bir Türk evladı olarak çok teşekkür ediyorum. Millî şuuruna sağlık kendisinin ve kim sildirdiyse de yazıklar olsun! Türk milletine bırakılmış en büyük miras cumhuriyet, onun banisi de Atatürk'tür ve evet,atamızdır, babamızdır. Bundan kim, neden rahatsız olur anlamak mümkün değil.

Şimdi, yakın zamanda bir kanun geçti, Meclisten sinemaya destek. Devlet eliyle destekleniyorsa bu sektör ben ondan eski iktidar vekillerini, bakan yardımcılarını beslemesini değil gişe beklerim, ödül beklerim -Genel Kurulda da söyledim- ama en çok da lobi faaliyeti beklerim. Uluslararası alanda Türkiye'nin aleyhine tezleri çürütecek, kara propagandayı yıkacak bir etki beklerim o sektörden. Bu etkiyi yaratmış bir tane film var mı Bakanlık destekli? Şimdi, bünyenizde TİKA var, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı var. Buralar bizim yani duygusal zaaf alanlarımız demek istemiyorum ama fikir, duygu, düşünce dünyamızı, gönül dünyamızı oluşturan çok da böyle ön kabul olarak pozitif baktığımız alanlar ama akılla, mantıkla baktığımızda da şimdi bunca kurum, kuruluş, yıllara dayanan emek, kurulan diplomasi ağları, yetiştirilen binlerce öğrenci. E, sonuç ne diye bakıyoruz; hâlâ küresel dengelere mukavemet kabiliyeti kazandıracak bir millî denge aksı oluşturamadık biz. Şimdi, bu sebeple Türk dünyasıyla yapmayı aklımızın ucundan geçirmediğimiz ortaklaşmaları gidiyoruz Suud Hanedanıyla yapmaya çalışıyoruz. Bu sebeple, bizim kaplamamız gereken alanı bir tarafta Rusya ve Çin, diğer yanda Amerika kaplıyor hâlâ. Bu sebeple Kuzey Kıbrıs'ı tanımak bir çekince hâlâ Türk cumhuriyetleri için. Mevzu Türk dünyası olduğunda aşabildiğimiz tek şey çok yazık ki son Azerbaycan örneğinde olduğu gibi haddimiz.

Sayın Bakan, Tekirdağ'da devam eden iki önemli kazı var. Geldiniz, siz de gezdiniz Perinthos kazısı; ben samimiyetle teşekkür ediyorum. Ziyaretinizden sonra sponsor desteği de artırıldı ve hayli de ilerleme sağlandı ama Trak kazısı yerinde sayıyor, çok ağır aksak ilerliyor. Oysa burası Trak medeniyetine dair tek şehir kazısı ve sizin de buraya dair bir ören yeri statüsünde açılacağına dair sözünüz var. Yürüyüş yolu, tanıtım ofisi, otopark sözünüz var. 2027'de bu açılış olacak mı? Bekliyoruz cevabını.

Önceki bütçelerde de söyledim. Tekirdağ Arkeoloji Müzesi müze işleyişine uygun bir bina olmadığı için yaşanan yetersizlikleri var. Dolayısıyla fizikî şartları müze olarak kullanımına uygun bir binayı hâlâ bekliyoruz çünkü toprağın altından çıkarılan eserleri oradan alıp depolara gömüyoruz. Onca emeğe de onca arkeolojik emeğe, çabaya da yazık oluyor.

Hayırlı olsun Bakanlığınızın bütçesi.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Ahmet Erbaş'ta.

Buyurunuz lütfen.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyeleri ve bürokratlar; dün Afyonkarahisar'ın İhsaniye ilçesinde yaşanan menfur saldırıyı şiddetle kınıyorum. Hayatını kaybeden ve bugün toprağa verilen 8 vatandaşımıza Allah'tan rahmet diliyor, ailelerine başsağlığı, yaralı vatandaşlarımıza acil şifalar diliyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize hayırlı uğurlu olmasını dilerim.

Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini görüşürken aslında çocuklarımıza nasıl bir miras bırakacağımızı da konuşuyoruz. Türk milletinin asırlardır yaşattığı kültür yalnızca tarihî eserlerle değil insanımızın emeğinde ve alın terinde hayat bulmaktadır. Bunun Kütahya'daki en güzel örneği çini sanatımızdır. Bir düşünün, yıllardır bu sanata değer vermiş bir ustamız tezgâhının başında genç bir çırağa bildiklerini öğretiyor. O genç yalnızca çini yapmayı değil sabrı, emeği ve asırlık bir geleneği öğreniyor. İşte, bizim korumakla sorumlu olduğumuz millî kültür tam da burada yaşıyor. Bir ustamız yetiştirecek bir çırak bulamıyorsa yalnızca bir mesleği değil kültürel mirasın da geleceği tehlikeye girer çünkü Türk milleti geleceğini kendi kültürünün kökleri üzerine kuracaktır.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; Kütahya'mızda Çavdarhisar Aizanoi Antik Kenti var. Dünyanın en büyük Zeus tapınağına sahip, dünyanın en iyi korunmuş tapınaklardan biridir. 2018 yılına kadar tabiri caizse kör topal bir kazı zihniyeti vardı. 2018-2019 yılında öncelikle Sayın Bakanım, kazı heyetini değiştirdiniz, Dumlupınar Üniversitemizdeki değerli hocalarımıza teslim ettiniz. O günden sonra da yılda 10 bini geçmeyen ziyaretçi sayımız 100 binleri buldu ve dünyada ve Türkiye'de her yıl en az 70 veya 100 arasında ulusal haber olacak değerde eserler bulunuyor. Ben Aizanoi Antik Kenti'ne hak ettiği değeri verdiğiniz için Bakanlığınıza, Kütahya Ticaret Odamıza ve Valiliğimize, özel idareye teşekkür ediyorumçünkü gerçekten görülmesi gereken bir yer antik kentimiz.

Yine, Tavşanlı Höyük'te 2021 yılından bu yana bir kazı yapıyoruz. Şimdiye kadar 2 bine yakın eser çıkarıldı. Daha geçenlerde, 4000 yıllık bir kerpiç üzerinde köpek patileri bulundu. Binlerce yıl önceki yaşamın izlerini günümüze aktarıyorsunuz. Seyitömer Höyüğü'nde yaklaşık 5000 yıllık 8 ekmek kalıntısına ulaşılmıştır, o bölgede bulunan en eski kalıntılarıdır bunlar. Bu keşifler Kütahya'mızın Anadolu medeniyetler tarihindeki yerini bir keza göstermektedir.

Elbette, bu eserleri gün yüzüne çıkartmak kadar, korumak ve gelecek nesillerle buluşturmak da önemlidir. Kütahya'mızın 1936'da başlayan müzecilik serüveni 2026 yılında bittiğini bildiğimiz müzeyle bir noktaya gelmiştir. 16 bin metrekarelik inşaatı ve içinde 62 bin eser bulunan bu müze, Sayın Bakanım, biraz önce sayın vekilimin de söylediği gibi, herhâlde, bir parti ziyaretinizde, kısa bir ziyaretiniz birden açılış gibi bir şeye dönmüş. Biz, tekrar, böyle bir müzenin... Ki 6 vilayetin içindeki en büyük bir müzedir bu müze, çok büyük bir emeğiniz var. Yerin seçimiyle ilgili, sizinle ilgili hiçbir şey yok, daha önce seçilmiş bir yerdir. Tarım alanı üzerine yapılıyor, doğrudur ama siz 2018-2019'da, biz de vekil olduğumuzda binanın üçte 2'si bitmişti zaten. Bitmeden müteahhit kaçmıştı. Sonra da müteahhitler bulundu. Böyle güzel bir müzeye sahibiz ama bu müze yeterli derecede tanıtılarak açıldı mı? Yok. Kütahya'nın haberi var mı? Yok. Biz buradan siz Değerli Sayın Bakanımızı ve Bakanlık heyetinizi Kütahya'ya bir kere daha davet ediyoruz. "Emeğinize sağlık." demek için, bu yaptığınız eseri bütün Türkiye'ye gösterebilmek için daha gösterişli, daha büyük bir açılış yapalım Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, Kütahya'da 600 yılı aşkın geçmişe sahip olan Ulu Cami'miz var; Kütahya'ya geldiği zaman herkesin ziyaret ettiği, mutlaka ibadet ettiği ve etrafındaki esnafta alışveriş yaptığı Ulu Cami'miz. Maalesef, son zamanlarda, zamana karşı direnmekte zorlanıyor. Bu, bizim için olmazsa olmaz bir kültürel değerimizdir, çok kıymetli bir yapıdır. Yıldırım Beyazıt zamanında yapılmış bir yapıdır. Bir an önce Vakıflar Genel Müdürlüğünün bir heyet göndererek bu camimize sahip çıkmasını bekliyoruz.

Yine, Vakıflar ve Valilik aracılığıyla Saman Pazarı ve Pekmez Pazarı bölgesi dediğimiz, ilk etapta 96 iş yerini kapsayan bir restorasyon çalışmamız var. Çok önemli bir çalışma çünkü tam Kütahya'nın kalbî, yerel esnafın yaşadığı bir yer. Buradaki çalışmalarınızı takdirle karşılıyoruz ancak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Erol Keleş...

Buyurunuz lütfen.

EROL KELEŞ (Elazığ) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığımızın 2027 bütçe görüşmelerinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Bir ülkenin temel zenginliği, o ülkenin tarihi, kültürü, sanatı, şehirleri ve bu değerleri gelecek nesillere nasıl taşıdığıyla ilişkilidir. Türkiye, sahip olduğu eşsiz tarihî ve kültürel mirasıyla dünyanın en önemli turizm ülkelerinden biridir. 2025 yılında ülkemizin 64 milyon ziyaretçi ağırlaması ve turizm gelirlerimizin 65,2 milyar dolara ulaşması bunun en kıymetli göstergesidir. Elbette bizim için mesele sadece daha fazla turisti ağırlamak değildir. Asıl mesele, ülkemizin tarihini, kültürünü, gastronomisini, tabiatını ve şehirlerimizin kendine has değerlerini dünyaya doğru şekilde anlatabilmektir; turizme birkaç şehirle sınırlı bırakmadan, Anadolu'nun tamamına yayabilmektir. Türkiye Kültür Yolu Festivali'nin 2026 yılında 26 şehre ulaşması da bu açıdan kıymetlidir. Kültürün ve sanatın, toplumun daha geniş kesimleriyle buluşması, şehrimizin kendi değerleriyle öne çıkması önemli bir kazanımdır.

Bugün UNESCO Dünya Miras Listesi'nde 22, geçici listede ise 80 varlığımız bulunuyor. Kazı çalışmalarının yılın on iki ayına yayılması ve Geleceğe Miras Projesi'yle toprağın altında kalan tarihimizin gün yüzüne çıkartılması için çok ciddi bir çalışma yürütülüyor. 2026 yılı itibarıyla ülkemizin farklı bölgelerinde 225 arkeolojik kazı çalışması takip ediliyor ve müzelerimizdeki eserlerin korunması amacıyla 629 bini aşan eser kimliklendirilmiş durumda.

Sayın Bakanım, Elâzığ da bu büyük zenginliğin çok kıymetli bir parçası. 3-4 Eylül 2026 tarihinde Elâzığ'mızınev sahipliğinde gerçekleştirilen Bölgesel Turizm Çalıştayı'na sizlerin katılması gerçekten bizi ziyadesiyle memnun etmiştir. Elâzığ, Malatya, Adıyaman, Bingöl ve Tunceli illerimizin turizm potansiyelini birlikte ele aldık ve artık şehirlerimizi tek tek değil birbirini tamamlayan

ortak turizm rotaları içerisinde düşünmemiz gerekiyor. Çalıştay'da ortaya çıkan bu yaklaşımın desteklerinizle bölgemizin turizm yatırımlarından aldığı payı artıracağını düşünüyorum. Elâzığ Salkaya köyünde gün yüzüne çıkarılan mozaikler ile Tadım Kalesi ve Tadım Höyükte yürütülen kazılar Elâzığ'ımızın sahip olduğu arkeolojik zenginliğini bir kez daha ortaya koyuyor. Harput'ta yürütülen çalışmalar, Fetih Mescidimizin yeniden açılması ve Elâzığ Arkeoloji ve Etnografya Müzemizin yeniden şehrimize kazandırılması bizler için son derece kıymetli.

Sayın Bakanım, 1979 yılından beri hizmet veren Elâzığ Halk Kütüphanemizin özellikle gençlerimizin yararlanabileceği yeni nesil bir yapıya kavuşturulmasını önemle arzu ediyoruz. Elâzığ'ımızın Sivrice ilçesinde Hazar Gölü'nün derinliklerinde bulunan batık şehrin bilimsel su altı arkeolojisi çalışmalarıyla daha kapsamlı şekilde araştırılmasını önemsiyoruz. Bu tarihî mirasın daha görünür hâle getirilmesini ve Elazığ'ımıza kazandırılacak bu su altı arkeoloji müzesi aracılığıyla kültür turizmine kazandırılmasını arzu ediyoruz.

Diğer taraftan, 2018 yılından bu yana UNESCO'da Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Harput tarihî kentimizin sahip olduğu köklü tarih ve eşsiz kültürel mirasla UNESCO Dünya Mirası Kalıcı Listesi'ne alınmasını arzu ediyoruz. 1992 yılından bu yana Türk dünyasının şairleri ve kültür insanlarını Elâzığ'da buluşturan Uluslararası Hazar Şiir Akşamları özellikle şehrimizin önemli kültür değerlerinden biri ve bu köklü organizasyonun Bakanlığımızın himayelerine alınarak daha geniş kitlelere ulaşmasını, uluslararası tanınırlığın artmasına ve kalıcı bir kültür markasına dönüşmesini önemsiyoruz. Yine, zengin kültürümüzün tanıtılması adına Yaşayan Miras Şöleni'nin 2027 yılı programında Elâzığ'a da yer verilmesini özellikle arzu ediyoruz.

2027 bütçemizin ülkemize, milletimize ve aziz şehrimiz Elâzığ'a hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Suat Özçağdaş...

Buyurunuz lütfen.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

21 Ocak 2025'te Bolu Kartalkaya'da 36'sı çocuk 78 yurttaşımızı kaybettik ve bu yangında sorumluluğu olan kamu görevlilerinin hiçbirisi yargılanmadılar. İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığındaki görevliler yargılanmadılar çünkü Bakan izin vermedi. 3 kamu görevlisi tutuklu, Bolu Belediyesinde çalışanlar, muhalefet belediyesi olduğu için onları tutuklamak kolay, sorumlulukları olmasa dahi.

Sayın Bakan, burada bir Kartalkaya Aile Platformu var, yüreği yanan insanların Başka Canımız Yok Platformu var; bunların sizden talepleri var. Bizzat sorumluluğunuz olan bir konuda nasıl oluyor da böyle kulaklarınızı tıkıyorsunuz insan gerçekten hayret ediyor. Ben bazen geceleri nasıl uyuduğunuz konusunda çok merak içerisinde oluyorum. Sanırım sizin azap çektiğiniz tek gün Türkiye Büyük Millet Meclisinin huzuruna gelip milletvekilleriyle birkaç metre uzaklıkta olup bunları dinlemek olsa gerek, yoksa insan böyle yaşayamaz; tercih sizin ama elbet bütün bu süreçte sorumluluğu olanlar ve siz de dâhil yargılanacaksınız ve Türkiye bunun sonuçlarını görüyor olacak.

Bugün RTÜK Başkanımız burada. Tabii, Türkiye'nin birçok kurumunda olduğu gibi, üniversitelerinde olduğu gibi RTÜK Başkanımız da eski bir AKP Milletvekili çünkü Türkiye'de böylesi kurumlara başka bir görevli bulmamız mümkün değil. Sayın RTÜK Başkanımıza şunu söylemek isterim: Radyo ve Televizyon Üst Kurulumuz sadece muhalefet ya da objektif habercilik yapan kanallara ceza vermek için yok. Örneğin, Sayın Başkan, ben sizden bir önceki başarılı başkanımız döneminde iktidar meşruiyetini kaybetmiş, meşruiyetine Amerika da bulmaya çalışıyor dediğim için ve benden başka binlerce kişi de buna benzer yorumlar yaptığı hâlde o kanala yüzde 3 idari para cezası vermiştiniz. Kurumunuz ağırlıklı olarak düzenli bir biçimde muhalif kanalları,hatta gazetecileri cezalandırmayı tercih ediyor. İki gün önce İsmail Arı'yı ziyaret ettim, sizden bir önceki RTÜK Başkanının şikayeti üzerine tutuklandı. Mutlu olabilirsiniz, yerde yatıyor ama kötü haber şu: İsmail'i yazmaktan asla vazgeçiremezsiniz, bunu da görüyor olacaksınız ve maalesef, doksan bir gün oldu bu sene tutukluluk günleri ve devam ediyor.

Sayın Bakan, bu elimde görmüş olduğunuz yer size ait, sizin şu anda verdiğiniz bir yer. Nuri Pakdil Edebiyat Müze Kütüphanesi burası. Nuri Pakdil bir düşünür, sizin fikriyatınıza uygun birisi fakat burası eski bakanımız Mustafa Necati'nin evi aslında, yanında da Mustafa Necati Evi yazıyor. Muhtemelen Mustafa Necati ne düşünüyorsa Nuri Pakdil de tersini düşünüyordu. Sizin Bakanlığınıza emanet edilen bu yere siz fikriyatı tam tersi olan birisinin ismini verdiniz. Bu kadar düşmanlık olmaz. Mustafa Necati bu ülkede 35 yaşında canını vermiş bir Kuvayımilliye'ciydi, Mübadele, İmar ve İskân Bakanlığı yaptı yani bütün mübadele sürecini Mustafa Necati yönetti, Adalet Bakanlığı yaptı, efsane olduğu Millî Eğitim Bakanlığını yaptı, 35 yaşında canını verdi ve sizin Bakanlığınız o ne düşünüyorsa tersini düşünen birinin ismini verdi. Sizden rica ediyorum, hatırlatıyorum, Türkiye'yi bundan kurtarın. Bu tam tersi fikriyatta olan birinin ismiyle olamaz, bu kadar uzun boylu değil. Bu sizin iradenizdedir, yapabilirsiniz, buradan size hatırlatıyorum.

Yine, Kütüphaneler Genel Müdürlüğümüzün yetkisi dâhilinde dergi alımları var. Bu dergi alımlarının Türkiye'nin tüm fikriyatlarına açık şekilde olması gerekir. Buradan Kütüphaneler Genel Müdürlüğüne özellikle eğitim alanında başvuru yapmış ve düzenli olarak reddedilen çağdaş bilimsel yayınlar olduğunu, bu konuya dikkat etmenizi bir kez daha hatırlatıyorum.

Son olarak da şunu söyleyeyim: Türkiye'de kitap basımı bir yıl önceye göre yüzde 1,5 düştü. Halk kütüphanesi sayısı 2002'yle kıyaslandığında 51 bin kişiye bir kütüphane düşerken bugün itibarıyla 66 bin kişiye bir kütüphane düşüyor. Bakanlığınızın

daha fazla halk kütüphanesi açması, çocuk ve gençler için daha büyük imkânlar yaratması için ek kaynaklara ihtiyaç var. Bu yönde de iktidarı kültür ve turizm alanındaki kaynakların artırılması yönünde uyarmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Nevroz Uysal Aslan'da.

Buyurunuz lütfen.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, değerli Hazırun; hepinizi selamlıyorum.

Sözlerime Şırnak'ın, Botan'ın binlerce yıllık tarihini ve kültürel mirasını hatırlatarak başlamak istiyorum. Kasrik Kalesi, Medresa Sor, Mem û Zîn, Bırca Belek, Meryem Ana, Asuri ve Keldani, Nasturilere ait binlerce yıllık kilise ve yerleşim yerleri, Kasrı Aladino, Herbol'ün Nasturi mirası, Finik Kalesi, Geramon ve Halmun Kilisesi, Mela Hesenê Bateyî'nin mirası ve daha nicesi. Bakanlığınıza göre Şırnak'ta 264 tescilli taşınmaz kültür varlığı, 97 arkeolojik ve 1 kentsel sit alanı bulunuyor. Bu mirasın ne kadarı korunuyor? Yaşatma ve tanıtım yerine karşımıza askerî yasaklar, güvenlik barajları, kayyum eliyle kültürel mekânların devri ve tarihsel hafızanın tasfiyesi çıkıyor. En çarpıcı örneklerden biri Cizre'de birinci derecede arkeolojik sit alanı olarak tescil edilen Çağlayan Kalesi yerleşim alanı. Coğrafyanın, tarihî mirasın Nerdüş Barajı tehdidi altında kalmaması için çabalıyorken bir de baktık ki 57 milyon metrekareyi aşan ormanlık alan kırk dokuz yıllığına askerî atış alanı olarak tahsis edilmiş. Bakanlığınızın adı Kültür ve Turizm Bakanlığı ama Botan'daki bu icraatlarınız devam ederse Bakanlığın adı kültürel mirası bulma ve yok etme bakanlığı olacak bizler için. Bakın, elimde Bakanlığınızın, 22 Temmuz 2024 tarihli Mardin Kültür Varlıkları Kurulunun bir yazısı var. Bu yazıda barajın terörle mücadele yani güvenlik barajı için stratejik önemine atıf yapmışsınız, demişsiniz ki: "Orası bir sit alanı ama sit alanının sınırlarını barajın yapımını engellemeyecek şekilde değiştirin." Sizin göreviniz sit alanını, tarihsel mekânları korumak mı, güvenlik barajının sınırlarını buna göre belirlemek mi? "Terörle mücadele" adı altında o coğrafyanın binlerce yıllık tarihine, kültürel mirasına ve yaşam alanına yönelik sistematik yok etme maalesef Nerdüş'le sınırlı değil. Krallar Geçidi olarak bilinen Kasrik Boğazı'nda da benzer bir durum var. Tarihî kaya kabartmaları vedoğal mirasıyla öne çıkan bu alan, bir bölümü kesin korunacak hassas yapı olarak tasdik edilmesine rağmen Cizre Barajı ve HES projesiyle yok olacak, aynı zamanda Irak'ta, Kürdistan bölge yönetimiyle uluslararası bir su krizinin de gündeminde olmasına rağmen.

Bir de tarihî ve kültürel mekânların nasıl kullandırıldığına bakalım. Cizre'de Medresa Sor, yandaş olan Hayrat Vakfına tahsis edilmiş durumda. Kürt alimlerinin kendi tarihî mekânlarının tanıtıldığı bu sergide bu mirasın adı Kürtçeye Kürt alimlerine değil, SİHA üreticisinin tanıtımına yer verildi. Yine Bırca Belek Müze Kompleksi için ayrılan yapı bölümünde yıllardır Şırnak AKP eski İlçe Kadın Kolları Başkanı Hatice Ata'nın derneğine tahsis edilmiş durumda. Sizin Mardin Kültür Koruma Kurulunun onlarca yazısı var belediyeyle ama o mekân hâlâ bir derneğin özel kurumu gibi kullanılıyor.

Cizre Dengbej Evi kayyum döneminde Millî Eğitim Müdürlüğüne devredildi. Bırca Belek Surları onlarca yıl askerî alan olarak kullanıldı, tahrip edildiği; tarihî İç Kale, kayyum döneminde restorasyon sürecinde belediyeden alınarak -tırnak içerisinde- Mardin Kültür Kuruluna verildi. Yıllardır bu restorasyon niye bekletiliyor? Tek bir açıklama dahi yapılmıyor.

İnsanlığın ikinci doğuşu olarak kabul edilen Hazreti Nuh gemisinin oturduğu Cudi Dağı Sefine bölgesi. Orada bir cami inşaatı sürüyor. Bakanım siz de geldiniz ağustos ayında, bununla ilgili bilgi aldık diye yerel haberler ha bire ajanslara yansıdı. Peki, insanlığın bu kadar evrensel olan ortak hafızasında yer alan tüm inançlara, tüm insanlığa, tüm kültürlere seslenmesi beklenecek bu evrensel miras neden sadece yalnızca bir camiyle sınırlandırılıyor? Neden bu kadar dar; bu kadar çok inançlı, çok dilli uluslararası kültür ve turizm programıyla buluşturmak varken bu şekilde kullandırılıyor? Şırnak'ın bütünlüklü bir kültür ve turizm politikaları neden ısrarla yerine getirilmiyor? Şırnak'ın kültürel zenginliğinden elde edilen turizm gelirleri ne kadar? Bu gelirlerin ne kadarı Şırnak halkına, gençlere, sanatçılara, "..."[15] yerel kültürel üretime dönüşüyor.

Bakın, Güçlükonak'ta Feqiye Teyran Medresesi bakımsızlıkla beraber tahrip oldu. İl Özel İdaremiz başvurdu, Mardin Kurulu defalarca karar aldı. 2026'da restorasyon sözü verildi ancak hâlâ yerine getirilmiş değil. Ne kadar ödenek ayrıldı? Cevap yok. Verilen sözün somut karşılığı nerede? Cevap yok. Yerel yönetimlerle, bu kurullarla bu restorasyonlarla ilgili neden gereğince gerekli iletişim kurulmuyor? Belediyelerimizin yazışmalarına neden geç cevap verilip kültürel varlıklar ve turizm meselesi neden bekletiliyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Kadim Durmaz'da.

Buyurunuz lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, kıymetli milletvekillerimiz, Sayın Bakanımız, değerli bürokratlarımız ve resmî kurumlardan gelen diğer arkadaşlarımız, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tokat, ülkemizin İstanbul'dan sonra en çok tarihî eser envanterine sahip bir il. Bu anlamda bunu çok önemsiyor, 2027 yılında Kültür Yolu Festivali'ne, Tokat, Amasya, Çorum'un 3'ünün birden alınmasının bölgeye ciddi bir hareketlilik, yurt ekonomisine

15. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

de katkı sunacağına inanıyorum. Ayrıca, buna bağlı yolların mutlaka bir bünyede bağlanmasının, Sayın Bakanım, bu hedefleri gerçekleştirme noktasında katkısının olacağına inanıyorum. Ama böyle bir kıymeti ilin Bakanlığınıza bağlı, maalesef, il binası yok yani turizm il kültür müdürlüğü, böyle bir ildeyiz.

Ayrıca yok olmakta olan el sanatları, geçmişte böyle padişah fermanı ve yetkisiyle Tokat'ta oldukça zengindi, birçoğu yok oldu. Bunlarla ilgili mevcut olanları koruma, yok olmakta olanlara da sahip çıkma adına vakıflara ait işyerlerinin bunlara sembolik ücretlerle verilmesinin yararlı olacağına inanıyorum ve vakıf kiracısı esnaflarımız da ülkemizde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle oldukça zorda. Bunların kiralarının da bir gözden geçirilmesi gerekiyor. Ayrıca, şahsınızı ve tüm bürokratlarımızı, ülkemizden vicdansızca kaçırılan eserlerin yeniden ülkemize kazanma noktasında gösterdiğiniz çaba, gayrete teşekkür ediyorum ki bu son 100 eserin 40 tanesi bölgemizdeki Erbaa Horoztepe'den oluşu da bizim için, ayrıca ülkemiz adına da bir kazanımdır diyorum.

Tabii,Tokat buram buram tarih kokuyor. Bu anlamda da Tokat'ta Kuyumcular Çarşısı restore ediliyor, buna birazcık daha ilgi gösterilmesi, Komana kazısı, Tokat'ta antik bir kent Sayın Bakanım, bu noktada, Niksar'da sokak sağlıklaştırması yapılıyor. Sadece gözden kaçan Ulu Caminin karşısında 3 tane bina var, bunun da kapsama alınmasını istiyoruz. Turhal Karesi belediyenin uhdesinde, belediye kendisi ihale etti, yapacak, Bakanlığın da bir miktar dokunmasını bekliyoruz.

Reşadiye'de termal turizminin geliştirilmesi. Yine, Sulusaray Antik Kenti Sebastopolis'in mutlaka gündeme alınarak gereğinin yapılması noktasında katkılarınızı bekliyoruz.

Zile Tarihî Kalesi hepinizin de bildiği gibi, Roma Senatosuna zaferini 3 sözcükle "Veni vidi vici." "Geldim gördüm yendim." dediği Zile Kalesi'nin restorasyonunun yapılması Bakanlığımızca rölöve, restorasyon ve restitüsyon projelerinin hazırlanması gerekiyor. Bu konuda da ben konuşmamın sonunda dosya vereceğim.

Kalenin çevresinin düzenlenmesi gerekiyor. Bura maliye ve hazineye ait. Sizin bir çalışmayla burayı normale döndürmeniz gerekiyor.

Yine, üç mozaik kazımız definecilerin tesadüf çalışmaları sırasında gün ışığına çıktı. Bu da 160 metrekarelik bir alan. Bunun Türk turizmine kazandırılması için Bakanlığımızın el atması gerekiyor.

Yine, Roma döneminin kuzey Anadolu'daki en son antik tiyatrolarından Zile Kalesi'nin bitişiğindeki bu amfibi tiyatronun mutlaka kazandırılması gerekiyor ve etraflarındaki bir bölüm yerlerinde istimlaki yöre için önemli bir kazanımı da beraberinde getirecektir diyoruz.

Yine, Zile'de yaklaşık 5 bine yakın konut Sayın Bakanım, şu şekilde birer birer kaybolup yok oluyor, terk edilmiş şehre dönüyor. İnsanlar çivi çakamıyor şartlarının ağır oluşu nedeniyle. Buraya mutlaka ve mutlaka Bakanlığımızın el atıp planının, bir koruma planının revize edilmesi gerekiyor. Metruk hâle dönüşüyor, binalar uçmaya başlıyor, insanlar orayı terk etmiş, kötü amaçlı insanların kullanımına açık oluyor. Yani, sizin koruma amaçlı planınızın mutlaka yeniden revize edilmesi gerekiyor. Belediye işi kolaylaştırabilme adına, zemin etütlerini yapıp, bir ön çalışmayı bitirdi. Dikkate alınırsa son derece yöremiz açısından önemli olacaktır. Esnaf perişan, oralarda yaşayan dar gelirli perişan.

Yine, Şeyh Nusreddin Tekke ve Zaviyesi Anadolu'da kıymetli bir merkez. Anadolu'da Danişmentlilerden kalan Selçuklu, İlhanlı, Osmanlı döneminden kalan pek çok eseri de bünyesinde bulunduruyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KADİM DURMAZ (Tokat) - Teşekkür ediyorum. Bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Bu söylediklerimin özetini Sayın Bakanım, size de takdim ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Hüsmen Kırkpınar.

Buyurunuz lütfen.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime 65 milyar dolar döviz getiren, ülkenin can damarı konumundaki bir sektörün Bakanlığına reva görülen bütçeyi sorgulayarak başlamak istiyorum. 2027 yılı bütçeniz 95 milyar lira. Devasa turizm hedeflerine rağmen merkezî bütçedeki payınız yalnızca binde 3,5. Avrupa'da devlet harcamalarının yüzde 1'i kültüre ayrılırken biz bu oranın ancak 3'te 1'ini yakalayabiliyoruz. Önümüzdeki yıl sadece faiz ödemelerine, kültür ve turizme ayrılan bütçenin 42 katı ödenecek. Gelen turist sayısıyla turistin bıraktığı döviz maalesef aynı kefede tartılmıyor. Gecelik ortalama harcama İspanya'da 297, İtalya'da 129, Yunanistan'da 105 dolarken Türkiye'de TÜİK'e göre sadece 100 dolar. Aynı Alman turist Yunanistan'da 147, bizde 108 euro harcıyor. Üstelik bu turist burada her şeyi pahalı buluyor. Bunu biz değil, TÜRSAB yöneticileri söylüyor. Paris'te Louvre Müzesine girmek Topkapı Sarayına girmekten daha ucuz.

Pahalı bir ülke olduk ama zenginleşemedik ya kendi vatandaşımız Eurostat son verisine göre her iki vatandaşımızdan biri yılda bir hafta tatile çıkacak imkândan yoksun. Tatile çıkabilenlerin bir kısmıysa çareyi Ege'nin karşı kıyısında bulunuyor. Bu çarpık tablo, turizmin can güvenliğiyle sınandığı acı olaylarla daha da kararıyor.

Kartalkaya'daki Grand Otel yangınında yitirdiğimiz 34'ü çocuk,78 can hâlâ yüreğimizi yakıyor. En ölümcül otel yangınlarından birinin yaşandığı bu otel Bakanlığınızın işletme belgesiyle çalışıyordu. Sayıştay raporları da denetim boşluklarını,

yıllarca uğranmayan tesisleri belgeliyor. Faciadan bu yana kaç belgeli tesis yangın güvenliği yönünden yerinden denetlendi, kaçının belgesi iptal edildi, zafiyetleri gidermek için hangi somut adımları attınız?

Bir de kültür yolu festivalleri var. Bu etkinliklerin 2024, 2025 ve 2026 yılları içinde şehir şehir maliyet tablolarını şeffaf bir şekilde paylaşacak mısınız? Harcanan rakamlar ile ayrılan ödenekler arasındaki uçurumu nasıl açıklıyorsunuz?

Eski Bakan Yardımcınız Batuhan Mumcu'yla ilgili vahim iddialara da değinmeden geçemeyeceğim. Fon skandalında adı geçen Bulls Yatırımın ortakları arasında eşi de bulunuyor. Kendisi skandal patlamadan kısa bir süre önce Bakanlığınızdan ayrılıp BTK'ye atandı. Bu bir tesadüf müdür? Sorum şu: Bakanlığınızın, bağlı kuruluşlarınızın ya da Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının bu şirketlerle veya fonlarla herhangi bir ticari ilişkisi, sponsorluğu ya da bu şirketlere ödemesi olmuş mudur?

RTÜK'e 2027 yılında hazineden yapılacak yardım yüzde 48,36 oranında artırılıyor. Bu artışın gerekçesi nedir? Bu ilave kaynak personele mi gidecek, yatırıma mı? RTÜK iktidara yakın kanallarla muhalif yayın organlarına aynı ihlal karşısında gerçekten eşit davranıyor mu? 2024'ten bu yana kime toplam ne kadar ceza kesildi, mahkemeler bunun ne kadarını iptal etti?

Kültür mirasımıza sahip çıkma iddianıza gelince, Unesco Dünya Mirası Ani'deki katedral restorasyonu bu durumun en çarpıcı örneği. Sayın Bakan, şuraya dikkatinizi çekmek istiyorum: Ani Harabelerindeki katedral restorasyonu. Bu restorasyonu Bakanlığınız Dünya Anıtlar Fonu'yla birlikte 3 etapta yürütüyor. Ani Kazı Başkanı Temmuz 2025'te 2'nci etabın o yıl tamamlanmasının planlandığını söyledi. Bugün Kasım 2026 çelik iskeleler hâlâ yerinde. Bu gecikmenin yalnızca 3 açıklaması olabilir: Ödenek yetersizliği ise, bütçeyi siz hazırladınız; teknik bir sorun varsa neden hâlâ çözülmedi? Yükleniciden kaynaklanıyorsa ihtar çektiniz mi, sözleşmeyi feshettiniz mi? Gecikme yüzünden maliyet ne kadar arttı? Dünya Anıtlar Fonu'na katkısı ne? Bakanlığın payı ne? Bu çelik iskeleler ne zaman sökülecek?

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Semih Işıkver'de.

Buyurun lütfen.

SEMİH IŞIKVER (Elâzığ) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, çok kıymetli bürokratlarımız, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Bakanlığınız süresince turizm gelirleri ve turist sayısı anlamında göstermiş olduğunuz performans takdire şayandır. Sizin şahsınızda Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bütün mensuplarını tebrik ediyor, sözlerime başlarken Bakanlığımızın 2027 yılı bütçesinin ülkemize, milletimize, devletimize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; şehrimiz Elâzığ tarihî Harput, Hazar Gölü, Hazarbaba Kayak Merkezi başta olmak üzere, tarihî Palu ilçemiz, Keban Baraj Gölü, Fırat Nehri üzerindeki kanyonlar, kaplıcalar, yerel musiki, folklor, Baskil, Ağın, Keban, Karakoçan, Alacakaya, Arıcak gibi ilçelerdeki onlarca tarihî kalıntı ve inanç turizminin çok önemli değerleriyle çok mühim bir turizm merkezi olmaya adaydır. Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bu yüksek potansiyeli ayağa kaldıracak desteklerine, planlamasına ve programına bugün ihtiyaç duyulmaktadır. Yine, 2017 yılında Elâzığ Belediyesi öncülüğünde Unesco dünya kültür miras yolculuğu başlayan ve hâlen Unesco Geçici Listesi'nde yer alan Harput, bu anlamda altyapı ve tanıtım anlamında ilgi beklemekte ve sürdürülebilir turizm sektörü için stratejik bir plana ihtiyaç duymaktadır.

Sayın Bakanım, Elâzığ'ın güneydoğusunda Sivrice ilçesi sınırları içerisinde yer alan ve il merkezine 25 kilometre uzaklıkta bulunan Hazar Gölü'müz Elâzığ başta olmak üzere, bölgemiz için çok önemli bir değerdir. Hazarbaba ve Mastar Dağları arasında yer alan Hazar Gölü doğal güzelliklerin yanı sıra, keşfi yapılan en eski ve en büyük batık kentlerden birini de bünyesinde barındırmaktadır. Kilise kalıntıları, kale kalıntıları ve yerleşim yerleriyle âdeta büyülü bir zaman ve çağ yaşatanHazar Gölü Batık Kenti hâlen keşfedilmeyi bekleyen onlarca sırrı da bünyesinde saklamaktadır. Doğu Anadolu Bölgesindeki en önemli bitki örtüsü endemik bitkileriyle de dikkat çekmekte olan gölümüzün kendine özgü balık türleri de ayrı bir değer katmaktadır. Hazar Gölü'nün korunması ve her türlü kirlilikten uzak tutulması elbette öncelikli talep ve beklentimizdir. Konuyla ilgili vermiş olduğumuz bir önergeye Bakanlığımızca 2027 Yılı Yatırım Programında Hazar Gölü Atık Yönetimi ve Çevre Koruma Projesi'nin yer alması amacıyla Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına teklifte bulunulduğu bilgisi paylaşılmıştır. Bu çok değerli girişim için de teşekkürlerimi arz ederim. Bakanlığımızın bu önemli bir girişimiyle birlikte, özellikle yetki kargaşası ve kıyı, kenar çizgisi hususlarındaki boşlukların kapatılmasıyla birlikte, bölge yatırımcılar açısından da bir ilgi ve çekim merkezi olacaktır. Bu anlamda, bu kanunun özellikle kıyı, kenar çizgisi ve yetki kargaşası gibi yatırımların önündeki temel engellerin aşılması için atılacak her adımın da çok değerli olacağını ifade etmek istiyorum.

Tüm bunlarla birlikte Maden, Arıcak, Alacakaya, Baskil ilçelerimizdeki ata yadigârı eserlerin koruma altına alınmasını, Harput Kale kazıların hızlandırılmasını istiyoruz. 2020 ve 2023 deprem felaketlerinin ardından atıl durumda bulunan anıt eser niteliğindeki tarihî PTT Binası'nın tekrardan işlevsel hâle getirilmesini istiyoruz. Tarihî Harput'un UNESCO kalıcı listesine girebilmesi için tüm boyutlarıyla bir planlamanın yapılmasını istiyoruz.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; bugün, burada tabii ki bütçeleri görüşüyoruz ama elbette rakamlar ve kaynaklar önemli. Ancak ben Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığımızın yani YTB'nin çalışmalarını rakamların ötesinde taşıdığı değere de dikkat çekmek isterim. YTB dünyanın dört bir yanında yaşayan vatandaşlarımızla ülkemiz arasındaki bağların güçlendirilmesi bakımından da son derece önemli bir görev üstleniyor. Avrupa'da doğup büyüyen çocuklarımızın Türkçe'mizi

öğrenmesi, gençlerimizin kültürlerini ve kimliklerini koruyarak yaşadıkları toplumlarda başarılı bireyler olarak yetişmeleri, ailelerimizin ülkemizle bağlarını sürdürmesi için çok değerli çalışmalar yürütüyorsunuz. Bunun yanında, özellikle üzerinde durmak istediğim bir konu var: Irkçılık, ayrımcılık ve hak ihlalleriyle mücadele. YTB yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın karşılaştıkları ırkçı saldırıları, İslam karşıtlığı, ayırımcılığı ve temel hak ihlallerini araştırıyor, belgeliyor ve hazırladığı raporlarla ulusal ve uluslararası kamuoyunun gündemine taşıyor. Bu çalışmalar, yaşanan haksızlıkların görünür kılınması, toplumsal farkındalığın artırılması ve vatandaşlarımızın haklarının savunulması açısından da son derece kıymetlidir.

Değerli milletvekilleri, YTB'nin kardeş topluluklarımıza, özellikle Türk dünyasına yönelik çalışmalarını da çok önemsiyoruz. Bugün Türk dünyasında ortak dilimizi, kültürümüzü ve tarihî bağlarımızı güçlendiren yeni bir iş birliği anlayışı gerçekleşiyor. Biz Türk devletlerinden kamu görevlilerinin, diplomatların, akademisyenlerin ve araştırmacıların ülkemizde bir araya gelmesini, Türkçe öğrenmelerini, kurumlarımızı tanımalarını ve karşılıklı paylaşımda bulunmalarını gelecekteki ortak çalışmalarımız içinde çok önemli buluyoruz. Türk dünyasında dilde, fikirde, işte birlik idealini somut iş birliklerine dönüştürülen bu faaliyetler ortak geleceğimize yapılan en önemli faaliyetlerdir.

Bu vesileyle, Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy'a bu çalışmalardan ötürü teşekkür ediyor, 2027 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Mehmet Baykan'da.

Buyurunuz lütfen.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Bakanım, şahsınızda Bakan Yardımcılarımızı, bürokrat arkadaşlarımızı selamlıyor, bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

Efendim, geniş bir yelpazede Kültür ve Turizm Bakanlığımız faaliyet gösteriyor. Yurtdışı Türkler Başkanlığından TİKA'ya, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumundan Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne, Alevi-Bektaşi Kültür ve Cemevi Başkanlığından Devlet Tiyatroları, RTÜK, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Yaşayan Miras ve Kültürel Etkinlikler Genel Müdürlüğüne, Çanakkale Alan Başkanlığına, Yazma Eserler Başkanlığına, Yunus Emre Enstitüsü, Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ve saymakla yetiştiremeyeceğimiz birçok genel müdürlük ve başkanlık Bakanlığınızda faaliyet gösteriyor. Efendim, çalışmalarınızın gerek ülkemizde gerek gönül coğrafyamızda ve dünyada yarattığı etkiyi, başarılı sonuçları da görmekten mutluluk duyuyoruz.

Ben de bugün bütçeniz vasıtasıyla Konya'mızda son dönemde vakıf eserlerinin ihyası ve yapılan çalışmalar hakkında söz almış bulunuyorum. Sözlerime Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Beş Şehir eserinden ilhamla Konya'nın geçmişine, hatıralarına ve iz bırakan güzelliklerine dair birkaç cümleyle başlamak istiyorum: "Konya'yı üzerine her düşündüğümde zihnimde önce geniş bir bozkır belirir, sonra bu sessizliğin içinden yükselen kubbeler. Onu asıl kuran şey taş değil zamanın kendisiydi." diyor Tanpınar ve devam ediyor: "Burada zaman birbirini takip eden günlerden ibaret değildir, aynı meydanda bir çocuk koşarkenyüzyıllar önce geçen bir dervişin sessiz adımları da insanın hayaline karışır. İnsan bu eserlerin önünde uzun uzun durunca her taşın içinde sabırla işlenmiş bir düşünceyi hisseder. Medeniyet bazen kitaplarda değil, taşın sessizliğinde okunur. Bazı şehirlerden ayrılırız, hatıraları bizimle gelir, bazılarıysa bizden hiç ayrılmaz, Konya insanın içinde yaşamaya devam eden şehirlerden biridir. Belki de bunun için her hatırlayışımda onu yeniden keşfederim." Evet, Konya dün de güzeldi, bugün de güzel ancak bizlere düşen görev, bu güzelliğin yarınlara da aynı ihtişamla taşınmasını sağlamaktır. Konya yalnızca Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapmış bir şehir değildir, Konya ilmin, irfanın, sanatın, hoşgörünün ve vakıf medeniyetinin asırlardır yaşadığı müstesna bir şehirdir. Mevlâna'nın gönül dünyası, Şemsi Tebrizi'nin hikmeti, Kadı Siraceddin'in adaleti, Sadrettin Konevi'nin ilim geleneği ve Selçuklu mimarisinin taşlara nakşettiği zarafet bu şehrin medeniyet kimliğini oluşturmuştur. Vakıflar Genel Müdürümüz Sinan Aksu Bey'in açıkladığı üzere, Selçuklu ve Osmanlı coğrafyasında bugüne kadar tespit edilen 62 binden fazla vakfın 1.579'u Konya'da kurulmuştur. Bu rakam Konya'nın yalnızca tarihî eserlerle değil, vakıf kültürü ve hayır medeniyetiyle de ne kadar güçlü bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir. Anadolu Selçuklu döneminde 38 medreseye ev sahipliği yapmış bir şehirden bahsediyoruz, bu medreselerde Anadolu'nun ve Türkistan coğrafyasının insanı yetişmiş, ilim ve irfan geleneği nesilden nesile aktarılmıştır. Konya'daki vakıf eserlerinin ihyası benim için ayrıca şahsi önem taşımaktadır. Geçmişte Sahip Ata Külliyesi'nin önünden geçerken cami dışındaki bölümlerin bakımsızlığına şahit olurduk, külliyenin bazı bölümlerinde sokak hayvanlarının barındığı, çevresini otların sardığı, tarihî yapıların âdeta kendi kaderine terk edildiği günleri hatırlarız. Bugün aynı eserin geçmişteki ihtişamına kavuşması için gayret gösterilmesi bizler için sıradan restorasyon çalışmasının çok ötesinde bir anlam taşıyor, bu ta çocukluğumuzda kalan bir üzüntünün yerini gurura bırakmasıdır. Bu vesileyle Sahip Ata Külliyesi başta olmak üzere, Konya'daki vakıf eserlerinin ihyasına önem veren ve gerçekleştiren Kültür ve Turizm Bakanımız Sayın Mehmet Nuri Ersoy'a bakan yardımcılarımıza, çalışmaları gerçekleştiren Vakıflar Genel Müdürlüğümüze ve Genel Müdürümüz Sinan Aksu'ya teşekkür ediyorum. İnce Minareli Medrese'nin restorasyonu ve taş kapısındaki eksikliklerin giderilmesi, Sahip Ata Cami ve Hangahı'nın ihyası, Sultan Selim Camisi'yle Şerafettin Camisi'nde yürütülen çalışmalar bu gayretin önemli örnekleridir. Tarihî eserleri restore etmek kadar onların özgün kimliğini korumak, yaşatmak ve gelecek nesillerin hayatına dâhil etmek de önemlidir. Bu bakımdan Konya'da yürütülen çalışmaların kararlılıkla devam etmesini, restorasyona ihtiyaç duyulan diğer eserlerimizin de bu çalışmaların kapsamına alınmasını temenni ediyoruz. Unutulmamalıdır ki, bir medrese yalnızca taş duvarlardan ibaret değildir. Bir cami yalnızca kubbe ve minareden ibaret değildir, her biri kendi döneminin inancını, sanatını, estetik anlayışını ve toplumsal hayatını anlatan birer tarih bölgesidir.

Bu duygu ve düşüncelerle şehrimize yaptığınız çalışmalardan dolayı tekrar sizlere teşekkür ediyor, Bakanlığımızın bütçesinin ülkemiz, milletimiz ve kültür hayatımız için hayırlı olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de söz sırası Sayın Hikmet Yalım Halıcı.

Buyurunuz lütfen.

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bakan yardımcıları, değerli milletvekilleri, bürokratlar, basın mensupları ve danışman arkadaşlar; bugün Kartalkaya Aile Platformu Bakanlık yetkililerinin yargılanması talebiyle otel önünde basın açıklaması yaptı. Hayatını kaybedenlere tekrar Allah'tan rahmet diliyorum, acıları dinmeyen ailelere de sabır diliyorum. Bu kadar ailenin sesinin, 78 canın ailesinin sesinin duyulmasını talep ediyorlar. Çok haklılar, buna kayıtsız kalamazsınız, kalmamalısınız. Aradan bu kadar zaman geçmiş, bu acılı aileler otelin önüne gidip bu açıklamayı yapmak zorunda olmamalıydı "Bu kadar insafsız ve vicdansız olunur mu?" dedi Sayın Karabat konuşmasında. Evet, bu kadar insafsız ve vicdansız hareket ettiniz ama bu sadece sizin Bakanlığınıza ya da size has bir durum değil, AKP siyaseti son yıllarda artan bir şekilde insafsızlığın ve vicdansızlığın dozunu artırıyor maalesef.

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesini konuşuyoruz, aslında Türkiye'nin kültüre, sanata, tarihine, arkeolojisine ve kültürel mirasına nasıl baktığını konuşuyoruz çünkü kültür, bir ülkenin geçmişiylegeleceği arasındaki köprü, bir ülkenin kimliği, hafızası ve ortak değeri. Mustafa Kemal Atatürk'ün çok önemli bir sözü var: "Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür." der. Cumhuriyetin kurucusu daha cumhuriyet ilan edilmeden 1921 yılında Ankara'da Hitit Müzesi -bugün çok önemli olan Anadolu Medeniyetleri Müzesi- için harekete geçmiş ve kurmuştur yani Atatürk henüz Cumhuriyetin kurumsal yapısı oluşmadan, bu ülkenin kültürel mirasını korumayı devletin temel görevlerinden biri olarak görmüştür; bu, çok güçlü bir devlet ve kültür vizyonudur. Atatürk savaşın ortasında müze kurmuştur.

Şimdi buradan gelelim kendi ilim Isparta'ya. 2023 ve 2024 görüşmelerinde, bütçe görüşmelerinde önergeler verdik, size sorular sorduk, müzelerin Isparta'daki ne zaman açılacağını sorduk. Bize verilen yanıt, çalışmaların tamamlanmasının ardından açılacağı yönündeydi. Isparta Müzesi 27 Ağustos 2014'ten beri kapalı, tam on iki yıldır. Bu soruyu Ispartalılar adına soruyorum, sizi destekleyen Ispartalılar da bu sorunun cevabını merak ediyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Antalya'yı da aynı...

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Antalya'yla aynı akıbet.

Beni yolda çeviriyorlar, "Ne olur gittiğinde sor." diye. Bakanlığın yanıtına göre müzenin 22.218 eseri var, bunlar Uluborlu'daki depolarda, bir kısmı da bahçesindeki müzenin konteynerlerde. Isparta İl Kültür ve Turizm Müdürü, dün il özel idare bütçe görüşmelerinde ön projenin Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüne sunulduğunu belirtiyor dün, proje üzerinde mutabakat sağlandığı ve uygulama projesinin hazırlanması için çalışmalara başlandığından bahsediyor. Yahu bu müze 2014'ten beri kapalı, daha yeni mi projeyi sundunuz? Ispartalılar da müjdeli haber bekliyor sizden müzenin açılmasıyla ilgili.

Şimdi, Pisidia Antiokheia'da, Sidera'da kazılar yapıyorsunuz -çok güzel- çıkarıyorsunuz, sonra bunları depolara kaldırıyorsunuz. Bir medeniyet konteynerlerde bekliyor. Son yıllarda en uzun süre Turizm Bakanlığı yapan kişilerden biri Erkan Mumcu'nun memleketi Isparta ama Isparta artık maalesef kayıplarda, hiçbir Bakanlığın ajandasında dahi yok.

Sayın Bakan, buradan çok net soruyorum: Isparta Müzesi ne zaman açılacak? Ispartalılar adına bu sorunun cevabını bekliyorum.

Yine, geçen sene bu Kültür Yolu Festivali, bugün de konuşuldu, çok mevzu edilmişti. Size bir soru önergesiyle sormuştum, gölge harcama alanından bahsetmiştim, siz cevap vermiştiniz, yeterli değildi ama lütfedip cevap vermeyen bir sürü Bakanlık var. Demişsiniz ki: "Festival, sanata ve sanatçıya sağladığı katkının yanı sıra gerçekleştirdiği bölgelerde yerel ekonomiye de katkılar sunmaktadır."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Lütfen, bu gölge harcama alanını açıklığa kavuşturun ve şeffaf bir şekilde toplumla paylaşın harcamaları.

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi de söz sırası Sayın Yılmaz Hun, buyurunuz lütfen.

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı faaliyetlerini soydaş ve akraba topluluklarla kültürel, kimliksel ve aidiyete dair ilişkiler geliştirmek olarak tanımlıyor ancak Türkiye'de yaşayan milyonlarca Kürt'ün ve diğer kimliklerin dili, kültürü, aidiyeti bu yaşamın neresinde Sayın Bakan?Mardin'in Nusaybin ilçesinin hemen karşısında Suriye'nin Kamışlı kenti. Sınırın iki tarafında yaşayan insanların akrabalık ve kültürel bağları bulunuyor. Başkanlık bu bağları güçlendirmek için hangi çalışmaları yürütüyor? Kürtler ve diğer halklar kurumun akraba topluluk anlayışının dışında mı tutuluyor? Devletin sınırlarının ötesindeki topluluklarla bağ kurarken kendi yurttaşlarının kimliğini görmezden gelmesi eşit yurttaşlıkla bağdaşmaz. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana süren inkâr ve tekçi anlayış bugün de kurumların yaklaşımında kendini gösteriyor.

Sayın Bakan, Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının faaliyetleri Türkiye'de yaşayan bütün halkların dilini, kültürünü, kimliğini kapsayacak biçimde yeniden ele alınmalıdır. Eşit yurttaşlık hiçbir halkı yok saymadan kurulabilir, uygulanmalıdır,

kurulmalıdır. Kültür politikası yalnızca geçmişten kalan eserleri korumak ya da belli başlı klasikkitapları yayımlamak değildir, aynı zamanda bir ülkede yaşayan halkların dillerini, kültürlerini ve hafızalarını eşit bir biçimde görünür kılmaktır. Ayrıca bu hafızaya erişimi güvence altına almak da Bakanlığınızın sorumluluğudur. Bakanlığınız halk kütüphanelerindeki Koha Kütüphane Otomasyon Sistemi kayıtlarında 19.901 Kürtçe kitap bulunduğunu bildirmiş. 2024 sonunda halk kütüphanelerinde bulunduğu açıklanan yaklaşık 25 milyon kitapla karşılaştırıldığında Kürtçe kitapların koleksiyon içindeki payının yaklaşık yüzde 0,08 olduğunu gösteriyor. Sayın Bakan, 25 milyon kitaplık bir koleksiyonda 19.901 Kürtçe kitap bulunmasını nasıl açıklıyorsunuz? Kürtçe bu ülkenin milyonlarca yurttaşının konuştuğu ve yaşattığı bir dildir. Kütüphaneler kamuya ait kurumlardır. Yurttaşların kendi dillerindeki kitaplara erişebilmesi de kamusal hizmetin parçasıdır. Bakanlığınız Kürtçe kitap satın alındığını söylüyor ancak alım miktarı ve koleksiyondaki pay bu politikanın ihtiyacı karşılamaktan çok uzak olduğunu gösteriyor. Kürtçe ve diğer dillerdeki eserlerin halk kütüphanelerinde düzenli, erişilebilir ve ülke geneline yayılmış biçimde bulunması için nasıl bir çalışma yürütmeyi düşünüyorsunuz Sayın Bakan? Bakanlığınız tarafından önemli bir adım atılmış, doğru. Alexandre Jaba Koleksiyonu 15 cilt hâlinde yayınlanmış ancak bu adım eksik bir adımdır. Türkiye Yazma Eserler Kurumu envanterinde olduğu belirtilen yüzlerce nadir Kürtçe eserin dijital sisteme aktarılmadığı belirtiliyor. Kurumun kataloglarında kayıtlı Kürtçe eser sayısı 25'ten 79'a çıkmış ancak envanterde 300-400 civarında Kürtçe eser bulunduğu belirtiliyor. Ayrıca, Sayın Bakan, kataloglama işlemi tamamlandığı hâlde bazı eserlerin dijital sisteme eklenmemesinin nedeni nedir? Sayın Bakan, Jaba Koleksiyonu'nun yayınlanması önemli. Bu çalışmanın devamı Bakanlığınızın elindeki diğer Kürtçe yazma eserlerin de araştırmacılara ve halka açılmasıyla mümkün olabilir. Eserlerin hangi kütüphanelerde bulunduğu, hangi dilde kataloglandığı, dijital erişime neden açılmadığı kamuoyuna açıklanmalıdır.

Bir başka önemli başlık da Sayın Bakan, yayın yasaklarıdır. Anayasa Mahkemesinin 16 Aralık 2025 tarihli kararında Avesta Yayınları kitaplarına yönelik toplatma ve basım, dağıtım, satış yasaklarının ifade ve basın özgürlüklerini ihlal ettiğine hükmetti. Ancak bu hak ihlali kararına rağmen daha geçen ay örgüt propagandası ve "kürdistan" ifadeleri gerekçe gösterilerek 12 kitap ve dergi hakkında toplatma ve yasaklama kararı verildi. Temmuz ayında Kocaeli'de Kürtçe "..."[16] gösterisi engellendi. Yine cezaevlerinde Kürtçe mektup, gazete, dergi ve kitaplar sürekli olarak yasaklanıyor ve engelleniyor. Sayın Bakan, Kültür Bakanlığının görevi bazı eserleri yayınlarken başka eserleri görünmez kılan uygulamaları sürdürmek değildir. Kürtçe kitapların kütüphane koleksiyonlarındaki payı, yazma eserlerin katalog ve dijital erişim durumu, yayınlara yönelik yasakların etkisi birlikte ele alınmalıdır. Halkların dilleri ve kültürel mirası bu ülkenin ortak kamusal hafızasının bir parçasıdır. Bu hafızanın korunması için Kürtçe kitap alımlarını artırmanızı, yazma eser envanterlerini şeffaf biçimde açıklamanızı ve AYM kararları doğrultusunda yayın özgürlüğünü güvence altına almanızı bekliyoruz.

Sayın Bakan, Ağrı Dağı doğal, tarihî, mitolojik değerleriyle önemli bir turizm potansiyeline sahip ancak ulaşım, tanıtım, altyapı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI NİLGÜN ÖK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi söz sırası Sayın Ayşe Sibel Ersoy...

Buyurunuz lütfen.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kültür bir milletin tarihî birikiminin, değerler sisteminin ve medeniyet tasavvurunun en güçlü ifadelerinden biridir. Bu birikimin korunması, çağın imkânlarıyla yeniden üretilmesi ve uluslararası görünürlüğünün artırılması ülkelerin kültürel etkisi kadar ekonomik rekabet gücünü de belirlemektedir. Türkiye'nin turizm potansiyelini dünya pazarlarıyla buluşturan destinasyonların geliştirilmesine ve turizmin ülke geneline ve on iki aya yayılmasına katkı sağlayan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı stratejik birlikteliğinin başarısını hem ziyaretçi sayısı olarak hem de ulaşılan turizm geliri olarak takdirle izlemekteyiz. GoTürkiye ve sosyal medya liderliği, mini dizi tanıtım modeli, sürdürülebilir turizm ve yeşil dönüşüm, Kültür Yolu Festivali gibi birçok alandaki faaliyetlerin ülkemize ekonomik bir hizmet olarak geri dönmekte olduğunu görüyoruz.

Sayın Bakan, bu yıl 26 şehirde yapılan Türkiye Kültür Yolu Festivali'nin son durağı bu hafta sonu seçim bölgem Adana'da yapılacaktır.Kültür Yolu Festivali şehirlerimizin kültürel görünürlüğü ve yerel ekonomisi açısından kıymetlidir. 3'üncü kez ev sahipliği yapacağınız bu organizasyon dolayısıyla Bakanlığımıza ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Ayrıca, Adana'nın Kozan ilçesinde bulunan Anavarza Antik Kenti için UNESCO Dünya Mirası hedefi doğrultusunda arkeolojik koruma, bilimsel araştırma, ziyaretçi yönetimi ve uluslararası tanıtımı kapsayan, çok yıllı bir yatırım ve alan yönetimi programı, arkeolojik kazılara gösterdiğiniz hassasiyet nedeniyle bizi bölgem adına ayrıca mutlu etmiştir. Benzer şekilde, Tepebağ'daki restorasyon çalışmalarının Büyük Saat, Kazancılar Çarşısı, Ulu Cami ve Taşköprü'yle bütünleşen bir kültür rotasına dönüştürülmesi tarihî kent merkezimizin korunmasına ve ekonomik canlılığın artırılmasına hizmet etmesi adına memnuniyet vericidir.

Adana'nın turizm potansiyelini değerlendirirken ilçelerimizin farklı coğrafi ve kültürel özelliklerinin birbirini tamamlayan bir destinasyon ağı içerisinde ele alındığını gözlemliyoruz. Karataş ve Yumurtalık'ta kıyı ekosistemlerini koruyan nitelikli turizm yatırımları; Pozantı'daki Belemedik, Karaisalı'daki Varda Köprüsü ve Kapıkaya Kanyonu çevresinde ise doğa, tarih ve kültür turizmini

16. (*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

bütünleştiren rotalar önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu potansiyelin ekonomik değere dönüşmesinin ulaşım, konaklama ve tanıtım yatırımlarının kurumlar arası eş güdümle hazırlanacak bütünleşik bir bölgesel turizm planı kapsamında ele alınmasına bağlı olduğunu vurgulamak istiyorum.

Sayın Bakan, Çukurova Anadolu'nun üretim kültürünü ve insan hikâyelerini edebiyatla sinemaya taşıyan, özgün bir kültür coğrafyasıdır; nitekim, Adana'da sıkça çekilen diziler şehrimizin bu alandaki potansiyelini ortaya koymaktadır. Türk dizilerinin uluslararası görünürlüğüne kültürel diplomasi ve turizm açısından fazlaca şahit olmaktayız. Birçok ülkede dilimizin konuşulması, oyuncularımıza ve çekim mekânlarına gösterilen ilgi destinasyon tanıtımda ciddi ekonomik değer olarak yansımaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak kültürel mirasımızı millî kimliğimizin ve tarihî devamlılığımızın temel unsurlarından biri olarak değerlendiriyoruz. Kültürel zenginliğimizin ekonomik değere dönüşürken özgünlüğünü muhafaza etmesi, turizmden elde edilen refahın yerel ekonomilere yayılması ve tarihî mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılması temel beklentimizdir.

Bu düşüncelerle 2022 yılı Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz.

Müze girişlerinde hediyelik eşya satılan yerler neden TÜRK TELEKOM'a ihalesiz verildi diyerek başlayayım, önemli bir konu bu.

Yine, Kocaeli Müzesindeki Antoninus büstü İstanbul'a götürüldü, ne zaman gelecek?

İzmit Akçakoca Hacı Ayvaz Camisi çürümüş durumda, ne zaman restore edilecek?

İzmit'te 2021'de Sabancı Kültür Merkezi yıkılacak diye kapatıldı, beş altı yıldır yeni bir merkez yapılmadı; bu kadar gecikme, el insaf diyorum gerçekten, çok fazla bir gecikme.

İzmit Akmeşe'deki üç yüz yıllık su değirmeni ne zaman restore edilecek, bunu da soruyoruz.

İzmit'teki tarihî sur kalıntıları çoğunlukla otlarla kaplanıyor, buna bir çözüm bulunması lazım.

Nemrut Dağı restorasyonu ne zaman bitecek?

Yine, müze ve ören yerlerinin kapalı olduğu veyahut da müze giriş ücretlerinin pahalı olduğu yönünde birçok şikâyet geliyor, otel fiyatları da pahalı. Yani hepimiz iyi biliyoruz ki artık yerli turistler bile Yunanistan'a gidiyor ve turist miktarında ve gelirinde çok önemli düşüşler var.

Yine, Kocaeli müzeleri kamu müzeleri; özel müzelerden neredeyse 12 kat az ziyaretçi alıyor; bu, iyi bir yönetim olmamasından kaynaklı sanırım.

2026 turizm geliri neden 68 milyar dolardan 65 milyar dolara düştü?

Yine, sizin bana verdiğiniz bir soruönergesi cevabında da itiraf ettiğiniz gibi, 19 milyar; Türkiye'nin önemli turizm kenti Antalya'ya bir gelir gelmiş ve yüzde 7,4 oranında bir azalmayı bize belirttiniz.

Yine, Diyarbakır'da bir cezaevi var biliyorsunuz, müzeye çevrilecek. Size sormuştum, "2026'da bitiyor." demiştiniz. 2026 geçiyor, ne zaman bitecek? 2027'de sorsam, "2027'nin sonunda bitecek" diyeceksiniz herhâlde.

Mabel Matiz'le ilgili size bir soru sormuştum, "Bizimle ilgili değil." demiştiniz. Hani, bayağı kamuoyunda tartışılmıştı. Kiminle ilgili yani Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıyla mı ilgili bu konu? onu soruyorum size.

Yine, gençler, çocuklar çok az kitap okuyorlar. Onları kitap okumaya teşvik edecek, programlarınız... Özellikle Sayın Bakanım, bu konuda açıklama yapmanızı isteriz. Çok büyük bir düşüş var.

Kaş ilçesinde 85 bin hektarlık sit alanının iptalinin nedenini açıklamanızı isteriz.

Kamu kaynaklarının büyük film şirketleri lehine neden yoğunlaştığını açıklamanızı isteriz. Meslek örgütlerinin görüşü niye alınmıyor, sanatçılar niye dinlenmiyor diye soruyorum.

Arkeoloji mezunları bize çok başvuruyorlar. Yılda 4 bin arkeoloji mezunu var ancak siz iki yılda 20 kişi almışsınız. Alan dışı personel de çok müzelerde. Liyakate ne zaman önem verilecek?

Bungalovla ilgili turizmde dolandırıcılar çok oluyor, böyle şikayetler fazla var.

Mersin Adamkayalar definecilerin talanında. Bu konuda ne yapacaksınız?

Kocaeli Körfez Kutluca Köprüsü restorasyonu öyle kötü yapıldı ki "Taşköprü oldu, Ytong köprü." deniliyor. Buna ne diyeceksiniz?

Turizm çalışanlarının uzun mesaisi, düşük ücretleri, kayıt dışı çalışmasıyla ilgili çalışmalarınız ne düzeydedir diye soruyorum.

Sayın Bakan, özellikle turizm kentlerine gittiğimiz zaman, turistlere yönelik iş yapan esnaflar kan ağlıyorlar, işlerinin düştüğünü söylüyorlar. Bu sene otellerde önemli düşüş vardı ve orada çalışan emekçilerin de birçoğu bize başvurdu "Ücretlerimize ödenmedi, hakkımız yendi." diye. Bunları takip etmiyor musunuz yani bütün bu fatura emekçileri mi kesiliyor? Bunu da sormak isterim.

Turizmle ilgili Kocaeli'de çok daha fazla şey yapılması lazım, açıkçası çok geride kalıyor, Kocaeli iyi bir durumda değil. Aslında çok güzel bir kent ama yeterli ilgiyi göremiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, sisteme giriş sırasına göre öncelikle Komisyon üyesi milletvekillerine, sonra da süre kalırsa diğer milletvekillerine soru sorma için zaman vereceğim.

Değerli milletvekilleri, dün hatırlıyorsanız süre iyi kullanılamadığı için bazı milletvekillerinin soru soramama durumuyla karşı karşıya kalındı. Lütfen, yorumlardan sakınalım, doğrudan soru soralım ki diğer bütün milletvekillerinin sorularını karşılayabilirim.

Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sayın Bakanım, Aksaray ilimiz Kapadokya bölgesinin giriş kapısıdır. Güzelyurt, Ihlara, Selime ve Belisırma bölgemiz doğa ve inanç turizmi anlamında ülkemiz adına önemli merkezlerdendir, Bakanlığımız ismini saydığım alanlarda turizm adına yeni yatırımlar planlıyor mu? Ayrıca, Helvadere-Hasandağı bölgemizde kış turizmini hayata geçirme anlamında bir çalışmanız var mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Gülsoy...

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 6 Şubat depreminde hasar gören Osmaniye Bahçe, Ağcabey, Kadirli Ala Camisi ve Osmaniye merkez Enverül Hamit Camisi'nin onarımlarını tamamladık, Enverül Hamit Camisi'ni de geçen hafta açtık. Teşekkür ediyoruz. Hâlen onarımı devam eden Kadirli Hamidiye Camimizi ne zaman tamamlamayı planlıyoruz?

Ayrıca, Sayın Bakanım, Osmaniye Eğitim Araştırma Hastanesinde kütüphanemizi açtık. Şu anda İl Halk Kütüphanemizin inşaatı devam etmektedir. Ne zaman tamamlayıp açmayı planlıyoruz?

Aynı zamanda, Osmaniye Cebelibereket Kültür Merkezi'nin onarımını ne zaman tamamlayacağız?

Yine, depremde hasar gören Toprakkale Kalesi'nin onarımı ile Akdeniz'in Efes'i Kastabala Antik Kenti'ndeki kazı ve onarım işlerini ne zaman tamamlayacağız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, Adana ilimizin Karataş ilçesinin 67 kilometre Akdeniz'e sahili var, kıyısı var yalnız, denizegirecek bir plajımız şu anda yok. Bu 67 kilometre içerisinde kaymakamlığımız oradaki derme çatma olan yapıları, denize girilecek yerlerin tamamını evvelki yıl yıktı ve "Bir proje yapacağız." dedi yalnız onunla ilgili bütçe sıkıntısı var anladığım kadarıyla. Bu anlamda, Kültür ve Turizm Bakanlığımızdan Karataş ilçemizin sahil kesiminin düzenlenmesi ve aynı zamanda, bu iş yeri yıkılan esnaflarımızı da içine alacak şekilde güzel bir hem plaj hem de restoran vesaire gibi düzenlenmesini ve bu konuda da bütçe ayrılmasını rica ediyoruz.

Teşekkürler ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

2026 yılında 69 milyon ziyaretçi hedeflenirken yıl sonu tahmininin 63,3 milyona düşmesinin başlıca nedenleri nelerdir? 2027'de 67 milyonluk hedefe ulaşmak için hangi somut adımlar atılacaktır?

Diğer bir soru: Turizm gelirlerinin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı için 2026 yılı sonu tahminî yüzde 3,57 iken 2027 hedefinin yüzde 3,53 olarak belirlenmesinin gerekçesi nedir?

Turizm programında cari transferlere 3,16 milyar TL ayrılırken sermaye giderleri ve sermaye transferlerinin toplamının yaklaşık 213 milyon TL kalmasının nedeni nedir?

Sanat ve kültür ekonomisine ayrılan 6,98 milyar TL'nin ne kadarı hangi destek programlarına yöneltilecektir? Bu kaynakların dağılımı hangi performans ölçütlerine göre yapılacaktır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Bakanım, Uşak ilimizin turizm master planını yaptırdığınız için Uşak ilimiz adına teşekkür ederim.

Uşak turizminin gelişmesi için Büyük İskender dönemine ait Blaundos Antik Kenti'nin kazı çalışmalarına daha fazla ödenek ayrılmasını talep etmekteyiz.

Yine, Uşak ilimiz Eşme ve Banaz ilçelerimizde kütüphane yapılması için 2027 Yatırım Programı'na alınmasını talep etmekteyiz.

Desteklerinizi için teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, 80'den bu yana yurt dışından 28.800 eser getirilmiş, 13.283'ü de bu AK PARTİ döneminde; teşekkür ediyoruz. Konya'mızdan da benim bildiğim 2 eser, Akşehir ilçesinde Hacı İbrahim Veli Türbesi Sandukası, ceviz ağacından, gövdesi tek parça, güzel bir eser Almanya'ya, kaçırılmış, İslam Sanat Müzesinde. Yine, Beyhekim Mescidi çini mozaikli mihrabı 1900 yılında Konya Konsolosu tarafından onarım bahanesiyle kaçırılmış. Bu kültürel varlıkların da ilimize kazandırılması konusunu dikkatinize sunmak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erkan...

NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Sayın Bakanım, Muharrem Ertaş'ın, Neşet Ertaş'ın ve Çekiç Ali'nin yurdu Kırşehir'imiz 2019 yılında UNESCO tarafından Müzik Şehri olarak tescil edilmiştir. Türkiye Kültür Yolu Festivali kapsamına UNESCO Müzik Şehri Kırşehir'imizin alınmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Mardin Kalesi'ni ne zaman sivil ziyaretlere açacaksınız?

Yine, Mardin ili Dargeçit ilçesindeki Boncuklu Tarla için bir programınız var mı?

Nusaybin İnanç Parkı Projesi var, biliyorsunuz, dünyanın ilk üniversitesi Mor Yakup Kilisesi'nin bir kısmı Suriye sınırının içerisinde kalmaktadır; bununla ilgili bir projeniz var mı yine?

Yine, Savur ilçemiz Kıllıt yani Dereiçi köyü, Hristiyanlığın 3 büyük mezhebine ev sahipliği yapan bir köydür, bununla ilgili projeleriniz nelerdir, açıklarsanız iyi olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ederim.

Sayın Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Bakanım, seçim bölgem, memleketim Adıyaman tarihî, doğal ve kültürel zenginlikleriyle Türkiye'nin turizm potansiyeli yüksek şehirlerinden biridir. 6 Şubat depremlerinde diğer sektörlerde olduğu gibi turizm sektörü de olumsuz etkilenmiş olup Adıyaman'ın deprem sonrası turizm potansiyelinin artırılması için ne gibi çalışmalar yapılması planlanmaktadır?

Nemrut Dağı'ndaki anıtsal heykellerin korunmasına yönelik ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Ne zaman bitmesi beklenmektedir?

Yine, Perre Antik Kenti'yle ilgili ne gibi çalışmalar planlanıyor?

Otelcilik sektöründe yurt dışı on-line satış kanallarının hem komisyon oranları çok yüksek hem de konaklama vergisi ve KDV'den de komisyon alınıyor; diğer ülkelere oranla daha yüksek olan komisyon oranlarının düşürülmesi ve konaklama KDV vergilerinden komisyon alınmamasıyla ilgili bir çalışma yapılıyor mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Biçer Karaca...

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Bakan, Kamu Aydınlatma Platformu açıklamalarında, MASAK raporlarında birçok firmada hâkim pay sahibi olduğu ya da Tera yatırımlarıyla MASAK raporlarına girmiş ve üç yıl boyunca Strateji Geliştirme Başkanınız olarak görev yapmış İhsan Çimen 4 Ekim günü tutuklandı,İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen Borsa İstanbul ve portföy fon soruşturması kapsamında da bütün mal varlığına el konuldu. Özellikle MASAK raporlarında, çalıştığı, sizin Strateji Geliştirme Daire Başkanı olduğu süreçte mal varlığındaki ve yatırımlardaki payıyla çok gündemde. Bu Başkanlık, Bakanlığınızın bütçe yönetimi ve mali kontrol faaliyetlerini de yürütüyor. Bu süre içerisinde Sayın Çimen hakkında bir teftiş veya soruşturma yaptınız mı, yaptıysanız ne durumda?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Devlet Opera ve Balesi ile Devlet Tiyatrolarında "figürün" adı altında çalıştıran insanlar sahnede dans ediyor, rol alıyor, koroda ve orkestrada görev alıyor ama ne sanatçı statüleri var ne de banka promosyonu alıyorlar. 4B'li sanatçı ve personelse aralıkta işten çıkartılıyor, ocakta yeniden işe alınıyor. Bu kâğıt oyunuyla kıdemleri, izinleri ve teminatları budanıyor. Bu özel sektörde yapılsa ciddi bir muvazaa. Şimdi soruyorum: Yıl sonu çıkış-giriş hilesine son vermeyi düşünüyor musunuz? Figüranlara sanatçı kadrosu ve tüm sosyal hakları tanımayı düşünüyor musunuz? Ek ödemeleri emekliliğe dâhil etmeyi planlıyor musunuz? Döner sermayeyi adil paylaştırmayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Açıkkapı

EJDER AÇIKKAPI (Elazığ) - Sayın Bakanım, UNESCO Geçici Listesi'nde yer alan Harput Antik Kenti'mizin daimî listeye alınması ve kazı çalışmalarının yıl boyu desteklenmesi adına yeni bir yol haritamız olacak mı? Türkiye Kültür Yolu Festivali kapsamına Elazığ'ımızın da dâhil edilmesi hususunda farklı bir çalışma olacak mı diğer Anadolu illeri için, 51 il için? Saklıkapı ve Karaleylek kanyonlarımız ile Hazar Gölü'nün ulusal turizm rotalarına entegrasyonu ve altyapısının güçlendirilmesi için ne tür adımlar atıldı, bundan sonra ne tür adımlar atılacaktır? Harput Kalesi kadar kadim Palu Kalesi kazılarımıza destek olma yönünde çalışmalarımız var mıdır, ne tür çalışmalar olacaktır?

Son olarak, Unesco tescilli Kürsübaşı geleneğimiz ve zengin gastronomi değerlerimizin ulusal ve uluslararası ölçekte tanıtımı için Bakanlığımızın destek programı gündeme alınacak mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, konuşmamda da ifade etmiştim On İkinci Kalkınma Planı'nda 2028 yılı için turizm geliri hedefiniz 100 milyar dolardı. Şimdi, en son açıklanan orta vadeli programda bu 100 milyar doları 2028 hedef olan 73 buçuk milyar dolara revize ediyorsunuz. 100 milyar dolara Türkiye turizm gelirinde hangi yıl ulaşır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, geçen yıl bu salonda size 2025 yılında yapmakta olduğunuz Kültür Yolu Festivali'nin maliyetini ısrarla sorduk ve siz de ısrarla rakam belirtmekten kaçındınız, farklı farklı, dolambaçlı yollardan bazı imalı rakamlar ifade etmeye çalıştınız. 2025 kesin hesap hizmet alımları başlığında olan 2 milyar 407 milyon lira doğru mudur 2025 Kültür Yolu Festivali maliyeti açısından? 2026 yılı Kültür Yolu Festivali'nin maliyeti nedir? Buradan açıkça söylemenizi talep ediyorum.

Yine, iktidardan gidinceye kadar sakın ola restorasyon işine girmemeniz gerektiğini ifade ediyorum çünkü el attığınız her eseri orijinalliğinden alakasız bir duruma getirdiniz. Bugün acı bir gerçek, tekrar söylüyorum, restorasyon işine girmeyin, hiç olmazsa o eserler şimdilik öyle korunsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ösen...

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, bildiğiniz üzere Yunanistan, turistik 24 adasında yüzde 30 olan KDV oranlarını daha fazla turist çekebilmek adına değişen kategorilerde yüzde 17 ila yüzde 3 arasına düşürdü. Türkiye'de tatil fiyatlarının arttığı bir dönemde yapılan bu hamle, vatandaşlarımızın bu bölgeye ilgisini daha da arttırdı. Bakanlık olarak ihracatçı statüsüne kavuşmak isteyen ve uzun bir süredir kârsızlık sarmalı içerisinde olan turizmciler için de benzer indirimleri uygulamayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Hun...

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, Ağrı Dağı, doğal tarihi ve turistik değerleriyle önemli bir turizim potansiyeline sahip ancak ulaşım ve tanıtım altyapısı yetersiz. Küçük Ağrı Dağı ile Ağrı Dağı arasında tarihî Rus Kışlası Sayın Bakan, ahır olarak kullanılıyor. Ağrı Dağı'nı dört mevsim turizme kazandırmak ve Iğdır halkının bu turizmden gelir elde etmesini sağlamak için somut bir planınız ve ayrılmış bir ödeneğiniz var mıdır? Kars ve Ardahan'da da kültür varlıkları bakımsız ve amaçları dışında kullanılıyor. Kars'taki tarihî tabyalar metruk, Yanık Değirmeni ve Papazın Evidepo olarak kullanılıyor. Ardahan'da Altaş köyü hamamı tahıl ambarına dönüştürülmüş. Aziziye Kışlası'ndaki yapılar bakımsız bırakılmıştır. Bakanlığınız bu yapıların korunması, restore edilmesi ve turizme kazandırılması için hangi çalışmaları planlamaktadır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Bakanım, şimdi, sizlere söz hakkı vereceğiz bugün içinde yapılan değerlendirmeler ve sorulan sorular için.

Buyurun Sayın Bakanım.

Süreniz yirmi dakika.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Öncelikle turizmle ilgili eleştirilerinizi cevaplamak istiyorum, sonra aşama aşama birçok soru var, vaktim yettiği oranda hepsini sırayla cevaplayacağım.

Şimdi, turizm, biliyorsunuz bu sene 2026 Türkiye'nin coğrafyasında, jeopolitik ortamda bulunduğu coğrafyayı ele alarak başlamamız gerekiyor. Maalesef, bizim bulunduğumuz jeopolitik ortamda geçmişte de krizler vardı, bugün de krizler var, maalesef gelecekte de krizlerle karşı karşıya olma potansiyelimiz yüksek. Bu bağlamda, biz zaten 2018'de strateji değişikliğine giderek birkaç önemli karar aldık. Ne yaptık mesela? Turizm Geliştirme Ajansının kurulmasıyla ilgili çalışmaları yaptık ve 2019'da tamamladık. Veya işte "Nicelik dışında nitelikli turiste de geçiş yapacağız." dedik ve bunun altını dolduracak birçok eylemi de beraberinde getirdik.

Şimdi, 2025 yılına baktığımız zaman 65,2 milyar dolar gelir, 64 milyon ziyaretçiyle kapatmıştık. 2026 yılına da hızlı bir giriş yaptık, aslında ilk çeyrekte gayet başarılı bir şekilde artı verilerle gidiyorduk ancak 28 Şubat itibarıyla siz de biliyorsunuz, bizim de komşu olduğumuz İran savaşı başladı yani İsrail, Amerika ve İran savaşı başladı. Tabii, bizim hem savaş bölgesine komşu olmamız hem savaşın öngörülenden çok daha ciddi yayılma kapasitesiyle birlikte başlaması sebebiyle bunun olumsuz etkilerini yaşadık. Özellikle savaşın ilk ayında, bizim "erken rezervasyon dönemi" dediğimiz 1 Nisan-1 Kasım tarihleri arasında, erken rezervasyonun ağırlıklı olarak olduğu bölgeler biliyorsunuz "resort" bölgeleri yani Antalya ve Ege kıyılarını kastediyorum, buralarda bölgesine göre yüzde 20'yle yüzde 30'a varan iptaller aldık, bakın, bir ay içinde toplam erken rezervasyonda -ki 1 Nisandan-1 Kasıma kadar kapsayan geniş bir alanı söylüyorum- yüzde 20'ye varan iptaller aldık. Tabii ki önlemini almış olduğumuz Turizm Geliştirme Ajansı ve sektörün krizlere karşı bağışıklı olma çalışmalarıyla ilgili meyvelerini de sonrasında yaptığımız çalışmalarla aldık. Eskiden olsa ne oluyordu, bu krizlerle daha önce de karşılaştık "Sezonu kapattık." diyorduk, şimdi öyle olmuyor. Mesela, Turizm Geliştirme Ajansıyla sektörü nasıl bağışıklı hâle getirebiliyorsunuz? Birkaç tane nokta var geliştirmeniz gereken, nedir? Bir: Kaynak pazar çeşitliliğine gidiyorsunuz. İki: Ürün çeşitliliğine gidiyorsunuz. Üç: Etkili ve yoğun hem PR hem reklam tanıtım potansiyeline sahip olmanız gerekiyor, bunun anlaşmalarını da yapmış olmanız gerekiyor. Dört: Ulaşım bağlarını kuvvetli tutmanız gerekiyor. Bunları zaten son sekiz yılda atmış olduğumuz adımlarla bu manevraları doğru bir şekilde yönettik. İlk etapta bu iptalleri aldık. Tabii ki bu ikinci çeyrekte savaşın çok yoğun ve sıcak geçtiği ortam sırasında bazı olumsuz veriler yani eksi veriler geldi ama o üç ay içerisinde ileriye dönük rezervasyonlarla ilgili yapmış olduğumuz yoğun tanıtım faaliyetleri bu yüzde 20'lik kaybın -"resort" bölgeleri için söylüyorum- çok büyük bir bölümünü geri almamızı sağladı. Yani yüzde 14'lere varan, şu anda eksi 5,6-5,5'la kapatıyor gibi "resort" bölgelerindeki kayıplar yani Antalya ağırlıklı olduğu için Antalya bölgesini söylüyorum, siz de belirttiğiniz için. Büyük bir kısmını geri almamızı sağladık. Türkiye genelinde baktığınız zaman ise 1,5-2 bandında eksiyle kapatacağımızı düşünüyoruz çünkü İstanbul ve diğer illere yaptığımız yoğun tanıtım kampanyaları sayesinde oralarda da savaşa rağmen pozitif sonuç vermeyi başardık.

Şimdi, bizim coğrafyayı biraz inceleyecek olursanız, bakın, biz tam bir ateş çemberi içinde turizm yapmaya çalışıyoruz. Yukarıda Ukrayna-Rusya savaşı var, aşağıda İran savaşı var. Şu anda ilerleyen sayıda savaş daha da yayıldı biliyorsunuz, Yemen

üzerinden Suudi Arabistan hattını da kapsayacak hâle geldi. Şimdi, buralara hem komşuluk ilişkileri olarak bakacaksınız hem de bizim kaynak pazarlarımız olarak bakacaksınız yani direkt bize yolcu veren, yoğun yolcu veren ülkelerde savaş gerçekleşiyor, tamamı bize yoğun yolcu veren ülkeler ve buralardasavaş oluyor. Savaş sebebiyle en kötü konu nedir? Hava trafiklerinin kapanmasıdır yani bizim sınırdan çok az yani bizim ağırlıklı turistimiz sınırdan gelmiyor, bizim ağırlıklı turistimiz hava trafiğinden geliyor. E, şimdi hava trafiklerinin kapandığı bir ortam yaşıyorsunuz, güvenlik endişeleriyle batı trafiğe açık bile olsa orada da iptalleri alıyorsunuz ve sonrasında da bu savaşın bir özelliği var dikkat ederseniz Ukrayna-Rusya Savaşı olsun, İran Savaşı olsun, Suudi Arabistan kısmına yansıyan olsun, tamamı Körfez bölgesi olarak da baktığınız zaman enerji ihraç eden ülkeler. Enerji ihraç eden ülkelerin hem terminal altyapıları vuruldu hem üretim altyapıları vuruldu ve daha da kötüsü boğaz trafikleri kesilerek enerji transferleri vuruldu, bu da enerji fiyatlarında kalıcı yükselmelere sebebiyet verdi. Bu neye sebebiyet verdi? Biz ortalama iki buçuk, üç saat mesafeden hava transferiyle yolcu alan bir ülkeyiz. Bu da ne demek biliyor musunuz şu anda geldiği noktalar? Şöyle de bir sakıncası daha oldu: Mesela, siz petrolde yüzde 50 artış görüyorsunuz ya, o yüzde 50 veya yüzde 100'e varan artışlar uçak yakıtında yüzde 300 olarak yansıyor. Bakın, yüzde 300 olarak yansıyor yani 700 dolarlık yakıtlar 2.100 dolarları gördü, şu anda da 1.600 dolar bantlarında gidiyor. Bir de rafinerilerin şöyle bir sıkıntısı var: Hani petrol boru hattını siz on beş günde, bir ayda tamir edebilirsiniz veya işte, atıyorum, Hürmüz Boğazı'nın geçişini sağlayabilirsiniz ama rafineriyi tahmin etmeniz birkaç yıl alır yani isteseniz de yapamıyorsunuz, o ekipmanı sağlamanız mümkün değil. O yüzden, uzun süreli yönetmemiz gereken bir süreç var ortada. Yani yakıt fiyatlarının -yani uçak yakıtı için söylüyorum- hızlı bir şekilde geri gelmesini de beklememeniz lazım. Geri geliyor, 1500 dolar bantlarına ama yani yakıt 70 doların altına bile gelse biz artık o 700 dolarlık yakıt bantlarını uzun bir süre göremeyeceğiz yani bu rafineriler tekrar tamir edilip devreye girene kadar. E, bu bize ne getirdi? Hava taşımacılığında ortalama 300 dolar civarında olan git gel -hani charter fiyatları için söylüyorum, maliyet olarak- 100 dolar artmasına sebebiyet verdi, 400 dolar. Bir de buna savaşlardan kaynaklı "sanctionslar" eklendi. "Sanctionlar" nedir? Özellikle Rusya'ya yani bizim ana tedarikçilerimizden kaynak pazarı olan Rusya'ya havalimanlarıyla ilgili kısıtlamalar, hava yollarıyla ilgili kısıtlamalar, bunlara hizmet veren firmalarla ilgili kısıtlamalar, bir de yönetilmesi gereken böyle bir süreç var.

Yine, Rusya'nın hava trafiğinde biliyorsunuz, siz de takip ediyorsunuzdur, son zamanlarda, özellikle son 2026'nın tamamını kapsayan bir dönemde çok büyük "drone" saldırılarıyla karşılaşıyoruz ve her dakika havalimanlarında çok ciddi gecikmeler ve kapanmalar oluyor. E, dolayısıyla ne oluyor? Hava trafiğinde azalmalara, eksilmelere sebebiyet veriyor ama her şeye rağmen Türkiye, bakın, bunca olumsuzluğa rağmen ateş çemberinin ortasında bir istikrar adası olmayı başardık. Bakın, burada Cumhurbaşkanımızın ve Dışişleri Bakanlığımızın yürüttüğü barışçıl politika ve barışı getirmek için yapmış olduğu çabaların çok büyük artısını gördük, bu kadar olumsuzluğun içinde çok büyük artılar da gördük. Bu, bizim algıyı çevirmemiz konusunda da bize çok destek oldu. Yoğun tanıtım kampanyalarıyla, dışarıdan getirdiğimiz kanaat önderleriyle, dijital medyada çok kuvvetli iletişimle biz yavaş yavaş bu algıyı düzelttik. Düzeltiyorum, yavaş yavaş değil, çok hızlı bir şekilde düzelttik ve üçüncü çeyrek itibarıyla neredeyse başa baş, bazen de çok ufak da olsa üstünde tekrar turist girişlerini sağlamayı başardık ama bitti mi olay? Bakın, hâlâ bitmedi. Bu kadar büyük bir dengesizlik içinde turizm yapıyoruz ki biz, Amerikan seçimleri ne olacak, Amerikan seçimleri sonunda İran vurulacak mı, savaş Suriye'ye, Yemen üzerinden Suriye'ye yansıyacak mı, Rusya-Ukrayna Savaşı'nda nasıl bir gelişme olacak? Bu kadar belirsizlik içinde siz bana diyorsunuz ki "Şunu söyledin, şu hedefi nasıl tutturacaksın?" Bakın, biz, tabii ki sektörümüzü ayakta tutmak için, hedeflerimizi yakalamak için elimizden gelen manevraları yapıyoruz, hızlı düzeltmeleri de yapıyoruz, mümkün olan en yakın bakın...

ERHAN USTA (Samsun) - 2028...

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - 2028'i ben şu anda göremem ki.

ERHAN USTA (Samsun) - Onu soruyorum.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Yani şu anda 2026'yı doğru bir şekilde kapatmaya çalışıyorum, 2027'deki olası sürprizleri bir görüp çünkü yolda devamlı bir şey değişiyor, artık devamlılık süresi haftalık olmaya başladı yani siz bir hafta sonrasına da bir yorum yapsanız farklı bir şey çıkabilir ama biz ne yapıyoruz? Pazar çeşitlemeleriyle farklı hava trafiklerinden en azından hava trafik çeşitliliğiyle ve ürün çeşitliliğiyle yolcu getirmeye çalışıyoruz ve bunda da gayet başarılı oluruz. Geçmişteki krizlerle kıyasladığınızda, bakın, eksi 30'luk, 40'lık kayıplar olduğu yerde kalırdı. Şimdi, bir de bizim "resort" bölgelerinde şöyle bir özellik vardır: Yani niye İstanbul'da artıya çevirebildik, şeyde azaltabildik? Çünkü bizim "resort" bölgeleri yüzde 80'le, 85 civarında "charter" seferiyle gelir yani tur operatörlerinin garantilicharter uçuşlarıyla gelir. Şimdi charter uçuşlarında tur operatörü risk almayı sevmez. Haklı adam yani ufacık bir koltukta boşluk olsa -yüzde 5'lik, yüzde 10'luk- bunu finanse etme şansı yok, tamamen zararı yazar, o yılı kapatmak zorunda. Zaten yakıt dalgalanmalarındaki fiyat artışlarını üstlendiği için doluluk riskini de alamayacağı için ilk savaş anındaki endişeyle birçok charter firması rotasını "safe bölge" dediğimiz İspanya gibi batı taraflarına yani İtalya'ya, Fransa'ya, İspanya'ya, Yunanistan'a çevirmeyi tercih ediyorlar. Bu doğal bir yaptırım. Biz daha sonrasında SunExpress ve Türk Hava Yolları gibi ek sefer koyabileceğimiz kendi hava yollarımızı destekleyerek -Corendon vesaire gibi- bunlarla ek uçuşlar koydurarak aradaki farkları kapatmayı, oradaki kayıpları yeni rezervasyonlar ve rotaları sayesinde artırmayı başararak bu süreci yönettik.

Şimdi özellikle belirtmem gereken bir şey daha var. Şimdi, "Turizm geliri artmıyor" gibi bir şey söylüyorsunuz ama bakın, kişi başı gelir değil. Defalarca anlattım, tekrar söyleyeyim, çok net: Kişi başı gecelik gelir. Bizim bakmamız gereken odur ve kişi başı gecelik gelir ne olmuş turizmde? 2017 sonunda, bakın, biz -yabancı turist için söylüyorum- 82,9 dolardan almışız. İlk dokuz aylıklar bazında bakıyorum, dokuz aylık rapor çıktığı için. Bu sene 119,9 dolara gelmiş, yüzde 44,6'lık bir artış olmuş.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Sayın Bakan, kurdan yalnız o.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kurdan tabii, kur farkı var Sayın Bakan orada.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Kurla alakası yok, dolar olarak bakıyorum.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Nasıl yok?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Kur bakın hiç öyle değil. Kur şu andaki şeye baktığınız zaman 1,12'ye geldi. Kurda bir değişiklik yok.

Şimdi, bir şey daha söyleyeceğim. Hani genel olarak da baktığınız zaman, bizim gurbetçileri de saydığımız için, onları da dâhil ettiğimiz zaman 75,8'den 107,7 dolara gelmiş, orada da yüzde 42,2'lik bir artış gerçekleşmiş.

Şimdi, dediniz ki: "Sezon uzatılması için çalışmalar yapıyor musunuz?" Evet, yapıyoruz. En başından beri, sezon uzatılması için ben göreve geldiğimden beri öncelikli konsantre olduğum nokta o. Hatta, Ege Turizm Merkezleri Çeşme Etabı, Ege Turizm Merkezleri Didim Etabı projeleri de aslında sezonun uzatılması için özellikle Ege'nin daha çok ihtiyacı vardı. Demin Muğla Vekilimiz de söyledi ihtiyaçlarını. Ben de biliyorum oradaki o ihtiyaçları. Ben göreve gelir gelmez ilk onlarla ilgili proje hazırladım. Niye böyle bir proje hazırladım? Şimdi, bizim, hani siz diyorsunuz ya "Şuraya uçsun gelsin falan." Öyle bir lüks yok dünyada. Bakın, tüm dünya ülkeleri, vatandaşları bizim potansiyel misafirimiz ama artık tüm dünya ülkeleri potansiyel rakibimiz; artık herkes turizmden pay almak istiyor. Eskisi gibi değil, bu iş değişti çünkü bugün petrol ülkeleri de turizme yatırım yapıyor, farklı dönemdeki, hani bizde kış olan dönemde yaz olan diğer bölgeler, ekvatora yakın olan bölgedeki ülkelerin tamamı da yatırım yapıyor. Artık ekmek aslanın ağzında da değil, midesinde. O kadar artık turizm rekabet altına gelmiş bir nokta.

Şimdi biz niye çabaladık Çeşme gibi, Didim gibi projeleri hayata geçirmeye? Demin Adana için de söylediniz bir proje. Benzer bir projeyi sizin için yapabilirim siyaseten arkasında durabilecekseniz. Bakın, çok net söylüyorum çünkü çok güzel bir proje hazırlıyoruz, hakikaten Çeşme projesi, üzerinde en iyi çalışılmış projelerden biriydi ama farklı ideolojik sebeplerden dolayı reddedildi. Ha, şimdi "Turist gelsin." deyince turist gelmiyor. Bakın, her bölgenin kendi özelliği var. Ege'de dediğimiz için ele alıyorum. Ege'nin farklılığı nedir Antalya'ya göre? Sezonu daha kısadır. Niye? Yukarıda olduğu için deniz suyu hızlı soğur. O zaman ne yapacaksınız? Sezonu yaymanız gerekiyor değil mi, orada geliştirmeniz gerekiyor. Ne yapmanız gerekiyor? İşte golf, golf alanlarıyla desteklemeniz lazım, spor alanlarıyla desteklemeniz lazım. Kültür etkinlik alanlarıyla, müzelerle ve esas gastronomiyle desteklemeniz lazım. Ege'de de çok şükür bu potansiyelin hepsi vardı. Çok doğru bir alanda devletin kasasından bir kuruş çıkmadan yatırımcıyla yapılacak bir proje geliştirmiştik. Şimdi tekrar öyle bir talep geliyor bana bütün herkesten, odalardan vesairelerden de geliyor. Ben de samimiyseniz, istiyorsanız dedim, kaldığımız yerden tekrar sizinle paylaşırız, varsa talepleriniz, düzeltmeleriniz, düzeltilecek kısımları düzeltiriz demiştim.

Ha, suyla ilgili bir eleştiri geldi orada. Bakın, orada suyla ilgili bir sıkıntı yok. Su zaten genel sorun artık Türkiye genelinde ve kıyı bölgelerinde dünyanın sorunu. Biz, oradaki su sorununu belediyeye hiç yük olmadan, tamamen denizden arıtma sistemiyle çözelim. Şimdi denizden arıtma sistemi, bakın, Körfez ülkelerinin tamamı sistemi bunun la çözüyor. Tamamı bununla çözüyor. Batı ülkelerinin birçoğu, kıyıda olanlar bununla çözüyor. İleride bizim de birçok kıyı kentimiz, hani bırakın turizmi, normal vatandaşların sorunu için de bunu çözmemiz gerekecek, maalesef gerekecek. Konjonktür bunu gerektiriyor.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Tuzu nasıl organize edeceksiniz?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Hayır, bakın, öyle değil. Şimdi, ben Körfez ülkelerine gittim; bakın, adım adım araştırdım. Tuz sorunu yok bizde. Niye yok? Şimdi Körfez ülkelerinde o sorun yok. Bizim binlerce katımız kapasite kullanıyorlardı. Bana güldüler gittiğimiz zaman ve hatta "Biz yapalım istiyorsanız." dediler. Şimdi, golf Körfeze aldığınız zaman, bakın, 20-30 kilometre boyunca gidiyorsunuz, 20-30 metreyi geçmiyor derinlik. Körfez noktasıiçin söylüyorum. Sıkıntı olabilirse orada olması gerekiyor. İkinci konu, zaten oranın denizi daha tuzlu. Üçüncü konu da bizim binlerce katımız suyu temizleyip basıyorlar, yıllardır bir sıkıntı yaşamamışlar, kontrol altında tutuyoruz. Bizim Ege'deki bölgede ise bakın, 80 metreden sonra, eğer derinlik 80 metreye geliyorsa tuzu basabiliyorsunuz. Niye? Orada canlı yetişmiyor zaten, gün ışığını almadığı için 80 metreden sonra, isteseniz de bir canlının tabanda yetişme şansı yok.

2,2 kilometre boyunca tahliye edeceğimiz suları taşımamız gerekiyordu. Orada tarla şeklinde yayıyordunuz. Bunun bilimsel çalışmaları yapılmıştı ve İspanya üniversitesi de dâhil Türkiye'deki birçok üniversitenin raporlarla altını desteklemiştik. Bunları yaydınız zaman herhangi bir sıkıntı zaten çıkmıyordu, zaten kullandığımız su çok az. İkinci nokta, biz orada kapasiteyi özellikle fazla yapmıştık, ihtiyacın çok üzerinde yapmıştık. Niye yapmıştık? Çünkü Çeşme'nin kendisinin su ihtiyacı var, biz belediyeyle de konuşmuştuk yani "İhtiyaç duyduğunuz dönemlerde biz size tatlı su da verebiliriz." Bir de biliyorsunuz, orada en kötü sorun, altyapısında sıkıntı var temmuz, ağustos aylarında özellikle yani yoğunluğun olduğu yerde "Onları da biz devralmaya hazırız." dedik. Niye? Çünkü biz orada kullanılmış suyu da denize basmayacaktık, çok iyi arıtıp golf sahaların sulamasında kullanacaktık. Hatta belediyeye dedik ki: "Biz size bir hat çekeriz." 28 kilometrelik bir hat çekecektik onlara kanalizasyon... Yani, onların kendi altyapıları yetmediği zaman, "Siz istediğiniz zaman istediğiniz kadar suyu bize devredebilirsiniz." Temmuz, ağustos ayı için kastediyorum. "Bunların da biz artmasını yaparız, golf sahalarımızda zaten kullanırız." diye bir mutabakata varmıştık. Yani, şimdi, o gün oldu bitti, bir şekilde biz derdimizi, meramımızı anlatamamış olabiliriz. Bu konuyu şu açıdan diyorum: "Hani, biz sezonu yayacağız, uzatacağız." Bakın, konuşarak olmuyor, doğru adımları atmamız gerekiyor.

Şimdi, biz yeni adımlar da atıyoruz Türkiye genelinde. Mesela, şimdi, Turizm Geliştirme Ajansı altında yeni bir birim kuruyoruz, MICE birimi kuruyoruz. Çünkü, etkinlikler dediğimiz kısım ağırlıklı olarak düşük sezonda etkili oluyor. Biliyorsunuz, COP31 sahası var şu anda, COP31'e ev sahipliği yapacak Antalya. COP31 sahası -gerekli mutabakatı biz kabineyle de sağladık- etkinlikler yapıldıktan sonra aşamalı bir şekilde Kültür ve Turizm Bakanlığının yönetimine devroluyor. Bizim Turizm Geliştirme Ajansının içinde kurduğumuz MICE bölümü buranın devrini almış olacak, oradaki personel de bize devrolmuş oluyor.

Biz bundan sonra... Bir de İstanbul'da biliyorsunuz Lütfi Kırdar Kongre Merkezi var. Lütfi Kırdar Kongre Merkezinin tahliye davasını da biz kazandık, aralık ayı içerisinde orası da bize devrolmuş olacak. Orada biraz yatırım gerekiyor, oraya iyi bakmamış, özel sektördeydi orası biliyorsunuz. Onların yatırımları da tamamlandıktan sonra, biz artık hem İstanbul'da hem de Antalya'da uluslararası kongrelere devlet bazında teklif verebilecek hâle geleceğiz. Uluslararası kongrelerden kastım devlet kongreleri değil, onlar zaten Hükûmet bazında yönetiliyor, uluslararası, küresel büyük firmaların kongrelerini kastediyorum. Esas o firmaların -tıp kongreleri olabiliyor, teknoloji kongreleri olabiliyor, ilaç kongreleri olabiliyor- o kongrelerine yani bizim özel firmaların kongrelerine devlet garantisiyle teklif vermemiz gerekiyor. Biz artık o teklifleri de verebilecek hâle geleceğiz.

Etkinlikler demişken, önemli bir etkinlikler serisi de biliyorsunuz, Formula 1'i özellikle Bakanlığımız çok yakinen takip etti. Formula 1 sahasının hem Gençlik ve Spor Bakanlığı hem de Motorlu Sporlar Federasyonu tarafından işletilmesi sağlandı ve tekrar Formula 1 yarışlarının beş yıl boyunca -bu minimum beş yıl, ilk başlangıç anlaşması olduğu için- ülkemize gelmesi sağlandı. Biz burada da eskisi gibi yaklaşmıyoruz, hem öncesinde hem yarış esnasında hem yarış sonrasında yani "Antalya'da, Bodrum'da tatiline başla, İstanbul'da yarışı tamamla." veya "İstanbul'da yarışa başla, Antalya'da tatile başla." gibi süreci de uzatacak tanıtımlarla, paketlerle olayı canlandıracağız ve sadece yarış sahasıyla da sınırlı olmayacak şekilde hazırlık da yapıyoruz. Yani, etkinlikleri yarış sahasıyla sınırlamayacağız, etkinlik sırasında İstanbul'un tamamına yayacak şekilde bu tarz geliştirmeleri yapıyoruz.

Bunun gibi birçok spor organizasyonları... Mesela, şu anda şubat ayında, biliyorsunuz, ona da destek veriyoruz, La Liga, İspanya liginin gelmesi gibi. Bunlar sektörün düşük sezonda desteklenecek etkinlik faaliyetleri. Artık çok yoğun bir şekilde bunu... Ya, ben bunlar gibi size onlarca, 30-40 tane daha etkinlik daha sayabilirim ama biz artık bu birimleri kurduk Bakanlığımızın altındaki Turizm Geliştirme Ajansında ve yoğun bir şekilde bu çalışmaları artırıyoruz.

Kısa kısa geçeceğim. TGA denetimleriyle ilgili tekrar bir soru var, açıklamıştım ama çok kısa açıklayayım: Bakın, şimdi, TGA'da bizim sadece 2... Yönetim Kurulu yönetiyor TGA'yı, bakın, Bakanlık yönetmiyor; 2 üyemiz var bizim sadece, 16'sı seçimle gelen, sektör tarafından seçilen... Biz kimin geleceğine de karar vermiyoruz, sektör kendi adaylarını oluşturuyor; seçim yapıyorlar, sandık kuruyorlar, orada seçilen adaylar oraya geliyor. Yani, oraya ne harcanacak,nereye harcanacak, ne kadar süreyle harcanacak, o yönetim kurulu karar veriyor. Üç yılda bir yenileniyor. Şu özelliği de var: Üç yıl sonra bir daha aday olunamıyor yani üç yıl sonra gelen aday tekrar başka bir kişi olmak zorunda. Burada çok güzel kurgulanmış bir TGA yapımız var.

İki: Bakın, "Sayıştay tarafından denetlenmiyor." diyorsunuz ama Sayıştay tarafından denetleniyor. Şimdi, tabii, özel bir firma tarafından, denetim firması tarafından hazırlanan rapor Sayıştay tarafından çok detaylı denetleniyor ama Meclise de geliyor. Mesela, merak ediyorsanız, perşembe günü Turizm Komisyonunda, orada zaten ince detaylarına kadar her türlü soruyu Komisyon soruyor yani sizin vekilleriniz soruyor, onu demek istiyorum.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Sayın Bakan, Sayıştay denetlemiyor, bağımsız kurul raporunun detayına giriyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Hayır, hayır, şimdi, Sayıştay.... Hayır, o raporu Sayıştay...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Öyle değil, Sayıştay detayına giriyor. Bak, Sayıştay detayına giriyor.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Ama raporun detayına giriyor, özel bir denetim kurulu denetliyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Keşke girseydi o zaman.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Süre bitti.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, soruya cevap alamadık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bir tane soruya cevap alamadık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, süre doldu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Biraz ilave süre verelim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; çok fazla oylamamız var.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI MEHMET NURİ ERSOY - Çok kısa şu müzeyi anlatabilir miyim, Antalya Müzesi'ni?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli bürokratlar, Sayın Bakanım; burada arkadaşlarımız, milletvekillerimiz pek çok soru sordular. Bunların ben arkada not alındığını gördüm, bunları yazılı bekliyoruz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Bence Kültür Bakanlığını ayıralım, bir tane kültürle ilgili konuşmadı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu Kültür Yolu Festivallerinin maliyeti ne kadar 2027 yılında? Çok basit bir soru sordum Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, Sayın Bakanım, bunu da yazılı olarak istiyoruz sizden, maliyetini.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Vermiyor, soru önergesi veriyoruz, vermiyor, devlet sırrı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, vermezse Genel Kurula da geliyor, orada bir daha sorarız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Arkasında bürokratlar var, çok basit bir soru soruyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Ya, burada ısrar ettik, söylemedi, şimdi kayıtlarda geçiyor rakam. "Belediyeler konser veriyor." diyenler milyara konser düzenlemişler, milletten de saklıyorlar; hepsi bu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, dert o da değil, niye şey yapmıyorlar?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, gündemimizdeki kurumların bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporları üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Başkanım, Antalya Müzesi'yle ilgili bir açıklama yapacaktı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İlk olarak Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesini okutuyorum.

(Kültür ve Turizm Bakanlığının 2027 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 11 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliklerin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Milli Kültür Programı (12)	18.69	01	01.01	1.250.000.000
Milli Kültür Programı (12)	18.69	01	02.01	250.000.000
Milli Kültür Programı (12)	18.69	01	06.01	655.000.000

Tahsin Ocaklı
Rize
Ümit Özlale
İzmir

Cavit Arı
Antalya
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Özgür Karabat
İstanbul

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü taşra teşkilatının arkeolojik kazı faaliyetlerini hızlandırabilmesi amacıyla, ilgili tertibinde bulunan 845 milyon TL tutarındaki ödeneğin yetersiz olduğu değerlendirilmekte ve 655 milyon TL artırılması istenilmektedir. Gerçekten de arkeolojik çalışmalar hızı yavaş giden ama en önemli kültür faaliyetlerinden biri, tarihî değerlerimizin de ortaya çıkarılması açısından. Bu konuda bütün grupların destek vermesini sizlerden hassaten rica ediyorum.

İsmail Bey, senden de.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

CAVİT ARI (Antalya) - Yani İsmail Bey ilk defa bir şeyi kabul etti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Onun kabul etmesi önemli değil, Komisyonun kabul etmesi önemli.

Evet, müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Milli Kültür Programı (12)	18.31	01	01.01	6.000.000.000
Milli Kültür Programı (12)	18.69	01	01.01	6.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Akay, buyurun.

CEVDET AKAY (Karabük) - Biz de kültür mirasımızın araştırılması ve korunması için Bakanlık bünyesindeki personel giderleriyle ilgili alt tertiplere sanat tarihçisi, arkeolog alımı için ek ödenek talep ediyoruz, 12 milyar TL. 10 bin kişiye istihdam sağlanacak. Bu önergenin kabul edilmesini bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Sanat ve Kültür Ekonomisi Programı (23)	18.30	01	05.03	80.000.000

Tahsin Ocaklı
Rize
Ümit Özlale
İzmir

Cavit Arı
Antalya
Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

Özgür Karabat
İstanbul

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Türk sinemasını bir marka hâline getirmek, ulusal bir sinema envanteri oluşturmak amaçlıya standart bir kompleksin oluşturulması için Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğünün faaliyetleriyle ilgili tertipte bulunan 158 milyonluk ödeneğin yetersiz olduğunu ve 80 milyon daha artırılması gerektiğini düşünüyoruz. Bu önergeyi bu amaçla verdik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz

KURUM: KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Sanat ve kültürel ekonomisi programı (23)	18.30	01	05.03	2.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca, buyurun.

GÜLİZAR BİÇER KARACA (Denizli) - Türk tiyatro ve sinemasının bir marka hâline getirilerek önemli bir kültürel ihraç ürüne dönüştürülmesi; telif haklarını etkili bir şekilde korunması; çeşitlendirilen ödül, destek ve teşvik tanıtım pazarlama mekanizmalarıyla yerli yapımcıların izleyici sayısının artırılması; sinemamızın uluslararası standartlarda bir sinema envanterine kavuşması; özel tiyatro ve film çalışmalarına desteğin arttırılmasını önemsiyoruz. Bu nedenle, Kültür ve Turizm Bakanlığının Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü faaliyetlerine ilişkin ilgili tertibinde bulunan 158 milyon 759 bin lira tutarındaki yetersiz ödeneğin 2 milyar TL daha artırılması yönünde bu önergeyi verdik.

Kabulünü talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
YIL : 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Turizmin geliştirilmesi için (48)	18.34	01	07.01	420.000.000

Tahsin Ocaklı
Rize

Cavit Arı
Antalya

Özgür Karabat
İstanbul

Ümit Özlale
İzmir

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım işletmeler Genel Müdürlüğün kamu kurum ve kuruluşları tarafından arıtma tesisleri için yapılan yardımları artırmak amacıyla, bu faaliyete ilişkin tertipte bulunan 181 milyon 401 binlik ödeneğin yetersizliğini görmüş olup 420 milyon daha artırmasını önermekteyiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Turizm geliştirilmesi programı (48)	18.34	01	07.01	2.000.000.000

Cevdet Akay
Karabük

Gülizar Biçer Karaca
Denizli

CEVDET AKAY (Karabük) - Evet, konuşmamızda da ifade etmiştik, turizmin geliştirilmesiyle ilgili ayrılan bütçe 2026'da 4,53 milyarken 2027'de 5,14 milyar olarak teklif edilmiş yani yüzde 13'lük bir artış var, çok çok az, bütçenizin altında bir artış söz konusu. Şimdi, biz burada Turizm Bakanlığının Yatırım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne arıtma tesislerine falan da yeterince destek

verebilmesi için 181 milyon 401 binlik olan ödeneği 2 milyar daha artırıyoruz yani Sayın Karabat 420 milyon demiş, biz 2 milyar diyoruz, daha fazla olsun diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
48	18.34	01	06.05	500.000.000

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Bakan cevaptaki zamanının hemen hemen tamamını turizm için kullandı, 2026 yıl için kullandı, Antalya bölgesi için kullandı, deniz turizmi için kullandı. Şimdi, bütün stratejilere ters bir durum. Bakın, verdiği cevaplardan gidince, hemen hemen diyorum yani tamamı değil elbette ama hemen hemen böyle; deniz, Antalya, 2026. Bu olmaz işte. O yüzden, biz burada Karadeniz Bölgesini, Samsun bölgesini çeşitlendirelim, bölgesel çeşitlendirelim, mevsimsel çeşitlendirelim. Siz bütün zamanı 2026... Ben size "2028'de 100 milyar hedefiniz vardı, onu ne zaman tutturursunuz, şimdi 73,5 diyorsunuz?" dedim, mesela hiç cevap vermiyorsunuz "Orayı göremiyoruz." diyorsunuz. O zaman 2028'i niye yazdınız? Daha önceden 100 milyar dolar yazdınız.

Bir de şimdi şöyle bir adet var AK PARTİ'de, bütün Bakanlarda var, sadece sizde değil: Biz bu coğrafyaya yeni gelmişiz, ilk kez bu coğrafyadayız biz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, toparlayın, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - ...ilk kez buralar sanki savaş görüyor, sanki birileri bize laboratuvarda, böyle çok steril bir ortamda yaşamayı vaat etmiş de şimdi onun dışına çıkmışız gibi konuşuluyor. Geçmişi eleştirirken hiç öyle demiyordunuz, dibimizde İran-Irak savaşları oldu, körfez krizleri oldu, şu savaşlar oldu, bu savaşlar oldu; o dönemleri karalarken hiç kimse savaştan bahsetmiyor, hiç kimse 1999depreminden bahsetmiyor, 6 Şubat depremi oldu -Allah vermesin- yani bunların biraz şey olması lazım. Bize kimse 100 milyar doları söylerken size "Savaş olacak." filan demedi bu şeyde. Neyse...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Bu anlamda, turizmin çeşitlenmesi anlamında Samsun bölgesi için bir ödenek talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN KODU	EKONOMİK KDO	ARTIRILAN MİKTAR
12	18.31	01	06.05	200.000.000 TL

Sadullah Kısacak
Adana

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kısacık...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, konuşmanızdan Adana'ya bir proje sözü aldık gibi, Adana Karataş'ımıza inşallah çalışıp o sözü aldık gibi.

Şimdi, Karataş Adana'nın denize açılan kapısı ve Adana'da şu anda Uluslararası Portakal Çiçeği Karnavalı, Adana Altın Koza Festivali ve Lezzet Festivali gibi çok önemli festivalleri yapılıyor. Magarsus Antik Kenti'nin kazısını tamamlayıp orayı konseri açarsak ve Karataş esnafımızla beraber bu plaj düzenlemesini yapıp güzel bir plaj alanımızı oluşturursak inşallah Akdeniz'in yıldız turizm bölgelerinden biri olacak, sizin de turizm geliri hedefinize katkı da koyacak Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

SADULLAH KISACIK (Adana) - Daha önergeyi koymadık Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Neyi koymadınız; e,neyi anlatıyorsunuz?

SADULLAH KISACIK (Adana) - Bir saniye, daha rakamı açıklamadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Rakam yazıyor, biz okuduk rakamı.

SADULLAH KISACIK (Adana) - 200 milyon TL'yi ekstra istiyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
99	18.23	01	07.03	500.000.000 TL

Erhan Usta
Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vizyonu ve şahsi mirasıyla kurulan Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu ulusal kimliğimizin, dilimizin, köklü tarihimizin ve kültürel mirasımızın korunup geleceğe aktarılması hayati bir sorumluluk üstlenmektedir. Küreselleşmenin getirdiği kültürel ve dijital dönüşümü hızlandığı Türk dünyasıyla entegrasyon süreçlerinin küresel ölçekte derinleştiği günümüzde Türk kültürünün bilimsel metotlarla araştırılması ve dünyaya doğru tanıtılması her zamankinden daha büyük bir stratejik öneme sahip hâle gelmiştir. Ancak her iki kurumun da mevcut bütçe imkânları, personel yapısı ve idari altyapısı üstlendikleri bu muazzam tarihî misyonun gerektirdiği büyük ölçekli projeleri tam kapasiteyle ifa etmekte yetersiz kalmaktadır.

Türk kültürü; arkeolojisi, sosyolojisi ve dilleri üzerine yürütülen bilimsel saha araştırmalarının, uluslararası arkeolojik kazıların, dijital yayıncılık faaliyetlerinin ve dünya genelindeki Türkologları bir araya getirecek ortaklık projelerinin artırılması için her iki kurumun da çalışma kapasitelerinin genişletilmesi gerekmektedir. Bu genişlemenin hayata geçirilebilmesi ise öncelikle kurumların ihtiyaç duyduğu uzman, araştırmacı, tarihçi, arşivci, dilbilimci ve restoratör gibi yetişmiş akademik kadro açığının hızla kapatılmasına ve genç bilim insanlarının istihdam edilmesi bağlıdır. Ayrıca yapay zekâ teknolojileri, dijital sözlükler, küresel veri tabanları, dijital arşivcilik ve yabancılara Türkçe öğretimi gibi çağdaş alanlarda kurumların teknolojik ve operasyonel altyapısını büyütebilmesi ancak finansal olarak desteklenmeleriyle mümkündür.

Millî kültür politikamızın omurgasını oluşturan bu iki güzide kurumun dar bütçe kalıplarından ve sınırlı kadro olanaklarından kurtarılması, faaliyet alanlarının çağın gereklerine uygun olarak genişletilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesinden Türk Dil Kurumu ve Tarih Kurumuna aktarılacak ödeneklerin artırılması zorunluluk arz etmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

YIL: 2027

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
12	18.69	01	06.07	7.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...
KAMURAN TANHAN (Mardin) - 7 milyarı az mı buldunuz Başkanım?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben bir şey demedim, ben okutuyorum sadece.
KAMURAN TANHAN (Mardin) - Türkiye'de kaderine terk edilmiş yüzlerce hatta binlerce tarihî kilise ve manastır bakımsızlıktan veya definecilerin saldırısı nedeniyle yıkıldı veya yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya. Kilise ve manastırlarda diğer farklı din ve inançlara ait ibadet yerleri gibi kutsal ve aynı zamanda ülkenin ortak tarihî ve kültürel değerleridir. Bu nedenle yıkılma tehlikesi altında bulunan söz konusu tarihî kilise ve manastırların korunması amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinden ödenek ayrılmalıdır.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.
Müteakip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.
KURUM: KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
12	18.31	01	07.31	15.000.000.000

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...
KAMURAN TANHAN (Mardin) - Türkiye'nin kültürel ve dilsel mirasının çoğulcu, eşitlikçi ve demokratik bir anlayışla korumak ve geliştirmek amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde Anadolu ve Mezopotamya dilleri ve kültürleri yüksek kurulu kurulmalıdır. Kurul tehlike altındakiana dillerin korunması, geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması, farklı halkların kültürel miraslarının yaşatılması, kültürel hakların güvence altına alınması ve çok dilli yaşamın desteklenmesi konularında doğrudan politika geliştiren ve uygulamaları koordine eden yetkin bir kurumsal yapı olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle bütçe ayrılmasını talep ediyoruz.
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.
Bu akşam hiçbir önergeyi kabul etmedi Komisyon.
KAMURAN TANHAN (Mardin) - Para ihtiyacınız yok Başkan...
ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Ne zaman kabul etti?
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Dün 1 tane kabul etti.
Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanlığı bütçesini oylarınıza sunuyorum:
(Kültür ve Turizm Bakanlığının 2027 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Kültür ve Turizm Bakanlığı 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Vakıflar Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:
(Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Vakıflar Genel Müdürlüğünün 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Atatürk Araştırma Merkezinin bütçesini okutuyorum:
(Atatürk Araştırma Merkezinin 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Atatürk Araştırma Merkezinin 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Atatürk Kültür Merkezinin bütçesini okutuyorum:
(Atatürk Kültür Merkezinin 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Atatürk Kültür Merkezinin 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk Dil Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Türk Dil Kurumunun 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türk Dil Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türk Tarih Kurumunun bütçesini okutuyorum:
(Türk Tarih Kurumunun 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türk Tarih Kurumunun 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:
(Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünün 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün bütçesini okutuyorum:
(Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünün 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kapadokya Alan Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Kapadokya Alan Başkanlığının 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Kapadokya Alan Başkanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Uludağ Alan Başkanlığının bütçesini okutuyorum:
(Uludağ Alan Başkanlığının 2027 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:
(Uludağ Alan Başkanlığının 2025 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)
BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Kapadokya, Uludağ ve Çanakkale Alan Başkanlıkları var, dolayısıyla Kapadokya ve Uludağ'ın burada, diğeri burada değil onun sadece Sayıştay raporu var.
Bu arada, Çanakkale Alan Başkanlığımızı da tebrik ediyorum. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bütçesi üzerinde 2 adet önerge vardır.
Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Adalet Kaya
Diyarbakır

Kamuran Tanhan
Mardin

KURUM: RTÜK
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSAL	EKONOMİK KOD	MİKTAR
98	87.4	3	05.03	5.000.000.000

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanhan...

KAMURAN TANHAN (Mardin) - RTÜK'e bağlı olacak şekilde RTÜK üyelerinin gazetecilik örgütleriyle ilgili meslek odalarının temsilcilerinden oluşan seçilmiş bir kurul tarafından yönetilen bir basın özgürlük fonunun kurulmasını talep ediyoruz. Fon yalnızca medya kuruluşlarını değil, aynı zamanda toplumun haber alma özgürlüğünü, kültürel çoğulculuğunu ve kamusal tartışma zeminini güçlendirecek stratejik bir kamu yatırımı niteliğindedir. Onun için kurulmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyoruz.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Erhan Usta
Samsun

KURUM: RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU
YIL: 2027
ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	AZALTILAN MİKTAR
15	1.146.857.000 TL
98	3.119.292.000 TL
99	1.000 TL

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) 6112 sayılı Kanun uyarınca Türkiye'deki görsel-işitsel yayınların genel ahlak, millî ve manevi değerler, ailenin ve çocukların korunması, şiddet, istismar ve benzeri hassas alanlarda kamu yararı doğrultusunda denetlenmesinden sorumlu asli üst kuruldur. Ancak kurumun son yıllardaki faaliyetleri ve kararları incelendiğinde yasal olarak kendisine yüklenen bu asli görevleri bütünüyle ihmal ettiği, buna karşın tamamen siyasi bir refleksle hareket eden bir cezalandırma aparatına dönüştüğü açıkça görülmektedir.

Televizyon yayınlarında her geçen gün artan argo dil kullanımı, magazin ve reality formatlarında sergilenen şiddet, mobbing, kadın ve çocuk istismarı çağrışımı barındıran içerikler, kumar ve yasa dışı bahsin normalleştirilmesi gibi toplumsal değerleri kökten örseleyen yayınlara karşı Üst Kurul etkin, caydırıcı ve tutarlı yaptırımlar uygulamamaktadır. RTÜK üyelerinin üstlendikleri görevin ağırlığına ve kamu kaynaklarından aldıkları yüksek ücretlere karşın ekranlarda her gün tekrar eden ve kamuoyunda derin rahatsızlık yaratan bu ahlaki ve hukuki erozyona karşı sessiz kalınması ve yeterli refleks gösterilmemesi Kurulun görevini hakkıyla yerine getirmediğini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Asli denetim görevinde liyakatli, tarafsız ve etkin bir tutum sergileyemeyen RTÜK yayın ilkelerini açıkça ihlal eden ana akım programlara karşı karar süreçlerini şeffaf yürütmemekte, toplumsal hassasiyetleri zedeleyen içeriklere karşı gecikmiş ya da yetersiz adımlar atmaktadır. Kurum toplumun ortak kullanım alanı olan frekansları korumak yerine muhalif ve bağımsız yayıncılık yapan televizyon kanallarını susturmak, finansal olarak çökertmek ve üzerlerinde baskı kurmak için fırsat kollayan bir yapıya bürünmüştür. Benzer ifadeler ve ihlaller karşısında iktidara yakın kanallara karşı hiçbir işlem yapılmazken muhalif kanallara yönelik fahiş idari para cezaları ve ekran karartma yaptırımlarının sistematik bir şekilde uygulanması kurumun anayasal tarafsızlık ilkesini tamamen yitirdiğinin kanıtıdır.

Çifte standartlı uygulamalarıyla medyanın çok sesliliğini ve halkın haber alma özgürlüğünü açıkça hedef alan, buna karşın toplumun ahlaki, hukuki ve kültürel yapısını bozacak asıl yayın ihlallerini ise görmezden gelen RTÜK mevcut yapısıyla kamu yararına hizmet eden bir idari otorite olma vasfını bütünüyle kaybetmiştir. Asli görevlerini ifa etmekten uzaklaşan, tarafsızlığını yitiren ve yalnızca siyasi cezalandırma motivasyonuyla hareket eden bu kurum bütçe kaynaklarının verimli kullanımı ilkesi açısından da ağır bir israf kalemi hâline gelmiştir.

Bu gerekçelerle işlevsizliği, taraflılığı ve toplumsal zararı kurumsallaştıran Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bütçe ödeneklerinin sıfırlanması, kurumsal varlığına son verilerek tasfiye edilmesi ve yayın denetimi süreçlerinin demokratik, şeffaf ve evrensel basın ilkelerine uygun yeni bir modelle yeniden yapılandırılması zorunluluk arz etmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, bu çok önemli bir önerge, bunu Komisyon kabul ederse RTÜK kapanıyor. Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Neyse, kabul etmediler, RTÜK kaldı.

Şimdi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bütçesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2026 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun 2024 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Oylamalar tamamlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Gündemimize göre 9 Kasım Pazartesi günü saat 11.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.06